

Vergaderjaar 2005–2006

30 300 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2006

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

A.	Artikelsgewijze toelichting bij de wetsartikelen	2
B.	Begrotingstoelichting	3
	Lijst met afkortingen	173
	Trefwoordenregister	175

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt, dan wel uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGS- WETSVORSTEL

Wetsartikel 1 (begrotingsstaat ministerie)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor het jaar 2006 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2006. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2006.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2006 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2 (begrotingsstaat baten-lastendiensten)

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de baten en lasten en de kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de baten-lastendiensten Algemene Inspectie Dienst, Dienst Landelijk Gebied, Dienst Regelingen, Plantenziektenkundige Dienst, Voedsel en Waren Autoriteit voor het jaar 2006 vastgesteld. De in die begrotingen opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel de paragraaf inzake de diensten die een baten-lastenstelsel voeren.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C. P. Veerman

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1	Leeswijzer	4
2	Het beleid	7
2.1	Beleidsagenda	7
2.1.1	Hoofdpijnen van beleid	7
2.1.2	Financieel kader voor 2006	18
2.2	De beleidsartikelen	22
	21 Duurzaam ondernemen	22
	22 Agrarische ruimte	37
	23 Natuur	42
	24 Landschap en Recreatie	54
	25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid	63
	26 Kennis en Innovatie	70
	27 Reconstructie	81
2.3	De niet-beleidsartikelen	84
	28 Nominaal en onvoorzien	84
	29 Algemeen	85
3	Bedrijfsvoering	88
4	Diensten die een baten-lastenstelsel voeren	90
	Algemene Inspectiedienst (AID)	90
	Dienst Landelijk Gebied (DLG)	94
	Plantenziektenkundige Dienst (PD)	100
	Dienst Regelingen (DR)	106
	Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)	112
5	Verdiepingshoofdstuk	119
	Bijlage moties en toezeggingen	153
	Bijlage ZBO's en RWT's	162
	Bijlage Europese geldstromen	163
	Bijlage Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)	170
	Bijlage Overzichtsconstructie Groene Hart	172
	Lijst met afkortingen	173
	Trefwoordenregister	175

Een gewijzigde indeling van de ontwerpbegroting 2006

In de ontwerpbegroting 2006 is de indeling van de artikelen gewijzigd ten opzichte van de begroting 2005. Het doel van deze verandering is om de begroting eenvoudiger en inzichtelijker te maken en de prestatiegegevens beter te laten aansluiten bij het beleid. Het aantal beleidsartikelen is terug gebracht van 9 naar 7 en het aantal operationele doelstellingen van 29 naar 22. De nieuwe indeling leidt tot een betere aansluiting met de actuele beleidsaccenten. De indeling luidt op hoofdlijnen als volgt:

- Agrocluster
 - Gericht op ondernemen ondergebracht onder één artikel (21) en geordend naar beleidsdoelen in plaats van instrumenten.
 - Ruimtelijke sectorale aangelegenheden ondergebracht onder één artikel (22).
- Natuur
 - De EHS ondergebracht onder één artikel (23) in samenhang met biodiversiteit nationaal en internationaal.
 - Landschap en recreatie ondergebracht in één artikel (24).
- Voedselkwaliteit
 - Geen structuurverandering op dit artikel (25), alleen in volgorde van de doelstellingen.
- Kennis en innovatie
 - Betere aansluiting bij de hoofdlijnen van beleid en sturingsmogelijkheden van LNV door één artikel (26).
- Reconstructie
 - Artikel 27 is een tijdelijk beleidsartikel, n.l. toterschikking van het reconstructiebudget over de andere beleidsartikelen na besluitvorming over de plannen van de provincies.

Nieuw in de begroting 2006 is de overzichtsconstructie Groene Hart (toelichting zie hierna bij Overzichtconstructies). Daarnaast is voor het eerst een ILG bijlage opgenomen. De ILG bijlage geeft de samenstelling en reikwijdte van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) weer.

Maatschappelijke effecten in de begroting

Naar aanleiding van het Algemeen Overleg over de Evaluatie VBTB op 31 maart jl. is de motie-Douma c.s. (TK 2004–2005, 29 949, nr. 11) aangenomen. In deze motie heeft de Tweede Kamer uitgesproken dat de beleidsdoelen geformuleerd moeten worden in termen van te realiseren maatschappelijke effecten (outcome) en in daarbij passende indicatoren. Daarvan kan alleen worden afgeweken als in begroting en jaarverslag een motivering wordt gegeven (volgens het principe «comply or explain»). Hierna wordt toegelicht op welke wijze maatschappelijke effecten en outcome-indicatoren in de LNV-begroting 2006 zijn opgenomen.

De LNV-begroting 2006 bestaat uit 7 beleidsartikelen. Elk beleidsartikel heeft een algemene beleidsdoelstelling en een aantal operationele doelstellingen. De algemene beleidsdoelstellingen geven een beschrijving van een door LNV gewenste stabiele (eind)situatie, een toestand verderop in de tijd.

Bij alle algemene beleidsdoelstellingen worden outcome-indicatoren geformuleerd, waarmee de beoogde maatschappelijke effecten worden weergegeven. Alle beleidsdoelen zijn op deze manier in termen van maatschappelijke effecten geformuleerd. De meeste indicatoren hebben een macrokarakter en zijn hooguit ten dele direct door LNV beïnvloedbaar.

Bovendien zullen de indicatoren niet in alle gevallen de hele beleidsdoelstelling afdekken (het zijn immers «indicaties»). Bij de outcome-indicatoren worden streefwaarden vermeld die de door LNV gewenste ontwikkelingsrichting aangeven. Deze streefwaarden worden uitgedrukt in waarden (geteld) of, als dat beter past, in woorden (verteld).

De outcome-indicatoren zijn vooral bedoeld als «bakens» voor de LNV-beleidsvelden en geven uitdrukkelijk geen resultaatgarantie. Wel kan een negatieve trendmatige ontwikkeling bij één of meerdere indicator(en) aanleiding geven tot zorg en eventueel tot het treffen van maatregelen. Het signaleren van negatieve trends en de noodzaak om maatregelen te treffen zijn dan ook de belangrijkste functies van deze «bakens». Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van reeds beschikbare gegevens, bij voorkeur uit externe bronnen zoals het LEI, Alterra en het Natuur- en Milieuplanbureau (NMP).

Binnen de zeven beleidsartikelen zijn één of meer operationele doelstellingen actief geformuleerd. Deze geven aan wat LNV doet om de gewenste eindsituatie te bereiken. Bij de operationele doelstellingen worden voornamelijk output-indicatoren geformuleerd die aangeven welke prestaties LNV levert. In een enkel geval, bijvoorbeeld onder artikel 21 «Duurzaam ondernemen» is een indicator met een outcome-karakter opgenomen. In deze gevallen is dat duidelijk aangegeven. Bij de formulering van de indicatoren is zoveel mogelijk aangesloten bij gegevens die reeds opgenomen zijn in de begroting 2005.

Budgetflexibiliteit

De Regeling Rijksbegrotingvoorschriften 2005 van de minister van Financiën vermeldt voorschriften voor het opnemen van de juridisch verplichte uitgavenbudgetten in de ontwerpbegroting. Deze budgetten zijn per beleidsartikel opgenomen in de tabel «budgettaire gevolgen van beleid». Zoals aangekondigd in de brief aan de Tweede Kamer (29 949, nr. 19) is als toelichting op de tabel «budgettaire gevolgen van beleid» grafisch per doelstelling een overzicht gegeven van de budgetten die gelden als juridisch verplicht, bestuurlijk gebonden of beleidsmatig gereserveerd voor het begrotingsjaar 2006.

Omzetting budgetten 2005

Als gevolg van de nieuwe artikelindeling zijn ter wille van de vergelijkbaarheid in de tabel «budgettaire gevolgen van beleid» bij de beleidsartikelen, de budgetten voor 2005 omgezet naar de nieuwe indeling. Bij de omzetting is – waar nodig – een op realisatiegegevens gebaseerde verdeelsleutel gebruikt. Voor de aansluiting met de oude artikelindeling wordt verwezen naar de conversietabel in het verdiepingshoofdstuk.

Overzichtsconstructies

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de buitenlanduitgaven van de verschillende departementen gebundeld. Zo wordt inzicht verschaft in de belangrijkste uitgaven die Nederland jaarlijks doet in het kader van internationale samenwerking. De coördinatie van deze overzichtsconstructie ligt bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Voor wat betreft het ministerie van LNV maken deel uit van de HGIS de uitgaven uit hoofde van de Agrarische Vertegenwoordiging Buitenland, de contributie aan de Food and Agricultural Organisation (FAO), de bijdrage

aan het Afrika Studie Centrum en een deel van de bekostiging van de niet-EU studenten bij de Wageningen Universiteit en het groene HBO. Het ministerie van LNV draagt tevens de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor internationale natuurprojecten die voortvloeien uit internationale verdragen. Het betreft projecten die worden gefinancierd uit middelen die op de begroting van LNV staan en die onderdeel uitmaken van de HGIS. De desbetreffende uitgaven worden nader toegelicht in beleidsartikel 23 onder de operationele doelstelling «beheer van de natuur en beschermen van de internationale biodiversiteit».

In de rijksbegroting is tevens een overzichtsconstructie «Milieu» opgenomen. Deze overzichtsconstructie geeft inzicht in de beleidsvoornemens en de daarbij behorende uitgaven voor de jaren 2005 tot en met 2009 voor het onderwerp Milieu. De coördinatie van deze overzichtsconstructie ligt bij het ministerie van VROM. De hiermee gemoeide LNV-uitgaven hebben betrekking op beleidsartikel 21 «Duurzaam ondernemen», beleidsartikel 24 «Landschap en recreatie» en beleidsartikel 26 «Kennis en innovatie».

De in deze LNV-begroting opgenomen overzichtsconstructie Groene Hart biedt inzicht in de rijksmiddelen die in het Groene Hart neerslaan.

Fiscale instrumenten

Het beleidsinstrumentarium dat LNV inzet om zijn doelstellingen te realiseren bestaat naast de instrumenten die de LNV-begroting belasten, ook uit fiscale instrumenten. Deze fiscale instrumenten worden, voor zover ze direct betrekking hebben op een beleidsartikel, benoemd onder de beleidsinstrumenten bij de operationele doelstellingen van dat beleidsartikel. Er zijn ook fiscale instrumenten die niet direct aan een beleidsartikel zijn te koppelen, omdat ze worden ingezet ter realisering van een breder scala aan doelstellingen. Dit kunnen maatregelen zijn die specifiek op LNV zijn gericht dan wel algemene maatregelen.

Doelgroep	Directe belastingen	Indirecte belastingen
LNV-specifiek Algemeen	Landbouwvrijstelling O.m. zelfstandigenaftrek, doorschuiving stakingswinst, bedrijfsopvolgingsfaciliteit uit successiewet, aftrek speur-/ontwikkelingswerk, vervroegde afschrijving milieu-investeringen, energie- en milieu-investeringsaftrek.	Landbouwregeling O.m. tariefdifferentiatie accijnzen tractoren en mobiele werktuigen, vrijstelling overdrachtsbelasting bij overdracht aan de volgende generatie

De budgettaire gevolgen van de fiscale instrumenten zijn onder de noemer belastinguitgaven te vinden in bijlage 5 van de Miljoenennota 2006.

2 HET BELEID

2.1 Beleidsagenda

2.1.1 Hoofdpijnen van beleid

2.1.1.1 Vertrouwen en verbinden

Het jaar 2006 zal het laatste volledige kalenderjaar zijn van dit kabinet. De belangrijkste beleidsbeslissingen zijn genomen en het accent ligt nu op succesvolle afronding en goede implementatie. Daarnaast staat 2006 ook in het teken van de verdere invulling van de Europese programma's voor met name landbouw, platteland, natuur en visserij.

De afgelopen jaren is overtuigend gebleken dat de maatschappij onderhevig is aan grote veranderingen. Twee kenteringen haal ik hier naar voren omdat die grote invloed hebben op het beleidsterrein van LNV. De eerste is dat er een nieuwe maatschappelijke constellatie aan het ontstaan is waarin de autoriteit van de overheid niet langer vanzelfsprekend is. De overheid is steeds minder in staat op een breed front adequate oplossingen te bieden en is steeds minder bij machte de maatschappij te sturen. Dat heeft allerlei oorzaken, waarvan internationalisering, liberalisering, ontwikkelingen op ICT-gebied, individualisering en toegenomen mondigheid van de burger de belangrijkste zijn. Zij beïnvloeden uiteraard niet alleen de relatie tussen de maatschappij en de overheid, maar ook alle overige verbanden binnen de maatschappij. Steeds meer ontwikkelt de samenleving zich van een piramidale, hiërarchische structuur naar een organische. Dat uit zich ook in het zichtbare verval van instituties. Gezeg is ook voor instituties geen vanzelfsprekendheid meer. Nationaal én internationaal.

De overheid zal moeten inspelen op deze veranderingen en zal beleid en organisatie daarop moeten afstemmen. De overheid zal vooral de relaties met maatschappelijke instituties en personen moeten herdefiniëren. Op zoek moeten gaan naar onderling vertrouwen, het tot stand brengen van verbanden en zo werken aan een nieuw maatschappelijk evenwicht. Hoe LNV inspeelt op deze veranderingen is te zien aan de onlangs gepresenteerde toekomstvisie landbouw. Faciliterend in plaats van dirigerend.

De tweede belangrijke kentering is de heroriëntatie van de relatie tussen mens en natuur. De industriële maatschappij heeft de mens veel goeds gebracht, zoals veel efficiëntere productie van goederen. En het agrocomplex heeft een centraal doel bereikt dat we gesteld hadden: de productie van voldoende voedsel van hoge kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. De burger beschikt tegenwoordig over een rijkgeschakeerd, veilig en zeer voordelig voedselpakket. En nog nooit was ons voedsel technisch gezien zo veilig. Maar het is niet alleen zonneshijn.

Al enige tijd blijkt dat we het draagvermogen van onze ecosystemen hebben overschreden met de industriële wijze van produceren. We hebben de grenswaarden van onze betrekkingen tot plant en dier door een fixatie op optimalisering van de fysieke productie doen vervagen. Aan de orde is nu een herdefinitie van de plaats van de mens ten opzichte van de natuur. We gaan naar het beeld van de mens als een bewust onderdeel van de natuur, maar met een bijzondere verantwoordelijkheid daarin. Deze kentering is van belang voor de wijze waarop wij ons voedsel

produceren, voor de relatie tussen boer en dier, maar zeker ook van invloed op het natuurbeleid en onze inzichten over de inrichting van het platteland.

Het beste antwoord op deze maatschappelijke veranderingen is duurzame ontwikkeling. Vanuit die overtuiging heb ik dit begrip de afgelopen jaren centraal gesteld in mijn beleid. Dat komt ook steeds meer tot uiting in de concrete beleidsactiviteiten. Deze focus sluit ook nauw aan op het belang dat in de EU wordt gehecht aan duurzame ontwikkeling. De Europese Raad van juni jl. heeft dit herbevestigd in de «Verklaring over de leidende beginsels ten aanzien van duurzame ontwikkeling».

Ik onderscheid drie dimensies analoog aan de indeling people, planet, profit. Het gaat om *ecologische duurzaamheid*: gericht op milieu, natuur en biodiversiteit. *Sociale duurzaamheid*: open, transparante en respectvolle relaties tussen partijen. En een respectvolle omgang met dieren. Hieronder versta ik ook de maatschappelijke houdbaarheid van ons handelen, gebaseerd op gemeenschappelijke waarden. *Economische duurzaamheid*: het op een rendabele wijze leveren van producten waar de markt om vraagt. Het betekent voor mij ook een zo groot mogelijke onafhankelijkheid van de overheid. Het perspectief van duurzame ontwikkeling vereist dat deze drie elementen in onderlinge samenhang worden beschouwd. Soms levert dat spanningen op. Van beleid gericht op duurzame ontwikkeling is eerst sprake als alle elementen in de afwegingen zijn meegewogen.

Bij duurzaamheid moet niet gedacht worden aan het ongeschonden doorgeven aan volgende generaties. Die benadering is te statisch. Duurzaamheid moet juist in een dynamische, inspirerende en innovatieve context gezien worden: ontwikkeling is een wezenlijk onderdeel van het leven. Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat duurzame ontwikkeling in de volle breedte van het begrip niet afgedwongen kan worden met wetgeving, maar door middel van vertrouwen tussen de stakeholders. Wetgeving is dan veeleer de sluitsteen van een dialoog. Duurzaamheid zal dus vooral gebaseerd moeten zijn op vertrouwen en niet primair op wetgeving.

Vorm en inhoud geven aan duurzame ontwikkeling vanuit de overheid kan niet los worden gezien van de internationale context. Het exportgerichte karakter van de Nederlandse agrosector, de verwevenheid van de productie met de fysieke leefomgeving en het feit dat het om levend materiaal gaat, maken een rol van de overheid noodzakelijk. Deze rol is sterk internationaal georiënteerd, mede als gevolg van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De gedeeltelijke liberalisatie van de Europese markt, die zich de laatste tien jaar geleidelijk heeft voltrokken, is dan ook gepaard gegaan met begeleidende maatregelen vanuit de overheid op terreinen als bijvoorbeeld dier- en plantenziekten, intellectueel eigendom, milieu, natuur, dierenwelzijn en biologische landbouw. De betekenis van de Europese integratie voor landbouw, voedsel en groen gaat al met al veel verder dan de traditionele aspecten van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

Europa staat niet op zichzelf, maar vormt onderdeel van een mondiaal speelveld. De inzet voor duurzame ontwikkeling (people, planet, profit) vormt ook de leidraad voor de bijdrage van LNV in multilateraal verband, waaronder binnen FAO, Codex Alimentarius, CBD, CSD en WTO, alsmede bij de bilaterale samenwerking en handelsbevordering, publiek-private partnerschappen en activiteiten op het gebied van biodiversiteit en water.

In het mondiale speelveld richt de discussie over duurzame ontwikkeling in het kader van (bijvoorbeeld) de VN top over duurzame ontwikkeling in Johannesburg en het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma zich op thema's als rurale ontwikkeling en duurzame landbouw, handel en marktwerking, behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit en integraal waterbeheer. Zonder goede internationale afspraken voor deze onderwerpen zouden bij verdere handelsliberalisatie ongelukken gebeuren, die grote weerstanden oproepen en het vertrouwen bij consumenten en burgers ondermijnen. Vertrouwen dat strikt noodzakelijk is voor een succesvolle voortzetting van het proces van liberalisatie en integratie.

2.1.1.2 Economische duurzaamheid

In mijn beleid streef ik naar een vitaal en concurrerend agrocomplex, dat zo onafhankelijk mogelijk van de overheid moet zijn. Centraal in dit beleid staat de gedachte dat de overheid niet meer moet zorgen voor de sector, zoals in het verleden, maar ervoor moet zorgen *dat* de maatschappelijke stakeholders in staat zijn verantwoordelijkheid te nemen. Ondernemers moeten ondernemen, de overheid kan dat alleen maar faciliteren. Zo wil ik dat de overheid bijvoorbeeld niet zorgt voor *boeren die getroffen worden door waterschade*, maar dat de overheid ervoor zorgt dat boeren zich tegen waterschade kunnen verzekeren. Deze benadering strookt met de omslag die in het GLB wordt gemaakt: marktbescherming en productsteun nemen af, maar via nieuwe instrumenten (cross compliance, plattelandsbeleid) worden boeren wel ondersteund wanneer zij de verantwoordelijkheid nemen om hun bedrijfsvoering en productie aan te passen aan de eisen die de samenleving stelt ten aanzien van milieu, voedselveiligheid, landschapsbeheer en dergelijke.

Die hoofdgedachte uit zich op verschillende wijzen in mijn beleid. Allereerst moeten zoveel mogelijk onnodige belemmeringen worden weggehaald om ondernemen gemakkelijker te maken. Dat is een van de centrale doelstellingen van dit kabinet: het verminderen van de *administratieve lasten* met 25%. Zoals eerder aan de Kamer gemeld, heeft mijn ministerie die doelstelling al gehaald. In 2007 verwacht ik zelfs de 30% te passeren, maar dit is mede afhankelijk van mogelijkheden voor ICT-investeringen en nieuwe regelgeving en onzekerheden die samenhangen met de implementatie van de Europese Levensmiddelenverordening door daaraan gekoppelde uitwerkingsverordeningen. Voor subsidies verwacht ik de administratieve lasten te beperken door de informatie-inwinning voor het GLB te stroomlijnen, parallel aan het nieuwe mestbeleid. Tevens zal er een sterke vereenvoudigingsslag worden gemaakt door de inrichting van een modulair subsidiestelsel, waarvan de invoering wordt gekoppeld aan de nieuwe programmeringsperiode van de tweede pijler van het GLB. Deze periode gaat op 1 januari 2007 van start.

In de *toekomstvisie landbouw* staat beschreven hoe de opvatting over sturing door de overheid gestalte krijgt. De ondernemer heeft in deze visie een centrale plaats. Het is aan hem, en niet aan de overheid, om een strategie op weg naar zijn toekomst te kiezen, lettend op de ontwikkelingen die op hem afkomen. Deze visie vormt daarbij een handreiking. Met de visie vul ik het «zorgen dat» concreet in door aan te geven welke ontwikkelingen op de sector afkomen, zoals de ontwikkelingen in de markt, de randvoorwaarden op milieugebied, technologische ontwikkelingen, de maatschappelijke acceptatie van de landbouw, etc. De landbouw in Nederland heeft toekomst, ruimtelijk en economisch, al zal het aandeel

in het BNP teruglopen. De landbouw blijft van grote maatschappelijke betekenis als leverancier van een aantrekkelijk landschap en van voedsel en bloemen. Die betekenis spreekt niet vanzelf. De landbouw zal naar nieuwe verbindingen moeten zoeken. Een versterkte verbinding met de markt, een nieuwe verbinding met de fysieke omgeving door te zorgen voor een hoge kwaliteit daarvan en door een nieuwe verbinding te leggen met de samenleving door open en transparant te communiceren over producten en productieprocessen. De komende maanden wil ik daarom naar aanleiding van de visie met ondernemers intensief gesprekken voeren over hun toekomst.

Met name in het *fyto-sanitaire* beleidsveld komt de veranderende verhouding tussen overheid en markt al concreet tot uiting. Ik heb de Kamer daarover reeds uitvoerig ingelicht (TK 2004–2005, 29 800 XIV, nr. 89). De resultaten van het project Slim Fruit zijn met het bedrijfsleven besproken en worden momenteel uitgewerkt. Er wordt gekeken naar een systeem waar inspecties van plantaardige producten, zowel fyto-sanitair als kwaliteit, plaatsvinden door bestaande privaatrechtelijk georganiseerde ZBO's onder aansturing en toezicht van LNV. Hierbij zal een heldere verantwoordelijkheidsverdeling ontstaan. Het bedrijfsleven is nauw betrokken bij de verschillende keuringsdiensten en kan sturen op efficiency. LNV kan via goed toezicht zijn publieke taak borgen. Dit systeem wordt dit jaar uitgewerkt in het project Plant Keur. Besluitvorming in overleg met het bedrijfsleven vindt in het najaar van 2005 plaats. Vanaf 2006 zal de werkelijke uitbesteding van taken plaatsvinden.

Drijvende kracht achter duurzame ontwikkeling is *innovatie*. Ik beschouw innovatie als de motor, de aandrijving voor verandering, het permanente transitieproces in het agrofoodcomplex. Kennis in het agrofoodcomplex en de groene en blauwe ruimte draagt bij aan duurzaam ondernemen, veilig voedsel, vitale natuur en een leefbaar platteland. Historisch ligt hier ook de kracht van Nederland. Innovatie is in de eerste plaats een opdracht voor bedrijven en ondernemers, in hun streven naar een duurzame toekomst voor hun eigen bedrijf. De opdracht en verantwoordelijkheid voor LNV is te zorgen voor een goed innovatieklimaat, voor het verbinden, afstemmen en waar nodig uitlokken van initiatieven en structuren bij het bedrijfsleven.

Veranderingen in concurrentiepositie en maatschappelijke randvoorwaarden vragen om regelmatige herijking van kennisnetwerken, kennisvoorzieningen en instrumenten. Uit de Lissabonafspraken is ook op te maken dat we continu moeten streven naar versterking van de kenniscomponent. In het verlengde hiervan zijn er nationale initiatieven ten aanzien van kennis, innovatie en onderwijs. De beschikbare kennis moet sneller ontsloten en benut worden o.a. door meer samenwerking van universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven. Voor het (beroeps)onderwijs is een belangrijke rol weggelegd, niet alleen voor de opleiding van toekomstige beroepsbeoefenaren, maar ook als partij bij regionale kenniscirculatie en innovatie. Leerlingen en docenten komen immers meer dan voorheen in contact met de beroepspraktijk en onderzoek via onder andere stages, leerbedrijven en kenniskringen.

Het *kennisstelsel* wordt gewaarborgd door structureel een belangrijk deel van de onderzoeksinfrastructuur voor voedsel en groen te financieren via de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) als onderdeel van Wageningen UR. Ik wil daarnaast de samenhang tussen de kennisinstellingen versterken. Via de zogenaamde Groene Kenniscoöperatie werken

Agrarische Onderwijscentra, HBO-groen en Wageningen UR samen op het gebied van onderwijsvernieuwing en kenniscirculatie en de ICT-ondersteuning daarvan. De gezamenlijke instellingen zijn uitgenodigd afspraken te maken over een Meerjarenprogramma Groene Kennisverspreiding 2005–2010.

Daarnaast wil ik een betere kennisuitwisseling tot stand brengen tussen de onderwijs- en onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en mijn departement. Ik heb daarvoor verschillende instrumenten ontwikkeld, zoals het Groen Kennisnet en een Virtueel Kennisplatform.

Er wordt momenteel een departementale aanpak voor innovatie ontwikkeld en samen met het bedrijfsleven worden innovatie-agenda's opgezet. Extra aandacht zal uitgaan naar het door het Innovatieplatform genoemde sleutelgebied *Flowers & Food*. De deelgebieden Food and Nutrition, Tuinbouw en de Groene Genetica (veredeling) zijn zeer actief in het formuleren van innovatieagenda's. In de komende periode zal veel tijd in de uitvoering van deze agenda's gestoken gaan worden. In het kader van de herijking van het EZ-instrumentarium zal samen met het ministerie van EZ in de komende jaren een programma voor Flowers & Food worden ontwikkeld dat al dit jaar op onderdelen werking gaat krijgen. Oogmerk is hier een rijksbreed programma van te maken waarin de instrumenten van LNV en mogelijk ook nieuwe instrumenten, zoals kennisvouchers, een plek krijgen. Samenhang en meer effectiviteit van het instrumentarium en een betere toegang voor bedrijven tot kennis is waar het om gaat.

Een wereldwijde ontwikkeling die veel kansen lijkt te bieden voor het Nederlandse bedrijfsleven en een bijdrage kan leveren aan de verduurzaming daarvan, is de zogenaamde *biobased economy*. Daarmee wordt de ontwikkeling aangeduid waarbij biomassa wordt gebruikt in de chemie en andere bedrijfstakken als «groene grondstof» voor producten en materialen zoals plastics en verven, en voor energietoepassingen. Met EZ, VROM en BuZa/OS wordt een strategische studie verricht naar de kansen die een ontwikkeling naar een biobased economy biedt voor ons land en naar de mogelijkheden om die kansen te benutten. Daarbij gaat het niet alleen om de ontwikkeling van innovatieve economische activiteiten in nieuwe samenwerkingsverbanden. De toepassing van groene, hernieuwbare grondstoffen kan ook een bijdrage leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem, leiden tot een lager energieverbruik, de uitstoot van milieubelastende stoffen reduceren en de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen verminderen.

Met de Integrale Nota Biotechnologie als leidraad blijf ik *biotechnologie* een warm hart toedragen. Er moet op verantwoorde wijze ruimte gegeven worden aan biotechnologische toepassingen die een oplossing bieden voor maatschappelijke problemen. Biotechnologie kan vanuit dat perspectief een belangrijke bijdrage leveren aan innovatie, milieuontlasting en economisch perspectief. Goede voorbeelden zijn de ontwikkeling van de amylopectine-zetmeelaardappel en de phytophtheraresistente aardappel. Dergelijke producten bieden belangrijke voordelen voor boeren en verwerkers, en vervolgens ook voor de consument. De handel en verwerking van door de EU toegelaten GGO-gewassen moet absoluut veilig zijn voor mens, dier en milieu. Ook moeten verschillende teeltwijzen naast elkaar kunnen bestaan. Afspraken daartoe dienen niet op centraal niveau gemaakt te worden, maar allereerst lokaal door de betrokken telers onder elkaar.

De druk op de verschillende *visserijsectoren* zal de komende jaren hoog blijven. Niet alleen door economische omstandigheden als hoge brandstofprijzen en beperkte vangstmogelijkheden, maar ook door het overheidsbeleid dat is gericht op duurzaamheid en het nakomen van internationale afspraken.

Steeds verdere afname van quota heeft de vooruitzichten in de zeevisserij somber gemaakt. Het is daarom onontkoombaar dat de visserijsector zal moeten veranderen. Over welke acties reeds ondernomen zijn, mede in het kader van de zogenoemde Stuurgroep Nijpels, heb ik de Kamer al eerder geïnformeerd (TK 2004–2005, 29 675, nr. 8).

De kottersector staat daarbij voor een omvangrijke herstructurering. Ik heb inmiddels financiële middelen voor sanering van 20% van de sector beschikbaar gesteld en onderzoek gestart naar de mogelijkheden de sector te faciliteren bij de omschakeling naar milieu-ontlastende en brandstofbesparende alternatieven voor de huidige boomkorvisserij. Tegelijkertijd wil ik de hele visserijsector aanspreken op zijn ondernemerschap en helpen zich om te vormen naar een duurzame economische sector. Ook het nieuwe schelpdiervisserijbeleid noopt hiertoe. Er is meer aandacht nodig voor kansen en perspectieven, marktvernieuwing en verbreding van activiteiten. Innovatie van zowel de keten als de visserijtechniek is de cruciale factor in het slagen van dit proces. Deze insteek zal mede de grondslag vormen voor een Strategisch Plan 2007–2013 voor de inzet van de middelen uit het Europese Visserijfonds. Dit plan en een daarop gebaseerd uitvoeringsplan zal ik in 2006 met betrokken partijen opstellen.

In samenhang met het in ontwikkeling zijnde Ondernemersprogramma en het Investeringsbudget voor het Landelijk Gebied (ILG) zal in 2006 worden gewerkt aan het vormgeven van de nationale invulling van de Europese *Plattelandsverordening* (Plattelandsontwikkelingsprogramma-2 (POP-2)). Daarbij wordt binnen een duidelijke plattelandsontwikkelingsstrategie – met name – ingezet op een stevige invulling van de drie assen binnen het POP-2: versterken van de concurrentiekracht, milieu en landbeheer en diversificatie en bredere plattelandsontwikkeling. Met name op het terrein van as 1 is daarvoor extra inzet nodig. Het gaat in dat kader om bijvoorbeeld gerichte investeringssteun, ketenversterking en innovatie en kennisverspreiding. Met deze inzet wordt op een belangrijk onderdeel beleidsmatig invulling gegeven aan de Toekomstvisie Landbouw. Het POP wordt in nauwe samenwerking met de provincies en met grote betrokkenheid van maatschappelijke organisaties vastgesteld. Het kabinet wil het POP-2 begin 2006 vaststellen.

Via mijn recreatiebeleid krijgen ondernemers ook de mogelijkheid hun economische duurzaamheid te vergroten. De vraag naar recreatiemogelijkheden, -kwaliteit en -diversiteit is in Nederland nog altijd groter dan het aanbod. Met onder andere de nationale landschappen, recreatie in en om de stad, en de routenetwerken werk ik samen met het bedrijfsleven aan een groter en beter aanbod van recreatiemogelijkheden. Hiermee wordt tevens de toegankelijkheid van het platteland verbeterd.

In het zoeken naar meer synergie in het *rijksvastgoedbeleid* – een belangrijk punt uit het Programma Andere Overheid – werk ik samen met de minister van Financiën aan een fusie van de Dienst Landelijk Gebied met Domeinen. De nieuwe organisatie zal een shared servicecentrum worden voor Rijks- en medeoverheden (met name provincies) op het gebied van aankoop, privaatrechtelijk beheer, verkoop van onroerende zaken en gebiedsontwikkeling. Het voornemen is om de nieuwe vastgoed-

dienst onder mijn verantwoording te brengen. Bij het Ministerie van VROM wordt het gemeenschappelijk ontwikkelingsbedrijf (GOB) opgericht.

2.1.1.3 Ecologische duurzaamheid

Ecologische duurzaamheid kan alleen worden verwezenlijkt als wij waarden, die leiden tot normen voor wat we moreel wel en niet aanvaardbaar vinden, durven benoemen, vasthouden en verdedigen en daarnaast een appèl doen op partijen die belangen hebben, een ideaal nastreven of invloed hebben. Milieu, natuur en platteland zijn voor LNV wat dat betreft de kernwoorden.

De natuur vormt een baken in het streven naar ecologische duurzaamheid. De realisatie van de *Ecologische Hoofdstructuur* (EHS) in 2018 moet de hoofddoelstellingen van mijn natuurbeleid, het versterken van de biodiversiteit en het vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving, bewerkstelligen. In 2006 zal ruim 3800 ha nieuwe grond worden verworven en zal ruim 6300 ha worden ingericht. Om de maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor de natuur te vergroten zal, zoals ook in het Hoofdlijnenakkoord aangekondigd, de EHS minder worden gerealiseerd door middel van grondaankopen voor de terreinbeherende organisaties en meer door middel van natuurbeheer door agrariërs en andere particuliere grondeigenaren. Inmiddels zijn met de provincies duidelijke afspraken over de uitvoering hiervan. Hierover is de Kamer reeds geïnformeerd. (TK 2004–2005, 29 800 XIV, nr. 97). In 2007 zal ik deze omslag van verwerving naar meer beheer evalueren.

Met aankoop en inrichting zijn we er nog niet. De EHS vereist goed *beheer*. Om een duurzame EHS te garanderen, zal de overheid het beheer niet alleen kunnen uitvoeren. Daarom wordt een groot beroep gedaan op particulier en agrarisch natuurbeheer. Het instrumentarium dat ik daarvoor heb is het Programma Beheer/Groene Diensten. Het voldoen aan recreatieve behoeften en het openstellen van natuur door particulieren is een belangrijke nevendoelstelling bij het beheer.

2006 zal wat uitvoering van natuurbeleid betreft ook in het teken staan van de inwerkingtreding van de *Natuurbeschermingswet 1998*. Over de planning op hoofdlijnen heb ik de Kamer eerder geïnformeerd (TK 2004–2005, 29 800 XIV, nr. 94). Van groot belang vind ik dat de inwerkingtreding soepel zal verlopen. Ik zal daar voor goede afspraken maken met de provincies ten aanzien van de taakverdeling. Tevens zal via goede communicatie de doelstellingen en reikwijdte van de wet bij alle belanghebbenden duidelijk gemaakt moeten worden.

Veel aandacht zal er komende jaar uitgaan naar de *Wadden*. Over dit internationaal uiterst belangrijke natuurgebied heeft het kabinet in 2004 belangrijke beslissingen genomen. Uw Kamer zal in 2006 een aangepast deel 3 van de Planologische Kernbeslissing (PKB) Waddenzee ontvangen. Het Rijk streeft ernaar de vergunningverlening voor gaswinning onder de Waddenzee in het voorjaar 2006 af te ronden, waarna de NAM begin 2007 met de activiteiten kan beginnen. Mijn ministerie zal als bevoegd gezag op grond van de Natuurbeschermingswet zorgen voor een zorgvuldige vergunningverlening.

Voor het zogenaamde Waddenfonds heeft het Kabinet voor de komende 20 jaar € 800 mln. ter beschikking gesteld. Onderdeel van dit fonds is de sanering van de kokkelvisserijsector. Na aftrek van deze kosten zal 64%

van het Waddenfonds worden aangewend voor projecten voor natuurherstel en -ontwikkeling. De coördinatie van het Waddenfonds is in handen van de minister van VROM.

In 2005 hebben Nederland en Vlaanderen maatregelen afgesproken om de *Westerschelde* «veiliger, natuurlijker en toegankelijker» te maken. Belangrijk onderdeel hiervan is het Natuurproject Westerschelde, waarmee ik beoog het estuariene systeem robuuster & duurzamer te maken. In het natuurproject zal in Nederland minimaal 600 ha nieuwe estuariene natuur worden ontwikkeld, waarvoor 200 miljoen euro is uitgetrokken. Van dit bedrag is – voor de periode van 2005 tot 2014 – 110 miljoen euro gereserveerd binnen de FES-gelden. De voorbereidingen voor het natuurproject zijn reeds gestart, de daadwerkelijke uitvoering van het project is gepland vanaf 2007 en zal uiterlijk eind 2014 zijn afgerond.

Vanaf 2006 zal voor het soortenbeleid de *leefgebiedenbenadering* geïntroduceerd worden. Deze benadering wordt gekenmerkt door het samenhangend pakket van maatregelen voor een groot aantal bedreigde soorten binnen dezelfde habitats en/of regio's. De regie op het realiseren van de leefgebiedplannen komt in handen bij de provincies. De sturing vindt plaats binnen het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

De leefgebiedenbenadering betekent een doorbraak in de wijze waarop soortenbescherming in Nederland gestalte krijgt. Er was reeds een belangrijke stap gezet om de passieve bescherming effectiever te maken met het in werking treden van de Flora- en faunawet 2002 en de Algemene Maatregel van Bestuur inzake vrijstellingen die in 2005 in werking trad. Nu zal de actieve bescherming eveneens een impuls krijgen door de geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Door deze planmatige aanpak neemt de voorspelbaarheid van de soortenbescherming voor bedrijven en organisaties toe en kunnen de procedures voor het verlenen van vergunningen en ontheffingen eenvoudiger verlopen.

Nederland dient in 2010 overeenkomstig de EU-strategie voor biodiversiteit en de Millenium doelstellingen het verlies aan biodiversiteit tot staan te hebben gebracht. Voor circa 3% van de Nederlandse soorten (circa 1200 van de circa 36 000 soorten) moeten in dit kader speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen. Met behulp van de Rode lijsten waarop soorten staan die volgens internationale criteria worden beschouwd als bedreigd en zeldzaam zal worden gemonitord of de genomen maatregelen het gewenste effect hebben.

Het behoud van biodiversiteit in Nederland mag niet alleen afhankelijk zijn van natuurterreinen. Wat nodig is voor het behoud van soortenrijkdom is een zekere basiskwaliteit van het landelijk gebied. Boeren, vissers, particulieren, bedrijven, natuurorganisaties en overheden zullen hiervoor goed samen moeten werken. Goede samenwerking tussen vele partijen in het landelijke gebied en de blauwe ruimte garandeert behoud voor de langere termijn, en dat is de essentie van duurzaamheid. Alleen zo kunnen nieuwe cultuurlandschappen ontstaan die groene, blauwe en rode functies combineren. In de Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1) is mijn visie op het platteland uitgebreid beschreven. In 2006 zal het Meerjarenprogramma 2 aan uw Kamer verzonden worden. Hierin zal ook de nieuwe Europese plattelandskaderverordening uitgewerkt zijn in nationale plannen. De Agenda Vitaal Platteland is mede opgesteld als afgeleide van de Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154).

In onze verstedelijkte samenleving is ook *groen in en om de stad* van groot belang. Voor de mens gaat het dan om ontspanning, gezondheid, recreatie en educatie. Ook voor de natuur zelf is groen in en om de stad van wezenlijk belang. Ruimte is schaars in Nederland en de natuur heeft bewezen dat het ook in stedelijke gebieden goed tot haar recht kan komen. Meer dan 85% van de mensen in Nederland woont in verstedelijkte gebieden. Om begrip, kennis en liefde voor de natuur te ontwikkelen is nabijheid van groen essentieel. Bovendien levert de aanwezigheid van groen een aanzienlijke bijdrage aan de leefbaarheid van steden en de gezondheid van mensen en daarmee aan een wervend woon- en werkmilieu. Dit laatste is van groot belang voor het functioneren van onze samenleving en voor onze concurrentiepositie binnen Europa. In het kader van het grote stedenbeleid zijn op 11 maart 2005 afrekenbare resultaat-afspraken ten aanzien van Groen in de stad gemaakt tussen het Rijk en de G30 (GSB-prestatieconvenanten 2005–2009). Vanwege beperkte budgetten is de ontwikkeling van groen in en om steden vooral afhankelijk van een goede samenwerking tussen rode en groene belangen. De ontwikkeling van Meerstad bij Groningen is daarvan een goed voorbeeld. Na definitieve goedkeuring start in 2006 de aanleg van Meerstad, waarin LNV risicodragend participeert. Bij nieuwe stedelijke uitleg doen zich ook elders kansen voor om rood en groen integraal te ontwikkelen, zoals in de Bloemendaler Polder.

In het Rijksprogramma Groene Hart, waar ik voor het Rijk een coördinerende rol vervul, heb ik in samenwerking met de andere departementen de kaders geformuleerd. Onder regie van de drie betrokken provincies wordt in 2006 het uitvoeringsplan uit 2005 ter hand genomen. De programma-aanpak vloeit voort uit (de uitvoeringsagenda bij) de Nota Ruimte. In het kader van de Europese structuurfondsen zet ik sterk in op het creëren van mogelijkheden voor groen om de stad.

Op milieugebied is de afgelopen jaren veel voortgang geboekt. Ook in 2006 blijft mijn inzet onverminderd gericht op minder milieubelasting. Het nieuwe *mestbeleid* gebaseerd op gebruiksnormen, dat per 1 januari 2006 van kracht zal zijn, is een grote stap voorwaarts naar een betere verhouding tussen landbouw en milieu. En met 40% minder administratieve lasten. Ten aanzien van het mesttransport zullen pilots starten die op termijn de mogelijkheid bieden van een minder stringent regime ten aanzien van de bepaling van de afgevoerde mineralen.

Duurzaamheid is niet alleen beperkend. Juist daarom start ik een aantal pilots waarbij ik bedrijven een vrijstelling verleen voor de aankoop van 50% van de dierrechten bij uitbreiding, op voorwaarde dat alle mest wordt verwerkt en buiten de Nederlandse landbouw wordt afgezet. Hiermee wil ik een impuls geven aan mestverwerkingsinitiatieven waarmee de mestmarkt verder wordt ontlast.

Op basis van de ervaringen in de pilots kan vervolgens besloten worden of voor een aantal situaties een meer generieke uitzondering gemaakt kan worden. Ik wil de pilots zo snel mogelijk in 2006 starten.

Het nieuwe mestbeleid levert vooral ook een bijdrage aan een betere *waterkwaliteit*. Schoon water en genoeg water is voor natuur en landbouw van groot belang. Daarom hecht ik aan een zorgvuldige en evenwichtige implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Een gezamenlijke maatschappelijke kosten-baten-analyse biedt de mogelijkheid voor een zorgvuldige afweging. Met evenwicht doel ik op haalbare en betaalbare maatregelen, waarbij zowel voor de landbouw als voor de natuur in Nederland duurzame ontwikkeling mogelijk is. De

komende jaren wordt stapsgewijs toegewerkt naar de vaststelling van maatregelen voortvloeiend uit de KRW.

Ook voor de *westelijke veenweiden* is de beleidsopgave verduurzaming. Er liggen problemen die moeten worden opgelost, en ambities die moeten worden ingevuld. Problemen betreffen de waterhuishouding en de kwaliteit van water, cultuurhistorie en landschap. Ambities zijn er voor het versterken van de kwaliteit van leefomgeving en vestigingsklimaat als onderdeel van de Randstad. In het voorjaar van 2006 zal het kabinet een definitieve beslissing nemen over de reservering van de FES-middelen voor de versterking van de structuur van het gebied. In 2006 zal ik samen met de provincies in enkele pilotgebieden de ambities verder invullen.

De *biologische landbouw* vormt een belangrijke schakel in het streven naar duurzaamheid. Mijn beleid is er ook in 2006 op gericht de productie en het marktaandeel door vraagstimulering te ondersteunen. In de Beleidsnota Biologische Landbouw 2005–2007 (TK 2004–2005 29 842, nr. 1) heb ik de Kamer hierover geïnformeerd. Het in 2005 vernieuwde Convenant Marktontwikkeling Biologische Landbouw loopt tot 2007. In dit Convenant hebben alle partijen, inclusief supermarkten, levensmiddelenfabrikanten en banken zich gecommitteerd aan stevige afspraken en doelstellingen. Dit zal moeten leiden tot hogere omzetten en zo mogelijk kleinere prijsverschillen met gangbare producten. Om daadwerkelijk de sturende werking van de prijs te onderzoeken, zal ik in 2006 een praktijkonderzoek starten. In een klein, afgeschermd gebied zullen de prijzen voor biologische producten kunstmatig laag gehouden worden. De uitkomsten van dit onderzoek zullen markt en overheid helpen bij het verder bepalen van stimulerende maatregelen.

In 2006 zal ten aanzien van *gewasbescherming* de nieuwe nationale wetgeving worden afgerond en geïmplementeerd. Daarmee wordt een stroomlijning van het wettelijk kader gerealiseerd en wordt de Nationale wetgeving geheel afgestemd op het vigerende EU-kader, onder meer met het oog op het realiseren van een level playing field. Ook zal in 2006 een eerste tussentijdse evaluatie van de Nota Duurzame Gewasbescherming en in dat kader tevens van het Convenant Gewasbescherming plaatsvinden, waarbij wordt ingezet op continuering daarvan.

2.1.1.4 Sociale duurzaamheid

Sociale duurzaamheid duidt op een langdurige sociaal-culturele acceptatie van ons handelen. Deze duurzaamheid is alleen te bereiken via openheid en transparantie, zowel bij de overheid als in het bedrijfsleven. Alleen op die manier ontstaat het onderling vertrouwen in de maatschappij dat nodig is, en waar het nu zo sterk aan ontbreekt. Francis Fukuyama verdedigt in zijn boek «Trust» [1] de stelling dat welzijn en concurrentievermogen van een land afhangen van één overheersend aspect van de cultuur, namelijk de mate van onderling vertrouwen tussen burgers. Dat vertrouwen komt tot uiting in het recht en in de gezagsverhoudingen in een land, maar vooral in de mate waarin burgers uit vrije wil samenwerken voor een gemeenschappelijk doel. Fukuyama benadrukt dat dit «sociale kapitaal» van een land net zo'n essentiële productiefactor is als arbeid, kapitaal en grondstoffen. Het «van zorgen voor, naar zorgen dat»-principe dat zo'n centrale rol speelt in mijn beleid, is er op gericht dat onderling vertrouwen te versterken. Door mensen om de tafel te brengen, maatschappelijke dialogen te organiseren en aan ontstane initiatieven ruimte te geven door belemmeringen weg te nemen, kan de overheid veel tot stand brengen.

Een voorbeeld van deze rol van de overheid is mijn benadering ten aanzien van de *reconstructie*. In essentie is het geen productiviteitsvergroting, maar een leefbaarheidsvergroting. De overheid heeft de reconstructieplannen als het ware «laten ontstaan». En zonder dat daarvoor grote institutionele veranderingen binnen de Rijksoverheid voor nodig waren. Ten aanzien van de reconstructie zal in 2006 de uitvoering echt op gang moeten komen. Over het vaststellen van concrete plannen en de prioritering daarbinnen heb ik intussen afspraken gemaakt met de betrokken provincies.

Op verschillende manieren tracht ik het onderling vertrouwen in de samenleving met mijn beleid te versterken. Een innovatieve manier van werken is de zogenaamde *strategische dialoog*. Geïnspireerd door positieve ervaringen in het bedrijfsleven en aansluitend bij een lange LNV-traditie is gestart met deze manier van strategie-ontwikkeling. Momenteel is een strategische dialoog gaande op het terrein van voedselkwaliteit. Na grondige verkenning van interne en externe factoren, worden gesprekken gevoerd met een breed scala van externe belanghebbenden. Dat zijn ondernemers, burgers, consumenten. Deze methode leidt tot een grondige reflectie op de eigen positie en mondt uit in een strategische positiebepaling. Belanghebbenden wordt de gelegenheid geboden input te geven en later ook betrokken te zijn bij de implementatie van deze strategische positiebepaling. Het zal de tendens van de afgelopen decennia waarbij LNV steeds meer gericht is op de consumenten in plaats van enkel de producenten versterken.

Het *voedselkwaliteitsbeleid* richt zich naast kwaliteit, veiligheid en gezondheid ook op waarden als dierenwelzijn, milieu, fair trade en ecologisch verantwoord. Dit beleid is erop gericht dat enerzijds producenten worden aangezet tot de productie van kwalitatief hoogwaardige producten en het in ketenverband aanpakken van voedselrisico's. Anderzijds is van belang dat consumenten worden gestimuleerd om een – vanuit kwaliteitsperspectief gezien – verantwoorde en bewuste keuze te maken bij de samenstelling van het voedselpakket. De jaarlijkse monitor van vertrouwen dat consumenten hebben in voedsel gebruik ik bij de verdere beleidsontwikkeling op dit terrein.

Dierenwelzijn is een belangrijk element in sociale duurzaamheid. We hechten steeds meer waarde aan de relatie tussen mens en dier. Die waarde bepaalt de normen die we ons bij die relatie opleggen. Het boerenbedrijf zal alleen duurzaam kunnen blijven bestaan als de wijze van opereren de toets van de maatschappelijke waarden kan doorstaan. Tijdens het EU-voorzitterschap in de tweede helft van 2004 heb ik een akkoord weten te bereiken over de transportverordening. In 2006 zal deze verordening moeten worden geïmplementeerd. Het komend jaar richt ik mij Europees op de welzijnsrichtlijn vleeskuikens en de aanpak van de castratie van biggen. Binnen Nederland wil ik de afspraken met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties rond gezelschapsdieren afronden en implementeren. Zoals de Kamer eerder gemeld (TK 2004–2005 28 286, nr. 22) heb ik begin dit jaar het Forum Welzijn Gezelschapsdieren ingesteld, bestaande uit onder andere vertegenwoordigers van de handel, de dierenbescherming en de wetenschap. Momenteel stelt het Forum een actieplan op dat zich richt op het fokken, handelen en houden van gezelschapsdieren. Daarbij zal het Forum bezien op welke wijze een (verkorte) lijst van te houden dieren in het actieplan een plaats kan krijgen. Op grond van het actieplan van het Forum, dat ik voor eind 2005 verwacht, zal ik de mogelijkheden van wettelijke verankering beoordelen.

Op het terrein van *dierziektebestrijding* wil ik in Europees verband ook in 2006 een voortrekkersrol blijven spelen. Een meer maatschappelijk verantwoorde dierziektebestrijding is daarbij nog steeds het uitgangspunt. Ik ben dan ook heel blij met de grote rol van vaccinatie in de nieuwe bestrijdingsrichtlijn voor Aviaire influenza. Maatschappelijk verantwoord dierziektebeleid is ook de basis voor mijn inzet in twee grote projecten die door de Europese Commissie zijn opgestart, respectievelijk de «Evaluatie van het Europese Diergezondheidsbeleid» en een «Europees technologie platform voor wereldwijde diergezondheid». Deze projecten hebben tot doel het ontwikkelen van een nieuwe visie op het Europese preventie- en bestrijdingsbeleid en het samen met het bedrijfsleven opleveren van de meest up-to-date instrumenten (vaccins en testen) voor de bestrijding van dierziekten.

Op nationaal niveau wordt het pakket beleidsdraaiboeken voor de relevante bestrijdingsplichtige dierziekten en voedselveiligheid in 2006 aangevuld met o.a. beleidsdraaiboeken op het gebied van blaasjesziekte, diervoeders en kernongevallen.

Onder sociale duurzaamheid versta ik ook het creëren van draagvlak voor het beleid. Zowel bij burgers, bedrijven als andere overheden. In dat kader valt het *Investeringsbudget Landelijk Gebied* (ILG) ook te plaatsen. Door de inrichting van het landelijk gebied aan de provincies over te dragen, zal meer maatwerk kunnen worden geleverd en daarmee meer draagvlak ontstaan voor de plannen. Lokale belanghebbenden waaronder gemeenten kunnen veel actiever meedenken over de inrichting van het landelijk gebied waarin ze zelf wonen of werken. Door ze mee te laten beslissen over die inrichting zal grotere steun aan en verbondenheid met de beslissingen ontstaan.

Hoewel het ILG per 2007 officieel van start zal gaan, is dit jaar en ook 2006 van groot belang voor de voorbereiding. Met de provincies worden afspraken gemaakt op basis van een Meerjaren Programma waarin de rijksdoelen en de daaraan gekoppelde budgetten worden vastgelegd. Het Rijks MJP wordt februari 2006 naar de Kamer gestuurd. Provincies werken gedurende 2005 en 2006 hun provinciale MJP's uit. Voor de twee overgangsjaren 2005–2006 zijn Uitvoeringscontracten met de provincies gesloten. De uitvoering hiervan zal dit en komend jaar nauwlettend gevolgd worden om lessen te kunnen leren ten behoeve van het ILG. In de nationale landschappen wordt deze vorm van samenwerking met de provincies al ingevuld. Sociale duurzaamheid wordt gerealiseerd door de verbinding te leggen tussen de mensen en de historie en het belang van hun omgeving. De provincies begrenzen in 2006 de nationale landschappen en stellen uitvoeringsprogramma's op.

2.1.2 Financieel kader voor 2006

2.1.2.1 Uitgaven

De begroting van de uitgaven voor 2006 is ten opzichte van de meerjaren-cijfers in de begroting 2005 bijgesteld met € 46 mln. Deze bijstelling bestaat uit de mutaties, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1 mln.						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand begroting 2005	1 976	2 089	2 146	2 121	2 127	2 127
1 Faseren robuuste verbindingen		- 12	- 12	- 17	- 17	- 17
2 Implementatie natuurregelgeving	23	19	22	18	16	16
3 Leningconstructie EHS	- 4	- 13	- 20	- 8	- 2	0
4 Nota van Wijziging (Motie Verhagen) (TK 2004-2005, 29 800 XIV, nr. 13)	- 2	- 16	- 16	- 11	- 11	- 11
5 Overtekening SAN		10	7	4	2	0
6 PIA taakstelling	- 4	- 7	- 12	- 12	- 12	- 12
7 Loon-/prijsbijstelling	22	10	10	10	10	10
8 BTW-compensatie	3	4	4	4	4	4
9 Eindejaarsmarge	8					
10 Destructie		16				
11 Dierlijke EU-verordeningen		7	6	5	5	5
12 Intensivering infrastructuur glastuinbouw			4	7	5	5
13 Subsidieregeling jonge boeren	1	6	2	1		
14 Transitiekosten overgang roodvleeskeuring		10	8			
15 Westerschelde		3	5	7	7	8
16 Overig	16	9	12	12	4	- 17
Stand begroting 2006	2 039	2 135	2 166	2 141	2 138	2 118

Toelichting

Algemeen

De mutaties 1 tot en met 9 zijn reeds in de eerste suppletore wet samenhangende met de Voorjaarsnota 2005 (TK 2004-2005, 30 105 XIV, nr. 2) aan de Kamer voorgelegd.

1 Faseren robuuste verbindingen

Door de later dan geplande totstandkoming van de robuuste verbindingen wordt een fasering aangebracht in het budget voor robuuste verbindingen. De hiermee vrijvallende middelen worden ingezet ter dekking van de hogere uitgaven van de implementatie natuurregelgeving en overtekening van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN).

2 Implementatie natuurregelgeving

De verhoging van het budget houdt verband met hogere uitvoeringskosten van de Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet. Deze hebben betrekking op het verlenen van vergunningen, ontheffingen en het opstellen van beheersplannen in het kader van de gewijzigde Natuurbeschermingswet alsmede op tegemoetkomingen in schade in het kader van de Flora- en Faunawet.

3 Leningconstructie EHS

Een additioneel beroep op de leningconstructie grondverwerving EHS, waartoe bij Voorjaarsnota 2004 is besloten, levert de eerstkomende jaren een besparing op. Deze wordt ingezet ter dekking van hogere uitgaven voor de implementatie natuurregelgeving en overtekening van de SAN.

4 Nota van Wijziging (Motie Verhagen) (TK 2004-2005, 29 800 XIV, nr. 13)

De maatregelen uit de motie Verhagen zijn verwerkt. Het betreft onder meer een structurele ombuiging op het verwervingsbudget van de EHS, vanwege een veronderstelde lagere prijs.

5 Overtekening SAN

De overtekening van de SAN leidt met ingang van 2006 tot hogere uitgaven.

6 PIA taakstelling

Dit betreft het LNV-deel in de rijksbrede taakstelling Professioneel inkopen en aanbesteden (PIA).

7 Loon-/prijsbijstelling

De loon- en prijsbijstelling tranche 2005 is overgeboekt naar de departementen.

8 BTW-compensatie

Dit betreft compensatie voor de verplichte BTW-afdracht met betrekking tot de keuringsassistenten bij de keuringsinstantie KDS en ten behoeve van de productie en het aanhouden van een noodvoorraad MKZ-vaccin.

9 Eindejaarsmarge

De positieve eindejaarsmarge 2004 is aan de LNV-begroting van 2005 toegevoegd en ingezet voor uitgaven in het kader van de Klassieke Varkenspest.

10 Destructie

In 2006 draagt de overheid € 16 mln. bij aan de destructiekosten van kadavers.

11 Dierlijke EU-verordeningen

Voor de implementatie en uitvoering van EU-regelgeving op het gebied van voedselveiligheid wordt met ingang van 2006 het uitgavenbudget verhoogd.

12 Intensivering infrastructuur glastuinbouw

De LNV-begroting wordt voor de periode 2007–2010 met in totaal € 21 mln. verhoogd ten behoeve van de infrastructuur glastuinbouw.

13 Subsidieregeling jonge boeren

Ten behoeve van de subsidieregeling voor investeringen door jonge boeren wordt de komende jaren € 10 mln. bijgedragen door de EU. Dit leidt tot een verhoging van de uitgaven en de ontvangsten op de LNV-begroting.

14 Transitiekosten overgang roodvleeskeuring

Aan de transitiekosten die gemoeid zijn met de overgang van de roodvleeskeuring naar de Centrale Organisatie voor de Vleessector draagt het bedrijfsleven ook bij. Tegelijkertijd vindt met de verhoging van de ontvangsten de daarmee overeenkomende verhoging van het uitgavenkader plaats.

15 Westerschelde

Tussen Nederland en Vlaanderen is afgesproken om de Westerschelde veiliger, natuurlijker en toegankelijker te maken. In Nederland zal daartoe minimaal 600 ha. natuur worden ontwikkeld. Van de gereserveerde € 110 mln. uit de FES-gelden voor de periode 2006 t/m 2014 wordt een bedrag van € 30 mln. aan de LNV-begroting toegevoegd voor de periode 2006 t/m 2010. De resterende middelen worden in een latere fase aan de begroting van LNV toegevoegd.

16 Overig

De reeks overig is een saldo van een aantal overboekingen, desalderingen en overige technische mutaties.

2.1.2.2 Ontvangsten

De begroting van de ontvangsten voor 2006 is ten opzichte van de meerjarencijfers in de begroting 2005 technisch opwaarts bijgesteld met € 82 mln.

Bedragen x € 1 mln.						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stand begroting 2005	419	396	352	348	352	352
1 EU-ontvangsten vogelpest	11	18				
2 Ramingsbijstelling natuuroffensief	8					
3 Landbouwheffingen	30	30	30	30	30	30
4 Subsidieregeling jonge boeren	1	6	2	1		
5 Transitiekosten overgang roodvleeskeuring		10	8			
6 Westerschelde		3	5	7	7	8
7 Overig	8	15	6	7	3	2
Stand begroting 2006	478	478	403	393	392	392

Toelichting

Algemeen

De mutaties 1 tot en met 3 zijn reeds in de eerste suppletore wet samenhangende met de Voorjaarsnota 2005 (TK 2004–2005, 30 105 XIV, nr. 2) aan de Kamer voorgelegd.

1 EU-ontvangsten vogelpest

Dit betreft de ontvangsten van de voorgefinancierde EU-middelen voor de bestrijding van de vogelpest.

2 Ramingsbijstelling natuuroffensief

Deze ramingsbijstelling is het gevolg van ingezette middelen via het Groenfonds voor diverse projecten in het kader van nieuwe natuur.

3 Landbouwheffingen

De afgelopen jaren zijn structureel meer EU-landbouwheffingen ontvangen door hogere importvolumes van agrarische producten. Deze ontwikkeling wordt nu meerjarig doorgetrokken.

4 Subsidieregeling jonge boeren

Dit betreft de bijdrage van de EU aan de subsidieregeling voor investeringen door jonge boeren.

5 Transitiekosten overgang roodvleeskeuring

Dit betreft de te ontvangen bijdragen van het bedrijfsleven in 2006 en 2007 ten behoeve van de transitiekosten van de overgang van de roodvleeskeuring naar de Centrale Organisatie voor de Vleessector.

6 Westerschelde

Dit betreft de ontvangsten uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) ten behoeve van de ontwikkeling van Natuur in de Westerschelde

7 Overig

De reeks overig is een saldo van een aantal desalderingen en overige technische mutaties.

2.1.2.3 Fiscale maatregelen

Het fiscaal pakket 2006 bevat voor de LNV-beleidsterreinen de volgende van belang zijnde maatregelen. Ter versterking van de economische structuur zal in 2006 het vennootschapbelastingtarief verder worden verlaagd naar 29,6% en zal het MKB-tarief in de vennootschapsbelasting (het Vpb-opstapje) worden verlaagd naar 25,5%. Voorts zal in 2006 de kapitaalsbelasting worden afgeschaft. Het kabinet acht de inzet van alternatieve, klimaatneutrale brandstoffen zoals biobrandstoffen van belang. Omdat de benodigde wet- en regelgeving naar verwachting niet eerder dan 1 januari 2007 gereed kan zijn, wordt het bijmengen van 2% biobrandstoffen bij fossiele brandstoffen tot die tijd fiscaal gestimuleerd. Daarna ligt het in de bedoeling leveranciers van motorbrandstoffen te verplichten 2% van hun afzet in Nederland in te vullen met biobrandstoffen. Het budgettaire belang van de accijnsstimulering in 2006 wordt voorlopig geraamd op circa € 70 mln. Voorgesteld wordt om de voorwaarden die gelden voor de vrijstelling van overdrachtsbelasting bij inbreng van een onderneming te verruimen. Daarnaast wordt voorgesteld om de familiekring van gerechtigden die voor de vrijstelling van overdrachtsbelasting bij bedrijfsopvolging in aanmerking kunnen komen uit te breiden met broers en zusters. Deze maatregelen zijn onder meer van belang voor de bedrijfsopvolging. De WBSO wordt met € 25 miljoen verruimd. Voorgesteld wordt om de heffing van belasting voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregning en bevoeiing geheel te laten vervallen. De administratieplicht kan dan voor deze onttrekkingen ook in zijn geheel vervallen. Omdat er initiatieven worden ontwikkeld tot meer kleinschalige elektriciteitsopwekking zal de accijns-vrijstelling voor bepaalde minerale oliën die worden gebruikt voor elektriciteitsopwekking in installaties met een vermogen tot ten minste 20 MW ook van toepassing worden op installaties met een vermogen van ten minste 1 MW.

De Natuurschoonwet 1928 wordt beperkt ingeval van gezamenlijke rangschikking van een klein perceel met een aangrenzend landgoed en van twee kleinere percelen die tot die gevallen waarin er een aantoonbare nauwe historische samenhang is tussen onroerende zaken, die moeten dateren van vóór 1940. De uitbreiding houdt in dat de mogelijkheden voor het gebruik van erfpacht als beheersinstrument worden verruimd indien de economische eigenaar de grond behoudt.

2.2 De beleidsartikelen

21 Duurzaam ondernemen

Algemene beleidsdoelstelling

Een vitaal en duurzaam agrocomplex met inbegrip van de visserij.

Omschrijving

LNV streeft naar een vitaal en duurzaam agrocomplex – met inbegrip van de visserij, waarbij:

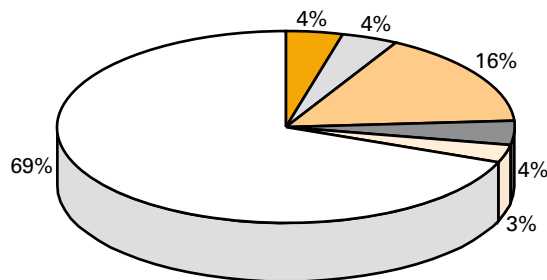
- de nationale en internationale marktpositie van het agrocomplex wordt behouden en versterkt;
- van natuurlijke hulpbronnen een duurzaam gebruik wordt gemaakt;
- betrouwbare en hoogwaardige producten voortgebracht worden.

Deze beleidsdoelstelling richt zich op de verduurzaming van het agrocomplex in Nederland, waarbij zoveel mogelijk de Europese kaders worden gevolgd. De verduurzaming geldt niet alleen de milieuaspecten, maar ook de sociale en economische aspecten (bedrijfsontwikkeling en ondernemerschap).

Van grote invloed op het halen van deze beleidsdoelstelling zijn de ontwikkelingen die zich afspelen bij het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en de Doha-ronde van de WTO. Zo zal met ingang van 1 januari 2006 in het kader van het hernieuwde markt- en prijsbeleid de ontkoppelde steunregeling van kracht worden. Daarnaast wordt een nieuw plattelandskader voor 2007–2013 ontwikkeld (POP2). Dit nieuwe POP zal een uitwerking bevatten van de nieuwe Kaderverordening Platteland, die zoveel mogelijk zal aansluiten bij de nationale beleidsprioriteiten. Eveneens voor de periode 2007–2013 wordt een nieuw Europees Visserijfonds (EVF) ontwikkeld, dat inzet op verdere vergroening van het visserijbeleid.

Grafiek 2: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Duurzaam ondernemen

- Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat
- Bevorderen maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn
- Bevorderen van duurzame productie methoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw
- Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren
- Bevorderen van duurzame ketens
- Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

De krachtige positie van het agrocomplex is in de eerste plaats de verdienste, maar ook de blijvende opgave van ondernemers. LNV definieert niet precies de eindsituatie, laat staan dat het deze effectueert. LNV stelt de randvoorwaarden vast en ondersteunt de ontwikkeling van een krachtige positie van het agrocomplex, waarbij ruimte is voor duurzaam ondernemerschap en een goed klimaat voor innovatie. Daarbij zorgt LNV voor kennisontwikkeling, bevordert innovatie en samenwerking, stelt robuuste regelgeving en toezichtskaders op en geeft, daar waar nodig, gerichte (al dan niet financiële) ondersteuning.

Verantwoordelijkheid LNV

LVN is verantwoordelijk voor het bevorderen van gunstige randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het agrofoodcomplex en het maken van robuuste wet- en regelgeving.

Succesfactoren

Het behalen van deze doelstelling hangt af van:

- het nemen van de eigen verantwoordelijkheid door de ondernemers;
- autonome ontwikkelingen op de (internationale) markten;
- internationale handelsafspraken (zoals de Doha-ronde van de WTO);
- ontwikkelingen in het Gemeenschappelijk Landbouw- en Visserijbeleid o.a. middels een nieuw Europees Visserijfonds (EVF);
- de ontwikkeling van een plattelandskader 2007–2013 welke een uitwerking zal bevatten van de nieuwe Kaderverordening Platteland;
- de appreciatie van de Nederlandse samenleving van de economische, maar ook de ecologische en sociale bijdrage van het agrocomplex.

Maatschappelijk effect

Het behalen van deze doelstelling heeft als effect dat:

- de economische positie van de ondernemingen binnen het Nederlandse agrocomplex op internationaal niveau minimaal op peil blijft;
- het milieu minder wordt belast;
- betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige producten in Nederland worden voortgebracht en verhandeld.

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Toegevoegde waarde per werknemer:						
– Nederlandse Agro-complex:	€ 56 300	2002	> EU-15			LEI
– Agrocomplex EU-15	€ 35 100	2002				LEI/Eurostat
Overschot agrarische handelsbalans	19,9 mld.	2003	op peil			LEI
Milieubelasting meststoffen & gewasbeschermingmiddelen ¹	100	2003	dalende lijn			DL
Energie efficiencyverbetering:						
– glastuinbouw (tov 1980)	50%	2003		65%	2010	Senter
– voedings- en genotmiddelen-industrie (tov 2001)	4,5%	2004		15%	2012	Senter
Maatschappelijke appreciatiescore ²	100					

¹ Indicator betreft samengestelde index van emissies naar grond, oppervlakte- en drinkwater (o.a. nitraatgehalten)

² Indicator betreft een index van de perceptie van duurzaamheid (van doelgroepen en burgers); Indicator is nog in ontwikkeling.

Verwijzing

- Vitaal en Samen (LVN-beleidsprogramma 2004–2007, TK 2004–2005, 29 280, nr. 2).
- Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154)
- Groeien in Concurrentie (TK 2004–2005, 29 939, nr. 1)

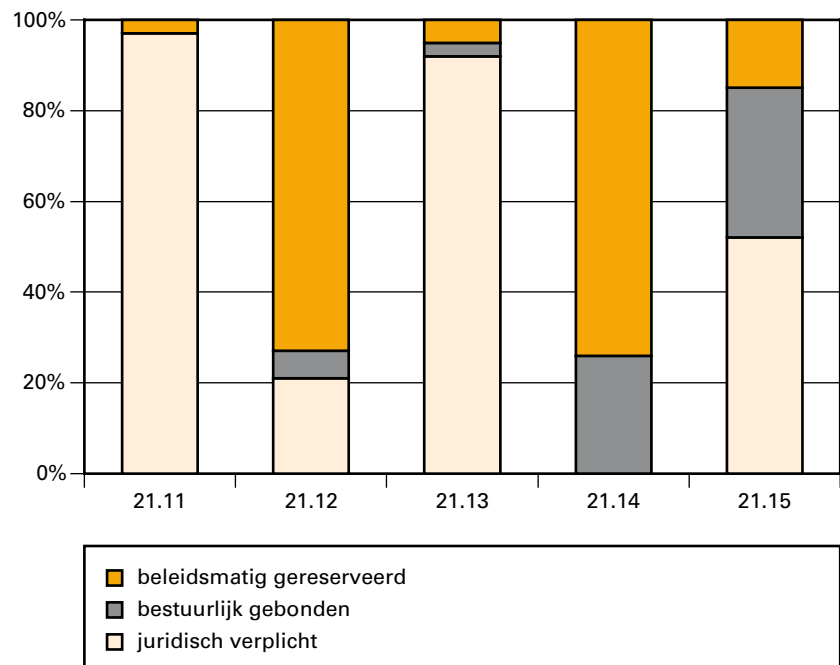
Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
21 Duurzaam ondernemen	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	220 037	265 898	269 956	234 596	204 947	194 199	189 022
Uitgaven	276 903	253 319	292 207	246 191	214 341	201 668	196 199
Programma-uitgaven:	144 320	80 313	93 160	67 538	58 240	49 362	43 893
– waarvan juridisch verplicht			62 162	19 578	11 437	2 537	2 537
21.11 Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat	2 953	3 690	12 011	5 665	1 715	465	465
– Jonge agrariers	1 748	2 704	11 350	5 100	1 250		
– Ondernemerschap	1 205	986	661	565	465	465	465
21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn	16 756	9 163	12 822	7 258	7 995	7 635	7 200
– Verbetering dierenwelzijn	13 229	1 142	1 211	1 211	1 211	1 211	1 211
– Nieuw mestbeleid		2 946	6 700				
– Fytosanitair beleid	182	932	1 025	1 945	2 395	2 035	1 600
– Gewasbeschermingsbeleid	3 345	4 143	3 886	4 102	4 389	4 389	4 389
21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw	95 846	44 192	46 954	42 996	39 176	33 251	28 217
– Glastuinbouw	17 877	25 799	26 623	15 368	15 338	15 413	15 413
– Biologische landbouw	8 163	7 514	12 060	14 127	6 627	4 627	4 627
– Intensieve veehouderij ¹							
– Melkveehouderij	6 522	3 196	2 205	6 949	10 449	6 449	1 415
– Akkerbouw	1 362	1 203	1 205	1 205	1 205	1 205	1 205
– Overige sectoren	1 223	330	171	171			
– Innovatie en Samenwerking duurzame landbouw	4 384	6 150	4 690	5 176	5 557	5 557	5 557
– Overig (RBV, Mineralenheffing)	56 315						
21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	22 841	15 784	12 031	4 365	2 100	2 100	2 100
– Sanering	5 324	6 983	5 179				
– Onderzoek	13 644	5 093	5 350	2 963	1 198	1 198	1 198
– Innovatie	2 849	2 372	1 302	1 202	702	702	702
– Binnenvisserij	1 024	1 336	200	200	200	200	200
21.15 Bevorderen van duurzame ketens	5 924	7 484	9 342	7 254	7 254	5 911	5 911
– Bilaterale Economische Samenwerking	2 669	3 428	3 450	3 522	3 522	3 522	3 522
– Agrologistiek	855	1 000	1 000	400	400	400	400
– Transparantie en ICT		500	2 800	1 100	1 100		
– Energie en overig	2 400	2 556	2 092	2 232	2 232	1 989	1 989
Apparaatuitgaven	132 583	173 006	199 047	178 653	156 101	152 306	152 306
21.21 Apparaat	57 560	17 949	17 106	16 351	16 098	16 100	16 100
21.22 Baten-lastendiensten	75 023	155 057	181 941	162 302	140 003	136 206	136 206
Ontvangsten	57 242	47 818	36 595	17 027	14 208	12 598	12 163

¹ De gereserveerde middelen voor de intensieve veehouderij zullen vanaf 2007 vanuit beleidsartikel 27 worden overgeheveld.

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatuitgaven

Bedragen x € 1 000	
	Raming 2006
Ambtelijk Personeel Directie Landbouw	5 118
Ambtelijk Personeel Directie Industrie en handel	2 423
Ambtelijk Personeel Directie Visserij	5 346
Materieel	3 951
Overig apparaat	268
Bijdrage aan AID	38 450
Bijdrage aan DLG	45
Bijdrage aan DR	131 648
Bijdrage aan PD	11 798
Totaal apparaatsuitgaven	199 047

Toelichting op de ontvangsten

Bedragen x € 1 000	
	Raming 2006
EU-bijdrage jonge agrariërs	6 050
EU-bijdrage Glastuinbouw	2 852
EU-bijdrage Biologische Landbouw	1 882
Ontvangsten Visserij (o.a. FIOV)	14 587
Overige	11 224
Totaal ontvangsten	36 595

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Effectonderzoek						
– Emancipatie	21.11	X				
– Meststoffenwet 2006	21.12		X			
– Duurzame gewasbescherming	21.12	X				
– Herstructurering bedrijfsstructuur Glastuinbouw	21.13			X		
– Energie-efficiency	21.15			X		
Overig onderzoek						
– Agrologistiek	21.15			X		
– Transparantie en ICT	21.15				X	
– Bilaterale agro economische samenwerking	21.15			X		

21.11 Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat

Motivering

LNv wil het concurrentievermogen van de agrarische ondernemers versterken. Het beleid, dat zich hierop richt, wordt vormgegeven door het stimuleren van goed ondernemerschap bij de Nederlandse agrariërs en het creëren van een goed ondernemersklimaat, met een zo laag mogelijke administratieve lastendruk en waarbij ondernemers zich bewust zijn van de voorwaarden verbonden aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). LNv richt zich verder op het faciliteren van ondernemers bij duurzame investeringen en het bieden van een gunstig perspectief bij de overname van een agrarisch bedrijf.

Instrumenten

- Kennisontwikkeling en -verspreiding (opleidingen, kennisnetwerken)
- Subsidies (Investeringsregeling Jonge Agrariërs, Kaderregeling Kennis & Advies)
- Voorlichting bijv. ten aanzien van de implementatie van het GLB (brochures, LNv-loket)
- Garantstellingen (Borgstellingsfonds, Agrarische waterverzekering)

Activiteiten

- Kennis wordt gezien als een belangrijk onderdeel van ondernemerschap. Met de middelen voor kennis onderhoudt LNv de kennisnetwerken voor agrariërs. Verder wordt de toepassing van het GLB in Nederland en de andere lidstaten geëvalueerd en onderzocht.
- Met de Kaderregeling Kennis & Advies subsidieert LNv de agrariërs die kennis inhuren met betrekking tot bedrijfsovername, GLB en bedrijfsbeëindiging.
- Voor jonge agrariërs die na de bedrijfsovername willen investeren in kwaliteitsverbetering, innovatie, dierenwelzijn, milieu en kostenverlaging biedt de Investeringsregeling Jonge Agrariërs financiële ondersteuning.
- Investerings in de agrarische sector worden verder gestimuleerd met het Borgstellingsfonds, dat zich voor leningen garant stelt. Daarnaast geeft de overheid ook een garantstelling af om private oogstschadeverzekeringen mogelijk te maken.
- Om de administratieve lasten verder te laten afnemen zal meer gebruik worden gemaakt van ICT-faciliteiten, bijvoorbeeld door het bieden van één LNv loket.

Doelgroepen

Agrariërs; jonge agrariërs (tot 40 jaar) in het bijzonder

Verwijzing

- Brief over de implementatie van het hervormde Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (TK 2003–2004, 29 435, nr. 2)
- Brief over Subsidieregeling Jonge Agrariërs naar de Kamer (TK 2004–2005, 29 800, nr. 84))
- Jaarverslag 2004 Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw
- Pakketbrief Administratieve Lasten (TK 2003–2004, 29 515, nr. 4)

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
Outcome						
% innoverende agrarische bedrijven ¹	1,3%	2003	Pm	Pm	Pm	LEI
administratieve lastenreductie	19,0%	2003	25%			BAL
Output						
Investeringsbedrag garant gesteld door Borgstellingfonds	€ 109,3 mln.	2003	nvt	nvt	nvt	BF

¹ % innovators: bedrijven die een nieuw productiemiddel of product op de Nederlandse markt geïntroduceerd hebben; een streefwaarde zal geformuleerd worden nadat het LNV innovatiebeleid nader is uitgewerkt

21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn

Motivering

LNV richt zich op het verminderen van de milieubelasting en het waarborgen van dierenwelzijn.

Dit komt onder meer tot uitdrukking in de volgende doelstellingen:

- het waarborgen en verbeteren van het welzijn van landbouwhuisdieren en gezelschapsdieren aansluitend op de EU normen;
- het ethisch aanvaardbaar toepassen van biotechnologie bij dieren;
- het verlagen van het gehalte aan stikstof en fosfaat in grond- en oppervlaktewater;
- het bevorderen van de teelt van en handel in gezond en kwalitatief hoogwaardig plantaardig (uitgangs)materiaal waarbij zo goed mogelijk aan de internationale fytosanitaire eisen kan worden voldaan;
- het voorkomen van problemen op het gebied van milieu, voedselveiligheid- en arbeidsbescherming als gevolg van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
- het benutten van biodiversiteit in het primaire productieproces;
- het coëxisteren van de 3 teeltmethoden (gangbaar, biologisch en genetisch gemodificeerd)

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (GWWD, Nitraatrichtlijn, Meststoffenwet, Bestrijdingsmiddelenwet)
- Subsidies (zeldzame landbouwhuisdierrassen)
- Onderzoek en monitoring: welzijnsindex Dierenwelzijn, monitoren gebruiksnormen mest
- Bilaterale afspraken met niet EU-landen: fytosanitair
- Convenanten (gewasbescherming)
- Vergunningen (toelating bestrijdingsmiddelen)
- Kennisontwikkeling en -verspreiding (zoals de relatie agrarische praktijk en milieu binnen het nieuwe mestbeleid)
- Voorlichting (mediacampagnes, internet, nieuwsbrieven etc.)
- Bijdrage aan ZBO's en RWT's (Landelijke Inspectiedienst voor Dieren, KCB en CTB)

Dierenwelzijn

- Belangrijkste overheidstaak voor het waarborgen van de dierenwelzijn is het stellen en handhaven van wet- en regelgeving. Dit betekent concreet het ontwikkelen en handhaven van geboden en verboden gebaseerd op de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD) en het opstellen van huisvestings- en verzorgingsvoorschriften. Daarnaast worden de Europese verordeningen en richtlijnen, waaronder de transportverordening, geïmplementeerd.
- Op het gebied van kennisontwikkeling wordt er onderzoek verricht naar de welzijnsverbeteringen in de landbouwsector en de praktische toepassing daarvan. Kennisoverdracht en bewustwording vindt plaats door middel van nieuwsbrieven, inzet van het LNV-loket en andere vormen van voorlichting.
- LNV geeft financiële ondersteuning aan o.a. de Landelijke Inspectiedienst voor Dieren (LID).

Nieuw mestbeleid

- Het nieuwe mestbeleid houdt onder meer in dat vanaf 1 januari 2006 gebruiksnormen worden gesteld voor de toepassing van meststoffen. Verder zal LNV bepalen op welke momenten en onder welke omstandigheden de meststoffen mogen worden uitgereden. Om de naleving van het beleid te vergroten wordt er gestreefd naar een strikte handhaving van de gebruiksnormen en -regels.
- LNV ondersteunt de kennisverspreiding over een aangepaste bedrijfsvoering en ontwikkelt kennis over de relatie tussen agrarische bedrijfsvoering en milieu met betrekking tot stikstof en fosfaat. De resultaten van het mestbeleid, die bereikt worden in de agrarische praktijk en in het milieu worden gemonitord.

Fytosanitair

- Een belangrijk onderdeel van het fytosanitaire beleid betreft het aanpassen van de Plantenziektenwet waarmee de resultaten uit de projecten Slim Fruit en Plant Keur worden geïmplementeerd. Verder worden afspraken gemaakt met het bedrijfsleven over de markttoegangsactiviteiten ten behoeve van niet EU-landen en worden richtlijnen voor het in verkeer brengen van teeltmateriaal geïmplementeerd.
- Het beleidsondersteunende onderzoek is onder meer gericht op nieuwe vormen van inspectiesystemen.
- LNV levert een financiële bijdrage aan het Kwaliteits Controle Bureau (KCB).

Gewasbescherming

- LNV levert een financiële bijdrage aan het College Toezicht Bestrijdingsmiddelen (CTB), dat binnen het kader van de Bestrijdingsmiddelenwet de voorwaarden stelt voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
- Kennis wordt ontwikkeld over geïntegreerde gewasbescherming en de toepassing wordt gestimuleerd onder meer door demoprojecten.
- LNV geeft een financiële stimulans aan de toelating kleine toepassingen, gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong en duurzame manieren van produceren.

Agrobiodiversiteit

- Door middel van pilotprojecten wordt in de praktijk getest hoe biodiversiteit in het primaire productieproces kan worden benut om tot

een milieuvriendelijkere bedrijfsvoering te komen. Onderliggende processen en praktijkgerichte toepassingen worden onderzocht.

- Een leergang wordt opgezet binnen het agrarisch onderwijs en voorlichting wordt gegeven aan agrariërs om bewustwording te stimuleren en om kennis te verspreiden.

Coëxistentie

- Om de coëxistentie van teelten te faciliteren streeft LNV er naar om convenantafspraken tussen de belangengroepen tot stand te laten komen.

Doelgroepen

Agrariërs, ketenpartijen (producenten, retailers), burgers (consumenten), houders en fokkers van gezelschapsdieren, transporteurs en handelaren in landbouwhuisdieren en telers.

Verwijzing

- Nota Houden van Dieren (TK 2001–2002, 28 286, nr. 3); Brief Herijking Nota Houden van Dieren (TK 2003–2004, 28 286, nr. 4); Verslag Conferentie Gezelschapsdieren (TK 2004–2005, 28 286, nr. 22)
- Beleidsbrief Mestbeleid 2006–2009 (TK 2003–2004, 28 385, nr. 26)
- Brief Derogatieverzoek (TK 2004–2005, 28 385, nr. 51)
- Brief uitkomsten project Slim fruit (TK 2004–2005, 29 800, nr. 9)
- Brief Ontwikkelingen binnen het fytosanitair beleidsveld (TK 2004–2005, 29 800, nr. 89)
- Nota duurzame gewasbescherming (TK 2003–2004, 27 858, nr. 47)
- Beleidsbrief Biodiversiteit in de Landbouw (TK 2004–2005, 26 407, nr. 22)
- Brief Convenant Coëxistentie (TK 2004–2005, 29 404, nr. 8)

Prestaties

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Outcome						
<i>Gewasbescherming:</i>						
% afname aantal milieubelastingspunten t.o.v. 1998 (in NMI)	Pm ¹	2005		95%	2010	NMP
% afname overschrijdingen residu-normen voedselproducten t.o.v. 2003	Pm ¹	2005		50%	2010	NMP
<i>Dierenwelzijn:</i>						
% naleving v. bestaande welzijnsnormen	Pm ¹	2005		Pm	Pm	AID
<i>Nieuw Mestbeleid:</i>						
nationaal fosfaat en stikstofoverschot	F:420 mln kg N: 82 mln kg	2002 2002		evenwicht ²	2015	CBS
<i>Fytosanitair beleid:</i>						
% afgekeurde zendingen naar het buitenland	0,6	2004		Pm	Pm	PD

¹ Cijfers komen voor het eerst beschikbaar in de tweede helft van 2005

² In de Beleidsbrief Mestbeleid staat beschreven dat wordt gestreefd naar een stabiel verloop van beide overschotten

21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfs-systemen w.o. biologische landbouw

Motivering

LNV streeft ernaar om de in de verschillende sectoren van de land- en tuinbouw de duurzaamheid te bevorderen en te continueren.

Door de biologische landbouw te stimuleren draagt LNV bij aan het bieden van een alternatief perspectief. Met de biologische productiemethode wordt een bijdrage geleverd aan milieuverbetering en dierenwelzijnsaspecten.

LNV stimuleert de duurzaamheid in de glastuinbouwsector. Dit betreft aspecten als milieu, klimaat en ruimtelijke inrichting.

De vernieuwing van de intensieve veehouderij wordt gefaciliteerd, zodat de sector kan voldoen aan de door de maatschappij gewenste voorwaarden op het gebied van dierenwelzijn, milieu, landschap, marktgerichtheid en concurrentievermogen.

De ontwikkeling van de melkveehouderij naar een economische vitale en minder milieubelastende sector wordt gestimuleerd evenals het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de akkerbouwsector.

Instrumenten

- Wet en regelgeving (Meststoffenwet, Besluit Glastuinbouw 2004)
- Subsidies (voortzettingssubsidie biologische landbouw, RSG, Stidug, hectaresubsidie milieu-probleemgebieden)
- Certificering voor biologische productie
- Convenants/meerjarenafspraken (GLAMI, biologische landbouw)
- Kennisontwikkeling en -verspreiding (o.a. pilotprojecten intensieve veehouderij, melkveeacademie, commissie kennis voor biologische landbouw)
- Voorlichting (demo-projecten)
- Fiscale regelingen (groenregeling biologische landbouw, groenlabel kassen)

Activiteiten

LNV stimuleert de innovatie en de duurzaamheid van de landbouwsectoren door de innovatieve initiatieven van bedrijven, consortia of maatschappelijke organisaties te subsidiëren, door kennisverspreiding te stimuleren en door het in beeld brengen van verandering en verduurzaming in de landbouw. Verder is het organiseren van ontmoeting en debat een belangrijk onderdeel van het beleid.

Biologische landbouw

- Het vervolgbeleid van LNV is vooral gericht op de vraagkant van de biologische markt. Concreet betekent dit het uitvoeren van een generieke voorlichtingscampagne, het implementeren van meerjarige opschalingsplannen met convenantpartijen, het subsidiëren van voorlichtings- en demoprojecten en het uitvoeren van prijsexperiment in de praktijk.
- LNV geeft financiële ondersteuning aan regionale projecten en organisaties (o.a. Biologica) die bijdragen aan de verdere ontwikkeling van biologische landbouw.
- Via de kennismiddelen wordt kennisontwikkeling en -verspreiding gestimuleerd. Dit gebeurt door het opzetten en onderhouden van een kennisnetwerk (commissie Kennis voor biologische landbouw, Innovatieplatform WUR), het onderzoeken van mogelijkheden om knelpunten in de productie en distributie van biologische producten weg te nemen en het voorlichten en onderwijzen van alle partijen in de biologische keten.
- LNV streeft er naar om binnen de Rijksoverheid biologische catering in te voeren.

Glastuinbouw

- Herstructurering van de glastuinbouw vormt onderdeel van het bevorderen van een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouw. De structuur van de glastuinbouwgebieden wordt verbeterd door

enerzijds afbraak van oude kassen (glasopstanden) en anderzijds investeringen in nieuwe kassen. LNV subsidieert dit met de Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw (RSG).

- De inrichting van duurzame glastuinbouwgebieden wordt ondersteund via de Stidug regeling (Stimuleren Duurzame Glastuinbouwgebieden).
- Het energiebesparingsbeleid van LNV is er onder meer op gericht om partijen bij elkaar te brengen om de integrale milieutaakstelling te verwezenlijken (GLAMI). Dit geldt voor de gebieden gewasbescherming, mineralen, energie en ruimte en Meerjarenafpraak-e bloembollen en Meerjarenafpraak-e paddestoelen (MJA's). Daarnaast wordt verkend wat de mogelijkheden zijn op het terrein van energiebesparing, energietransitie, milieubesparing en efficiënt ruimtegebruik en innovatieonderzoek (incl. praktijknetwerken en gebruik duurzame energie). Onder de glastuinbouw-, bloembollen- en paddestoelen-ondernemers wordt kennisverspreiding over energiebesparende maatregelen en duurzaam energieverbruik gestimuleerd.

Intensieve veehouderij

- Om de transitie naar duurzame productiemethoden binnen de intensieve veehouderij te faciliteren wordt kennis verspreid over innovaties, worden innovatieve investeringen gesubsidieerd en wordt samenwerking via onderzoek, kennisverdieping en kennisverbreding bevorderd.

Melkveehouderij

- De beleidsopgave voor de grondgebonden landbouw richt zich op de verbetering van de functionele en fysieke inrichting van landbouwbedrijven en de verduurzaming van de landbouwproductie.
- LNV ondersteunt de grondgebonden melkveehouderij in probleemgebieden door middel van een hectaresubsidie.
- Projecten voor een gebiedsgerichte extensivering van de melkveehouderij worden gesubsidieerd.
- LNV ondersteunt praktijkgericht onderzoek ter bevordering van innovaties en de verspreiding van deze innovaties (o.a. Melkvee Academie).
- Het herverkavelen en herinrichten van landbouwgrond ter vergroting van bedrijfsoppervlak dichtbij de stalruimte vormt een belangrijk onderdeel van de structuurverbetering (zie verder beleidsartikel 22 Agrarische Ruimte).

Akkerbouw

- Binnen de akkerbouwsector wordt gepoogd de braaklegging van de akkerbouwgrond te verminderen. Onder de akkerbouwers wordt kennis verspreid ten aanzien van de toekomstperspectieven van het bedrijf.

Doelgroepen

Agrariërs, ketenpartijen, maatschappelijke organisaties en burgers (consumenten).

Verwijzing

- Transitiebrief (december 2002)
- Beleidsnota Biologische Landbouw 2005–2007 (TK 2004–2005, 29 842, nr. 1)
- Convenant Glastuinbouw en milieu 1995–2010 (13 november 1997)
- Brief Herijking Ruimtelijk beleid Glastuinbouw (september 2005)
- Brief Toekomst van de Intensieve Veehouderij (TK 2004–2005, 28 973, nr. 13)

- Groeien in Concurrentie (TK 2004–2005, 29 939, nr.1) zie paragraaf «Inzet Koopmansgelden»

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
Outcome						
<i>Biologische Landbouw:</i>						
aandeel biologische landbouw op totaal landbouwareaal	2,5%	2004		10%	2010	SKAL
aandeel biologische landbouw in consumentenbestedingen	1,8%	2004		5%	2007	SKAL
<i>Glastuinbouw:</i>						
aandeel duurzame energie in glastuinbouw tov 1980	>0,5%	2003		4%	2010	Senter
energie-efficiencyverbetering (tov 1995) bloembollen	14,3%	2003	20%	20%	2006	Senter
energie-efficiencyverbetering (tov 1995) paddestoelen	20,6%	2003	22%	22%	2006	Senter
Output						
aantal ha geherstructureerd glastuinbouwareaal (RSG)	715 ha	2004		1 000 ha	2007	DR
Inrichting ontwikkelingslocaties(1	1 247 ha	2004	Nvt	2 700 ha	2010	DLG

21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren

Motivering

Het visserijbeleid van LNV richt zich op de ontwikkeling van een duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren, om zodoende:

- evenwicht te bewerkstelligen tussen natuurlijke vis- en schelpdierbestanden enerzijds en de vangstcapaciteit van de visserijsector anderzijds;
- het aquatische ecosysteem te beschermen;
- de beschikbaarheid van vis en schelpdieren te bevorderen.

Zowel de overheid als het bedrijfsleven hebben hierbij een eigen verantwoordelijkheid. De overheid heeft als taak en eerste verantwoordelijkheid het scheppen en borgen van de wettelijke minimum kaders, lange termijn doelstellingen en randvoorwaarden, waarbinnen de visserijketen kan opereren. In het verlengde daarvan schept de overheid ruimte voor ondernemen door onder meer vermindering van regeldruk en administratieve lasten en door het stimuleren van zelfregulering en innovatie. De primaire verantwoordelijkheid voor de verdere uitwerking en maatschappelijke verantwoording daarvan ligt bij de visserijketen.

Het kabinet heeft besloten tot de vorming van een «Kustwacht Nieuwe Stijl» per 1 maart 2006. Deze kustwacht nieuwe stijl wordt thans nader uitgewerkt, waarbij de ministeriële verantwoordelijkheid van de betrokken ministers voor handhaving op hun gebied gehandhaafd blijft. Deze kustwacht beschikt over materieel (vaar- en vliegtuigen) en personeel, en heeft daarnaast ook trekkingsrecht op het gebruik van andere vaartuigen van Defensie en VenW. Beleid en begroting worden onder regie van VenW in de ministerraad vastgesteld, de directeur Kustwacht bij Defensie wordt operationeel verantwoordelijk. De mogelijkheid van één rijksbrede civiele rederij wordt nader onderzocht.

Instrumenten

- Wet- en Regelgeving (Verordeningen EU op het gebied van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, De Visserijwet 1963)
- Subsidies (subsidieregeling capaciteitsvermindering IJsselmeervisserij en innovatie aquacultuur, subsidieregeling capaciteitsvermindering zeevisserij)
- Onderzoek, kennisontwikkeling en verspreiding

Activiteiten

- Controle en handhaving van visserijregelgeving
- Het opzetten en uitvoeren van twee saneringsregelingen, een voor het IJsselmeer en een voor de kottervisserij. De benodigde middelen voor de sanering (incl. flankerende sociale maatregelen) van de kottervisserij ad € 38 mln zullen bij Voorjaarsnota 2006 worden verwerkt.
- De OVB en de Nederlandse Vereniging van Sportvisserijfederaties (NVVS) gaan samen in een op te richten privaat gefinancierd Nationaal Centrum voor Visstand en Sportvisserij (NCVS). LNV draagt bij in de begeleiding van dit proces.
- Ter bescherming van de aalstand zijn op Europees niveau beheersmaatregelen nodig. Deze zullen in 2005 door de Europese Commissie worden vastgesteld. LNV draagt bij aan een monitoringsprogramma. Hiermee dient inzicht te ontstaan in de omvang van het nationale aalbestand, zodat de maatregelen hierop kunnen worden afgestemd.
- Nederlandse visserij-activiteiten buiten EU-wateren worden begeleid met bestandsonderzoek om overbevissing te voorkomen en onderzoek naar de mogelijkheden om de vangst van kwetsbare en bedreigde soorten te voorkomen.
- LNV investeert in de ontwikkeling van de pulvisserij, die de effecten op het ecosysteem vermindert.
- LNV levert een financiële bijdrage aan het F-project. Het F-project is een samenwerkingsproject tussen de visserijsector en de wetenschappers van het RIVO. Het doel is om wetenschappelijke informatie aan te vullen met informatie uit de praktijk.
- LNV stimuleert een innovatieklimaat in de schelpdiercultuur en de viskweek en draagt bij aan een aantal pilot-projecten.
- Duurzame ontwikkeling van de aquacultuur vergt specifieke aandacht voor welzijnsvriendelijke productie en doding van kweekvis en het gebruik van diergeneesmiddelen. LNV ondersteunt onderzoek in het kader van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, de ontwikkeling van houderij- en welzijnsdossiers en de opbouw van een gegevensbestand diergeneesmiddelen.
- LNV draagt bij aan sanitaire monitoring en uniformering van nationale en communautaire regelgeving op hygiëne en veterinaire gebied.

Doelgroepen

Visserijbedrijfsleven en zijn organisaties, visstandbeheercommissies.

Verwijzing

Vitaal en Samen, beleidsprogramma LNV 2004–2007 (TK 2004–2005, 29 200, nr. 2)

Nota Viskweek in Nederland als beleidskader voor innovatie in de viskweek (TK 2004–2005, 29 200, nr. 73)

Beleidsbesluit schelpdiervisserij 2005–2020 als beleidskader voor de schelpdiervisserij in de Waddenzee, Oosterschelde, Westerschelde, Voordelta en de Noordzee (TK 2004–2005, 29 675, nr. 3).

Prestaties

Evenwicht tussen bestanden en vangstcapaciteit:

- Geen overschrijding van de nationale visquota
- Vermindering van de capaciteit van de platvisvloot met 20 %
- Vermindering van de capaciteit van de IJsselmeer-visserij met ca. 50%.

Vermindering druk op aquatische ecosysteem:
Het betreft onderzoek en pilotprojecten. De wenselijkheid/zinvolheid van het formuleren van prestatie-indicatoren wordt onderzocht.

Beschikbaarheid vis- en schelpdieren:
Het verhuren van 80 000 ha. Staatsbinnenwater en 8 260 ha. mossel- en oesterpercelen in de Waddenzee, de Oosterschelde en het Grevelingenmeer.

Output-indicatoren

Indicator	Referentiewaarde ¹	Peildatum	Raming 2006	Streefwaarde	Planning	Bron
Visquota		2004	Niet bekend	100%		VIRIS ²
Tong	13 980					
Schol	22 066					
Kabeljauw	2 619					
Haring	91 449					
Makreel	20 660					
Horsmakreel	45 631					
Capaciteit platvisvloot	42 709 580 ³	2004	Niet bekend	– 20%		VIRIS
Capaciteit IJsselmeervisserij	34 000 ⁴	2005	17 000	17 000		VIRIS
Verhuur Staatsbinnenwater	80 000 ha	2005	80 000 ha			VIRIS
Verhuur mossel- en oesterpercelen	8 260 ha	2005	8 260 ha			VIRIS

¹ Het betreft de quota voor 2005. Visquota worden jaarlijks in december opnieuw vastgesteld door de Europese Landbouw en Visserijraad en gemeten in tonnen

² VIRIS = Visserij Registratie Informatie Systeem

³ De capaciteit van de platvisvloot wordt gemeten in kW dagen. Het betreft de capaciteit per 31/12/2004. De capaciteit van 2005 is als gevolg van de Europese regelgeving op 31 december 2005 beschikbaar.

⁴ De capaciteit van de IJsselmeervisserij wordt gemeten in aaleenheden.

21.15 Bevorderen van duurzame ketens

Motivering

Het LNV-beleid richt zich op het versterken van een op eigen kracht werkend, internationaal concurrerend agrocomplex binnen het kader van maatschappelijk ondernemen (people, planet, profit). Dit komt onder meer tot uitdrukking in de volgende subdoelstellingen:

- Een zo groot mogelijke participatie en presentatie van Nederlandse bedrijven en verwerkte agrarische producten op buitenlandse markten (waarbij LNV als partner voor andere overheden en het bedrijfsleven optreedt).
- Optimaliseren informatieoverdracht in ketens en koppeling keten-informatie.
- Een innoverende en vervoersefficiënte agrologistiek, waarbij aandacht wordt geschonken aan aspecten als dierenwelzijn, concurrentiekracht, landschappelijke kwaliteit en vermindering milieubelasting.
- Verbeteren energie-efficiency in de voedings- en genotmiddelen-industrie.

Instrumenten

- Bijdragen aan (bilaterale) agro-economische samenwerkingsactiviteiten
- LNV Vertegenwoordiging Buitenland
- ICT beleidsprogramma's (Programma CLIENT, Programma Transparantie en ICT)
- Overleg Agrologistiek (platform en pilotprojecten)

- Convenant Meerjarenaafspraken energie efficiency
- Kennisontwikkeling en verspreiding

Activiteiten

- Ter bevordering van de internationale presentatie en participatie wordt uitvoering gegeven aan het programma Bilaterale Economische Samenwerking. Onder dit programma vallen handelsmissies, netwerkbijeenkomsten, marktstudies, marktanalyses, seminars, onderhandelingen over vermindering van handelsbelemmeringen (op veterinair en fytosanitair terrein) en vakbeurzen.
- De ICT beleidsprogramma's zijn gericht op het optimaliseren van informatieoverdracht. Het programma CLIENT richt zich op een efficiënte inrichting van informatiestromen en controleprocessen bij binnenkomen en uitgaan van landbouwgoederen. Het programma ICT en Transparantie richt zich op het aanpassen van informatiestructuren. De keteninformatie wordt transparant en snel beschikbaar gemaakt voor de overheid, de consument en het bedrijfsleven. Zodoende wordt een bijdrage geleverd aan zowel de voedselveiligheid, ketenbrede tracking en tracing en de verbetering van de uitwisselbaarheid en kwaliteit van de informatie.
- LNV stimuleert koppelingen in de voedselketeninformatie. Dit betekent het koppelen van publieke en private informatiesystemen om o.a. voor de slacht vereiste voedselketeninformatie beschikbaar te krijgen. Dit is relevante informatie voor de goedkeuring door de VWA.
- LNV verzorgt het secretariaat voor het Platform Agrologistiek. Dit Platform ondersteunt pilots op ruimtelijk en bestuurlijk vlak bij het wegnemen van (bestuurlijke) knelpunten.
- LNV ondersteunt van het opstellen, uitvoeren en monitoren van energiebesparingplannen op zowel bedrijfs- als ketenniveau.

Doelgroepen

Agrariërs, ketenpartijen (Nederlandse productie-, verwerkings-, distributie- en handelsbedrijven van agrarische (food en non-food) producten, met name het MKB), (buitenlandse) overheden, instituties en bedrijven. maatschappelijke organisaties.

Verwijzing

- MJA2, Meerjarenaafspraken Energie-efficiency 2001–2012, Senter Novem
- Visie Agrologistiek, Voortgangsrapportage Agrologistiek (TK 2004–2005, 28 141, nr 5)
- Nota internationaal ondernemen (Ministerie van EZ)
- WRR rapport «Nederland Handelsland, het perspectief van de transactiekosten».

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
<i>Output</i>						
Aantal gerealiseerde bilaterale economische samenwerkings-activiteiten	90	2004	90	90	2006	I&H
Aantal gerealiseerde agrologistieke pilotprojecten	2	2004		11 ¹	2007	I&H

¹ in uitvoering, TK wordt jaarlijks geïnformeerd over de voortgang

22 Agrarische ruimte

Algemene beleidsdoelstelling

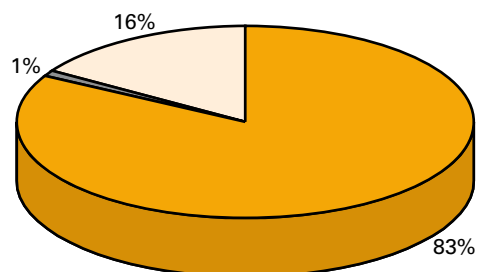
Een toekomstgerichte, concurrerende landbouw als een economische drager in (de agrarische productieruimte van) het landelijk gebied.

Omschrijving

Het beleid is gericht op een maatschappelijk gewaardeerde landbouw met een goede marktpositie. Een vitale land- en tuinbouw is als producent van kwalitatief goede en veilige producten en als beheerder van het landelijk gebied van belangrijke economische betekenis voor Nederland. De bedrijven hebben een economisch duurzaam perspectief nodig om deze rol ook in de toekomst te kunnen blijven vervullen. Het kabinet wil de positie van de primaire landbouw daarom versterken door optimale ruimtelijke condities te scheppen en ontwikkelingsmogelijkheden te bieden binnen zekere randvoorwaarden die gesteld worden vanuit waterbeheer, milieu, natuur en landschap.

Grafiek 3: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Agrarische ruimte

- Ruimte voor grondgebonden landbouw
- Ruimte voor niet grondgebonden landbouw
- Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

LNV faciliteert via de provincies de agrarische sector bij de versterking van de ruimtelijke inrichting van de grondgebonden landbouwbedrijven. Daarnaast ondersteunt LNV de ontwikkeling van de agrarische (infra)structuur bij de niet grondgebonden landbouw.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is verantwoordelijk voor een bijdrage aan een economische versterking van een toekomstgerichte agrarische structuur, met het oog op de economische ontwikkeling en het beheer van het landelijk gebied.

Succesfactoren

Primair zijn de landbouwsectoren zelf verantwoordelijk voor het formuleren van de eigen inrichtingsbehoefte. De provincies hebben op gebiedsniveau de regierol. Dit betreft zowel de voordracht van initiatieven naar het rijk als de uitvoering van goedgekeurde inrichtingsprojecten.

Maatschappelijk effect

Het behalen van deze doelstelling heeft als effect een betere, competitieve landbouwstructuur, zodat een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van de (inter)nationale marktpositie van de land- en tuinbouw en daarmee ook aan een vitaal en aantrekkelijk agrarisch cultuurlandschap.

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
% huiskavels van totaal areaal ¹ omvang areaal (ha) landinrichtings- projecten ²			PM	PM		DLG
			PM	PM		DLG

¹ Het percentage huiskavels is een indicator voor de competitiviteit van de landbouwstructuur. Hoe hoger het percentage huiskavel s hoe beter de productiecondities.

² De omvang van het areaal is een indicator voor het Vitaal Platteland, dat gerealiseerd is met behulp van landinrichtingsprojecten.

Toelichting

Aangezien de inspanningen op grond van dit artikel mede gericht zijn op verbetering van de economische positie van landbouwbedrijven, gelden de indicatoren die vermeld staan op artikel 21 Duurzaam Ondernemen (zoals «Toegevoegde waarde in internationaal perspectief») ook voor de doelstellingen van Agrarische Ruimte.

Invulling van de in de tabel genoemde indicatoren volgt na oplevering van het MJP-2 (onderdeel van Agenda Vitaal Platteland) in feb. 2006. Dan zal een nulmeting plaats vinden en kan ook een streefwaarde worden ingevuld. In het Jaarverslag 2006 zal verantwoording worden afgelegd over de indicatoren.

Verwijzing

- Nota Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1).
- Nota LNV beleidsprogramma Vitaal & Samen 2004–2007 (LNV Rijksbegroting 2004)

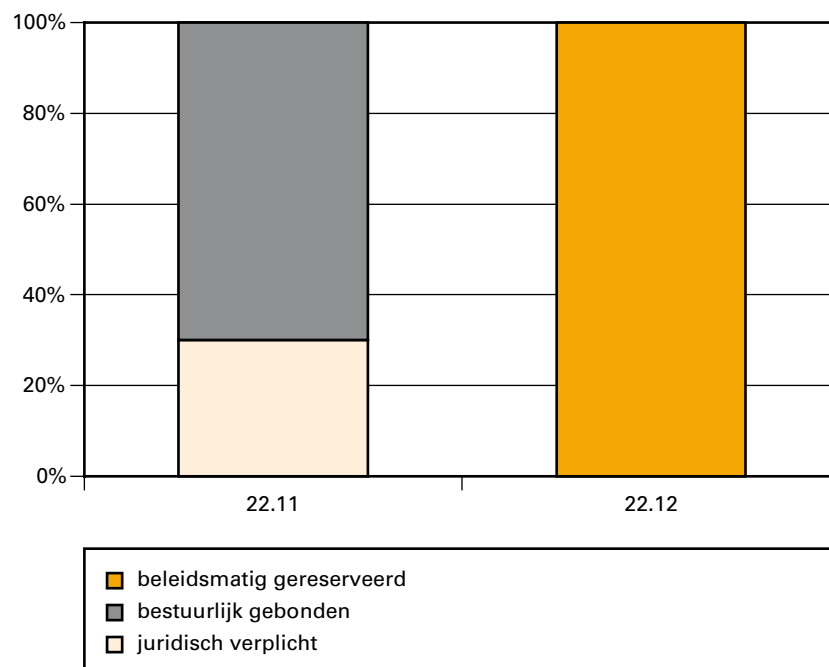
Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
22 Agrarische ruimte	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	28 390	22 545	23 981	30 460	35 756	40 806	28 806
Uitgaven	55 417	49 523	51 675	57 687	63 043	68 093	56 093
Programma-uitgaven	46 645	40 422	43 163	48 773	54 083	59 133	47 133
– waarvan juridisch verplicht			12 818	17 480	18 125	18 240	12 640
22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw 1)	46 645	40 422	42 725	44 933	47 083	54 133	42 133
– Landinrichtingsprojecten Landbouw	44 840	38 768	41 071	40 279	41 429	39 479	40 479
– Kavelruil	1 805	1 654	1 654	4 654	5 654	14 654	1 654
22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw			438	3 840	7 000	5 000	5 000
– Infrastructuurregeling Glastuinbouw			438	3 840	7 000	5 000	5 000
Apparaatsuitgaven	8 772	9 101	8 512	8 914	8 960	8 960	8 960
22.21 apparaat	160	187	125	124	124	124	124
22.22 baten-lastendiensten	8 612	8 914	8 387	8 790	8 836	8 836	8 836
Ontvangsten	56 173	67 544	67 545	62 715	62 715	62 715	62 715

¹ Vanuit de Koopmansgelden is een éénmalige financiële impuls van € 30 mln gegeven, waarmee de klassieke landinrichtingsprojecten versneld worden afgerond. Verder is met de Koopmansmiddelen ook de reeks voor kavelruil opgehoogd met € 20 mln.

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatsuitgaven

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
Ambtelijk Personeel Directie Platteland	108
Materieel	15
Overig apparaat	2
Bijdrage aan DLG	8 387
Totaal apparaatsuitgaven	8 512

Toelichting op de ontvangsten

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
Landinrichtingsrente	40 161
EU-bijdrage inrichting	4 830
Bijdragen van derden	22 554
Totaal ontvangsten	67 545

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Overig onderzoek						
– Overgangscontract ILG 2005–2006	22.11	X				

22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw

Motivering

Een economisch vitale grondgebonden landbouw is van essentiële betekenis voor het bereiken en in stand houden van een vitaal platteland. Daarbij wordt gestreefd naar een sterke landbouwstructuur in samenhang met de andere maatschappelijke doelen van de landbouw als beheerder van het landelijk gebied. Het is daarbij van belang dat agrariërs de ruimte krijgen om de bedrijfsvoering zo in te richten, dat de grondgebonden landbouw ook in de toekomst een concurrerende rol kan blijven spelen op de wereldmarkt.

Onder grondgebonden landbouw wordt verstaan de akkerbouw, melkveehouderij, vollegrondsgroenteteelt, fruitteelt, boomteelt (excl. pot- en containerteelt) en bloembollenteelt (excl. permanente teelt op zeezandgrond). De beleidsopgave voor de grondgebonden landbouw richt zich in het algemeen op de verbetering van de functionele en fysieke inrichting van landbouwbedrijven, waarbij door een optimale bedrijfsinrichting een efficiëntere en een op duurzaamheid gerichte bedrijfsvoering mogelijk wordt gemaakt. Het accent ligt hierbij vooral op de verkavelingstructuur en de omvang van (huis)kavels.

Bij het verbeteren van de inrichting ten behoeve van de grondgebonden landbouw heeft het rijk een faciliterende rol.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Landinrichtingsinstrumentarium)
- Kavelruil

Het instrument landinrichting wordt ingezet voor het integraal realiseren van diverse doelen. Het systeem brengt een werkwijze met zich mee waarbij het enkele jaren duurt voordat een project wordt afgerond, niet alleen vanwege het gefaseerd uitvoeren van de diverse inrichtingswerkzaamheden, maar ook vanwege het feit dat de verworven ruilgrond op de juiste plek beschikbaar dient te komen. Er is derhalve pas sprake van een afgeronde prestatie als het (deel) project in zijn geheel wordt opgeleverd. In de jaren voor afronding worden wel inrichtingskosten gemaakt, maar de prestaties worden pas enkele jaren na de eerste kasuitgaven afgerond.

Activiteiten

- Het rijk stelt financiële bijdragen beschikbaar voor de uitvoering van inrichtingsprojecten op voordracht van provincies (via het landinrichtingsinstrumentarium) en voor het vrijwillig tussen particulieren onderling ruilen van het eigendom van kavels ten behoeve van een optimale bedrijfsinrichting (via de regeling kavelruil). Verder worden er activiteiten uitgevoerd ten behoeve van het overgangscontract.
- In 2006 zal gewerkt worden aan de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG). Daarbij zullen ook de nodige voorbereidingen getroffen worden voor het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Zowel kavelruil als landinrichting gaan deel uitmaken van het ILG.

Doelgroepen

Grondgebonden landbouwbedrijven en provincies

Prestaties

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-Waarde	Planning	Bron
1. Oppervlakte grondgebonden landbouw ¹	0 ha	1 januari 2005	0 ha ¹	200 000 ha	2 013	DLG
2. Toename grondmobiliteit ²			PM	PM		DLG
3. Toename huiskavels (evt. ook t.a.v. hoeveelheid veldkavels) ³			PM	PM		DLG

¹ In de jaren voor afronding worden wel inrichtingskosten gemaakt (het onderhandenwerk), maar de prestaties worden pas enkele jaren na het realiseren van eerste kasuitgaven afgerond. Onder de prestaties in de tabel zijn de geplande afgeronde hectares weergegeven.

² Realisatie 1 jan. 2007.

³ Invulling van de indicatoren volgt na oplevering van het MJP-2 (onderdeel van Agenda Vitaal Platteland) in feb. 2006. Dan zal een nulmeting plaatsvinden en kan ook een streefwaarde worden ingevuld. In het jaarverslag 2006 zal verantwoording worden afgelegd over de indicatoren.

22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw

Motivering

Het realiseren van een goede ruimtelijke structuur voor een perspectiefvolle en duurzame ontwikkeling van de niet grondgebonden en/of kapitaalintensieve landbouw.

Voor de niet-grondgebonden en/of kapitaalintensieve landbouw (tuinbouw onder glas) wordt gestreefd naar vormen van ruimtelijke concentratie, waarbij de ontwikkeling van bedrijvigheid vooral binnen begrensde ontwikkelingsgebieden wordt gestimuleerd.

In samenwerking met de gemeenten zal daarnaast in en rond het Westland en Aalsmeer een herinrichting van de wegen en sloten plaatsvinden. Dit levert een bijdrage aan de verbetering van de agrologistiek in deze economisch vitale glastuinbouwgebieden.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Ruimtelijke ordening)
- Subsidies (Infrastructuurregeling Glastuinbouw (IRG))

Activiteiten

De Infrastructuurregeling Glastuinbouw (IRG) levert een financiële bijdrage aan de verbetering van de infrastructuur in de oude glastuinbouwgebieden Westland en Aalsmeer.

Doelgroepen

Gemeenten en glastuinbouwers

Verwijzing

Glastuinbouwbrief Herijking (september 2005)

Prestaties

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Aantal Infrastructurele projecten Westland/Aalsmeer ¹	0	2005	12	21	2009	DLG

¹ In 2006 zal een aantal lopende IRG-projecten worden afgerond. Deze projecten betreffen vooral grondverwerving, het verleggen en aanleggen van wegen en het uitdiepen van sloten etc. De 9 nieuwe IRG projecten worden naar verwachting in 2009 gerealiseerd en zijn met name gericht op de aanleg van nieuwe wegen.

Algemene beleidsdoelstelling

- Biodiversiteit: voor alle in 1982 in Nederland voorkomende soorten en populaties zijn in 2020 duurzame condities voor hun voortbestaan gegarandeerd, zowel binnen als buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Implementatie van de verplichtingen in het kader van de EU Vogelen Habitatrichtlijnen, waaronder het realiseren van de Nederlandse bijdrage aan het Natura 2000-netwerk;
- EHS: In 2018 is 728 500 hectaren Ecologische Hoofdstructuur gerealiseerd. De natuurkwaliteit is gerealiseerd volgens de natuurdoelen van de Landelijke Natuurdoelenkaart; een deel van de tweede tranche robuuste verbindingen wordt na 2018 afgerond;
- Leefomgeving: er is in 2020 sprake van een aantrekkelijke, groene leefomgeving en vestigingsklimaat.

Omschrijving

Centraal in het natuurbeleid staat het behoud van de biodiversiteit. Met de realisatie van de EHS, de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en het Meerjarenprogramma uitvoering soortenbeleid 2005–2010 wordt beoogd om de biodiversiteit in stand te houden.

De EHS is ruimtelijk verankerd in de Nota ruimte. De EHS is een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en robuuste verbindingen dat in 2018 gereed moet zijn en dat onderdeel uitmaakt van het Europees netwerk van natuurgebieden, Natura 2000. In 2018 zal in Nederland 728 500 ha Ecologische Hoofdstructuur aanwezig zijn met een natuurkwaliteit die overeenkomt met de natuurdoelen van de Landelijke Natuurdoelenkaart. Bij de realisatie van de EHS wordt onderscheid gemaakt in het verwerven, het inrichten en het beheren van de EHS. De doelstellingen van de EHS zijn:

- het nakomen van de internationaal afgesproken biodiversiteitsdoelstelling, inhoudende dat voor alle in 1982 in Nederland voorkomende soorten en populaties in 2020 duurzame condities voor hun voortbestaan zijn gegarandeerd en dat de bijdrage aan Natura 2000 is gerealiseerd;
- het beschermen van de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in de EHS;
- het voldoen aan recreatieve behoeften;
- het creëren van een aantrekkelijk leefklimaat en vestigingsklimaat.

Om de beoogde natuurkwaliteit te realiseren zal de komende jaren het accent sterker komen te liggen op het bereiken van de kwaliteitsdoelen. Daarbij zijn de volgende factoren van belang:

- het realiseren van de natuurkwaliteit volgens de natuurdoelen op de Landelijke Natuurdoelenkaart. De landelijke natuurdoelenkaart wordt niet op enig moment vastgesteld maar wordt als dynamisch beleidsdoel gehanteerd. Een nieuw ijkmoment voor de natuurdoelenkaart is in de loop van 2006;
- formeel aanwijzen van alle Natura 2000 gebieden, inclusief het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden en het (doen) opstellen van beheersplannen waarin de benodigde beheersmaatregelen worden aangegeven;
- het realiseren van de gewenste milieu- en watercondities, zodat de verschillende natuurdoelen kunnen worden behouden of verder kunnen worden ontwikkeld;
- het planologisch beschermen van de EHS;
- het openstellen voor het publiek van natuurterreinen, tenzij bijzondere soorten of ecosystemen daardoor niet goed kunnen voortbestaan;

- duurzaam medegebruik (defensie, recreatie, bosbouw).

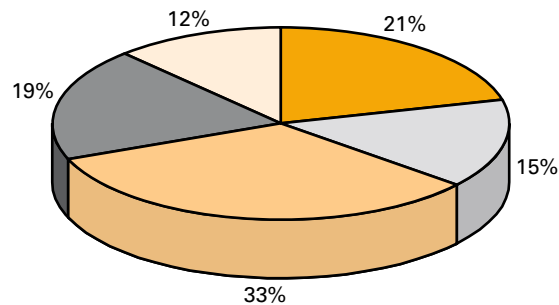
Verder richt het natuurbeleid zich op het realiseren en beheren van natuur buiten de EHS. Doelstelling is het behouden en versterken van de biodiversiteit in specifieke gebieden buiten de EHS. Het betreft het beheer van bestaande natuur en agrarisch natuurbeheer waaronder weidevogel- en wintergastenbeheer.

Het natuurbeleid buiten de EHS is verder gericht op de bescherming van soorten op basis van het nieuwe Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2005–2010. Doelstelling van het meerjarenprogramma is om voor doelsoorten binnen en buiten de EHS tijdig duurzame bescherming te bieden. Een geïntegreerde pro-actieve aanpak met de actoren in de gebieden waar de soorten van afhankelijk zijn, is noodzakelijk. Naast deze actieve bescherming worden dier- en plantsoorten beschermd door middel van de Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet.

Daarnaast is LNV verantwoordelijk voor het internationale natuurbeleid. Doelstelling is een structurele ombuiging van het wereldwijde verlies aan biodiversiteit.

Grafiek 4: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Realiseren natuur

- Verwerven Ecologische Hoofdstructuur
- Inrichten Ecologische Hoofdstructuur
- Beheren Ecologische Hoofdstructuur
- Biodiversiteit nationaal en internationaal
- Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

LNV stelt middelen en kennis beschikbaar, geeft voorlichting, voert wet- en regelgeving uit en zorgt voor de naleving van internationale verdragen en afspraken

Verantwoordelijkheid LNV

LNV draagt verantwoordelijkheid voor:

- de totstandkoming van de Ecologische Hoofdstructuur in 2018;
- het vergroten van de bijdrage van agrariërs en andere particuliere grondeigenaren aan de realisatie van de EHS;
- de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn zoals het opstellen van aanwijzingsbesluiten voor Habitatgebieden en het doen opstellen van beheerplannen;
- de uitvoering van het werkprogramma Soortenbeleid als onderdeel van het Meerjarenplan Soortenbescherming;
- het internationale natuurbeleid.

Succesfactoren

Het behalen van de doelstellingen is afhankelijk van de beschikbare middelen, de bijdragen van andere departementen, de medewerking van andere overheden, terreinbeherende organisaties, waterschappen, particuliere grondeigenaren en agrariërs en de aanwezigheid van maatschappelijk draagvlak. Daarnaast is het realiseren van de gewenste milieu- en watercondities van belang.

Maatschappelijk effect

Het behalen van de doelstellingen m.b.t. de biodiversiteit en de EHS heeft als effect:

- het behoud en het ontwikkelen van natuur en biodiversiteit;
- het behoud van genetische diversiteit voor het nageslacht;
- het behoud van natuurlijke hulpbronnen voor de toekomst;
- het voldoen aan de recreatieve behoeften;
- het creëren van een aantrekkelijk groen leef- en vestigingsklimaat.

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Rode lijstsoorten ¹						
Zoogdieren				Lager dan		
– ernstig bedreigd	2	2004	2	referentie	2015	
– bedreigd	3	2004	3	waarde	2015	
Vogels				Lager dan		
– ernstig bedreigd	12	2004	12	referentie	2015	
– bedreigd	12	2004	12	waarde	2015	
Omvang Ecologische Hoofdstructuur (EHS)				728 500 ha	2018	

¹ Het aantal soortgroepen zal nog worden uitgebreid, om de voornaamste soorten de juiste aandacht te geven; de streefwaarden zullen nader worden benoemd i.v.m. met de meetmethode.

De EHS op het land zal uiteindelijk in 2018 een omvang hebben van 728 500 hectare en is als volgt opgebouwd.

Terreinsoort	Omvang in ha	Realisatie-termijn
Bestaande natuurterreinen	453 500	
Nieuwe natuur	151 500	2018
– waarvan NURG	7 000	2015
– waarvan Maaswerken	3 000	2015
– waarvan bufferzones	3 174	2011
Beheersgebieden binnen de EHS	90 000	2018
Robuuste verbindingen	27 000	2018 ²
Uitbreiding natte natuur	6 500	2010
Totaal	728 500	

² De tweede tranche van de robuuste verbindingen wordt deels na 2018 gerealiseerd.

Verder bestaat de EHS uit 6 300 000 hectare Noordzee, grote wateren en rivieren.

Verwijzing

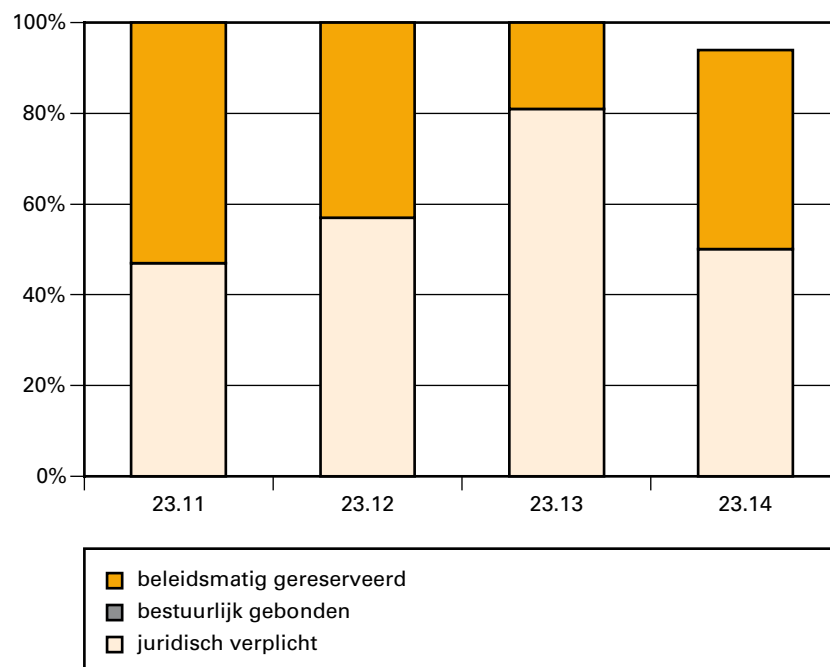
Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (NvM) (Aanbiedingsbrief TK 1999–2000, 27 235, nr. 1)
Beleidsprogramma Biodiversiteit Internationaal (TK 2001–2002, 28 450, nr. 1)

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
23 Natuur	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	636 804	370 264	430 884	419 388	441 269	451 366	494 916
– waarvan garanties	54 629	32 846	75 186	74 166	53 642	49 021	52 3233
Uitgaven	334 893	390 588	433 727	426 179	455 776	464 680	473 227
Programma-uitgaven	280 589	341 271	383 886	377 681	406 708	415 599	424 146
– waarvan juridisch verplicht			236 773	119 904	105 950	108 434	109 340
23.11 Verwerven Ecologische Hoofd-structuur	74 399	78 567	94 370	99 489	95 867	92 867	104 567
– Verwerven droge EHS	45 243	41 120	49 688	48 367	39 645	33 645	44 345
– Rente en aflossing	16 161	22 883	27 118	31 558	34 658	37 658	37 658
– Grondwaardebepaling	3 000	3 001	3 001	3 001	3 001	3 001	3 001
– Natte natuur	9 995	11 563	14 563	16 563	18 563	18 563	19 563
23.12 Inrichten Ecologische Hoofd-structuur	30 169	55 671	64 416	70 150	100 547	104 947	95 747
– Inrichten EHS	23 180	43 804	53 584	51 568	76 965	81 365	72 165
– Natte natuur	6 989	11 867	10 832	18 582	23 582	23 582	23 582
23.13 Beheren Ecologische Hoofd-structuur	116 784	121 997	143 748	128 045	135 526	141 702	146 478
– Beheer door SBB	53 453	50 367	46 514	46 475	46 913	47 179	47 518
– Beheer door particuliere natuurbeschermingsorganisaties (SN)	12 424	14 089	39 518	33 504	36 674	39 333	41 330
– Particulier natuurbeheer (SN-functiewijziging)	3 245	4 590	7 090	7 090	7 090	7 090	7 090
– Agrarisch natuurbeheer (SAN)	44 726	50 809	48 300	40 950	44 823	48 074	50 514
– Behoud en herstel historische buitenplaatsen	2 936	2 142	2 326	26	26	26	26
23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	59 237	85 036	81 352	79 997	74 768	76 083	77 354
– Beheer door SBB	11 380	10 835	10 614	10 745	11 107	11 641	12 251
– Beheer door particuliere natuurbeschermingsorganisaties (SN)	3 178	8 500	8 199	8 198	8 198	8 950	9 711
– Bijdrage nationale parken	4 443	5 623	5 532	5 532	5 532	5 532	5 532
– Faunafonds	5 353	6 200	5 700	5 200	5 200	5 200	5 200
– Overige nationale bijdragen	32 801	51 656	49 097	48 112	42 521	42 550	42 450
– Internationale subsidies en contributies	2 082	2 222	2 210	2 210	2 210	2 210	2 210
Apparaatsuitgaven	54 304	49 317	49 841	48 498	49 068	49 081	49 081
23.21 apparaat	10 288	6 908	6 460	6 425	6 425	6 425	6 425
23.22 baten- lastendiensten	44 016	42 409	43 381	42 073	42 643	42 656	42 656
Ontvangsten	31 892	36 194	37 644	11 064	13 064	13 064	14 064

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatsuitgaven

Raming 2006	
Ambtelijk personeel Directie Natuur	5 405
Materieel	956
Overig apparaat	99
Bijdrage aan DLG	30 099
Bijdrage aan DR	10 867
Bijdrage aan AID	2 415
Totaal apparaatsuitgaven	49 841

Toelichting op de ontvangsten

Raming 2006	
EU-bijdragen verwerving en inrichting	10 746
EU-bijdragen beheer	18 330
EU-bijdragen Stimulering bos op landbouwgronden	800
Opbrengsten jachtakten	1 031
Bijdragen van derden	3 175
Overige	3 562
Totaal	37 644

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Effectonderzoek						
– Realisatie EHS	23.11,12	X				
– Natuurbalans	23.11,12,13,14	X	X	X	X	
– Kosteneffectiviteit van het natuurbeleid	23.11,12,13,14	X				
– Effectiviteit Programma Beheer	23.13,14		X			
– FF-wet	23.14		X			
– Nederlandse voorbereiding op de EU-evaluatie Vogel- en Habitatrichtlijnen 2007	23.14	X				
Overig onderzoek						
– Overgangscontract ILG 2005–2006	23.11,12,13,14	X				

23.11 Verwerven Ecologische Hoofdstructuur

Motivering

Voor het realiseren van de EHS koopt LNV grond op ten behoeve van de terreinbeherende organisaties en in specifieke gevallen voor particuliere grondeigenaren.

Instrumenten

- Verwerven EHS: Voor Staatsbosbeheer door middel van rijksfinanciering van grondaankopen door de Dienst Landelijk Gebied/ Bureau Beheer Landbouwgronden (DLG/BBL);
- Rente en aflossing: Voor de aankopen voor de particuliere natuurbeschermingsorganisaties (Vereniging Natuurmonumenten en De Landschappen) wordt het rijksaandeel in de grondverwerving gefinancierd door middel van jaarlijkse leningen van de Staat aan Vereniging Natuurmonumenten waarbij het Rijk de kosten van de rente en aflossing voor haar rekening neemt. Het aandeel van de provincies in de aankopen voor de particuliere natuurbeschermingsorganisaties wordt gefinancierd via provinciale regelingen.

Activiteiten

- Vanwege de geplande afronding van de EHS in 2018 worden de laatste grondaankopen in 2015 uitgevoerd. Alleen voor de tweede tranche robuuste verbindingen wordt ook na 2015 grond aangekocht.
- Om de maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor de natuur te vergroten zal de komende jaren de EHS minder worden gerealiseerd door middel van grondaankopen voor de terreinbeherende organisaties en meer door middel van natuurbeheer door agrariërs en andere particuliere grondeigenaren.
- In 2010 is de voor Nederland karakteristieke natte natuur met 6500 hectare uitgebreid. Hiervan wordt 3000 hectare verworven in de Zuid-Hollandse Delta. Het resterende areaal is reeds in overheidsbezit. In 2008 worden de laatste grondaankopen uitgevoerd om in 2010 de natte natuurdoelstelling te kunnen realiseren. In de Nota Ruimte is opgenomen dat de natte natuur als onderdeel van de netto begrensde EHS in 2008 in de bestemmingsplannen opgenomen moet zijn.

Doelgroepen

Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provinciale landschappen en particuliere grondeigenaren.

Verwijzing

Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (Aanbiedingsbrief TK 1999–2000, 27 235, nr. 1)
Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1)
Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154)

Prestaties

EHS verwerving Categorie	Oorspronkelijke taakstelling	Restant-taakstelling op 31-12-2004	Raming prestaties 2005	Raming prestaties 2006	Restant-taakstelling op 1-1-2007
Nieuwe natuur	111 623 ha	27 902 ha	1 730 ha	3 197 ha	22 975 ha
– waarvan NURG	7 000 ha	3 983 ha		391 ha	
– waarvan Maaswerken	1 500 ha	1 284 ha		178 ha	
– waarvan bufferzones	3 174 ha	pm		pm	
Robuuste verbindingen	16 472 ha	15 580 ha	415 ha	337 ha	14 828 ha
Natte Natuur	3 600 ha	2 517 ha	304 ha	384 ha	1 829 ha

23.12 Inrichten Ecologische Hoofdstructuur

Motivering

Gronden in de EHS worden ingericht om de juiste fysieke condities te verkrijgen die nodig zijn om de gewenste natuurdoelen te kunnen realiseren. Het aanwezig zijn van de juiste fysieke condities maakt vervolgens een effectief beheer mogelijk. De inrichting betreft zowel gronden die door LNV zijn verworven en worden doorgeleverd aan de terreinbeherende organisaties als gronden die in bezit zijn van particulieren.

Instrumenten

- Landinrichting
- Natuur buiten landinrichting
- Inrichtingsmaatregelen via Programma beheer
- Inrichting op grond van de Nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) en Maaswerken via V&W.

Activiteiten

Inrichting van gronden vindt plaats wanneer de planologische functie wijzigt van de bestemming «landbouw» in de bestemming «natuur». Het inrichtingsinstrumentarium wordt afgestemd op de verschuiving van minder grondaankopen naar meer agrarisch en particulier natuurbeheer. De inrichting is mede gericht op de ter plaatse voorkomende bedreigde soorten (met name de doelsoorten in het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid).

- In 2010 is 6 500 hectare natte natuur in oppervlakte en kwaliteit versterkt en is duurzaam gebruik gewaarborgd. Dit omvat het versterken van natte natuur in combinatie met maatregelen die de veerkracht van watersystemen vergroten (meegroeien met water, gedeeltelijk herstel van zoet-zoutovergangen). Hiermee worden de recreatiemogelijkheden vergroot en wordt de identiteit van Nederland als waterland versterkt.
- De inrichting betreft:
 - 3 000 hectare grootschalige, kenmerkende natte natuur in en langs de grote wateren van zowel de Zuid-Hollandse Delta als het IJsselmeergebied met mogelijkheden voor recreatief medegebruik;

- realisatie van beekherstel en natte oeverlanden van circa 500 hectare in de drie noordelijke provincies (herstel van reeds bestaande natuur);
 - het reguliere programma Herstel en Inrichting rijkswateren van Verkeer en Waterstaat. Dit programma betreft fysieke herstel- en inrichtingsmaatregelen ter verbetering van de ecologische kwaliteit van de rijkswateren;
 - Zandmaas pakket II: grootschalige kenmerkende natte natuur in de Zandmaas, waarbij waar mogelijk de natuurontwikkeling gecombineerd wordt met hoogwaterbescherming.
- Het rijk heeft voor de EHS inmiddels veel grond gekocht. Een groot deel hiervan is nog niet ingericht. In veel gevallen gaat het hierbij om zogenaamde ruilgronden die bij de verwerving reeds aan de EHS worden toegerekend. Deze ruilgronden worden in landinrichtingsprojecten ingebracht. Het systeem van landinrichting brengt echter met zich mee dat het enkele jaren duurt voordat een project wordt afgerond. Gedurende die jaren worden er wel inrichtingskosten gemaakt (het onderhanden werk). In 2005 is er in totaal 27 849 hectare onderhanden werk. Deze hectares worden natuur als het gehele project gereed is en de ruilgronden worden doorgeleverd aan een particuliere natuurbeschermingsorganisatie of Staatsbosbeheer. Dit leidt er toe dat er pas sprake is van afgeronde inrichting ten behoeve van de EHS als het landinrichtingsproject in zijn geheel wordt opgeleverd. Onder de prestaties zijn de afgeronde hectares weergegeven.

Doelgroepen

Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, provinciale landschappen, particuliere grondeigenaren en Rijkswaterstaat

Verwijzing

Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (Aanbiedingsbrief TK 1999–2000, 27 235, nr. 1)
 Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1)
 Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154)

Prestaties

EHS inrichting Categorie	Taakstelling	Restant-taakstelling op 1-1-2005	Raming Prestaties 2005	Raming Prestaties 2006	Restant-taakstelling op 1-1-2007
Nieuwe natuur	146 300 ha	98 588 ha	4 284 ha	5 926 ha	88 378 ha
– waarvan NURG	7 000 ha	5 270 ha		574 ha	
– waarvan Maaswerken	3 000 ha	1 500 ha		60 ha	
– waarvan bufferzones					
Robuuste verbindingen	24 368 ha	24 368 ha	102 ha	105 ha	24 161 ha
Natte Natuur	6 500 ha	2 773 ha	299 ha	490 ha	1 984 ha

23.13 Beheren Ecologische Hoofdstructuur

Motivering

Het in een samenhangend netwerk beheren van bestaande natuur, de aangewezen Natuurbeschermingsgebieden en 18 Nationale Parken. Een belangrijke nevendoelstelling van beheer is het voldoen aan recreatieve behoeften en de openstelling van natuur die beheerd wordt door particulieren en particuliere natuurbeschermingsorganisaties, tenzij bijzondere soorten of ecosystemen daardoor niet goed kunnen voortbestaan.

Het beheer biedt voldoende mogelijkheden en garanties voor de bescherming van de bedreigde soorten die van de beheerde gebieden afhankelijk zijn (met name de doelsoorten van het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid).

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Internationale afspraken Wetlands-conventie, Vogel- en Habitatrichtlijn; Natuurbeschermingswet, Boswet);
- Subsidies (Programma Beheer: Subsidieregeling Natuurbeheer 2000, Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer, Regeling Organisatiekosten Samenwerkingsverbanden; Besluit versterking natuur- en bosbeheer bij bos- en landgoedeigenaren (VNBBL), Regeling effectgerichte maatregelen in bossen en natuurterreinen, Subsidieregeling nationale en grensoverschrijdende parken, Besluit behoud historische buitenplaatsen, Regeling SN functieverandering, Subsidie aan Staatsbosbeheer)
- Natuurdoelenkaart
- Convenanten met terreinbeherende organisaties;

Activiteiten

- Het beheer omvat in 2019 453 500 hectare bestaande natuur, de aangewezen Natuurbeschermings- wetgebieden en het beheer van 18 Nationale Parken. Van de bestaande natuur wordt circa tweederde gesubsidieerd door LNV, het overige gedeelte valt onder de verantwoordelijkheid van andere overheden of wordt beheerd en gefinancierd door derden.
- In 2018 worden 151 500 hectare nieuwe natuurgebieden en 27 000 hectare robuuste verbindingen beheerd.
De EHS bestaat in 2018 voor 90 000 ha uit beheersgebieden. In beheersgebieden wordt natuur gerealiseerd via agrarisch natuurbeheer met behoud van de agrarische functie. Het beheer van natte natuur betreft 6 500 hectare Zuid-Hollandse delta, IJsselmeergebied en Noord-Nederland.
- De omslag van minder verwerving naar meer agrarisch en particulier natuurbeheer in de nieuwe natuurgebieden en de robuuste verbindingen heeft geleid tot een wijziging van de taakstellingen voor agrarisch en particulier natuurbeheer. Na verwerving en inrichting komen circa 128 100 hectares nieuwe natuurgebieden en robuuste verbindingen in beheer bij Staatsbosbeheer of een particuliere natuurbeschermingsorganisatie (PNB). Het overige gedeelte wordt gerealiseerd via particulier en agrarisch natuurbeheer. De taakstelling particulier natuurbeheer is voor de nieuwe natuurgebieden verhoogd van 19 200 hectare naar 34 708 hectare en voor robuuste verbindingen is deze taakstelling 7 896 hectare. De taakstellingen voor agrarisch natuurbeheer in de nieuwe natuurgebieden en robuuste verbindingen zijn 5 170 respectievelijk 2 632 hectare.

Doelgroepen

Staatsbosbeheer, particuliere terreinbeherende organisaties, particuliere grondeigenaren, agrariërs en agrarische verenigingen, provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en Defensie.

Verwijzing

Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (Aanbiedingsbrief TK 1999–2000, 27 235, nr. 1)

Prestaties

Indicator	Aantal ha in beheer op 1-1-2005	Raming nieuwe hectare in beheer te nemen in 2005	Aantal ha in beheer op 1-1-2006	Raming nieuwe hectare in beheer te nemen in 2006	Aantal ha in beheer op 1-1-2007
Beheren bestaand bos, natuurterreinen en landschap	393 062	3 445	396 507	3 544	400 051
– waarvan beheerd door Staatsbosbeheer	178 622	1 432	180 054	1 431	181 485
– waarvan beheerd door particulieren en particuliere natuurbeschermingsorganisaties	214 440	2 013	216 453	2 113	218 566
Particulier beheer (SN functiewijziging)	3 679	2 466	6 145	2 466	8 611
Agrarisch natuurbeheer	65 350	3 800	69 150	3 800	72 950

De verdeling van hectares en budgetten tussen 23.13 (beheer binnen EHS) en 23.14 (Biodiversiteit nationaal en internationaal) is gemaakt op basis van een geschatte verhouding tussen het gesubsidieerde areaal natuur binnen en buiten de EHS. Deze verhouding betreft 5/6 en 1/6 voor SN en SBB en 2/3 en 1/3 voor de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) voor natuur binnen respectievelijk buiten de EHS. Deze schatting is nodig omdat in de uitvoering op dit moment nog geen onderscheid gemaakt wordt tussen SAN en Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) binnen en buiten de EHS. Particulier natuurbeheer vindt volledig binnen de EHS plaats.

Het beheer van natuur betreft het beheer van bestaande natuur, nieuwe natuur, robuuste verbindingen en natte natuur. In de uitvoering is nog geen onderscheid te maken tussen deze verschillende categorieën. Hiervoor zal een plan van aanpak worden opgesteld dat er op is gericht dit onderscheid in de begroting 2008 wel te kunnen maken.

Agrarisch natuurbeheer betreft momenteel voor het grootste gedeelte beheer in beheersgebieden, een kleiner deel betreft tijdelijk agrarisch natuurbeheer in nieuwe natuurgebieden (zgn. overgangsbeheer).

23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit

Motivering

Nationaal

- Beheren van de natuur buiten de EHS.
- Voldoen aan de internationale verplichting om een of meer nationaal of internationaal belangrijke ecosystemen als nationaal park aan te wijzen.
- Duurzaam bescherming bieden aan alle doelsoorten van het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2005–2010.

Internationaal

- Voldoen aan de internationale verplichtingen die tot doel hebben het verlies aan biodiversiteit in de wereld een halt toe te roepen.
- Bijdragen aan een wereldwijde aanpak van een duurzame ontwikkeling en behoud van biodiversiteit.
- Identificeren van het PAN-Europees-Ecologische Netwerk te identificeren en ontwikkelen van een indicatieve kaart.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Flora- en faunawet, Boswet, Vogel- en habitatrichtlijn, Internationale verdragen en richtlijnen binnen de EU);

- Subsidies (Programma Beheer en Groene diensten, w.o. de subsidie-regeling ten behoeve van natuurbeheer buiten de EHS, met name agrarisch natuurbeheer en de nationale parken; subsidies aan (inter) nationale projecten en (inter) nationale organisaties en recreatiaten en het (concept) Besluit Natuur Oost Europa);
- Overeenkomsten met internationale organisaties;
- Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2005–2010

Activiteiten

- Het beheer buiten de EHS heeft betrekking op bestaande natuur (door SBB en anderen) en agrarisch natuurbeheer (wintergasten, weidevogels en natuurbraak.) Van de bestaande natuur wordt circa drie-vierde gesubsidieerd door LNV, het overige deel valt onder de verantwoordelijkheid van andere overheden of wordt beheerd en gefinancierd door derden.
- Het soortenbeleid heeft als doelstelling om voor doelsoorten van het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2005–2010 tijdig duurzame bescherming te bieden. Het streven is om voor alle doelsoorten waarvoor dat noodzakelijk is, in 2010 een beschermingsplan in uitvoering te hebben.
- Nederland heeft zich in internationaal verband verplicht om grootschalige gebieden die één of meer nationaal of internationaal belangrijke ecosystemen vertegenwoordigen, als Nationaal Park aan te wijzen. Het beleid is gericht op de instelling van 18 nationale parken. Het Rijk stimuleert de samenwerking van overheden, beheerders en grondeigenaren binnen de parken en investeert in de educatieve functie van de parken.
- Centraal in het internationaal natuurbeleid staat het doel om het verlies aan biodiversiteit in de wereld in 2010 een halt toe te roepen. De doelstelling van het internationale natuurbeleid wordt gerealiseerd door:
 - het nakomen door Nederland van internationale verplichtingen;
 - het actief bijdragen van Nederland in internationaal verband aan de wereldwijde aanpak van een duurzame ontwikkeling en behoud van de biodiversiteit. Dit vindt plaats door het versterken van beschermde gebieden, bufferzones en andere elementen van ecologische netwerken, het verduurzamen van het gebruik van biodiversiteit, met speciale aandacht voor agrobiodiversiteit en het verminderen van negatieve effecten van Nederlands handelen op de biodiversiteit in het buitenland.
- Het Pan-Europees Ecologische Netwerk (PEEN) dient in 2006 in alle landen van Europa te zijn geïdentificeerd en een indicatieve kaart van het PEEN te zijn ontwikkeld. In 2008 dienen alle kerngebieden van het PEEN voldoende te zijn beschermd.

Doelgroepen

Staatsbosbeheer, particuliere terreinbeherende organisaties, particuliere grondeigenaren, agrariërs en agrarische verenigingen, provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en Defensie.

Verwijzing

Beleidsprogramma Biodiversiteit Internationaal (TK 2001–2002, 28 450, nr. 1)

Prestaties

Indicator	Hectare in beheer 1-1-2005	Raming nieuwe hectares in beheer te nemen in 2005	Aantal ha in beheer op 1-1-1006	Raming nieuwe hectare in beheer te nemen in 2006	Aantal ha in beheer op 1-1-2007
Beheren bestaand bos, natuurterreinen en landschap	77 592	535	78 127	537	78 664
– waarvan beheerd door Staatsbosbeheer	32 865	322	33 187	323	33 510
– waarvan beheerd door particulieren en particuliere natuurbeschermingsorganisaties	44 727	213	44 940	214	45 154
Particulier beheer (SN functiewijziging)	2 763	0	2 763	0	2 763
Agrarisch natuurbeheer (SAN)	14 975	335	15 310	1 727	17 037
Historische buitenplaatsen	200 plaatsen		200 plaatsen		200 plaatsen
Inkomenscompensatie bos op landbouwgrond	1 900		1 900		1 900
Aantal nationale parken	18 parken		18 parken		18 parken
Aanpak verdroging, verzuring en vermesting	300 projecten		300 projecten		300 projecten
Biodiversiteit internationaal					
Internationale natuurprojecten en contributies	75 projecten		75 projecten		75 projecten

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de prestatie-gegevens van doelstelling 23.13

24 Landschap en Recreatie

Algemene beleidsdoelstelling

Behoud en ontwikkeling van een waardevol en kwalitatief aantrekkelijk landschap, dat toegankelijk is voor recreanten.

Omschrijving

De beleidsdoelstelling van het rijksbeleid is de versterking van de vier kernkwaliteiten van het landschap:

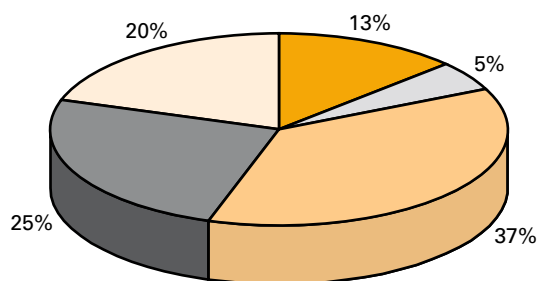
- verhoging van de natuurlijke kwaliteit: bodem, water, reliëf, aardkunde, flora en fauna;
- versterking van de culturele kwaliteit: cultuurhistorie, culturele vernieuwing, en architectonische vormgeving;
- verbetering van de gebruikskwaliteit: (recreatieve) toegankelijkheid, bereikbaarheid en meervoudig ruimtegebruik, aanwezigheid van toeristisch-recreatieve voorzieningen;
- versterking van de belevingskwaliteit: ruimtelijke afwisseling, informatiewaarde, contrast met de stedelijke omgeving, groen karakter, rust, ruimte, stilte en donkerte.

Dit beleidsartikel omvat twee thema's uit de Agenda Vitaal Platteland: landschap en recreatie.

- *Landschap*. Het landschap heeft belangrijke waarden voor de mensen van nu en straks. Daarom is het zaak om de identiteit, diversiteit en belevingswaarde van het landschap en van de cultuurhistorische en ecologische waarden van bijzondere landschappen te behouden en te versterken. De waardevolle en zeldzame delen van het cultuurlandschap, de Nationale Landschappen, zijn onderdeel van de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Het rijksbeleid en beleidsinstrumenten zijn hierop in belangrijke mate geconcentreerd.
- *Recreatie*. Veel Nederlanders willen zich in hun vrije tijd ontspannen. Het aanbod, de kwaliteit en de diversiteit van recreatiegebieden zijn echter kleiner dan de vraag ernaar. De beleidsopgave is om meer recreatiegebieden te realiseren. Het huidige accent in het beleid ligt op het realiseren van grootschalige recreatiegebieden in de stedelijke omgeving en op landelijke routestructuren. Daarnaast wordt de toegankelijkheid van het platteland verbeterd voor recreatie van stedelingen en de burgers op het platteland zelf.

Grafiek 5: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Landschap en recreatie

■ Nationale Landschappen	■ Landschap Algemeen
■ Recreatie in en om de Stad	■ Recreatie algemeen
■ Apparaatsuitgaven	

Bijdrage van LNV

LNV bevordert de betrokkenheid van de burgers bij «hun» landschap en schept condities voor het behoud, beheer, ontwikkeling en toegankelijkheid van het landschap. LNV investeert hierbij in een aantal nationale beleidsprioriteiten en faciliteert en stimuleert andere overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven bij de verhoging van de landschappelijke kwaliteit en de verbetering van de toegankelijkheid van het landelijk gebied.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is verantwoordelijk voor:

- Vier nationale beleidsprioriteiten: nationale landschappen, recreatie in en om de stad, routenetwerken en beheer recreatie voorzieningen. De Minister van VROM is verantwoordelijk voor de ruimtelijke aspecten van de uitvoering van het nationale landschapsbeleid.
- Faciliteren en stimuleren van activiteiten gericht op het generieke landschapsbeleid, de genoemde beleidsdoelstellingen en van overige zaken, zoals projectfinanciering, landschapsplanning en versterking recreatiesector o.a. door het leveren van kennis en deskundigheid.

Succesfactoren

Behalen van deze beleidsdoelstelling hangt vooral af van de samenwerking tussen nationale, regionale en lokale overheden.

Maatschappelijk effect

Het behalen van deze beleidsdoelstelling heeft als effecten:

- Behoud van de landschappelijk kwaliteiten van de nationale landschappen.
- verbeterde kernkwaliteiten (natuurwaarde, culturele waarde, gebruikerswaarde en belevingswaarde) van nationale en overige landschappen.
- Toegankelijke recreatiegebieden op zowel het platteland als in en om de stad.
- Toegenomen gebruikerswaarde van recreatiegebieden

Indicator (voor landschappen en recreatiegebieden tezamen)	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
1. Waardering (% tevredenheid)	Afbakening & invulling van indicatoren volgt na oplevering van het MJP-2 (onderdeel van Agenda Vitaal Platteland) in februari 2006.*					
2. Aantal bezoekers (opvang- capaciteit per ha per dag)						
3. Toegankelijkheid agrarische gronden, natuurterreinen en nationale landschappen (% openstelling)						
4. Landschapskwaliteit Nationale Landschappen						

* Dan zal een nulmeting plaatsvinden en kunnen ook streefwaarden worden ingevuld. In het jaarverslag 2006 zal verantwoording worden afgelegd over de indicatoren.

Verwijzing

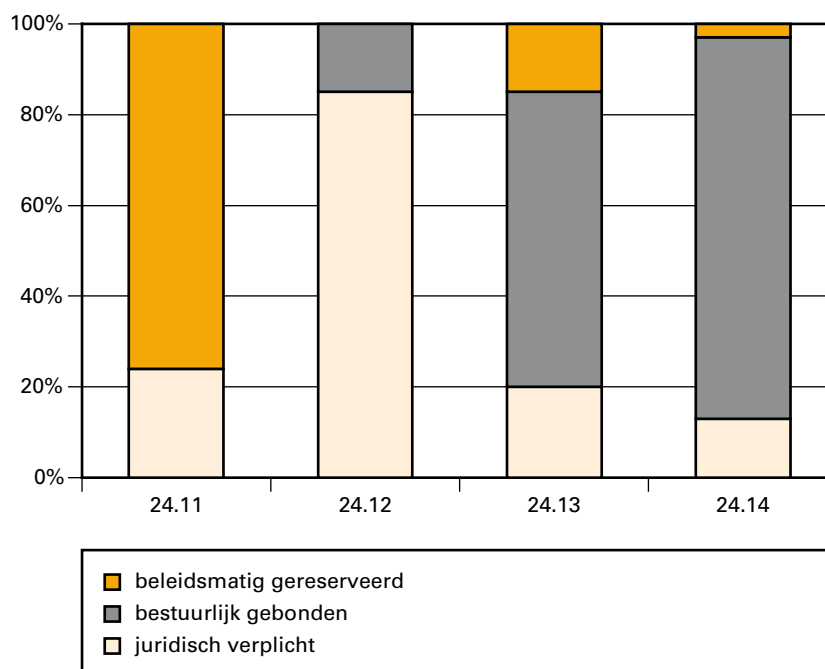
Agenda Vitaal Platteland (TK 2004–2005, 29 576, nr. 1);
Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154);
Nota Belvedere (TK 1998–1999, 26 663, nr. 2).

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
24 Landschap en recreatie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	123 265	118 207	124 313	129 325	130 378	130 479	129 479
Uitgaven	132 960	139 877	141 635	146 390	147 443	147 544	146 544
Programma-uitgaven	103 499	110 907	113 971	117 716	118 623	118 723	117 723
– waarvan juridisch verplicht			25 383	24 764	24 458	22 436	21 586
24.11 Nationale Landschappen	20 033	20 174	18 855	22 835	24 935	28 998	28 998
– Toegankelijkheid nationale landschappen	0	0	0	500	2 500	6 563	6 563
– Versterking, beheer en behoud landschapskwaliteiten	5 860	7 351	7 506	8 053	8 053	8 053	8 053
– Cultuurhistorie/Belvedere	272	2 722	2 722	2 722	2 722	2 722	2 722
– Monitoring en onderzoek	2 059	2 583	2 533	3 058	3 158	3 158	3 158
– Landinrichting	11 842	7 518	6 094	8 502	8 502	8 502	8 502
24.12 Landschap Algemeen	5 246	6 434	6 675	5 670	5 570	3 670	2 670
– Projectfinanciering	2 346	3 534	3 761	2 756	2 656	2 656	2 656
– Landinrichting, verbeteren ruimtelijke natuur	2 900	2 900	2 914	2 914	2 914	1 014	14
24.13 Recreatie in en om de Stad	37 337	47 120	52 658	53 998	53 998	53 998	53 998
– Verwerving recreatie in en om de stad	26 432	25 045	27 007	27 690	27 690	27 690	27 690
– Inrichting recreatie in en om de stad	4 371	17 661	20 737	20 894	20 894	20 894	20 894
– Kaderwet LNV projectbijdrage	2 900	2 914	2 914	2 914	2 914	2 914	2 914
– ISV-2	3 634	1 500	2 000	2 500	2 500	2 500	2 500
24.14 Recreatie algemeen	40 883	37 179	35 783	35 213	34 120	32 057	32 057
– Verwerving voor toegankelijkheid buiten nationale landschappen	0	0	0	3 005	3 005	3 005	3 005
– Inrichting voor toegankelijkheid buiten nationale landschappen	6 200	3 331	3 454	3 063	2 063	0	0
– Routenetwerken	3 013	5 109	4 650	1 751	1 751	1 751	1 751
– Groene Hart impuls	4 942	2 663	2 889	2 967	2 967	2 967	2 967
– Staatsbosbeheer voor recreatieve voorzieningen	22 463	22 003	20 567	20 225	20 225	20 225	20 225
– Midden-Delfland & Grevelingen voor recreatie	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407
– Kennis en deskundigheid voor recreatie	2 858	2 262	2 304	2 313	2 220	2 220	2 220
– Publiek private samenwerking	0	404	512	482	482	482	482
Apparaatsuitgaven	29 461	28 970	27 664	28 674	28 820	28 821	28 821
24.21 apparaat	4 772	4 498	4 166	4 138	4 138	4 138	4 138
24.22 baten- lastendiensten	24 689	24 472	23 498	24 536	24 682	24 683	24 683
Ontvangsten	4 041	1 722	800	750	750	750	750

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatsuitgaven

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
Ambtelijk Personeel Directie Platteland	3 431
Ambtelijk Personeel Directie Natuur	257
Materieel	443
Overig apparaat	35
Bijdrage aan DLG	22 498
Bijdrage aan DR	745
Bijdrage aan AID	255
Totaal apparaatsuitgaven	27 664

Toelichting op de ontvangsten

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
EU-bijdrage recreatie in en om de stad	50
Overige ontvangsten recreatie	750
Totaal ontvangsten	800

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Effectonderzoek						
Overig onderzoek						
– Overgangscontract ILG 2005–2006	24.11,12,13,14	X				
– Regelingen landschapsontwikkelingsplannen (BOL)	24.12	X				

24.11 Nationale Landschappen

Motivering

Behouden, beheren en versterken van de unieke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van 20 Nationale Landschappen.

Instrumenten

- Subsidies aan provincies/derden t.b.v. investeringsprojecten (Uitvoeringscontracten 2005/2006, SGB, Landinrichting, Subsidie-regeling Belvédère); aan agrariërs en terreinbeherende organisaties t.b.v. landschapsbeheer (Programma beheer, Groene Diensten, Landschapsbeheer Nederland en SBB); aan Landschapsbeheer Nederland t.b.v. Meetnet Kleine Landschapselementen
- Onderzoek
- Voorlichting

Activiteiten

- De Nationale Landschappen zullen door de provincies exact worden begrensd op basis van door het rijk aangegeven globale gebiedsaan-duiding in de Nota Ruimte. Zij behoeven een planologische bescher-ming conform de voorwaarden gesteld hierover in de Nota Ruimte. Met de provincies zullen nadere afspraken worden gemaakt over het ambitieniveau per Nationaal Landschap. Dit vormt de basis van de prestatieafspraken over Nationale Landschappen in het ILG.
- Het rijk concentreert zijn verantwoordelijkheid en middelen voor het landschapsbeheer en investeringen in landschap in de Nationale Landschappen. Dat betekent dat LNV binnen het thema landschap alleen in Nationale Landschappen de aanleg en beheer van landschapselementen en recreatieve voorzieningen cofinanciert. Er zullen dus geen nieuwe verplichtingen worden aangegaan op de beleidscategorieën:
 - Verwerving en inrichting overig bos en landschap in landinrichting;
 - Toegankelijkheid buiten Nationale Landschappen.
 De aangegane verplichtingen worden uitgefincierd.
- Het rijk heeft een specifieke verantwoordelijkheid voor het behoud en de ontwikkeling van de cultuurhistorie in de Nationale Landschappen. De betreffende uitgangspunten en randvoorwaarden zijn neergelegd in het Uitvoeringscontract 2005/2006 tussen rijk en provincies.
- Ook buiten de Nationale Landschappen zet het rijk zich in om het Belvédère doel «behoud door ontwikkeling» te realiseren. Dit gebeurt onder andere door de subsidieregeling Belvédère en door het activiteitenprogramma van het projectbureau Belvédère. In 2005 zal het actieprogramma ruimte en cultuur van start gaan, waarin

activiteiten van het Belvédère beleid gestroomlijnd wordt met activiteiten van het architectuurbeleid.

Doelgroepen

Bestuurders en inwoners van Nationale Landschappen en burgers (recreanten, toeristen c.q. natuurliefhebbers).

Verwijzing

Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154);
Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1).

Prestaties

Indicator	Referentiewaarde	Peildatum	Raming 2006	Streefwaarde	Planning	Bron
Aantal opengestelde uitvoeringsprogramma's			20			
Aantal gestarte investeringsprojecten			20			
Aantal hectares beheer (SN/SAN)			1 000 ha			
Aantal hectares verworven bos en landschap			p.m.			
Aantal hectares ingericht landschap			p.m.			

24.12 Landschap algemeen

Motivering

De kwaliteit van andere dan nationale landschappen behouden en versterken.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving; (land)inrichtingsinstrumentarium
- Projectfinanciering (Programmering Groeneveld; Financiering Rijksarchitect en activiteitenprogramma; World Exchange Countryside; projectfinanciering Architectuurinstellingen; ontwerpateliers);
- Landschapsplanning (Regeling Landschapsontwikkelingsplannen, Programmering debatten, tentoonstellingen e.d. in Kasteel Groeneveld).

Activiteiten

Het rijk heeft, naast haar specifieke verantwoordelijkheid voor de Nationale Landschappen, tevens een generieke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het landschap. Provincies en gemeenten worden gevraagd om bij de inrichting en het beheer condities te scheppen zodat ontwikkelingen gepaard gaan met behoud en toename van landschappelijke kwaliteit. De volgende activiteiten zijn voorzien voor 2006:

- Opstellen kwaliteitsagenda, aansturen kennisontwikkeling, voorlichting en ondersteunen projecten van architectuurinstellingen
- Aansturing kennisontwikkeling via onderzoeksprogramma Landschap.
- Voorlichting & Communicatie
- Ontwikkelen van Kasteel Groeneveld als «Futurecenter»
- Aansturen uitvoering & evaluatie Landschapsontwikkelingsplannen

Doelgroepen

Provincies en gemeenten
Architectuurinstellingen (4) en landschappelijke organisaties (IVN, Vrienden van het Platteland, Stichting Natuur & Milieu, NIROV)

Verwijzing

Nota Ruimte (TK 2004–2005, 29 435, nr. 154);
Actieprogramma Ruimte & Cultuur (TK 2004–2005, 30 081 nr. 1);
Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1).

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
1. Aantal gemeenten met LOP (in %)	Afbakening & invulling van deze indicator volgt na oplevering van het MJP-2 (onderdeel van Agenda Vitaal Platteland) in februari 2006.					

24.13 Recreatie in en om de stad

Motivering

Verkrijgen van meer dagrecreatiegebieden in en om de grote steden, ter opheffing van bestaande tekorten en ter voorkoming van toekomstige tekorten

Instrumenten

- Wet- en regelgeving ((Land)inrichtingsinstrumentarium, Kaderwet subsidies LNV (projectbijdrage); Subsidies (Subsidieregeling Gebieds-gericht Beleid, SGB);
- Grondverwerving
- Grote Steden Beleid 2005–2009 ISV-2

Activiteiten

De volgende activiteiten zijn voorzien voor 2006:

- Afsluiten uitvoeringscontracten Rijk met individuele provincies (om de stad)
- Tot stand brengen uitvoeringsafspraken prestatieconvenant (in de stad/G30)
- Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing (IPSV)
- Bufferzoneconvenant (LNV-VROM)
- Tot stand brengen verstedelijkingsafspraken 2010
- Vormgeven Rood met Groen constructies

Doelgroepen

Recreatiegroen in de stad; burgers van de grote steden (G30)
Recreatiegroen om de stad; burgers (recreanten) in de stedelijke omgeving

Verwijzing

Agenda Vitaal Platteland, (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1).
Nota samenwerking aan de krachtige stad (TK 2003–2004, 21 062, nr. 116)
Prestatieconvenanten (TK 2004–2005, 30 128, nr. 1)

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
1. Verwerven grootschalig groen om de stad	9 529 ha	01-01-2005	p.m. (via UC's)	15 891 ha	2013	DLG
2. Inrichten grootschalig groen om de stad (excl. Rottemeren)	6 312 ha	01-01-2005	p.m. (via UC's)	15 891 ha	2013	DLG
3. Regionaal groen om de stad Realisatie recreatie in de stad*	0 ha	01-01-2005	150 ha	492 ha	2010	LNV

24.14 Recreatie algemeen

Motivering

Toegankelijk platteland en een hoogwaardig voorzieningsniveau in recreatiegebieden

Instrumenten

- Wet- en regelgeving; (Land)inrichtingsinstrumentarium)

- Subsidies (Bijdrage aan Staatsbosbeheer t.b.v. recreatie, Bijdrage aan Rijksrecreatieschappen Grevelingen en Midden-delfland), Regeling Kwaliteitsimpuls Groene Hart; Regeling Versterking Recreatie (RVR).

Activiteiten

- Realiseren landelijke routenetwerken
- Stimuleren toegankelijkheid platteland
- Deelnemen aan en programmeren via landelijk platform Groene Hart
- Beheren recreatiegebieden (SBB, recreatieschappen)
- Versterken kennis en deskundigheid recreatiesector

Doelgroepen

Burgers (recreanten)

Verwijzing

Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1).

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
1. Realisatie routenetwerken	7 720 km	01-01-2005	9 676 km	13 400 km	2012	SRN, LAW, LF
2. Recreatief beheer natuurgebie- den	215 275 ha	01-01-2005	220 875 ha	232 075 ha	2010	SBB, recreatie- schappen

25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid

Algemene beleidsdoelstelling

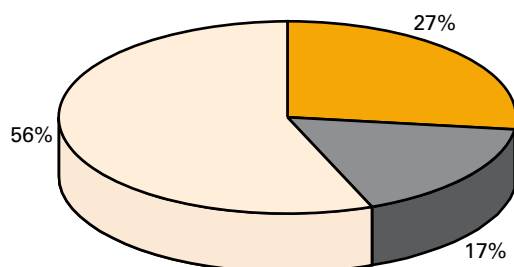
Er is sprake van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon en een hoog gezondheidsniveau van de Nederlandse veestapel.

Omschrijving

Deze doelstelling richt zich zowel op de productie als consumptie van voedsel. Dierhouders, producenten en consumenten hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid. Dierhouders en producenten van voedsel zijn primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de diergezondheid en voedselveiligheid. Consumenten hebben een eigen verantwoordelijkheid om op een zorgvuldige en veilige manier met voedsel om te gaan. LNV heeft als taak om – veelal in internationaal en Europees verband – eisen en voorwaarden te stellen waarbinnen partijen hun verantwoordelijkheid kunnen invullen en LNV controleert op transparante en consequente wijze. Het doel van het beleid op het gebied van voedselkwaliteit en diergezondheid is dat het gezondheidsniveau van de Nederlandse veestapel hoog blijft en dat er sprake is van een kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon. Zo worden de gezondheidseffecten van voedselrisico's beheerst, en blijft het vertrouwen in voedsel behouden.

Grafiek 6: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Voedselkwaliteit en diergezondheid

- Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon
- Handhaven diergezondheidsniveau
- Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

In internationaal en Europees verband worden normen gesteld aan de voedselkwaliteit en diergezondheid. LNV draagt namens Nederland bij aan het totstandkomen van deze normen. Binnen de internationale kaders:

- stelt LNV eisen en voorwaarden waarbinnen de voedselproductie kan plaatsvinden en controleert op transparante en consequente wijze
- stelt LNV eisen en voorwaarden aan de preventie, early warning en effectieve bestrijding van dierziekten
- zorgt LNV dat de consument in staat wordt gesteld om een geïnformeerde keuze te kunnen maken ten aanzien van voedselkwaliteit

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is op de beleidsterreinen voedselkwaliteit en diergezondheid verantwoordelijk voor het bieden van de (wettelijke) kaders waarbinnen producenten en consumenten elk hun verantwoordelijkheid kunnen invullen. LNV is ook verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van wettelijke kaders.

Op het gebied van voedselveiligheid deelt LNV de verantwoordelijkheid met VWS. LNV is verantwoordelijk voor de vleeskeuring en voor de goedkeuring van de hygiënecodes voor bedrijven in de primaire productie.

Op het gebied van diergezondheid is LNV in geval van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte verantwoordelijk voor een zo snel en effectief mogelijke bestrijding van de ziekte.

Succesfactoren

Het behalen van deze doelstelling hangt af van:

- De naleving van het normenkader ten aanzien van voedselveiligheid, kwaliteit, handel en diergezondheid
- Bewustzijn en bereidheid van de consumenten, producenten en retail tot een verantwoorde productie, behandeling en bereiding van voedsel
- De mogelijkheid om aangifteplichtige dierziekten buiten Nederland te houden.

Maatschappelijk effect

Het behalen van deze doelstelling heeft als beoogde maatschappelijke effecten dat:

- Vertrouwen van consumenten, EU en handelspartners in in Nederland geproduceerd voedsel wordt behouden
- Gezondheidseffecten als gevolg van voedselrisico's worden beheerst
- Dieren gezond zijn en blijven en de kosten van uitbraken van dierziekten worden beperkt

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Het vertrouwen van consumenten in voedsel	3,1	2004	3,1	Behoud referentie-waarde	–	VWA-monitor voedselveiligheid VWA
Aantal bedrijven besmet met een aangifteplichtige dierziekte	35	2004	0	0	–	

De VWA meet jaarlijks het vertrouwen van consumenten in voedsel. Dit wordt uitgedrukt in een waarde op de schaal 1-5.

Omdat een zo klein mogelijk aantal (0) uitbraken van aangifteplichtige ziekten een permanent geldende doelstelling is, is voor deze streefwaarde geen einddatum opgenomen in de kolom «Planning». Dat zich desondanks besmettingen voordoen is onvermijdelijk; zo was er bijvoorbeeld in 2004 sprake van 17 bedrijven waarop scrapie werd geconstateerd en 6 gevallen van Psittacose. De aantallen betreffen bedrijven die onderzocht zijn naar aanleiding van een klinische verdenking en positief bevonden dieren uit de reguliere monitoringsprogramma's (bijv. BSE en TSE).

De omvang van de kosten en gevolgschade bij een uitbraak van een dierziekte wordt per uitbraak geëvalueerd. Daarom zijn hiervoor geen jaarlijkse raming en streefwaarde opgenomen.

Verwijzing

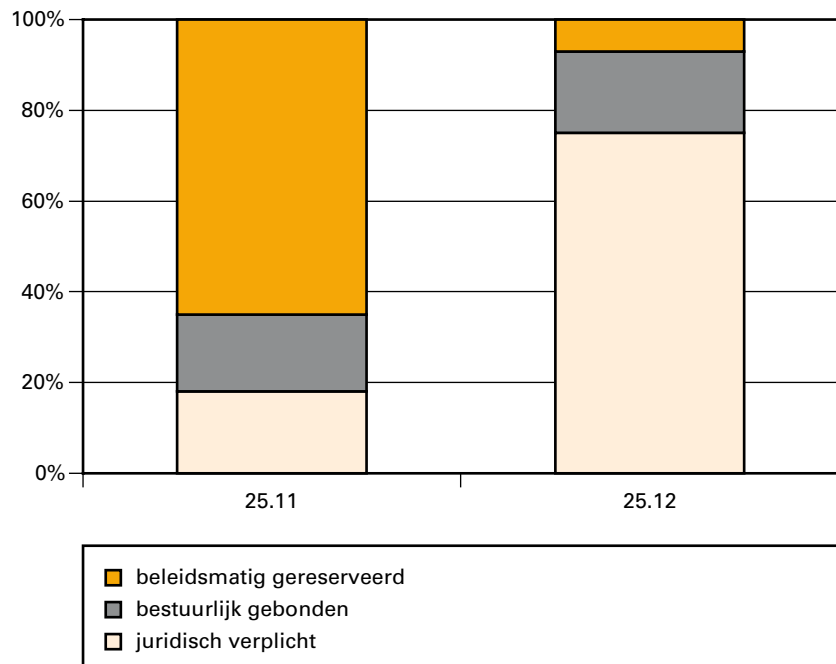
Nota voedselveiligheid (TK 2004–2005, 26 991, nr. 115 en 119)

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	149 811	103 462	105 871	86 410	77 727	78 426	78 426
Uitgaven	147 834	105 923	105 871	86 410	77 727	78 426	78 426
Programma-uitgaven	97 506	58 602	45 767	30 271	30 271	30 971	30 971
– waarvan juridisch verplicht			20 605	14 215	12 315	11 415	11 415
25.11 Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon	42 844	30 037	28 107	13 186	13 186	12 886	12 886
– Risicomanagement	4 779	6 012	5 207	6 821	6 821	6 521	6 521
– Voedselveiligheid	17 755	4 655	1 600	1 208	1 208	1 208	1 208
– Consument, transparantie en ketenomkering		800	5 000	5 100	5 100	5 100	5 100
– Destructie	20 181	18 000	16 000				
– Biotechnologie			300	57	57	57	57
– Overig	129	570					
25.12 Handhaven diergezondheidsniveau	54 662	28 565	17 660	17 085	17 085	18 085	18 085
– Preventieve diergezondheid	472	607	1 200	1 000	1 000	1 000	1 000
– I&R	7 754	5 350	2 300	2 100	2 100	2 100	2 100
– Monitoring, early warning en bewaking	7 539	6 000	6 600	5 600	5 600	5 600	5 600
– Handhaving veterinaire veiligheid	2 186	1 104	804	804	804	804	804
– Crisisorganisatie en -management	4 781	15 504	6 756	7 581	7 581	8 581	8 581
– Overig (BSE, BTW-varkenspest, Vogelpest (AI), schikking fokverbod KVP, overig)	31 930						
Apparaatsuitgaven	50 328	47 321	60 104	56 139	47 456	47 455	47 455
U25.21 Apparaat	17 469	12 371	9 876	10 329	10 329	10 329	10 329
U25.22 baten-lastendiensten	32 859	34 950	50 228	45 810	37 127	37 126	37 126
ONTVANGSTEN	55 147	12 450	32 940	13 040	5 040	5 040	5 040

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting budgetflexibiliteit

Het relatief grote percentage beleidsmatig gereserveerde programma-uitgaven op operationele doelstelling 25.11 wordt voor het overgrote deel gevormd door het budget dat gereserveerd is voor de overheidsbijdrage destructie (€16 mln).

Toelichting op de apparaatuitgaven

	Raming 2006
Ambtelijk Personeel VD	5 988
Materieel	3 590
Overig apparaat	9 989
Bijdrage aan VWA	30 859
Bijdrage aan AID	8 051
Bijdrage aan DR	1 627
Totaal apparaatuitgaven	60 104

Toelichting op de ontvangsten

	Raming 2006
EU-bijdrage AI	17 900
Uitvoering I&R varkens	2 040
Overdracht roodvleeskeuring en BTW compensatie	13 000
Totaal	32 940

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Effectonderzoek						
- Voedselveiligheid	25.11	X				X
- Diergezondheid	25.12	X				X

25.11 Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon

Motivering

Het voedselkwaliteitsbeleid richt zich op het brede spectrum aan waarden dat verbonden is met de productie en consumptie van voedsel. De overheid wil niet alleen een hoog voedselveiligheidsniveau handhaven, maar ook bevorderen dat andere kwaliteitsaspecten worden geïntegreerd in de voedselkolom. Producenten worden aangezet tot de productie van kwalitatief hoogwaardige producten. Consumenten worden gestimuleerd om, op basis van een adequate informatievoorziening, een bewuste en – vanuit kwaliteitsperspectief gezien – verantwoorde keuze te maken bij de samenstelling van het voedselpakket. Daarbij wil de overheid de consument ook bewust maken van het belang van een zorgvuldige voedselbehandeling en -bereiding.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Europese Wet- en regelgeving op het gebied van voedsel- en diervoederveiligheid en diergeneesmiddelen, Destructiewet, Kaderwet Diervoeders, Diergeneesmiddelenwet, Landbouwwet, Wet uitvoering Diergeneeskunde, hygiënecodes op het gebied van traceerbaarheid en HACCP)
- Subsidies (overheidsbijdrage op destructie, subsidies aan VCN en Consumentenbond)
- Bijdragen aan RWT's (bijdrage aan COKZ)

- Overleg/coördinatie/diplomatie (internationale samenwerking, interdepartementaal overleg crisismanagement en terrorismebestrijding)
- Inspecties/controle (controle en handhaving van wet- en regelgeving door AID en VWA, keuring dierlijke (bij)producten)
- Voorlichting en communicatie (Strategische dialoog voedselkwaliteit, Consumentenplatform, voorlichting over biotechnologie en I&R)
- Onderzoek en monitoring (onderzoek zoönosen en TSE's, pilots alternatieve verwerking slachtafvallen en toezicht op controle)

Activiteiten

- Opstellen, implementeren en uitvoeren van – meest Europese regelgeving voor de veiligheid van diervoeders en levensmiddelen van plantaardige en dierlijke oorsprong in relatie tot o.a. zoönosen en TSE's, hygiëne, contaminanten dierlijke bijproducten, genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders, veterinaire buitengrenscontroles.
- Borging kwaliteit en veiligheid door opsporing, controle en handhaving, inclusief de Beleidsagenda hormonen en de Kaderwet Diervoeders
- Toezicht op controle: onderzoek naar mogelijkheden voor de ontwikkeling van toezicht op controle in de diervoedersector; pilotprojecten
- Integratie Vleeskeuring in productieketen
- Early warning, monitoring en bewaking, koppeling voedselketen-informatie, preventie en hygiënemaatregelen
- Verkenning mogelijkheden openbaarmaking controlegegevens (kijkje in de keten)
- Themabijeenkomsten Consumentenplatform
- Versterking internationale samenwerking door: capacitybuilding, technische assistentie, ondersteuning exportcertificering
- Crisismanagement en -organisatie, inclusief oefeningen en beleidsstrategie chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair (CBRN) terrorisme.

Doelgroepen

Agrariërs, ketenpartijen, certificerende organisaties en burgers (consumenten)

Verwijzing

Nota «Veilig voedsel voor iedereen; een gezamenlijke verantwoordelijkheid» (TK 2004–2005, 26 991, nr. 115) Brief over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen VWS en LNV voor voedselveiligheid (TK 2004–2005, 26 991, nr. 119)

Brief over evaluatie van de destructieregelgeving ten aanzien van bepalingen die marktwerking in de weg kunnen staan (TK 2004–2005, 27 495, nr. 27)

Jaarverslag van de Voedsel en Waren Autoriteit over het jaar 2003 (LNV0 400 665, d.d. 1 november 2004)

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
Aantal positief bevonden dieren uit monitoring BSE	6	2004	0	0	2008	VWA
Aantal positief bevonden bedrijven uit monitoring scrapie	17	2004	15 – 35	5 – 25	2008	VWA
Productie van voedsel cf. Hygiëne-verordeningen, conform nalevings-niveau van X%	Geen	2004	85%	90%	2008	VWA en AID
Nalevingsniveau aanmelden kadavers gemiddeld over sectoren rund, varken, schaap/geit	75 – 99%*	2003	95%	95%	2008	AID
Vastgelegde toezichtsarrangementen op basis van toezicht op controle**	0	2004	2	–	–	VD
Aantal projecten ikv capacitybuilding	2	2005	5	5	–	VD
Beschikbare actuele beleidsstrategie t.a.v. CBRN-terrorisme	Actueel	2005	Geactuali- seerd	–	2008	VD

* verschilt per sector

** omdat het instrument «toezicht op controle» zich nog in de fase van pilotprojecten bevindt, is het momenteel niet mogelijk om streefwaarden vast te stellen na 2006.

25.12 Handhaven diergezondheidsniveau

Motivering

Het diergezondheidsbeleid is gericht op het voorkomen van uitbraken van aangifteplichtige dierziekten. Indien zich desondanks toch een uitbraak voordoet, zijn de inspanningen van LNV erop gericht dat de gevolgen van een uitbraak van dierziekte beperkt blijven. In dat geval staan centraal het behoud van de gezondheid van de dierpopulatie en de bescherming van de volksgezondheid tegen risico's die verband houden met dierziekten. Daarbij wordt rekening gehouden met de intrinsieke waarde van het dier en worden verstoringen van de (inter)nationale handel zo veel mogelijk voorkomen.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Europese wet- en regelgeving op het gebied van diergezondheid en dierziektebestrijding, Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren)
- Overleg/coördinatie/diplomatie (beïnvloeding van het Europese dierziektebeleid, beleidsdraaiboeken dierziektecrises, productie en beheer van vaccinvoorraden)
- Inspecties/controle (controle en handhaving van wet- en regelgeving door AID en VWA)
- Voorlichting en communicatie (voorlichting over I&R en preventieve diergezondheid)
- Onderzoek en monitoring (programma's ter bewaking en monitoring van dierziekten (bijdrage aan DGF), onderzoek naar vaccins tegen besmettelijke dierziekten)

Activiteiten

- Nederlandse inzet voor aanpassing Europees non-vaccinatiebeleid
- Preventieve diergezondheid: integratie I&RVL, voorlichting en communicatie over bestrijding en preventie, project informatieen toezichtsnetwerk
- Handhaving veterinaire veiligheid: bewakingsprogramma's brucellose, leukose, brucella, KVP, MKZ, AI, etc.
- Crisisorganisatie en -management dierziektebestrijding, vaccin-ontwikkeling, -productie en -beheer, oefeningen, beleidsdraaiboeken

- I&R schapen en geiten; implementatie van en voorlichting over nieuwe EU regelgeving, nieuwbouw centrale database

Doelgroepen

Alle beroepsmatige en particuliere dierhouders, agrariërs, ketenpartijen, certificerende organisaties en burgers (consumenten).

Verwijzing

Begroting Diergezondheidsfonds 2006

Brief over wijziging «Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten LNV-PVV-PPE-PZ» (TK 2004–2005, 29 800 F, nr. 6)

Brief over preventiebeleid dierziekten schapensector, elektronische identificatie schapen- en geitensector en scrapie-aanpak (TK 2004–2005, 29 683 en 29 800 XIV, nr. 3)

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
Opname vaccinatie in EU bestrijdings- beleid	Ja, wettelijk mogelijk	2005	Ja, inclusief draagvlak	–	–	–
Early warning bestrijdingsplichtige ziekten: aantal dagen tussen besmetting (vermeerderd met de ziekteafhankelijke incubatieperiode) en ontdekking	20	2005	10	4	2010	Evaluatie
Vaccinbanken	1	2005	2	3	2008	VD
Aantal beleidsdraaiboeken voor bestrijdingsplichtige ziekten en voedselkwaliteit	5	2005	10	16	2008	VD
Controles I&R rond	5%	2004	5%	5%	Permanent	AID
Controles I&R schapen en geiten	3%	2004	3%	3%	Permanent	AID

26 Kennis en Innovatie

Algemene beleidsdoelstelling

Hoogwaardige kennis voor het agrofoodcomplex en de groene ruimte en optimale benutting van deze kennis.

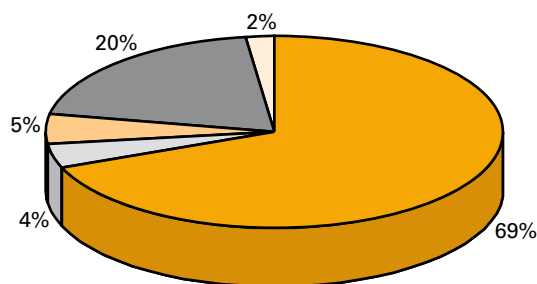
Omschrijving

Kennis en innovatie zijn belangrijk voor de ondersteuning van het LNV-beleid en de LNV-sectoren. Veranderingen in concurrentiepositie en maatschappelijke randvoorwaarden binnen alle LNV-sectoren vragen om regelmatige herijking van kennisnetwerken, kennisvoorzieningen en instrumenten.

LNv opteert voor een integraal kennis- en innovatiebeleid waarbij regionaal en (inter)nationaal wordt samengewerkt. De grotere rol van de EU komt specifiek voor kennisbeleid tot uitdrukking in onder andere de Lissabonafspraken. In het verlengde hiervan zijn er nationale initiatieven ten aanzien van kennis, innovatie en onderwijs. De beschikbare kennis moet sneller ontsloten en benut worden o.a. door meer samenwerking van universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven. Voor het (beroeps)onderwijs is een belangrijke rol weggelegd, niet alleen voor de opleiding van toekomstige beroepsbeoefenaren, maar ook als partij bij regionale kenniscirculatie en innovatie. Leerlingen en docenten komen immers meer dan voorheen in contact met de beroepspraktijk en onderzoek via onder andere stages, leerbedrijven en kenniskringen.

Grafiek 7: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Kennis en innovatie

- Waarborgen van het kennisstelsel
- Benutten van samenhang tussen instellingen
- Vernieuwen van het kennisstelsel
- Ondersteunen van LNV-beleid met kennis
- Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

LNv wil vooroplopen met het groene kennisstelsel en pro-actief inspelen op nieuwe wensen vanuit LNV-sectoren en het LNV-beleid. Ontwikkeling, verspreiding en toepassing van kennis en onderwijs moeten aansluiten op datgene wat voor innovaties nodig is en waar ondernemers behoefte aan hebben. LNv zal de huidige infrastructuur, die sterk kennisgedreven is, ombuigen naar een meer innovatiegedreven structuur. Het groene beroepsonderwijs moet meer benut worden voor kennis-circulatie ter ondersteuning van LNV-beleid. Vernieuwing en samenwerking van het initiële onderwijs zijn daarvoor een noodzakelijke voorwaarde. LNv maakt hierover meerjarenafspraken (2005–2010) met de gezamenlijke groene kennisinstellingen in het verlengde van soortgelijke

afspraken samen met OCW per geleding. Naast kenniscirculatie en onderwijsvernieuwing gaat het ook om herijking van de ondersteuningsstructuur. Er is met de instellingen een toegesneden overleg- en uitvoeringsstructuur ingericht. Het geheel wordt aangeduid met de werktitel «Groene kenniscoöperatie».

Samengevat zorgt LNV dat:

- het kennisstelsel worden gewaarborgd en vernieuwd;
- de samenhang tussen instellingen wordt verbeterd en bestendig;
- de ontwikkeling en benutting van kennis in het agrofoodcomplex en de groene ruimte wordt bevorderd in lijn met de beleidsdoelstellingen van LNV.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is verantwoordelijk voor het doen voortbrengen en benutten van hoogwaardige kennis voor de agrofoodsector en de groene ruimte overeenkomstig maatschappelijke beleidsvragen terzake.

Succesfactoren

Samenwerking met bedrijven en tussen andere overheden (op nationaal en internationaal niveau), onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Maatschappelijk effect

Behalen van deze doelstelling heeft als effect dat:

- kennis in het agrofoodcomplex en de groene ruimte bijdraagt aan duurzaam ondernemen, veilig voedsel, natuur en vitaal platteland;
- er voldoende gekwalificeerde beroepsbeoefenaren zijn voor het agrofoodcomplex en de groene ruimte;
- er een internationaal hoogwaardig kenniscentrum is voor agrofoodcomplex en groene ruimte.

Prestaties

Indicator	Referentie-waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef-waarde	Planning	Bron
Percentage kennisinstellingen dat voldoet aan visitatienormen ¹	100%	2004	100%	100%		instellingen
Gediplomeerden groen onderwijs						instellingen
– VMBO	7 500	2003/2004	7 500	Stabiel		
– MBO	7 450	2003/2004	7 450	Stabiel		
– HBO	1 850	2003/2004	1 850	Stabiel		
– WO	1 150	2003/2004	1 200	Stabiel		
Percentage gediplomeerden met een baan op minimaal eigen niveau						Stoas-onderzoek
– MBO-BBL	51%	2003	51%	Stijging		
– MBO-BOL	46%	2003	46%	Stijging		
– HBO	75%	2003	75%	Stijging		
– WO	67%	2003	67%	Stijging		
Percentage gediplomeerden met een baan in de eigen richting						Stoas-onderzoek
– MBO-BBL	73%	2003	73%	Stabiel		
– MBO-BOL	58%	2003	58%	Stabiel		
– HBO	75%	2003	75%	Stabiel		
– WO	71%	2003	71%	Stabiel		
Aantal promoties WU	170	2003	170	Stabiel		WU
Benutting van afgerond onderzoek in beleidsproces LNV ²	75%	2004	80%	80%		LNV

¹ De onderzoeksinstituten van DLO worden afzonderlijk één maal per vier jaar gevisiteerd door een (internationaal) panel van deskundigen. De onderzoeksscholen van Wageningen Universiteit, waarbinnen alle onderzoek is georganiseerd, worden eenmaal per 6 jaar beoordeeld door de KNAW op thematische organisatie van onderzoek en de kwaliteit van opleiding van jonge onderzoekers. Opleidingen van universiteiten en hogescholen worden binnen een cyclus van 6 jaar gevisiteerd door een visiterende en beoordelende instantie die wordt erkend door de NVAO volgens de systematiek van de NVAO.

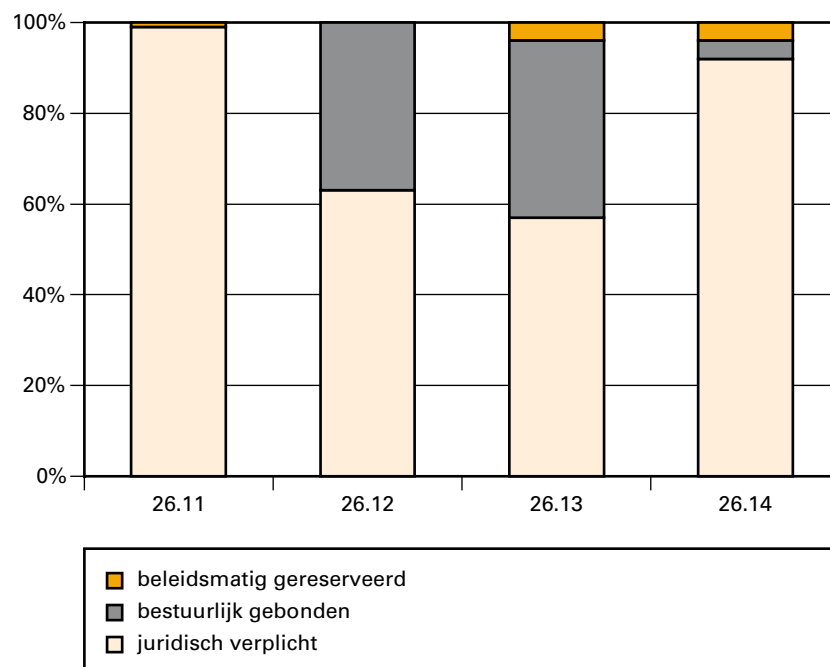
² Voor deze indicator wordt gestreefd naar verbreding van de gemeten benutting naar maatschappelijke benutting

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
26 Kennis en Innovatie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	901 146	853 568	867 360	872 681	867 566	870 772	863 072
Uitgaven	830 007	845 504	860 593	874 741	872 480	870 906	870 696
Programma-uitgaven	825 190	840 332	846 624	860 856	858 585	857 011	856 801
– waarvan juridisch verplicht			800 770	608 000	601 939	599 546	597 444
26.11 Waarborgen van het kennisstelsel	571 819	595 504	603 035	615 898	616 518	614 954	614 954
– Bekostiging WU	135 509	136 063	136 954	137 885	137 965	136 892	136 892
– Bekostiging DLO	25 014	32 590	36 562	41 174	41 168	41 168	41 168
– Bekostiging groenonderwijs HBO / MBO / VMBO	410 024	425 579	428 247	435 567	436 113	435 622	435 622
– Subsidies	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272
26.12 Benutten van samenhang tussen instellingen	31 605	28 795	32 545	34 382	34 385	34 385	34 385
– Bijdrage INGRA	3 382	3 602	3 694	3 738	3 738	3 738	3 738
– Bijdrage IPC's	14 845	14 355	14 658	15 308	15 309	15 309	15 309
– AEQUOR			4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
– Coöperatie		3 898	4 592	4 962	4 963	4 963	4 963
– Overige subsidies ondersteuningsstructuur	13 378	6 940	5 401	6 174	6 175	6 175	6 175
26.13 Vernieuwen van het kennisstelsel	31 515	37 316	41 574	46 409	45 730	45 795	45 585
– Onderzoeksvernieuwing	1 200	5 790	5 425	5 410	4 485	4 550	4 340
– Praktijkleren	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
– Onderwijskundige innovatieprojecten	1 563	2 757	3 982	4 000	4 000	4 000	4 000
– Subsidies onderwijsvernieuwing	16 252	16 269	19 667	24 499	24 745	24 745	24 745
26.14 Ondersteunen van LNV-beleid met kennis	190 251	178 717	169 470	164 167	161 952	161 877	161 877
– DLO onderzoeksprogramma's	114 474	90 766	79 905	74 609	72 324	72 324	72 324
– Open programmering onderzoek	2 553	9 196	9 298	9 501	9 501	9 501	9 501
– Stimuleringsprogramma's	6 709	7 740	7 966	8 109	8 149	8 149	8 149
– DLO wettelijke onderzoekstaken	55 197	57 875	57 501	57 563	57 563	57 563	57 563
– Regionale innovatie projecten	3 170	5 602	4 676	4 007	4 007	4 007	4 007
– Voorlichtingsprojecten	8 148	7 538	10 124	10 378	10 408	10 333	10 333
Apparaatsuitgaven	4 817	5 172	13 969	13 885	13 895	13 895	13 895
26.21 apparaat	4 455	4 396	13 334	13 253	13 253	13 253	13 253
26.22 baten- lastendiensten	362	776	635	632	642	642	642
Ontvangsten	19 752	16 967	14 319	14 304	13 379	13 444	13 234

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatsuitgaven

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
Ambtelijk Personeel Directie Kennis	10 381
Ambtelijk Personeel Innovatienetwerk	843
Materieel	1 324
Overig apparaat	786
Bijdrage aan DR	635
Totaal apparaatsuitgaven	13 969

Toelichting op de ontvangsten

Bedragen x € 1 000	
Raming 2006	
Rente en aflossing over de verstrekte lening aan de Stichting DLO	8 802
inzake aankoop van grond en gebouwen	5 425
FES-ontvangsten	92
Overige ontvangsten	14 319

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Beleidsdoorlichting	26.11/ 26.14	X				
Effectonderzoek						
Overig onderzoek						
– Kennisbasis DLO	26.11		X			
Innovatienetwerk Groene ruimte en agrocluster	26.12					X
– Praktijkleren in het groene onderwijs	26.12/ 26.13				X	
– Regeling innovatie groen onderwijs	26.13/ 26.14				X	
– Beleidsondersteunend onderzoek	26.14	X				
– Open programmering onderzoek	26.14			X		
– Wettelijke onderzoekstaken	26.14				X	
– Voorlichting	26.14				X	

26.11 Waarborgen van het kennisstelsel

Motivering

Een kwalitatief hoogwaardig en doelmatig functionerend innovatief stelsel van groen onderzoek en onderwijs garanderen.

LNV hecht aan een solide kennisbasis op het terrein van voedsel en groen. LNV financiert structureel een belangrijk deel van de onderzoeksinfrastructuur voor voedsel en groen via de Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) als onderdeel van Wageningen UR. OCW neemt andere delen van de kennisinfrastructuur die voor het LNV-beleidssterrein relevant zijn (o.a. overige universiteiten, TNO) voor haar rekening. LNV oefent op de invulling van de kennisbasis invloed uit door op hoofdlijnen gewenste accenten aan te geven.

Het onderwijs (VMBO, MBO, HAO en Wageningen Universiteit), onder beleidsmatige verantwoordelijkheid van LNV, is een uiting van de sterke historische banden in de LNV-sectoren tussen onderwijs, onderzoek, voorlichting en bedrijfsleven. LNV volgt het generieke onderwijsbeleid van OCW rekening houdend met de specifieke situatie van het groene onderwijs. Gelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor groen en overig onderwijs zijn cruciaal. Daarom geven LNV en OCW gezamenlijk prioriteit aan de aanpak van knelpunten in de wet- en regelgeving in het kader van het project harmonisatie groen onderwijs (in uitwerking op de beleidsbrief Groen onderwijs 2010, maart 2002).

Instrumenten

Onderzoek

- Subsidies (Regeling subsidie Stichting DLO voor subsidie van Kennisbasisonderzoek.)

Onderwijs

- Wet- en regelgeving (Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) op basis waarvan het hoger en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek worden bekostigd, alsmede het hierop gebaseerde Bekostigingsbesluit,
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) op basis waarvan AOC's (VBO en MBO) worden bekostigd,
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) op basis waarvan categoriale

scholen VBO, mavo's, scholengemeenschappen, en afdelingen praktijkonderwijs worden bekostigd,

- Wet op het Onderwijs Toezicht op basis waarvan het toezicht wordt uitgevoerd.
- Afspraken met betrekking tot (gelijke) bekostiging van onderwijs LNV t.o.v. OCW. Het betreft overeenkomstige behandeling bij mutaties in onderwijsvraag en als gevolg van beleidsintensiveringen of ombuigingen.
- Subsidies (Afrika Studie Centrum en Akademie Hoogleraren KNAW)
- Maatregelen ter verbetering van verantwoording, toezicht en controle.
- Kaders van KNAW en NVAO voor visitatie en beoordeling.

Activiteiten

- Het borgen van een groene onderzoeksinfrastructuur.
- Bekostiging, toezicht en monitoring van de infrastructuur van het initieel groen onderwijs.

Doelgroepen

Onderzoek- en onderwijsinstellingen, bedrijven, onderwijsvolgenden en maatschappelijke organisaties.

Verwijzing

- Beleidsbrief Groen onderwijs 2010, maart 2002 (TK 27 417, nr. 5).

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
Positieve beoordeling van de kwaliteit						
– DLO	100 %	2004	100 %	100 %		visitatie- rapporten
– WO/HBO	100 %	2004	100 %	100 %		NVAO
– MBO/VMBO ¹	58 %	2004	58 %	100 %		onderwijsin- spectie
Financiële indicatoren onderwijsinstel- lingen op orde						
– WU	100 %	2003	100 %	100 %		Jaarverslag WU
– HBO	50 %	2003	100 %	100 %		jaarverslagen
– MBO/VMBO	83 %	2003	100 %	100 %		jaarverslagen
Diplomerings						
– WU (percentage 8 jaar na start van de studie)	74 %	2002	>74 %	stabiel		OCW
– HBO (percentage van de uitstroom)	61 %	2002/2003	>61 %	stabiel		HAO- instellingen
– MBO (percentage van de uitstroom)	66 %	2003/2004	>66 %	stabiel		AOC's
– VMBO (percentage van de uitstroom in klas 4)	95 %	2003/2004	>95%	stabiel		AOC's
Gemiddelde tijdsduur waarin de kwalificatie wordt behaald ²						
– WO/HBO/VMBO	100 %	2002–2004	100 %	100 %		OCW/HAO's/ AOC's
– MBO	69 %	2003/2004	100 %	100 %		AOC's

¹ De wet op het onderwijstoezicht bepaalt dat de onderwijsinspectie de kwaliteitszorg bij de instellingen periodiek beoordeelt. Weergegeven is het percentage van de instellingen dat aan de norm voldoet.

² De gemiddelde verblijfsduur van ingeschreven deelnemers waarin het eindexamen wordt behaald moet volgens de norm minder dan 15 % boven het landelijk gemiddelde liggen. Het percentage geeft het aantal instellingen aan waar dit het geval is.

26.12 Benutten van de samenhang tussen instellingen

Motivering

Kennis en faciliteiten delen tussen groene kennisinstellingen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, LNV en overige departementen.

LNv wil samen met de instellingen investeren in een functionele, efficiënte en samenhangende ondersteuningsstructuur. Deze structuur is gericht op het delen van faciliteiten en kennis tussen (groene) kennisinstellingen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en LNV zowel bij structurele activiteiten (zie 26.11) als bij vernieuwingen (zie 26.13 en 26.14).

LNv zorgt dat de ondersteuningsstructuur, die deels specifiek groen is en deels onderdeel uitmaakt van de algemene infrastructuur (onderwijsbeleid OCW/innovatiebeleid EZ), zich kan ontwikkelen. De ontwikkelingen moeten aansluiten bij de veranderingen in de LNV-sectoren en bij algemene en «groene» onderwijsveranderingen. De doelstellingen en activiteiten voor vernieuwing van de initiële groene opleidingen (zie 26.13) en kenniscirculatie voor het LNV-beleid (zie 26.14) zijn daarbij richtinggevend. ICT moet daarbij zijn werking hebben binnen de verschillende ondersteunende activiteiten en ook in de vorm van een hoogwaardige sectorale informatie- en ICT-infrastructuur voor publieke kennis. Via Groen Kennisnet, een Virtueel Kennisplatform, stimulatie van leerbedrijven en professionalisering van kennisbeleid worden de samenwerkingsprojecten van onderwijs, onderzoek, praktijk en LNV ondersteund. Bij de herijking van de ondersteuningsstructuur worden ook voorzieningen binnen Wageningen Universiteit en Research (o.a. bibliotheek, ICT, rekencentrum, faciliteiten voor internationale samenwerking, onderwijskundig onderzoek) betrokken.

Instrumenten

- Subsidie (aan het Innovatienetwerk groene ruimte en agrocluster).
- Wet- en regelgeving (Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) op basis waarvan IPC's en Aequor worden bekostigd).
- Groene Kennis Coöperatie

Activiteiten

- Het ontwikkelen van innovaties door het bij elkaar brengen van kennis uit praktijk- en onderzoekswereld (Innovatienetwerk).
- Stimuleren van praktijksituaties met specifieke en dure apparatuur en faciliteiten (IPC's).
- In overleg met het bedrijfsleven zorgen voor selectie/begeleiding van leerbedrijven en exameneisen voor MBO (kwalificatiestructuur) (Aequor).
- Benutten van gemeenschappelijke (ICT) voorzieningen (Groen Kennisnet). Ontwikkelen van leermiddelen (Ontwikkelcentrum).
- Het verzorgen van onderwijskundige begeleiding (LPC's). Kwaliteitsverbetering examens (KCE). Ontwikkeling examens en toetsing (CITO).
- Dienstverlening vernieuwing groen onderwijs (WU Vakgroep ECS).

Doelgroepen

Onderzoek- en onderwijsinstellingen, bedrijven, onderwijsvolgenden en maatschappelijke organisaties.

Verwijzing

- Plan van Aanpak Harmonisatie Groen Onderwijs (TK 2003–2004, 27 417 nr. 7).

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
– Aantal leerlingcursistweken Innovatiepraktijkcentra (IPC's)	17 886	2003/2004	17 886	stabiel		IPC's
– Aantal leerbedrijven ¹	24 600	2005	24 600	stabiel		Aequor
– Aantal gedefinieerde profielen competentiegerichte kwalificatiestructuur op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving	17	2004	25	28	2007	LNV
– Aantal beleidsthema's vastgelegd in virtueel kennisplatform.	3	2005	10	20	2007	LNV
– Aantal aansluitingen Groen Kennisnet	30 000	2005	40 000	65 000	2007	LNV
– Aantal ondersteunende projecten groen onderwijs	20	2005	20	20		LNV

¹ Er wordt gestreefd naar een toename van het aantal geaccrediteerde leerbedrijven. Door selectie als gevolg van hogere eisen die gesteld worden aan leerbedrijven zal het aantal op korte termijn iets dalen.

26.13 Vernieuwen van kennisstelsel

Motivering

Onderzoek en onderwijs in de groene onderzoek- en onderwijsinstellingen vernieuwen, in lijn met algemeen rijksbeleid van de overheid ter zake, maar rekening houdend met de specifieke situatie van het groene onderwijs en onderzoek.

Voor het onderzoek worden – in lijn met het kabinetsbeleid – de strategische speerpuntprogramma's bij onderzoekinstellingen en samenwerkingsverbanden gefinancierd. Voorbeelden zijn projecten in het kader van het Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur (BSIK) waaronder Transitie Duurzame Landbouw. De vernieuwing bij dit project voor duurzame systeeminnovatie heeft betrekking op het inbedden van alle relevante partijen in een kennisketen om zodoende een duurzame, pluriforme en meerwaardige landbouw te bereiken. Andere voorbeelden zijn de ontwikkelingen in het kader van Flowers & Food als sleutelgebied van het Innovatieplatform én ontwikkelingen in het kader van de voor Innovatie beschikbare FES-middelen. LNV zet hierbij steeds in op een zo effectief mogelijke benutting van de beschikbare middelen voor de LNV-terreinen.

Voor de onderwijsvernieuwing zijn Vitaal & Samen en het OCW-beleid richtinggevend c.q. kaderstellend.

Het curriculum van de groene opleidingen zal steeds meer de vorm krijgen van een competentiegerichte leeromgeving met doorlopende leerlijnen. Deze richt zich op de individuele wensen en mogelijkheden van de leerling/student en op leren in een praktische context. Onderwijsinstellingen kunnen zich op deze wijze ontwikkelen tot kenniscentra met een schakelfunctie tussen enerzijds (praktijk)onderzoek en LNV en anderzijds bedrijfsleven en maatschappij als geheel.

Instrumenten

Onderzoek

- Subsidie aan Transforum (Transitie duurzame landbouw).

Onderwijs

- aan AOC's voor praktijkleren binnen AOC's (School als Kenniscentrum) en via AOC's (vraagsturing),
- aan groene onderwijsinstellingen voor onderwijskundige innovatieprojecten groen onderwijs,
- aan groene onderwijsinstellingen voor OCW-conforme vernieuwingsprojecten.

Activiteiten

Onderzoek

- Stimuleren van samenwerkingsverbanden en strategische speerpuntprogramma's bij onderzoeksinstituten gericht op verbeteren kennisinfrastructuur (Transforum).

Onderwijs

- Stimuleren van leren in/uit de praktijk.
- Stimuleren van innovatieprojecten specifiek voor het groen onderwijs op gebieden: competentiegericht toetsen en examineren, leren op maat, leren in/uit de praktijk, de nieuwe onderwijsgevende, burgerschap, ondernemerschap.
- OCW-conform invoeren van een nieuwe diplomastructuur en nieuwe leertrajecten, instellen lectoren en kenniskringen binnen het hoger onderwijs.

Doelgroepen

Onderzoek- en onderwijsinstelling, bedrijven, onderwijsvolgenden en maatschappelijke organisaties.

Verwijzing

- Beleidsbrief Groen Onderwijs 2010 (TK 2001–2002, 27 417, nr. 5).

Prestaties

Indicator	Referentie- waarde	Peildatum	Raming 2006	Streef- waarde	Planning	Bron
– Aantal onderwijskundige innovatieprojecten groen onderwijs.	26	2004	80	stabiel		LNV
– Aantal OCW-conforme projecten gericht op realiseren competentiegericht kwalificatiestructuur, doorlopende leerlijnen en verbetering kenniscirculatie.	40	2005	40	stabiel		LNV
– Doorstroom leerlingen ¹	32% ²	2004	>32 %	stabiel		LNV
– van VMBO	9 % ³	2003	>9 %	stabiel		
– naar MBO-groen						
– van MBO-groen naar HBO-groen						
– Aantal kenniskringen/lectoren HBO-groen	8	2005	10	stabiel		SKO

¹ Het groene onderwijs wordt betrokken bij het onderzoek van de onderwijsinspectie naar de doorstroming in de beroepskolom

² Daarnaast stroomt ca. 46 % door naar het niet groen MBO

³ Daarnaast stroomt ca. 5 % door naar het niet groen HBO

26.14 Ondersteunen LNV-beleid met kennis

Motivering

LNV verstrekt onderzoekopdrachten aan publieke en private instellingen. Opdrachten komen tot stand door het formuleren van kennisvragen uit het beleidsproces. Dit gebeurt bijna altijd in interactie met de vragende partijen en op basis van beleidsambities, verkenningen en maatschappe-

lijke signalen. De onderzoekopdrachten worden langs twee lijnen uitgezet. Er wordt gewerkt met programmering van DLO-activiteiten op basis van de regeling subsidie Stichting DLO. Om de scope van het beleids-ondersteunende onderzoek te verbreden en daar kennis te halen die voor LNV relevant is worden daarnaast opdrachten aanbesteed in een open kennismarkt.

Wettelijke onderzoekstaken zijn gebaseerd op wettelijke verplichtingen en internationale verdragen. Het betreft onderzoek naar o.m. diergezondheid, voedselveiligheid, visserij, natuur en milieu, genetische bronnen en economische informatievoorziening. LNV stelt deze taken veilig door structurele financiering van faciliteiten en de uitvoering van dit onderzoek. Deze taken worden met de financiering vastgelegd in uitvoerings-overeenkomsten.

LNV ziet een belangrijke rol voor het onderwijs weggelegd in de beantwoording van beleidsgerelateerde kennisvragen, met name in regionale netwerken met het midden- en kleinbedrijf. LNV wil het onderwijs meer benutten als schakel tussen enerzijds (praktijk)onderzoek en LNV en anderzijds de regionale ontwikkelingen (bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, e.d.). LNV stimuleert genoemde regionale ontwikkelingen via de eerder bij 26.13 aangeduide regeling Innovatie Groen Onderwijs.

Betrokkenen moeten de juiste maatregelen kunnen treffen om aan doelstellingen van LNV-beleid te voldoen. Voor het communiceren met diverse doelgroepen worden voorlichtingsopdrachten verstrekt die aansluiten bij de LNV-hoofdthema's duurzaam ondernemen, veilig voedsel, levende natuur, vitaal platteland.

Instrumenten

- Subsidies, (Regeling subsidie Stichting DLO voor subsidie van onderzoeksprogrammering en wettelijke onderzoekstaken),
- aan instellingen voor onderzoeksprojecten,
- aan groene onderwijsinstellingen voor regionale groene innovatieprojecten,
- voor voorlichtingsprojecten).

Activiteiten

- Verstrekken van onderzoekopdrachten.
- Doen uitvoeren van uitvoeringsovereenkomsten wettelijke onderzoekstaken.
- Via regionale kenniscirculatieprojecten, in samenwerking met bedrijfsleven en onderzoek, bevorderen van kennisdoorstroming, kennisbenutting en professionaliseren van het groen onderwijs als kenniscentrum.
- Verstrekken van voorlichtingsopdrachten.

Doelgroepen

Onderzoek- en onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Prestaties

Indicator	Referentiewaarde	Peildatum	Raming 2006	Streefwaarde	Planning	Bron
– Percentage positief beoordeelde onderzoeksprogramma's DLO	100%	2003	100%	100%		LNV
– Aantal onderzoeken open programming	25	2004	25	stabiel		LNV
– Aantal stimuleringsprogramma's	65	2004	65	stabiel		LNV
– Percentage jaarprogramma's WOT met positieve beoordeling	100%	2004	100%	100%		DLO
– Aantal regionale groene innovatieprojecten	31	2004	70	stabiel		LNV
– Aantal voorlichtingsprojecten	40	2004	40	stabiel		LNV

27 Reconstructie

Algemene beleidsdoelstelling

Een vitaal platteland in de concentratiegebieden intensieve veehouderij met name in Zuid en Oost Nederland.

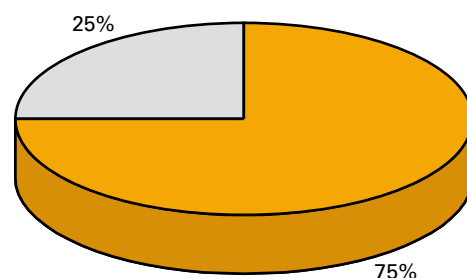
Omschrijving

Het rijk geeft de komende jaren prioriteit aan de reconstructie van de zandgebieden in Zuid- en Oost-Nederland (Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg). Het doel van deze reconstructie is het bevorderen van een goede ruimtelijke structuur, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos en landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede het verbeteren van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur.

Het rijk wil verder ruimte bieden voor de aanpak van knelpunten buiten de reconstructiegebieden in Zuid- en Oost-Nederland.

Grafiek 8: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Reconstructie

■ Uitvoeren reconstructie

■ Apparaatsuitgaven

Bijdrage van LNV

LNV faciliteert de provincies bij het tot stand komen van gebiedsgericht (integraal) beleid waarin de sectorale rijksdoelen gerealiseerd worden.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is verantwoordelijk voor het wettelijk kader, middelen voor de rijksdoelen en coördinatie van rijksinzet.

Succesfactoren

Behalen van deze doelstelling hangt af van het bestuurlijke draagvlak, het formuleren van integraal werken als rijksdoel

Maatschappelijk effect

Indicator	Referentiewaarde	Peildatum	Raming 2006	Streefwaarde	Planning	Bron
1. Aantal gereconstrueerde plattellandsgebieden in Zuid en Oost Nederland	0	1 januari 2005	p.m.	12x	2015	–

De beleidseffecten worden nader bepaald bij de evaluatie van de Reconstructiewet in 2006.

Verwijzing

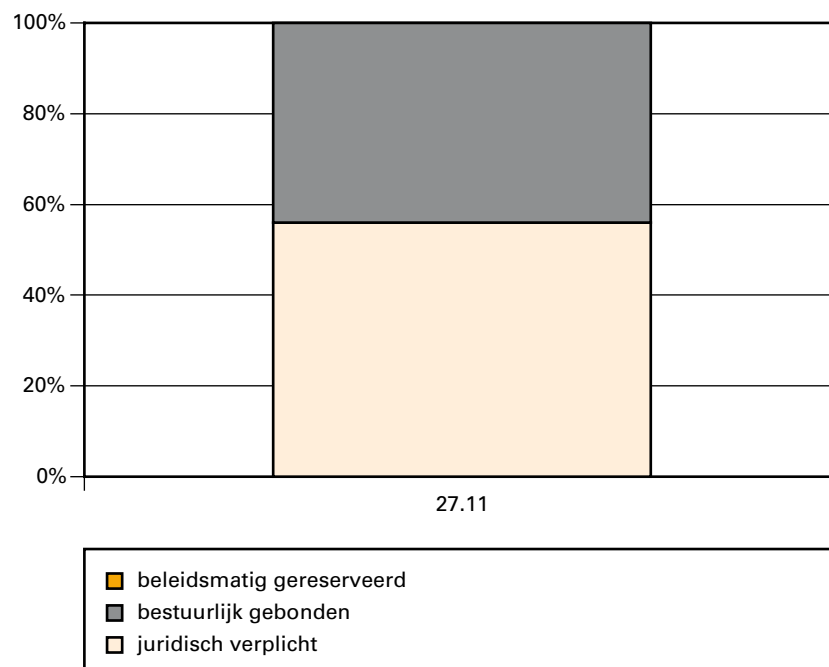
Agenda Vitaal Platteland (TK 2003–2004, 29 576, nr. 1)

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000							
27 Reconstructie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	66 460	30 818	45 178	130 363	117 224	111 074	102 074
Uitgaven	31 424	48 326	51 241	135 208	117 224	111 074	102 074
Programma-uitgaven	18 345	34 766	38 382	121 846	103 793	97 643	88 643
– waarvan juridisch verplicht			21 494	68 234	58 124	54 680	49 640
27.11 Uitvoeren reconstructie	18 345	34 766	38 382	121 846	103 793	97 643	88 643
– Flankerende maatregelen EHS	0	0	853	68 389	48 240	50 224	47 167
– Duurzaam waterbeheer	0	1 497	9 388	9 516	11 655	11 660	11 637
– Duurzame landbouw	0	0	0	17 338	29 535	29 543	21 634
– Overige maatregelen	0	4 800	2 260	1 903	5 828	5 830	5 819
– AVP	0	200	3 881	6 469	0	0	0
– Reconstructie algemeen	6 417	6 609	2 587	2 786	2 385	2 386	4 386
– SGB UC 2001–2004	11 928	21 310	18 713	12 645	3 000	– 2000	– 2000
– SGB UC 2005–2006	0	350	700	2 800	3 150	0	0
Apparaatsuitgaven	13 079	13 560	12 859	13 362	13 431	13 431	13 431
27.21 apparaat	160	187	179	178	178	178	178
27.22 baten- lastendiensten	12 919	13 373	12 680	13 184	13 253	13 253	13 253
Ontvangsten	286	3 570	3 650	0	0	0	0

Flexibiliteit van de programma-uitgaven

Budgetflexibiliteit

Toelichting op de apparaatsuitgaven

	Raming 2006
Ambtelijk Personeel Directie Platteland	162
Materieel	15
Overig apparaat	2
Bijdrage aan DLG	12 680
Totaal apparaatuitgaven	12 859

Toelichting op de ontvangsten

	Raming 2006
EU-bijdragen reconstructie	3 650

Overzicht onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van beleid

Soort onderzoek	OD's	2006	2007	2008	2009	2010
Effectonderzoek						
Overig onderzoek						
– Reconstructiewet	27.11	X				
– Overgangscontract ILG 2005–2006	27.11	X				

27.11 Uitvoeren reconstructie

Motivering

Twaalf vitale plattelandsgebieden in Zuid en Oost Nederland. Er is sprake van een gestapelde problematiek. Zonder integrale aanpak geen duurzame ontwikkeling van landelijk gebied.

Het rijk hecht veel waarde aan de reconstructie van de zandgebieden en heeft daarom extra middelen uitgetrokken voor de realisatie ervan. De reconstructie zandgebieden is als zodanig geen rijksdoel, maar een gebiedscategorie waarbinnen diverse doelen worden gerealiseerd. De rijksdoelstellingen van de reconstructie voor de zandgebieden liggen op het terrein van:

- Flankerende maatregelen voor de EHS;
- Duurzame landbouw;
- Duurzaam waterbeheer;
- Overige maatregelen.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving (Reconstructiewet)
- Subsidies (Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB), (land)inrichting, Verplaatsing Intensieve Veehouderij)

Activiteiten

- Afsluiten Uitvoeringscontracten met de vijf reconstructieprovincies
- Monitoren en evalueren uitvoering
- Implementatie EU beleid zoals Kaderrichtlijn Water

Doelgroepen

Bedrijven en burgers (bewoners en recreanten (via de provincies)).

Prestaties

Afbakening & invulling van de indicatoren volgt na de oplevering van het MJP-2 (onderdeel van Agenda Vitaal Platteland) in februari 2006.

2.3 De niet-beleidsartikelen

28 Nominaal en onvoorzien

Dit niet-beleidsartikel bevat de posten prijsbijstelling, loonbijstelling en onvoorzien.

Budgettaire gevolgen

Bedragen x € 1 000							
28 Nominaal en onvoorzien	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	0	- 4 397	- 9 115	- 13 073	- 13 143	- 13 203	- 13 233
Uitgaven	0	- 4 397	- 9 115	- 13 073	- 13 143	- 13 203	- 13 233
28.11 Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
28.12 Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
28.13 Onvoorzien	0	- 4 397	- 9 115	- 13 073	- 13 143	- 13 203	- 13 233
Ontvangsten							

28.11 Prijsbijstelling

Op dit onderdeel worden de uit de aanvullende post prijsbijstelling ontvangen bedragen geboekt tot toerekening plaatsvindt aan prijs-gevoelige begrotingsartikelen. Deze toerekening van de prijsbijstelling 2005 heeft inmiddels plaatsgevonden.

28.13 Onvoorzien

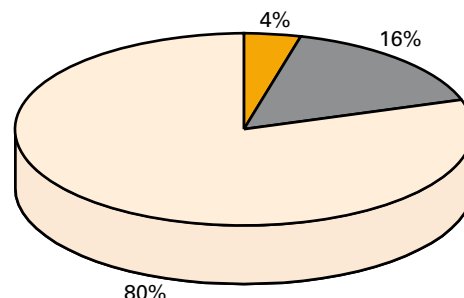
Onder artikel 28.13 «Onvoorzien» is de PIA inkooptaakstelling opgenomen waarmee de LNV-begroting is verlaagd. Deze is nog niet verdeeld over de artikelen.

29 Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven, zowel apparaat als programma, toegelicht die niet vallen onder de beleidsartikelen. Dit betreft de apparaatsuitgaven van een aantal algemene onderdelen van het kern-departement, internationale contributies en de uitvoering van EU maatregelen door onder meer de productschappen.

Grafiek 9: Procentuele verdeling uitgaven 2006 over operationele doelstellingen en apparaat

Algemeen

- Internationale contributies
- Uitvoering van EU-maatregelen
- Apparatuuruitgaven

Budgettaire gevolgen

Bedragen x € 1 000							
29 Algemeen	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen	247 143	210 255	207 424	205 833	205 763	208 582	208 333
Uitgaven	247 145	210 251	207 420	205 829	205 759	208 578	208 329
Programma-uitgaven	43 422	42 956	41 079	40 680	40 680	40 680	40 680
29.11 Internationale contributies	6 406	8 623	7 420	7 421	7 421	7 421	7 421
29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	37 016	34 333	33 659	33 259	33 259	33 259	33 259
Apparaatsuitgaven	203 723	167 295	166 341	165 149	165 079	167 898	167 649
29.21 Apparaat	171 403	167 295	158 094	156 901	156 834	159 653	159 404
29.22 Baten-lastendiensten	32 320	0	8 247	8 248	8 245	8 245	8 245
Ontvangsten	474 161	290 814	284 534	284 334	284 334	284 334	284 334

29.11 Internationale contributies

LNV voldoet jaarlijks aan de contributieverplichtingen uit hoofde van het Nederlands lidmaatschap van internationale organisaties die zich bewegen op het beleidsterrein van LNV. De contributie aan de FAO (Food and Agricultural Organisation) van de Verenigde Naties is veruit de grootste en behelst ca. 80 procent van het budget voor internationale contributies. De FAO-contributie wordt toegerekend aan de Homogene

Groep Internationale Samenwerking (HGIS). Dit is het cluster van buitenlanduitgaven en -ontvangsten op de rijksbegroting.

29.12 Uitvoering van EU-maatregelen

Op dit artikel worden uitgaven geraamd die samenhangen met de uitvoering van het markt- en prijsbeleid van de Europese Unie. Concreet gaat het hier om de interventiekosten, de medebewindskosten, de uitgaven uit hoofde van de apurementprocedure en de kosten van schikkingen die samenhangen met de uitvoering van de Regeling Superheffing. Onder «interventiekosten» worden de kosten van in-, op- en uitslag verstaan van de marktordeningproducten zuivel, rundvlees en granen.

De medebewindskosten betreffen de vergoedingen voor taken die door de productschappen in medebewind worden verricht. Deze taken omvatten de uitvoering van maatregelen in het kader van het markt- en prijsbeleid van de Europese Unie en hebben in hoofdzaak betrekking op het opleggen van heffingen, het verlenen van exportrestituties, alsmede de administratie hiervan.

Toelichting op de apparaatsuitgaven

Bedragen x € 1 000	
	Raming 2006
Personeel algemene leiding en stafdirecties	33 491
Personeel overige directies	30 417
Materieel	32 738
Materieel Ministerie algemeen en huisvesting	34 632
Overig personeel en post-actieven	26 816
Bijdrage aan AID	8 247
Totaal apparaatsuitgaven	166 341

Personeel algemene leiding en stafdirecties betreffen de personele uitgaven van de algemene leiding en de stafdirecties Bureau Bestuursraad, Personeel en Organisatie, Financieel Economische Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Zaken, de Auditdienst en de directie Voorlichting.

Personeel overige directies betreffen de personele uitgaven voor de directies Juridische Zaken, Internationale Zaken (inclusief de vertegenwoordiging buitenland) Regionale Zaken en de projectdirecties.

Op dit artikel worden tevens de algemene concernbrede materiële uitgaven geraamd, zoals huisvestings- en automatiseringsuitgaven, die niet zijn toe te rekenen aan de beleidsartikelen.

Voorts wordt geraamd de bijdrage voor opsporingsactiviteiten van de AID. Voor deze activiteiten is vooraf niet aan te geven ten laste van welk beleidsartikel een opsporingsonderzoek plaats vindt. In het jaarverslag zal deze toedeling naar beleidsartikelen voor de opsporingsactiviteiten wel plaatsvinden.

Bedragen x € 1 000	
	Raming 2006
Landbouwheffingen	269 999
EU-ontvangsten	5 685
Overige ontvangsten	8 850
Totaal ontvangsten	284 534

De ontvangsten hebben met name betrekking op de landbouwheffingen. In de bijlage Europese geldstromen worden de ontvangsten uit hoofde van de landbouwheffingen nader toegelicht. Daarnaast worden op dit artikel ontvangsten geraamd voor de uitvoering van EU-landbouwmaatregelen. Tot slot is sprake van diverse overige ontvangsten, met name apparaatsontvangsten.

3 BEDRIJFSVOERING

Houtskoolschets

Najaar 2002 is binnen LNV de houtskoolschets uitgebracht. Dit was de start van een verandertraject waarmee LNV slank, maar slagvaardig de agenda voor de toekomst tegemoet kon treden. De afloop van het ingeslagen traject met grote operationele, organisatorische en personele gevolgen voor het ministerie is voorzien in 2006. Uit de tussenstand die in 2005 is opgemaakt blijkt dat de taakstellingen direct voortvloeiend uit de regeerakkoorden van de Kabinetten Balkenende I en II, zijn gehaald. Ook voor de verdergaande maatregelen, waarin de houtskoolschets voorzag, ligt LNV op koers. De herinrichting van de organisatie nadert voltooiing, waaronder grote fusies om te komen tot de Dienst Regelingen en de Voedsel en Warenautoriteit, met navenante vorming tot baten-lastendiensten. Daarnaast zijn de ICT-uitvoeringstaken gebundeld in de Dienst ICT-Uitvoering (DICTU).

Verantwoording over de bedrijfsvoering

Als vervolg op het interdepartementaal beleidsonderzoek Regeldruk en controletoren en in lijn met het Kabinetsstandpunt ter zake, wordt de verantwoording over de bedrijfsvoering anders ingericht. In de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag 2006 worden voor het inzicht en oordeelsvorming van de Staten-Generaal relevante tekortkomingen vermeld. Dit betreffen in ieder geval tekortkomingen op het terrein van het financieel beheer, rechtmatigheid van de uitgaven en de totstandkoming van de beleidsinformatie.

Baten-lastensysteem

Bij LNV vindt in nauwe samenwerking met Financiën de rijksпилot «Baten-Lasten voor het kerndepartement» plaats. Het doel hiervan is het verwerven van inzicht met betrekking tot de meerwaarde van het baten-lastensysteem voor de rijksoverheid. Een van de kernvragen daarbij is of de bedrijfsvoering van het kerndepartement doelmatiger wordt door het hanteren van dit administratief systeem en de bijbehorende uitgangspunten. Het eerste baten-lasten product van deze piloot zal een baten-lasten verantwoording over het jaar 2007 zijn, overigens naast de reguliere kas-verplichtingen verantwoording. Daarnaast zal er in deze piloot bij LNV een uitgesproken aandacht bestaan voor het hanteren van kosten-baten analyses bij beleidsnota's.

Vorming van één betaalorgaan

Voor de uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is besloten tot de vorming van één betaalorgaan. De Dienst Regelingen (DR) zal deze taak gaan invullen. Daartoe neemt DR taken in verband met het uitvoeren van betalingen, thans uitgevoerd door de productschappen HPA, PT, PVE en PZ over. De taken in verband met het betalingsgereed maken van de aanvragen blijven bij de productschappen als gedelegeerde organen.

Doelstelling van deze operatie is om op termijn synergievoordelen te behalen en aan te sluiten bij de wens van de Europese Commissie om het aantal betaalorganen per lidstaat te verminderen.

Voor de geplande realisatie per 16 oktober 2006 is een projectorganisatie ingericht. De datum van 16 oktober is gekozen omdat deze aansluit bij het begin van het Europees boekjaar.

P-Direkt

Het kabinet heeft besloten om de personeelsregistratie en de salaris-administratie te bundelen in de shared service organisatie P-Direkt. De voorbereidingen op de komst van P-Direkt zijn binnen LNV in volle gang, onder meer door de invoering van Emplaza en de digitalisering van de personeelsdossiers. Nadat de definitieve organisatie van P-Direkt vast staat wordt gestart met de uitvoering van het plan van aanpak en het daarbij horende reorganisatie- en veranderingsproces. Veel van de gedefinieerde projecten starten in het najaar 2005 en zullen tot eind 2006 doorlopen.

Interdepartementaal HR Ontwikkel- en Expertisecentrum (OC/EC)

Doel van het interdepartementaal HR Ontwikkel- en Expertisecentrum (OC/EC) is efficiency- en kwaliteitsverbetering van de HR-functie binnen het Rijk door het gezamenlijk met alle departementen ontwikkelen van HR-instrumenten en het bundelen van de op de verschillende departementen aanwezige expertise. LNV participeert in de opbouwfase die loopt tot 1 januari 2007, waarna het OC/EC van start kan gaan. De participatie bestaat uit een financiële en personele bijdrage aan het opbouwtraject. Voor LNV zal de SG als formele opdrachtgever richting OC/EC fungeren. Het formele besluit tot oprichting van het OC/EC, alsmede besluiten over deelname aan de verschillende taakgebieden, worden in het kader van medezeggenschapsprocedure voor advies voorgelegd aan de departementale ondernemingsraad.

Programma elektronische dienstverlening (EDV)

Het programma elektronische dienstverlening (EDV) beoogt de elektronische dienstverlening aan de doelgroepen van LNV gestructureerd en versneld uit te bouwen. De ambitie hierbij is om iedere nieuwe of vernieuwde regelgeving volledig elektronisch ondersteund aan te bieden. Dit geeft tevens invulling aan een aantal acties uit het Programma Andere Overheid.

Programma Andere Overheid

LNV heeft in het kader van het Programma Andere Overheid een departementale takenanalyse uitgevoerd. De uitkomsten van deze takenanalyse zijn in lijn met het bestaande beleid. De Kamer wordt over deze takenanalyse en de uitwerking hiervan separaat geïnformeerd.

4 DIENSTEN DIE EEN BATEN-LASTENSTELSEL VOEREN

Algemene Inspectiedienst (AID)

Profiel

De Algemene Inspectiedienst (AID) is de controle- en opsporingsdienst van LNV. Kerntaak van de dienst is handhaving van de wet- en regelgeving op de beleidsterreinen van LNV. Onder handhaving wordt «het geheel van activiteiten gericht op de bevordering van naleving van wet- en regelgeving» verstaan. In het kader van de uitvoering van deze taak beschikken de ambtenaren AID over toezichthoudende en opsporingsbevoegdheden. Deze bevoegdheden worden in onderlinge samenhang ingezet. Opsporing vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie.

Begroting van baten en lasten voor het jaar 2006

Algemene Inspectiedienst						
Bedragen x € 1 000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Baten						
opbrengst moederdepartement	55 231	57 418	56 474	53 626	53 625	53 625
opbrengst derden	540	500	500	500	500	500
rentebaten	19	40	40	40	40	40
buitengewone baten	0	0	0	0	0	0
exploitatiebijdrage	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	55 790	57 958	57 014	54 166	54 165	54 165
Lasten						
apparaatskosten						
* personele kosten	37 816	40 805	39 959	37 397	37 443	37 793
* materiele kosten	14 187	12 743	12 665	12 207	12 234	12 378
rentelasten	377	344	340	314	265	265
afschrijvingskosten						
* materieel	2 474	3 375	3 132	3 186	3 253	3 096
* immaterieel	920	658	849	1 039	918	591
dotaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0
buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	55 774	57 925	56 945	54 143	54 113	54 123
Saldo van baten en lasten	16	33	69	23	52	42

Toelichting

Baten

Opbrengst moederdepartement

Van het moederdepartement wordt jaarlijks een opdracht ontvangen, zoals afgesproken in het aansturingprotocol AID. De opbrengst van de AID wordt gevormd door te leveren diensten in aantallen productieve uren te vermenigvuldigen met de vastgestelde prijs en de parameter voor de kwaliteit. Voor de omzet van de AID is uitgegaan van de bedragen zoals opgenomen in de meerjarenbegroting LNV.

Uit de volgende tabel valt af te lezen hoe de totale omzet van de AID over de vijf producten is verdeeld. In verband met EU regelgeving (Cross Compliance) wordt verwacht dat er de komende jaren een verschuiving zal optreden van controle naar verificatie. Bij de overige productgroepen

wordt geen ingrijpende verschuiving verwacht.

Producten en omzetaandeel		
	Aandeel in omzet 2005 (%)	Aandeel in omzet 2006 (%)
Product		
Controle	70,5	67,5
Verificatie	13	16
Opsporing	13	14
Beleidsadvisering	3	2
Handhavingscommunicatie	0,5	0,5

Opbrengst derden

De opbrengsten derden hebben voornamelijk betrekking op gebruik van dienstauto's door medewerkers, subsidies voor investeringen in handhavingsinstrumentarium door de Europese Cie en dienstverlening aan andere handhavingorganisaties.

Rentebaten

De rentebaten worden verkregen uit het positieve saldo op de rekening courant en het plaatsen van termijndeposito's. Er is gerekend met de rentetarieven voor deposito's welke, afhankelijk van de looptijd, variëren van 1,86 tot 1,89%.

Lasten

Personele kosten

De personele kosten hebben betrekking op de salariskosten van zowel vast als tijdelijk personeel.

Voor 2006 is uitgegaan van een gemiddelde personele formatie van 775 fte. De gemiddelde personele bezetting zal zich ontwikkelen naar gelang de omvang van de opdracht die de komende jaren door de opdrachtgevers bij de AID wordt neergelegd. De meerjarenbegroting laat een dalende trend zien, welke vanaf het jaar 2008 resulteert in een personele bezetting van circa 715 fte.

Materiële kosten

De materiële kosten bestaan uit beleidsondersteunende specifieke kosten (1,4 mln. euro), de directe kosten voor de operationele uitvoering (6,3 mln. euro) en indirecte kosten (5,1 mln. euro).

Specifieke kosten hebben betrekking op (veelal) constante kosten die een specifieke en eenduidige relatie hebben met één product. Een voorbeeld hiervan zijn de kosten die het gevolg zijn van externe ondersteuning bij visserijcontroles. Directe materiële kosten hebben een direct, ondersteunend verband met de uitvoering van een bepaalde controle- of opsporingsactiviteit. Hieronder vallen bijvoorbeeld de kosten van dienstauto's, telefonie en dergelijke. Indirecte materiële kosten hebben slechts een indirecte relatie met de uitvoering van de primaire processen. Hiertoe behoren derhalve ook alle materiële kosten van de overhead.

Rentelasten

De rentelasten vloeien voort uit de financiering van de investeringen van de AID via de leen- en depositofaciliteit van het Ministerie van Financiën. In het overzicht van baten en lasten is uitgegaan van een rentepercentage van 3,2 %.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten hebben betrekking op de materiële en immateriële vaste activa. In de balans wordt hierin onderscheid gemaakt. De materiële zijn tastbaar, de immateriële hebben met name betrekking op software en het bedrijfsinformatiesysteem SPIN. De afschrijvingskosten volgen uit de geraamde boekwaarde van de activa per 1 januari van elk jaar en uit het investeringsprogramma van de AID. Het investeringsprogramma is afgestemd op een continuering van de bedrijfsvoering en heeft met name betrekking op vervangingsinvesteringen voor de operationele uitvoering. Er worden op dit moment geen bijzondere uitbreidingsinvesteringen voorzien. De afschrijvingen vinden lineair plaats. De afschrijvingstermijn van de activa varieert afhankelijk van het type activa van 3 tot 10 jaar. Hierbij worden de richtlijnen van het departement van Financiën gevolgd.

Saldo van baten en lasten

Er wordt op dit moment jaarlijks een beperkt positief saldo van baten en lasten voorzien. Dit zal leiden tot de opbouw van een gering Eigen Vermogen.

Kasstroomoverzicht 2006

Algemene Inspectiedienst						
Bedragen x € 1 000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Rekeningcourant RHB 1 januari (incl. deposito)	0	- 186	- 277	- 257	- 164	- 250
2. Totaal operationele kasstroom	3 670	4 068	3 903	4 144	4 141	3 651
3a. +/- totaal investeringen	5 775	4 480	3 295	3 295	3 295	3 295
3b. + totaal boekwaarde desinvesteringen	222	150	150	150	150	150
3. Totaal investeringskasstroom	- 5 553	- 4 330	- 3 145	- 3 145	- 3 145	- 3 145
4a. +/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	7 969	0	0	0	0	0
4b. + eenmalige storting door moederdepartement	0	0	0	0	0	0
4c. +/- aflossingen op leningen	4 078	4 309	4 033	4 201	4 377	3 695
4d. + beroep op leenfaciliteit	13 744	4 480	3 295	3 295	3 295	3 295
4. Totaal financieringskasstroom	1 697	171	- 738	- 906	- 1 082	- 400
5. Rekeningcourant RHB 31 december (incl. deposito) (=1+2+3+4)	- 186	- 277	- 257	- 164	- 250	- 144

Toelichting

Bij de investeringen wordt onderscheid gemaakt in vervangings- en uitbreidingsinvesteringen. Voor 2006 worden investeringen voorzien met een totale omvang van € 4,5 mln. De vervangingsinvesteringen hebben hoofdzakelijk betrekking op de vervanging van materiële vaste activa (€ 3,2 mln.). Voorts is voor uitbreidingsinvesteringen in 2006 een bedrag

begroot ter hoogte van € 1,1 mln. Deze zijn met name het gevolg van de doorloop van kwaliteitsverhogende automatiseringsprojecten welke in 2005 van start zijn gegaan.

Gepoogd wordt om de jaarlijkse investeringen op termijn in de pas te laten lopen met de jaarlijkse afschrijvingen.

Profiel

De Dienst Landelijk Gebied is een uitvoerende dienst van LNV die in opdracht van het rijk, provincies en andere overheden beleid voor het inrichten van groene gebieden voor Natuur, Recreatie, Milieu en Landbouw, vertaalt naar uitvoering in concrete projecten. DLG verworft hiervoor gronden, richt die gronden opnieuw in en draagt gebieden vervolgens over aan gebiedsbeherende instanties en agrariërs. Daarnaast worden geldstromen bij elkaar gebracht. DLG zoekt naar samenwerking en oplossingen die passen bij de (bestuurlijke) wensen en de eigenschappen van het gebied. Als EU-betalorgaan is DLG verantwoordelijk voor het uitbetalen van een breed scala aan POP-regelingen.

De producten van DLG ten behoeve van LNV en provincies zijn gericht op uitvoeren van beleid dat is vastgelegd in de LNV-begroting in de artikelen 21 Duurzaam ondernemen, 22 Agrarische ruimte, 23 Natuur en 24 Landschap en recreatie.

DLG werkt ook in opdracht van o.a. de ministeries van V&W en VROM en in opdracht van andere overheden.

Het werkgebied van DLG is zeer divers. DLG werkt aan ruim 150 gebiedsgerichte projecten in het landelijk gebied. Waar voorheen projecten een lange looptijd hadden, zijn de landinrichtingsprojecten tegenwoordig opgeknipt in termijnen met kortere doorlooptijden. Daarbij worden steeds vaker nieuwe media als internet en GIS-visualisaties ingezet.

DLG stimuleert en begeleidt grondeigenaren zoveel mogelijk om gronden vrijwillig te ruilen. Eén derde van de groenprojecten van DLG ligt binnen een straal van 10 km van de grote steden. DLG helpt steden (zoals Rotterdam en Breda) met ontwikkelingsgericht werken, PPS-constructies en anticiperend aankopen, de groenprojecten in de stadsranden te realiseren. DLG koopt daarnaast grond aan voor de realisatie van de EHS.

De invoering van het ILG betekent onder meer dat de provinciale besturen een nog belangrijkere rol krijgen in de opdrachtverstrekking aan DLG. De aansturing, werkprocessen en wijze van verantwoording van DLG veranderen hierdoor substantieel.

Begroting van baten en lasten voor het jaar 2006

Dienst Landelijk Gebied							
Bedragen x € 1 000	2004 ¹	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Baten							
Opbrengst moederdepartement	71 388	77 130	73 709	74 504	75 253	75 253	75 253
Opbrengst overige departementen	1 559	1 821	1 932	2 018	2 108	2 202	2 313
Opbrengst derden	11 033	8 518	9 039	9 440	9 861	10 299	10 820
Rentebaten	97	292	292	292	292	292	292
Buitengewone baten	0	0	0	0	0	0	0
Exploitatiebijdrage	0	0	0	0	0	0	0
Verborgen opbrengsten	6 646	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Totaal baten	90 723	94 562	91 772	93 054	94 314	94 846	95 478
Lasten							
Apparaatskosten							
* personeel	60 870	65 415	58 970	59 570	60 143	60 544	60 160
* materieel	14 922	16 982	19 726	18 376	17 332	18 055	19 394
Rentelasten	259	411	621	854	950	803	734
Afschrijvingskosten							
* materieel	2 548	2 720	2 508	3 071	4 189	3 880	4 154
* immaterieel	918	1 785	2 698	3 933	4 451	4 313	3 787
Dotaties aan voorzieningen	2 238	450	450	450	450	450	450
Buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0	0
Verborgen lasten	6 646	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Totaal lasten	88 401	94 562	91 772	93 054	94 314	94 846	95 478
Saldo van baten en lasten	2 322	0	0	0	0	0	0

¹ Slotwet.

Toelichting

Baten

Het *moederdepartement* geeft jaarlijks een opdracht aan DLG, zoals afgesproken in het aansturingprotocol DLG. In die opdracht wordt vastgesteld welke werkzaamheden DLG verricht en welke bijdrage van het moederdepartement hiervoor wordt ontvangen.

De *opbrengsten overige departementen* hebben voornamelijk betrekking op het ministerie van Verkeer en Waterstaat en samenwerkingsverbanden tussen diverse departementen.

De *opbrengsten derden* hebben voornamelijk betrekking op provincies en samenwerkingsverbanden waarin ook gemeenten en waterschappen participeren.

Rentebaten: gerekend is met 1,07% rente.

De *verborgene opbrengsten* betreffen huisvestingskosten, voor zover deze kosten en opbrengsten niet via de rekening van DLG lopen.

Lasten

De *personele kosten* hebben betrekking op de salariskosten van zowel vast als tijdelijk personeel. De gemiddelde sterkte ambtelijk personeel is geraamd op 1226 fte.

Daarnaast zijn er kosten geraamd voor de inhuur van derden om werk te kunnen uitvoeren. Het betreft o.a. kosten verband houdend met het onderhoud van de geautomatiseerde systemen.

De *materiële kosten* bestaan uit personeelsgerelateerde kosten (reis- en verblijfskosten, opleidingskosten) 22%, bureaunkosten 14%, huisvestingskosten 38%, automatiseringsuitgaven 9% en overige kosten (waaronder diensten derden) 10%. Onder de materiële kosten vallen ook de (additionele) uitvoeringskosten voor opdrachten van het moederdepartement en voor opdrachten voor tweeden en derden, 6%.

De *rentelasten* vloeien voort uit de financiering van de investeringen van DLG via de leen- en depositofaciliteit van het Ministerie van Financiën. De gehanteerde rentepercentages zijn: 3 jaar: 2,69% 4 jaar: 2,98% 7 jaar: 3,70%.

De *afschrijvingskosten* hebben betrekking op materiële en immateriële vaste activa. De afschrijvingskosten volgen uit de boekwaarde van de activa en uit het investeringsprogramma van DLG. De afschrijvingen vinden lineair plaats met een afschrijvingstermijn van 3 tot 7 jaar. Onder de materiële activa vallen onder andere kantoorverbouwingen en kantoorinventaris, beide met een afschrijvingstermijn van 7 jaar, en computerhardware met een afschrijvingstermijn van 4 jaar. De immateriële vaste activa betreffen voor het grootste deel software uit eigen ontwikkeling met een afschrijvingstermijn van 4 jaar en daarnaast uit softwarelicenties die in 3 jaar worden afgeschreven. Deze software is door extern personeel ontwikkeld.

Dotaties aan voorzieningen: als dotaties aan voorzieningen zijn opgenomen: wachtgeld en dubieuze debiteuren.

De *verborgen lasten* betreffen huisvestingskosten, voor zover deze kosten en opbrengsten niet via de rekening van DLG lopen.

Kasstroomoverzicht 2006

Dienst Landelijk Gebied							
Bedragen x € 1 000	2004 ¹	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Rekeningcourant RHB 1 januari	0	7 985	7 985	7 985	7 985	7 985	7 985
2. Totaal operationele kasstroom	12 908	4 505	5 206	7 004	8 640	8 193	7 940
3a. +/- totaal investeringen	2 691	10 060	10 040	13 600	5 800	3 300	9 024
3b. + totaal boekwaarde des- investerings	0	0	0	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 2 691	- 10 060	- 10 040	- 13 600	- 5 800	- 3 300	- 9 024
4a. +/- uitkering aan moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
4b. + storting door moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
4c. +/- aflossingen op leningen	5 965	4 505	5 206	7 004	8 640	8 193	7 940
4d. + beroep op leenfaciliteit	3 733	10 060	10 040	13 600	5 800	3 300	9 024
4. Totaal financieringskasstroom	- 2 232	5 555	4 834	6 596	- 2 840	- 4 893	1 084
5. Rekeningcourant RHB 31 december (incl. deposito) (=1+2+3+4)	7 985	7 985	7 985	7 985	7 985	7 985	7 985

¹ Slotwet.

Toelichting

De stijging van de operationele kasstroom (vanaf 2006) wordt met name veroorzaakt door stijging van de afschrijvingskosten als gevolg van investeringen.

De investeringen betreffen vervangingsinvesteringen van bestaande materiële en immateriële vaste activa. Het bedrag voor 2006 is als volgt opgebouwd:

- Verbouwingen € 2,61 mln
- Hard- en software, inventaris, overige materiële vaste activa € 1,92 mln
- Immateriële vaste activa (software uit eigen ontwikkeling) € 5,51 mln

Prestaties

De prestaties die DLG levert worden gevormd door het aantal directe uren per product/dienst waartoe DLG een opdracht heeft verkregen en de daarmee bereikte resultaten.

Uren en % van totaal uren						
Producten	Realisatie 2004		Raming 2005		Raming 2006	
Verwerving grond	101 251	11%	117 589	11%	117 078	12%
Vervreemding grond	16 781	2%	21 380	2%	19 513	2%
Exploitatie grond	23 429	3%	21 380	2%	19 513	2%
Planvorming	126 364	14%	192 418	18%	107 321	11%
Planuitvoering	331 277	36%	416 906	39%	370 746	38%
Adviezen aanvragen	53 721	6%	85 519	8%	48 782	5%
Uitvoering subsidieregelingen	98 976	11%	106 899	10%	78 052	8%
Advisering algemeen en beleid	145 573	16%	74 829	7%	146 347	15%
Informatieverstrekking	13 334	1%	32 070	3%	68 295	7%
Totaal	910 707	100%	1 068 990	100%	975 648	100%

Aantallen					
Producten	Prestatie	Realisatie 2004	Raming 2005	Raming 2006	
Verwerving grond	Ha verworven	5 060	7 028	6 414	
Vervreemding grond	Ha vervreemd	7 940	6 084	5 553	
Exploitatie grond	Ha gemiddeld in bezit	41 400	45 733	41 740	
Planvorming	Ha onderhanden	283 800	381 807	348 469	
Planuitvoering	Ha onderhanden	670 920	615 832	562 059	
Adviezen aanvragen	Geleverde adviezen aanvragen	9 313	7 447	6 797	
Uitvoering subsidieregelingen	N.v.t.				
Advisering algemeen en beleid	Schriftelijke Adviesopdrachten 1 ^e , 2 ^e en 3 ^e	128	159	146	
Informatieverstrekking	N.v.t.				

De cijfers geven het resultaat van de realisatie over 2004 alsmede een raming van de indicatoren over 2005 en 2006. De prestatie-indicatoren geven een beeld van wat DLG realiseert met de inzet van uren op de verschillende producten van DLG. Daar de inzet van aantallen uren per product niet geheel door DLG is te beïnvloeden maar deze wel een directe relatie hebben met de daar tegenover staande prestaties, is DLG niet af te rekenen op verschuivingen in prestaties.

De grondverwervingstransacties die plaatsvinden in het bedrijfsproces Omzetten grond worden verricht door het ZBO Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL). De medewerkers van DLG voeren de werkzaamheden uit voor BBL.

De cijfers m.b.t. grond hebben betrekking op opdrachten van eersten, tweeden en derden en zijn excl. toedeling en inbreng van het Bureau Beheer Landbouwgronden in landinrichtingsprojecten.

Door een meer gedetailleerde planning van adviesopdrachten t.b.v. LNV is het aantal adviesopdrachten flink gestegen. Projecten die DLG uitvoert dragen veelal bij aan realisatie van meerdere beleidsartikelen. Producten zijn daarom niet rechtstreeks aan één artikel te koppelen.

Doelmatigheidsgegevens

	2004	Raming 2005	Raming 2006
Gemiddeld aantal direct productieve uren per fte werkzaam in de projecten	1 057	1 120	1 160
Verhouding tussen directe en indirecte uren	63% : 37%	64% : 36%	65% : 35%
Verhouding tussen directe en indirecte uren, waarbij financiële toeslag is toegerekend aan de directe uren	67% : 33%	68% : 32%	69% : 31%
Gemiddelde prijs per uur (LNV tarief)	€ 85,68	€ 86,60	pm

Door de reorganisatie in 2005 stijgt het aantal direct productieve uren per fte in de projecten sneller dan op basis van de verhouding tussen directe en indirecte uren te verwachten is.

In de uurcalculatie voor 2004 is een gemiddelde prijs per uur berekend van € 86,91. Door meer opdrachten en meer opbrengst van tweeden en derden en lagere kosten is de gerealiseerde gemiddelde prijs per uur in 2004 lager.

Met betrekking tot de kwaliteit van DLG worden – naast monitoring met behulp van de genoemde indicatoren – ook kwaliteitsaudits uitgevoerd door onder meer de afdeling interne controle, die nagaat of er conform de wet- en regelgeving door DLG wordt gewerkt. Daarnaast voert de Europese Commissie ten aanzien van betaalorgaanactiviteiten inspecties uit op de werkwijze en uitvoering van DLG.

In 2007 zal de eerste evaluatie van doelmatigheid, doeltreffendheid, transparantie en kwaliteit van bedrijfsvoering over de jaren 2004, 2005 en 2006 plaatsvinden.

Profiel

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) bewaakt en bevordert de gezondheid van planten vanuit een internationale context. De kerntaak van de PD is het weren, bestrijden en beheersen van ziekten en plagen. Hiermee wordt beoogd een duurzame, concurrerende en veilige land- en tuinbouw te bevorderen, de handel zoveel mogelijk ongestoord te laten plaatsvinden en het Nederlandse landschap in stand te houden. Een duurzame, veilige en concurrerende land- en tuinbouw betekent onder andere minder gebruik en minder afhankelijkheid van chemische bestrijdingsmiddelen. Het voorkomen, dan wel beperken van ziekten en plagen levert daaraan een belangrijke bijdrage. Hiertoe levert de PD de volgende producten: inspecties, diagnoses, beschikkingen audits, adviezen aan beleidsdirecties en adviezen in opdracht van derden.

De wettelijke basis van de werkzaamheden van de PD ligt besloten in de Plantenziektenwet, de Bestrijdingsmiddelenwet, Europese regelgeving en internationale verdragen.

Alle producten en diensten van de PD worden in beginsel via tarieven in rekening gebracht bij de bedrijven waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien het (wettelijk) niet mogelijk is kosten aan het bedrijfsleven door te berekenen komen deze ten laste van de opdrachtgever doorgaans LNV. De bijdrage van LNV aan het agentschap PD wordt geraamd op beleidsartikel 21 (Duurzaam ondernemen).

In 2005 is het project Plantkeur gestart. In dit project worden de mogelijkheden van het overdragen van PD-taken naar bestaande keuringsinstellingen nader uitgewerkt. Met de eventuele gevolgen van dit project is in onderstaande begroting nog geen rekening gehouden.

Begroting van baten en lasten voor het jaar 2006

Plantenziektenkundige Dienst							
Bedragen x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Baten							
Opbrengst moederdepartement	16 337	14 103	11 798	11 681	11 681	11 681	11 681
Opbrengst overige departementen	–	–					
Opbrengst derden	13 124	15 421	14 700	14 700	14 700	14 700	14 700
Rentebaten	51	50	50	50	50	50	50
Buitengewone baten		381					
Totaal baten	29 512	29 955	26 548	26 431	26 431	26 431	26 431
Lasten							
Apparaatskosten							
* personeel	17 535	18 689	19 314	16 331	16 331	16 331	16 331
* materieel	10 224	10 437	9 900	8 900	8 900	8 900	8 900
Rentelasten	178	175	150	150	150	150	150
Afschrijvingskosten							
* materieel	623	572	570	570	570	570	570
* immaterieel	414	451	450	450	450	450	450
Dotaties voorzieningen	139	30	30	30	30	30	30
Buitengewone lasten							
Totaal lasten	29 113	30 354	30 414	26 431	26 431	26 431	26 431
Saldo van baten en lasten	399	– 399	– 3 866	0	0	0	0

Baten

De *opbrengst moederdepartement* van € 11,8 mln. betreft een vergoeding voor het uitvoeren van fytosanitaire en kwaliteitsregelgeving, beleids-ondersteuning en de verandertrajecten waarmee de Plantenziekten-kundige Dienst te maken heeft.

Het eerste betreft hier activiteiten gericht op uitroeien, beheersen en monitoring van Quarantaine of quarantaine waardige organismen (q-organismen). Daarnaast levert de PD fytosanitaire beleids-ondersteuning gericht op geïntegreerde gewasbescherming en beleids-ondersteuning op het gebied van het biodiversiteit en genetisch gemani-puleerde organismen.

Het verandertraject hangt samen met organisatorische veranderingen bij de PD en heeft onder andere betrekking op de implementatie van het herexamen agentschap, de huisvesting van Diagnostiek en het project Plantkeur.

De *opbrengst derden* worden geraamd op € 14,7 mln.

Hieronder volgt een specificatie van de opbrengsten derden (x € 1 000):

Omschrijvingen	bedragen
Starttarief	6 637
Zendingsinspecties weren en vrijwaren *	3 068
Zendingsinspecties RC snijbloemen	1 056
Zendingsinspecties RC Groenten en fruit	1 011
Bedrijfs- en perceelsinspecties derden	544
Certificaten zonder inspectie	28
Gewasbeschermingsbeschikkingen	255
Samengestelde audits	260
Enkelvoudige audits	41
Adviezen	1 252
Diagnoses	548
Totaal	14 700

* Met weren wordt bedoeld import. Met vrijwaren export.

Zendingsinspecties: de belangrijkste vergoeding wordt verkregen uit import- exportinspecties.

Adviezen: de PD levert een belangrijke bijdragen aan capacity building en twinning in het kader van kennisoverdracht.

Duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: voor het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen geven wij adviezen over de toelaatbaarheid van bestrijdingsmiddelen op basis van de dossiers die de toelatinghouder bij het CTB heeft ingeleverd. De PD richt zich hierbij met name op evaluatie van de landbouwkundige deugdelijkheid.

Detectie en identificatie van Q-organismen: o.a. in het kader van import en exportinspecties maar ook op verzoek van derden wordt plantaardig materiaal onderzocht op q-organismen.

Lasten

De *personeelskosten* van € 19,3 mln. zijn gebaseerd op een formatie van 384 fte (waarvan 314,4 fte ten behoeve van going concern, 35 fte betrekking heeft op het verandertraject en 34,6 fte op tijdelijk personeel) en 11,5 fte consultancy.

De *materiële kosten* bedragen in 2006 € 9,9 mln. Deze kosten bestaan o.a. uit de huisvestingskosten (huur RGD, onderhoud, gas, water en licht; circa 38%) onderhoud ICT (circa 12%), bureau- en laboratoriumbenodigdheden (circa 24%), en overige personeelskosten (circa 12%).

De *rentelasten* hebben met name te maken met de initiële lening en de lening voor nieuwe investeringen.

De *afschrijvingskosten* bedragen in 2006 € 1,02 mln. De afschrijvingskosten zijn uitgesplitst naar materiele en immateriële afschrijvingen. De gehanteerde afschrijvingstermijn voor investeringen in automatisering-sapparaatuur en datacommunicatie (0,45mln) bedraagt 3 jaar. De gebruikte afschrijvingstermijn voor investeringen in inventaris, installaties laboratorium en telecommunicatieapparatuur (0,35 mln) is 5 jaar en afschrijvingen op inventaris (0,22 mln) is 10 jaar.

De *dotatie aan voorzieningen* betreffen dotaties assurantie eigenrisico en dubieuze debiteuren. In het cijferbeeld van 2005 en 2006 is geen rekening gehouden met het effect van de komende rechterlijke uitspraak in een bezwarenprocedure over een debiteurenbedrag van € 2 mln uit 2004. De inbaarheid hiervan is afhankelijk van deze uitspraak.

Het *saldo van baten en lasten* in deze begroting bedraagt – € 3,9 mln. Dit is met name toe te rekenen aan hogere apparaatskosten als gevolg van het verandertraject. Het streven is er op gericht dat de PD met een neutraal saldo het jaar 2006 zal afsluiten.

Kasstroomoverzicht 2006

Plantenziektenkundige Dienst							
Bedragen x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. ourant RHB 1 januari	4 536	1 989	504	451	388	208	28
2. Totaal operationele kasstroom	– 882	– 271	1 151	1 137	1 020	1 020	1 020
3a. +/- totaal investeringen	– 1 319	– 2000	– 2 504	– 2 500	– 2 500	– 2 500	– 2 500
3b. + totaal boekwaarde des-investeringen	3	–	–	–	–	–	–
3. Totaal investeringskasstroom	– 1 316	– 2000	– 2 504	– 2 500	– 2 500	– 2 500	– 2 500
4a. +/- uitkering aan moederdepartement	–	–	–	–	–	–	–
4b. + storting door moederdepartement	–	–	–	–	–	–	–
4c. +/- aflossingen op leningen	– 1 249	– 1 214	– 1 200	– 1 200	– 1 200	– 1 200	– 1 200
4d. + beroep op leenfaciliteit	900	2000	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
4. Totaal financieringskasstroom	– 349	786	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
5. Rekeningcourant RHB 31 december (incl. deposito) (=1+2+3+4)	1 989	504	451	388	208	28	– 152

Toelichting

De investeringen hebben betrekking op:

Inventaris/installaties	820 000
Hardware en software	383 000
Immateriële vaste activa	1 301 000
Totaal	2 504 000

De immateriële vaste activa hebben betrekking op het ontwikkelen en aanpassen van hardware, zodat onder andere wordt voldaan aan de uitkomsten van de instellingseisen baten-lastendiensten.

Prestaties en kwalitatieve indicatoren

Prestaties

		Eenheden	
		2005	2006
Starttarief	aantal inspecties	84 072	85 000
Zendingsinspecties weren en vrijwaren	factureerbare minuten	1 685 087	1 700 000
Zendingsinspecties RC snijbloemen	1 000 rekenstelen	3 213 057	3 300 000
Zendingsinspecties RC Groenten en fruit	ton	1 385 477	1 500 000
Bedrijfs- en perceelsinspecties LNV	inspecties	16 216	16 000
Bedrijfs- en perceelsinspecties derden	factureerbare uren	10 799	8 000
Documentcontroles	stuks	56 574	57 000
Certificaten zonder inspectie	stuks	10 000	10 000
Overige beschikkingen (fyto-sanitaire)	stuks	393	400
Gewasbeschermingsbeschikkingen	uren	4 391	4 000
Samengestelde audits	factureerbare uren	2000	2 980
Enkelvoudige audits	stuks	26	26
Adviezen	factureerbare uren	55 332	45 613
Diagnoses	factureerbare uren	30 140	31 500
Methodenontwikkeling	uren	11 321	10 000
Overige kennis ontwikkeling	uren	1 948	5 526
Verandertraject	uren	47 725	54 110
Overhead tbv PD Producten	uren	15 890	19 624

Prestatie-indicatoren

Onderstaand worden de prestatie-indicatoren zoals vastgesteld in het project Herexamen Agentschap getoond. Voor de implementatie zullen niet alle indicatoren tegelijk worden opgepakt, maar vindt per trimester-rapportage uitbreiding en verbetering plaats.

Beheersingindicatoren

Nr	Indicator	Referentiewaarde
1a	Bezetting	389,45
1b	Waarvan verandercapaciteit	
2a	Productiviteit PD	52%
2b	Productiviteit PD (incl. verandercap)	
3a	Facturabiliteit PD	92%
3b	Facturabiliteit PD (incl. verandercap)	
4	Verhouding vast-inhuur	pm
5	Verzuimpercentage	<4,7%
6	Meldingsfrequentie	<1,5
7	Verzuimduur	<15,04
8	Aantal p4 gesprekken	100%

Kwalitatieve indicatoren

Fytosanitair systeem

Nr	Indicator	Referentiewaarde
1a	Weren	0,88%
2b	Monitoren	1%
3c	vrijwaren	1%
4d	Notificaties (inkomend)	1%
5e	Aantal Quick scans	76
6f	Aantal PRA's	5
7	Tijdigheid opgelegde maatregel	Pm

De indicatoren van het fyto-sanitaire systeem geven in combinatie inzicht in hoeverre er sprake is van een fyto-sanitair veilig Nederland.

Kennis

Nr	Indicator	Referentiewaarde
1	Expertbijdragen	150
2	Publicaties	25
3	Eliminatiescenario's	t.z.t.
4	Diagnostische protocollen	t.z.t.

De referentiewaarden voor de eliminatiescenario's en diagnostische protocollen worden op basis van voortschrijdend inzicht vastgesteld in de loop van 2005.

Klanttevredenheid

Nr	Indicator	Referentiewaarde
1	<i>Bezwaar</i>	16
2	Klachten	8
3	Klanttevredenheid/Klachten product advies	>3,5
4	Doorlooptijd	
	Doorlooptijd inspecties	pm
	Doorlooptijd diagnoses	nvt

Profiel

De Dienst Regelingen (DR) is per 1 januari 2006 een baten-lastendienst van het Ministerie van LNV.

Inmiddels is de fusie afgerond van de vier vroegere LNV onderdelen die nu samen DR vormen. DR richt zich op de uitvoering van EU-regelingen (Europees Betaalorgaan), subsidieregelingen en vergunningen en facilitaire ondersteuning bij crises. Op dit moment wordt het primaire proces opnieuw vormgegeven via de invoering van een generiek bedrijfsprocesmodel. Hierdoor moet de kwaliteit van het uitvoeringsproces verbeteren en kunnen naar verwachting efficiencyvoordelen behaald worden.

De DR heeft als ambitie om overheidsregelingen uit te voeren op een servicegerichte, transparante en toegankelijke wijze voor zowel de opdrachtgevers als de doelgroepen. Daartoe wordt hard gewerkt aan het transparanter maken van uitvoeringsprocessen en aan de communicatie met de sector.

De belangrijkste opdrachtgever van de DR is LNV. Naast enkele andere uitvoerende organisaties zoals DLG en de AID, is de DR «huisuitvoerder» van LNV regelingen. De DR streeft er daarnaast actief naar om haar expertise met name in de uitvoering van regelingen vanuit «Europa» en als facilitair bedrijf bij crises ook voor andere (overheids)opdrachtgevers beschikbaar te stellen. Op termijn is het streven door middel van actieve acquisitie te komen tot 15 à 20% overheids-opdrachtgevers buiten LNV. DR streeft er naar *partner in beleid* voor opdrachtgevers te zijn, onder meer door het werken met uitvoeringsscenario's waardoor kennis van de uitvoering wordt ingebracht in het beleidstraject.

De werkvelden waarop de DR in opdracht van LNV werkzaam is, zijn onder meer regelingen op het terrein van:

- De uitvoering van EU-regelingen, verordeningen en verplichtingen;
- Identificatie en Registratie van dieren, relaties en bedrijven;
- Vergunningen en ontheffingen voor het landelijk gebied;
- Subsidieregelingen en financieringsregelingen;
- Het plattelandsontwikkelingsbeleid;
- Het mestbeleid;
- Facilitaire ondersteuning bij crisisbestrijding.

Het gaat hierbij enerzijds om het uitvoeren van subsidieregelingen (bijvoorbeeld: oopremieregeling), waarbij de subsidieverkrijger «voordeel» heeft bij de uitvoering. Anderzijds gaat het om het uitvoeren van «regulerende regelingen» (bijvoorbeeld in het mestbeleid, dat gericht is op het bereiken van milieudoelstellingen). Doelgroepen zijn enerzijds agrarisch ondernemers, anderzijds organisaties als bijvoorbeeld natuurbeschermingsorganisaties.

Het takenpakket van de dienst is op dit moment aan aanzienlijke wijzigingen onderhevig. Dit betreft de invoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het Nieuw Mestbeleid (NMB) in 2006.

Begroting van baten en lasten voor het jaar 2006

Dienst Regelingen							
Bedragen x € 1 000	2004	2005 ¹	2006	2007	2008	2009	2010
Baten							
opbrengst moederdepartement	116 243	114 222	145 486	126 735	107 327	103 544	103 544
overige financiering		1 972					
opbrengst overige departementen	2 654	2 753	2000	2000	2000	2000	2000
opbrengst derden	19 749	18 200	15 099	14 849	14 768	14 768	14 768
rentebaten	198	254	600	600	600	600	600
buitengewone baten	1 163	0	0	0	0	0	0
exploitatiebijdrage	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	140 007	137 401	163 185	144 184	124 695	120 912	120 912
Lasten							
apparaatskosten							
* personele kosten	74 688	75 192	84 657	74 144	61 750	60 068	60 694
* materiele kosten	51 925	52 245	62 338	54 474	45 585	44 332	44 665
rentelasten	631	977	934	1 148	1 113	1 028	1 060
afschrijvingskosten							
* materieel	3 228	3 326	2 459	3 668	3 595	3 371	3 043
* immaterieel	5 228	9 486	12 797	10 750	12 652	12 113	11 450
dotaties voorzieningen	- 71	0	0	0	0	0	0
buitengewone lasten	1 749	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	137 378	141 226	163 185	144 184	124 695	120 912	120 912
Saldo van baten en lasten	2 629	- 3 825	0	0	0	0	0

¹ Stand ontwerpbegroting 2005

Toelichting

Baten

De *opbrengst* moederdepartement betreft het budget voor opdrachten aan de DR. In de reeks is duidelijk te zien dat er sprake is van een afname in het LNV-opdrachtenpakket. Met name in 2006 is sprake van een piek waarin zowel het oude werk (Mac Sharry regelingen en oud Mestbeleid) nog moet worden afgemaakt, maar tegelijkertijd het nieuwe werk (GLB en Nieuw Mestbeleid) met kracht wordt ingezet.

De *opbrengst overige departementen* heeft betrekking op de uitvoering van regelingen in opdracht van VROM en BZK.

De *opbrengst derden betreffen* onder meer de opbrengsten uit hoofde van I&R activiteiten, Grondkamers, opdrachten voor gemeenten en overige opdrachtgevers.

De *rentebaten* hebben betrekking op de rentevergoeding over het saldo van de rekening-courant en deposito's bij het Ministerie van Financiën.

Lasten

De *personele kosten* hebben betrekking op de salariskosten van zowel de vaste als tijdelijke formatie.

De *materiele kosten* hebben betrekking op huisvestingskosten (huurkosten, schoonmaak onderhoud installaties, energiekosten etc.), automatiseringskosten, logistieke kosten, diensten derden en overig personeelsgebonden kosten (opleiding, reis- en verblijfkosten e.d.).

De *rentelasten* hebben betrekking op de financiering van de vaste activa d.m.v. leningen bij het Ministerie van Financiën.

De *afschrijvingskosten* bedragen € 15,3 mln. en hebben betrekking op de materiele en immateriële vaste activa. De afschrijvingen vinden lineair plaats en zijn gebaseerd op de historische aanschafwaarde met de volgende afschrijvingstermijnen:

Verbouwingen	10 jaar
Kantoorinventaris	7 jaar
Hardware en software	4 jaar
(Kantoor)machines en installaties	7 jaar
Transportmiddelen	5 jaar

Verbouwingen, kantoorinventaris, (kantoor)machines en installaties, hardware en transportmiddelen vallen onder de materiële vaste activa. De immateriële vaste activa betreft met name de ICT-systemen die voor de uitvoering van de regelingen benodigd is.

Kasstroomoverzicht 2006

Dienst Regelingen							
Bedragen x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Rekeningcourant RHB 1 januari (incl. deposito)	28 016	26 846	20 194	23 632	25 174	26 967	26 481
2. Totaal operationele kasstroom	6 778	1 803	15 256	14 418	16 247	15 484	14 493
3a. -/- totaal investeringen	- 9 279	- 24 000	- 14 500	- 12 400	- 11 900	- 17 651	- 15 000
3b. +/- totaal boekwaarde des-investeringen	1 516	0	0	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 7 763	- 24 000	- 14 500	- 12 400	- 11 900	- 17 651	- 15 000
4a. -/- eenmalige uitkering aan moederdepartement		0	0	0	0	0	0
4b. +/- eenmalige storting door moederdepartement		0	0	0	0	0	0
4c. -/- aflossingen op leningen	- 9 451	- 8 455	- 11 818	- 12 876	- 14 454	- 15 970	- 14 410
4d. + beroep op leenfaciliteit	9 266	24 000	14 500	12 400	11 900	17 651	15 000
4. Totaal financieringskasstroom	- 185	15 545	2 682	- 476	- 2 554	1 681	590
5. Rekeningcourant RHB 31 december (incl. deposito) (=1+2+3+4)	26 846	20 194	23 632	25 174	26 967	26 481	26 564

Toelichting

De operationele kasstroom bestaat uit het saldo baten en lasten, de afschrijvingen en de mutaties werkkapitaal. Voor 2005 is een mutatie op het werkkapitaal van ongeveer € 7,2 mln. opgenomen, welke hiervoor is toegelicht bij de indicatieve openingsbalans.

Indicatieve openingsbalans Dienst Regelingen per 1 januari 2006

Onderstaande tabel geeft de indicatieve openingsbalans voor DR op 1 januari 2006. De definitieve openingsbalans zal begin 2006 worden opgesteld als onderdeel van de verantwoording 2005 en, voorzien van een accountantsverklaring, worden opgenomen in de 1^e suppletore begroting 2006.

Bedragen x € 1 000	1-1-2006	1-1-2005
Activa		
Immateriële activa	22 125	11 365
Materiële activa		
– grond en gebouwen	1 541	1 476
– installaties en inventarissen	2 570	2 462
– overige materiele vaste activa	6 340	6 073
Debiteuren	5 469	5 469
Nog te ontvangen	5 197	5 022
Liquide middelen	20 194	26 849
Totaal activa	63 436	58 716
Passiva		
Eigen vermogen		
– exploitatiereserve	7 065	4 436
– onverdeeld resultaat	– 3 825	2 629
Leningen bij het MvF	27 204	11 359
Schuld aan moederdepartement	0	2 198
Voorzieningen	77	77
Crediteuren	4 996	4 996
Nog te betalen	27 919	33 021
Totaal passiva	63 436	58 716

Toelichting

Uitgangspunt voor de indicatieve openingsbalans is de goedgekeurde eindbalans DR per 31 december 2004, inclusief de Front Office, zoals deze in het LNV-jaarverslag 2004 is opgenomen. Vervolgens is op basis van de DR begroting 2005 een extrapolatie uitgevoerd van de DR-balans per 1 januari 2005 tot en met 1 januari 2006. Voorts heeft op hoofdlijnen een toets plaatsgevonden op de posten (des)investeringen, afschrijvingen, leningen en de kortlopende posities. Daarnaast is met het volgende rekening gehouden:

1. De in de DR-begroting opgenomen investeringen van € 24 mln. voor 2005 zijn voor € 21 mln. toegerekend aan de immateriële vaste activa en voor € 3 mln. aan de materiële vaste activa. De afschrijvingen 2005 over deze investeringen zijn naar rato verdeeld.
2. Er is rekening gehouden met een verslechtering van het werkkapitaal. Enerzijds wordt een vordering verwacht voor uitgevoerde werkzaamheden in 2005, anderzijds worden vorderingen van het departement betaalbaar gesteld.
3. Het resultaat 2004 is aan het eigen vermogen toegevoegd.
4. De conversielening «schuld aan het moederdepartement» inzake het Front Office zal voor ca. € 1,9 mln. vrijvallen ten gunste van de exploitatie 2005. De resterende € 0,3 mln. is ultimo 2005 opgenomen onder de post «lening bij MvF» (Ministerie van Financiën).

Prestaties

Artikel		Beleidsartikel (aantal regelingen)			Aantal prestaties (uitvoering)			Integrale kosten (x € mln.)		
		2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Art. 21 Duurzaam ondernemen	Inputgestuurd	31	38	37	–	–	–	18,5	9,4	9,0
	Outputgestuurd	59	61	61	1 291 267	619 772	619 772	88,0	122,2	103,9
	Subtotaal art. 21	90	99	98	1 291 267	619 772	619 772	106,5	131,6	112,9
Art. 23 Realiseren natuur	Inputgestuurd	3	3	3	–	–	–	– 0,3	– 0,1	– 0,1
	Outputgestuurd	12	12	12	52 767	47 099	47 099	11,2	11,0	10,9
	Subtotaal art. 23	15	15	15	52 767	47 099	47 099	10,9	10,9	10,8
Art. 24 Landschap en recreatie	Inputgestuurd	5	6	6	–	–	–	0	0	0
	Outputgestuurd	18	18	18	12 569	12 738	12 738	0,8	0,7	0,7
	Subtotaal art. 24	23	24	24	12 569	12 738	12 738	0,8	0,7	0,7
Art. 25 Voedselkwaliteit en diergezondheid	Inputgestuurd	12	14	14	–	–	–	0,6	0,6	0,6
	Outputgestuurd	5	5	5	1 992	2 545	2 545	0,6	1,0	1,0
	Subtotaal art. 25	17	19	19	1 992	2 545	2 545	1,2	1,6	1,6
Art. 26 Kennis en Innovatie	Inputgestuurd	12	12	12	–	–	–	0,3	0,3	0,3
	Outputgestuurd	5	5	5	1 055	1 125	1 125	0,3	0,4	0,4
	Subtotaal art. 26	17	17	17	1 055	1 125	1 125	0,6	0,7	0,7
Eindtotaal		162	174	173	1 359 650	683 279	683 279	120,0	145,5	126,7

DR maakt in het overzicht een onderscheid tussen regelingen die inputgestuurd en outputgestuurd zijn, om zo de relatie tussen uitvoeringskosten en prestaties inzichtelijk te houden.

Het aantal uitvoeringsprestaties neemt af in 2006 en 2007. Dit zit vooral in de uitvoering van het Nieuwe Mestbeleid, waar een andere uitvoeringsstrategie wordt gebruikt. Er is vanaf 2006 sprake van het werken met geavanceerde selecties, waarbij niet meer zoals in het verleden alle aangiften specifiek worden gecontroleerd. Dit vertaalt zich ook in een verlaging van de kosten van de uitvoering.

Op enkele beleidsartikelen is een verhoging of verlaging van de integrale kosten zichtbaar, terwijl de prestaties niet recht evenredig stijgen of dalen. Dit wordt veroorzaakt door veranderde prestatiedefinities; prestaties worden tegen een hoger kwaliteitsniveau uitgevoerd of zijn uitgebreid met taken.

Een gedeelte van de kosten heeft betrekking op inputgestuurde regelingen, zoals het in stand houden van een virtuele crisisorganisatie.

Doelmatigheidsgegevens

In het agentschapstraject zijn formeel een aantal doelmatigheidsindicatoren vastgesteld voor begroting en verantwoording. Hieronder worden deze weergegeven. Voor een aantal indicatoren zijn nog geen waarden ingevuld, deze zijn nog niet op DR-niveau gemeten en genormeerd. In deze gevallen wordt conform formeel agentschapstraject bij Voorjaarsnota 2006 een waarde opgenomen. In het AO baten-lastenstelsel DR van 15 juni 2005 is de Tweede Kamer (voor de behandeling van de LNV-begroting 2006) een brief toegezegd over onder meer extern gerichte indicatoren.

Percentage gegrondde bezwaren

Deze indicator beoogt de kwaliteit van het proces van uitvoering en/of de kwaliteit van de regelgeving te meten. In de beoordeling en toelichting is het wel belangrijk om de nuance te leggen voor gegrondverklaringen op basis van wet- en regelgeving en gegrondverklaringen op basis van het uitvoeringsproces.

Omschrijving / jaar	2004	2005	2006
Percentage gegrond			

Uurtarief

Deze indicator is een maatstaf voor de efficiency van de bedrijfsvoering. Het feit dat DR de lijn heeft om het tarief constant te houden, levert in reële termen besparingen op.

Omschrijving / jaar	2004	2005	2006
Uurtarief	Niet gemeten op DR-niveau	57,38	57,38

Score vanuit omgeving

Deze indicator is een kwalitatieve omschrijving in de vorm van een waarderingscijfer van de contacten met en de signalen van de doelgroepen (relatiebeheer). Deze indicator is een belangrijk hulpmiddel in de verantwoording van het beleid en de geleverde prestaties aan bijvoorbeeld de Tweede Kamer (VBTB).

Omschrijving / jaar	2004	2005	2006
Score			

Gerealiseerde productiviteit

De productiviteit van de ambtelijke medewerkers zegt iets over de doelmatigheid van bedrijfsvoering: hoe efficiënt is de dienst, gegeven de inzet van ambtelijk personeel, in het realiseren van haar doelstellingen en de uitvoering van haar productenpakket? Directe uren buiten jaarplan en indirecte (productieve) uren worden meegenomen. Uren voor ziekte en verlof worden buiten beschouwing gelaten. Hoe hoger dit percentage, hoe efficiënter het omzettingsproces beschikbare uren naar productieve uren. Dit heeft een kostenverlagend effect.

Omschrijving / jaar	2004	2005	2006
Percentage	Niet gemeten op DR-niveau	76,5%	76,5%

Profiel

De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) is binnen de rijksoverheid integraal verantwoordelijk voor het toezicht, de risicocommunicatie en de onafhankelijke risicobeoordeling op het terrein van voedsel- en productveiligheid en diergezondheid. Door de koppeling van deze drie kerntaken wil de VWA haar missie «zichtbare risicoreductie» realiseren. De VWA maakt deel uit van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid.

De begroting 2006 is de eerste geïntegreerde begroting van de batenlastendienst VWA die volledig is gebaseerd op de geïntegreerde organisatie en markeert daarmee tevens de afronding van de integratie en fusie van de Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees (RVV), de Keuringsdienst van Waren (KvW) en de Centrale Eenheid (CE). De VWA ontvangt bijdragen van het bedrijfsleven uit retributies en van de opdrachtgevende departementen VWS (beleidsartikel 21) en LNV (beleidsartikel 25).

De VWA bestaat uit 4 dienstonderdelen, namelijk de directie Toezichtsbeleid & Communicatie, de Dienst Uitvoering, het bureau Risicobeoordeling en de directie Bedrijfsvoering. De directie Toezichtsbeleid & Communicatie is verantwoordelijk voor een samenhangend ketenbreed toezicht en de concernbrede communicatietaken.

De in vijf regio's georganiseerde Dienst Uitvoering is verantwoordelijk voor het feitelijk toezicht op de naleving van wet- en regelgeving (via inspecties, keuringen, monsteronderzoek en certificeringen) en het signaleren van trends en mogelijke bedreigingen. Het bureau Risicobeoordeling ondersteunt de VWA in het algemeen door het onafhankelijk uitvoeren van wetenschappelijke beoordelingen van risico's en het programmeren en coördineren van het onderzoek. In het wetsvoorstel Onafhankelijke Risicobeoordeling Voedsel en Waren Autoriteit is de onafhankelijke positie van het bureau geregeld.

De directie Bedrijfsvoering ondersteunt de lijnorganisatie binnen de VWA ten aanzien van de gehele bedrijfsvoering.

Begroting van baten en lasten voor het jaar 2006

VWA							
Bedragen x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Baten							
opbrengst moederdepartement	20 455	16 221	20 859	18 340	17 740	17 740	17 740
opbrengst overige departementen	79 532	77 501	76 718	75 467	75 467	75 467	75 467
opbrengst derden	78 918	82 750	56 490	56 490	57 662	57 662	57 662
rentebaten	229		100	100	100	100	100
Exploitatiebijdrage	8 980						
Buitengewone baten	4 233						
otaal baten	192 347	176 472	154 167	150 397	150 969	150 969	150 969
Lasten							
apparaatskosten	179 644	168 763	147 315	142 776	141 939	141 089	141 089
* personele kosten	123 569	114 922	101 340	99 490	99 440	98 790	98 790
* materiële kosten	56 075	53 841	45 975	43 286	42 499	42 299	42 299
rentelasten	1 349	1 118	1 072	1 057	1 029	974	890
afschrijvingskosten	5 978	6 285	6 218	6 671	7 569	8 286	8 276
* materieel	5 398	5 615	5 586	5 829	6 182	6 527	6 467
* immaterieel	580	670	632	842	1 387	1 759	1 809
dotaties voorzieningen	746	880	500	500	500	500	500
reorganisatiekosten			P.M.	P.M.			
buitengewone lasten	4 233						
Totaal lasten	191 950	177 046	155 105	151 004	151 037	150 849	150 755
Saldo van baten en lasten	397	- 574	- 938	- 607	- 68	120	214

Toelichting

Baten

Opbrengst moederdepartement

De opbrengst moederdepartement betreft de bijdrage in de kosten van de activiteiten die hoofdzakelijk voortvloeien uit onderzoek, risico-beoordeling, toezicht en risicocommunicatie: dit betreft een bijdrage van ca. € 9 mln. Daarnaast verstrekt het moederdepartement een bijdrage van bijna € 11 mln. voor de uitvoering van diverse regelingen en voor niet of deels tarifeerbare activiteiten (vleeskeuringen, slachttoezicht, erkenning-verlening, exportcertificering). Dit is inclusief de bijdrage ten behoeve van het Bureau Risicobeoordeling, dierlijke bijproducten, diervoeder, het zoönosecentrum. Voor de maximering van de doorbelasting van de toezichtkosten roodvlees is een bijdrage van € 1,0 mln. opgenomen. Vanaf 2005 is een verlaging van de bijdrage moederdepartement verwerkt als gevolg van de motie Verhagen.

Opbrengst overige departementen

De opbrengst overige departementen bestaat uit de vergoeding van het Ministerie van VWS voor inspecties, monsternames en signalerings-activiteiten en is inclusief een vergoeding voor onder andere de uitvoering van de Drank- en Horecawet, Tabakswet, NEN, bioterrorisme, monitoring voeding en gezondheid en nieuwe Europese regelgeving (ca. € 69 mln). Ook ontvangt de VWA gelden van VWS voor het (laten) doen van onderzoek (ca. € 7,2 mln, waarvan € 6,9 mln. ten behoeve van het RIVM). In de begroting is vanaf 2006 een verlaging van de VWS-bijdrage van ca. € 0,7 mln. en structureel van ca. € 1 mln. verwerkt (motie Verhagen, TK 2004–2005, 29 800, nr. 4). De VWS-bijdrage wordt geraamd op artikel 21 van de begroting VWS.

Opbrengst derden

De opbrengst derden wordt geschat op € 55,9 mln. Dit betreft opbrengsten (€ 54,2 mln.) die vooral voortkomen uit het bedrijfsleven waar werkzaamheden worden uitgevoerd die retribueerbaar zijn. Ook is rekening gehouden met opbrengsten als gevolg van nieuwe Europese regelgeving. De opbrengst derden ontstaat daarnaast uit de afgifte van exportverklaringen (ca. € 1,7 mln). Vanaf 2006 worden activiteiten in verband met de keuring van roodvlees niet meer door de VWA uitgevoerd, maar door het bedrijfsleven. De VWA houdt hier toezicht op. Als gevolg hiervan dalen in 2006 de personele- en materiële kosten van de VWA sterk evenals de retributie-inkomsten die nodig waren voor de dekking van deze kosten.

Lasten

Personele kosten

De salariskosten zijn berekend op een bezetting van 1 825 fte. De salariskosten zijn verhoogd met opslagpercentages voor overige salariskosten, sociale lasten, overige p-lasten en dergelijke. De geraamde personeelslasten bedragen ca. € 101 mln.

Materiële kosten

De geraamde materiele kosten bedragen bijna € 46 mln. voor 2006. Hierin zijn onder andere opgenomen de huisvestings-, bureau-, automatiserings-, overige bedrijfs-, inspectie- en analysekosten laboratoria.

Voor onderzoek is een bedrag van € 7,7 mln. opgenomen, waarvan € 6,9 mln voor het RIVM. De opgegeven gebruikersvergoeding van de RGD betreft € 9,3 mln. De overige huisvestingskosten komen uit op € 4,7 mln.

Rentelasten

De rentelasten over het aangetrokken vreemd vermogen ten behoeve van investeringen via de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën is berekend op bijna € 1,0 mln. Voor leningen afgesloten met een looptijd van 10 jaar geldt een gemiddeld percentage van ongeveer 5%, voor leningen met een looptijd van 5 jaar geldt een percentage van ongeveer 3,5% en voor leningen met een looptijd van 3 jaar geldt een gemiddeld percentage van ongeveer 3%. De rentepercentages zijn afgelopen jaren steeds gedaald. Daarnaast is rekening gehouden met rentekosten voor de rekening courant (€ 0,1 mln.).

Afschrijvingskosten

De totale kosten in jaar 2006 voor de VWA zullen € 6,2 mln. bedragen. Voor de afschrijvingskosten worden tot 1 januari 2006 twee verschillende afschrijvingstermijnen gehanteerd voor investeringen in laboratoriumapparatuur en inventaris: 5 (VWA/RVV) en 10 jaar (VWA/KvW). Na 1 januari 2006 zal de afschrijvingstermijn 7 jaar zijn voor de laboratoriumapparatuur en inventaris die na 1 januari 2006 worden aangeschaft. De gehanteerde afschrijvingstermijn voor investeringen in hulpapparatuur en dienstauto's is 5 jaar en voor investeringen in hard- en software en systeemontwikkeling 3 jaar. Voor de begroting wordt de helft van de normale afschrijvingen berekend in het jaar van aanschaf.

Dotaties aan voorzieningen

De dotatie is bestemd voor de voorzieningen wachtgelders VWA/KvW (jaarlijks € 0,1 mln.). Daarnaast wordt er op basis van ervaringscijfers 0.75% van de omzet derden gedoteerd voor de voorziening dubieuze debiteuren (€ 0,4 mln.).

Reorganisatiekosten

Deze kosten hebben betrekking op tijdelijk personeel (vaktechnische administratie) en vloeien voort uit het sociaal beleidskader in verband met de reorganisatie/fusie.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten bedraagt € 0,9 mln. negatief.

Kasstroomoverzicht

VWA							
Bedragen x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Rekening courant RHB 1 januari (incl. deposito)	14 895	10 517	7 090	6 804	7 189	8 316	9 188
2. Totaal operationele kasstroom	283	1 911	5 280	6 064	7 501	8 406	8 490
3a. +/- totaal investeringen	-4 628	-4 387	-6 170	-6 469	-6 169	-6 169	-6 169
3b. +/- totaal boekwaarde des-investeringen	0	0	0	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	-4 628	-4 387	-6 170	-6 469	-6 169	-6 169	-6 169
4a. +/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
4b. +/- eenmalige storting door moederdepartement	1 200	0	0	0	0	0	0
4c. +/- aflossingen op leningen	-4 918	-5 338	-5 566	-5 679	-6 374	-7 534	-8 055
4d. +/- beroep op leenfaciliteit	3 685	4 387	6 170	6 469	6 169	6 169	6 169
4. Totaal financieringskasstroom	-33	-951	604	790	-205	-1 365	-1 886
5. Rekening courant RHB 31 december (incl. deposito) (=1+2+3+4)	10 517	7 090	6 804	7 189	8 316	9 188	9 623

Toelichting

In de operationele kasstroom 2005 is rekening gehouden met een verrekening voor transitiekosten in verband met de overdracht bandkeuring roodvlees van € 3,8 mln met het in 2004 ontvangen voorschot. De investeringen voor het jaar 2006 hebben betrekking op het aanschaffen van hard- en software (€ 2,7 mln.), inventaris en laboratoriumapparatuur (€ 1,5 mln.), vervoermiddelen (€ 1,1 mln.), gebouwen en terreinen (€ 0,8 mln.) en overige apparatuur (€ 0,1 mln.). Voor de operationele kasstroom 2006 e.v. is uitgegaan van de veronderstelling dat er geen mutaties in het werkkapitaal plaatsvinden.

Indicatieve openingsbalans VWA per 1 januari 2006

Bedragen x € 1 000			
Activa		Passiva	
Immateriële activa	536	Eigen Vermogen	
Materiële activa		– exploitatiereserve	2 884
– grond en gebouwen	0	– verplichte reserves	0
		– onverdeeld	
– installaties en inventarissen	23 958	resultaat	– 574
		Leningen bij het	
– overige materiële vaste activa	0	MvF	24 212
Vorraden	1 316	Voorzieningen	1 846
Debiteuren	9 517	Crediteuren	7 522
Nog te ontvangen/		Nog te betalen/	
Vooruitbetaald	1 972	Vooruitontvangen	8 500
Liquide middelen	7 091		
Totaal activa	44 390	Totaal passiva	44 390

Toelichting

De indicatieve openingsbalans geeft een prognose van de stand van zaken per 1 januari 2006. De definitieve openingsbalans zal begin 2006 worden opgesteld nadat de verantwoordingen van de drie werkmaatschappijen VWA/CE, VWA/KVW, VWA/RVV over 2005 zijn voorzien van goedkeurende accountantsverklaringen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De waardering heeft plaatsgevonden met inachtneming van algemene beginselen van voorzichtigheid, toerekening aan periodes, continuïteit en bestendige gedragslijn. In beginsel luiden alle bedragen tegen nominale waarde en/of op basis van historische uitgaafprijzen. De waarde van de vaste activa is gebaseerd op een inventarisatie van de aanwezige activa. Van deze activa is op basis van de historische aanschafwaarde en de cumulatieve afschrijvingen de boekwaarde per 1 januari 2006 bepaald. Hierbij is ook rekening gehouden met investeringen die in 2005 plaatsvonden. In de loop van het jaar 2005 zal opnieuw een inventarisatie plaatsvinden.

Toelichting op de onderscheiden posten van de openingsbalans*Immateriële en materiële vaste activa:*

De immateriële vaste activa bestaan uit software en systeemontwikkeling. De gehanteerde afschrijvingstermijn bedraagt 3 jaar, er is geen restwaarde.

De materiële activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen. De afschrijving is gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Deze activa bestaan uit hardware, dienstauto's, laboratoriumapparatuur en inventaris.

	Materieel	Immaterieel	Totaal
Boekwaarde 31-12-04	25 186	1 206	26 392
afschrijvingen 2005	– 5 615	– 670	– 6 285
investeringen 2005	4 387	0	4 387
Boekwaarde 1-1-06	23 958	536	24 494

Vorraden

De voorraden, gewaardeerd tegen inkoopprijs, bestaan uit de voorraad certificaten (€ 1,1 mln.) en de voorraad chemicaliën en materialen van de laboratoria VWA (€ 0,2 mln.).

Debiteuren

De post debiteuren wordt gevormd door debiteuren uit het bedrijfsleven bij wie de producten en diensten in rekening worden gebracht. In beginsel betreft dit de bedrijven waar de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Nog te ontvangen/vooruitbetaald

De post nog te ontvangen/vooruitbetaald bestaat uit doorbelastingen aan Dienst Regelingen (Laser) en voorschotten personeel.

Liquide middelen

De post liquide middelen bestaat uit het saldo RHB en kas.

Eigen vermogen

Dit is de som van het eigen vermogen van de drie werkmaatschappijen per 31/12/2004. Gezien de reorganisatie wordt er niet van een vermogensontwikkeling uitgegaan. Voor de VWA wordt voor het jaar 2005 een verlies van € 0,5 mln. geprognoseerd.

Leningen bij het MvF

De uitstaande leningen bij het Ministerie van Financiën zijn rentedragend met looptijden van drie, vijf en tien jaar en zijn afgestemd op de investeringsbehoefte.

Tabel leningenoverzicht	
Bedragen x € 1 000	
Leningen per 1/1/2005	25 163
Aflossing in jaar 2005	5 338
Geplande leningen in 2005	4 387
Totaal leningen per 1/1/2006	24 212

Voorzieningen

De wachtgeldvoorziening voor oud-medewerkers van de VWA/KVW bedraagt € 1,8 mln.

Crediteuren

De crediteuren bestaan uit kortlopende schulden van handelscrediteuren.

Nog te betalen/vooruitontvangen

De post nog te betalen kosten betreft voornamelijk nog te betalen vakantiegeld (€ 3 mln.), ziektekosten BTZR (€ 1 mln.) en nog te betalen verlof (€ 2 mln.).

Prestaties en doelmatigheidsgegevens

In het AO baten-lastenstelsel VWA van 15 juni 2005 is de Tweede Kamer (vóór de behandeling van LNV-begroting 2006) een brief toegezegd over onder meer extern gerichte indicatoren. In deze brief zal ook worden ingegaan op de doelmatigheids- en kwaliteitsindicatoren 2006 voor de VWA. Verwacht wordt dat dan de gevolgen van de complexe trajecten die momenteel bij de VWA aan de orde zijn (o.a. reorganisatie, fusie, overdracht van de bandkeuring roodvlees en agentschapvorming) betrouwbaar en consistent in kengetallen kunnen worden verwerkt. In 2005 vindt de nulmeting plaats van de doelmatigheidsindicatoren. De gegevens zullen worden geleverd bij de eerste suppletore begroting 2006.

De belangrijkste producten van de VWA betreffen inspecties, monsters en keuringen (ca. 75% van de omzet). Onderstaande tabel geeft het verwachte aantal uit te voeren inspecties en monsters en het verwachte aantal netto uren voor keuringen en overige activiteiten in 2006 weer.

Productsoort		
	Volume in stuks	Volume in netto uren
Inspecties	190 000	
Monsters	398 000	
Keuringen		353 000
Overige activiteiten		300 000

5 VERDIEPINGSHOOFDSTUK

In dit hoofdstuk is de artikelsgewijze toelichting opgenomen van de mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf de stand ontwerpbegroting 2005. Deze artikelsgewijze toelichting is gesplitst in een deel dat betrekking heeft op de jaren 2004 en 2005 (uitvoering lopende begroting, gebaseerd op de huidige begrotingsindeling) en een deel dat betrekking heeft op de jaren 2006 en verder (nieuwe artikelen). Tenslotte is de «conversietabel» opgenomen waarin is aangegeven hoe de nieuwe operationele doelstellingen zijn opgebouwd vanuit de oude operationele doelstellingen.

Beleidsartikel 1 Versterking landelijk gebied

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		220 834
Nota van Wijziging		– 499
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		1 105
Nieuwe mutaties		
1 Koopmansgelden		1 500
2 Loonbijstelling		733
3 Prijsbijstelling		165
4 Overige		– 230
Stand ontwerpbegroting 2006	351 761	223 608

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		279 881
Nota van Wijziging		– 499
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		5 411
Nieuwe mutaties		
1 Koopmansgelden		1 500
2 Loonbijstelling		733
3 Prijsbijstelling		165
4 Overige		– 230
Stand ontwerpbegroting 2006	272 159	286 961

1. Koopmansgelden

In de brief aan de Tweede Kamer (d.d. 13-12-2004, TK 2004–2005, 29 939, nr. 1) is uiteengezet op welke wijze de zgn. Koopmansgelden worden ingezet: versnelde afronding van klassieke landinrichtingsprojecten, kavelruil, landschapsversterking in (milieu)probleemgebieden, projecten ten behoeve van melkveehouderij en milieu en kennisontwikkeling en

-verspreiding in de melkveehouderij. De middelen voor landinrichting en kavelruil, respectievelijk € 30 mln en € 20 mln, worden overgeheveld van artikel 4 resp. 21 (nieuw artikel) naar artikel 1 resp. 22 (nieuw artikel) voor de periode 2005 t/m 2009. Voor 2005 betekent dit een overheveling van € 1,5 mln.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005/2006	68 905	76 299

Beleidsartikel 2 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		136 313
Nota van Wijziging		– 127
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		20 930
Nieuwe mutaties		
1 Inrichting/Programma Beheer		7 400
2 Loonbijstelling		46
Stand ontwerpbegroting 2006	173 505	164 562

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		149 154
Nota van Wijziging		– 127
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		– 2 719
Nieuwe mutaties		
1 Inrichting/Programma Beheer		7 400
2 Loonbijstelling		46
Stand ontwerpbegroting 2006	124 251	153 754

1. Inrichting/Programma Beheer

Op artikel 3 worden de uitgaven van het stelsel van subsidieregelingen Programma Beheer geraamd. Een deel van het budget (€ 7,4 mln.) heeft betrekking op inrichtingskosten en wordt overgeheveld naar het onderhavige artikel. De doorwerking naar volgende jaren wordt verwerkt binnen het nieuwe artikel 23 en leidt derhalve niet tot een begrotingsmutatie.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005/2006	15 791	10 568

Beleidsartikel 3 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		142 075
Nota van Wijziging		– 226
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		17 205
Nieuwe mutaties		
1 Inrichting/Programma Beheer		– 7 400
2 Loonbijstelling		1 494
3 Prijsbijstelling		253
4 Overige		263
Stand ontwerpbegroting 2006	329 653	153 664

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		173 293
Nota van Wijziging		– 226
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		20 185
Nieuwe mutaties		
1 Inrichting/Programma Beheer		– 7 400
2 Loonbijstelling		1 494
3 Prijsbijstelling		253
Stand ontwerpbegroting 2006	158 284	187 599

1. Inrichting/Programma Beheer
Deze mutatie is toegelicht onder artikel 2.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		14 163
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		8 000
Stand ontwerpbegroting 2006	7 696	22 163

Beleidsartikel 4 Economisch perspectiefvolle agroketens

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		52 097
Nota van Wijziging		– 155
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		14 181
Nieuwe mutaties		
1 Koopmansgelden		– 1 500
2 Loonbijstelling		147
3 Prijsbijstelling		1 475
4 Overig		551
Stand ontwerpbegroting 2006	46 433	66 796

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		66 475
Nota van Wijziging		– 155
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		2 712
Nieuwe mutaties		
1 Koopmansgelden		– 1 500
2 Loonbijstelling		147
3 Prijsbijstelling		1 475
4 Overig		– 349
Stand ontwerpbegroting 2006	60 306	68 805

1. Koopmansgelden

Deze mutatie is toegelicht onder artikel 1.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		12 842
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		2 874
Nieuwe mutaties		
1 Overig		140
Stand ontwerpbegroting 2006	9 624	15 856

Beleidsartikel 5 Bevorderen duurzame productie

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		197 046
Nota van wijziging		– 821
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		2 070
Nieuwe mutaties		
1 Loonbijstelling		272
2 Prijsbijstelling		1 100
3 Overig		– 769
Stand ontwerpbegroting 2006	173 574	198 898

3B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		182 792
Nota van wijziging		– 821
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		1 486
Nieuwe mutaties		
1 Loonbijstelling		272
2 Prijsbijstelling		1 100
3 Overig		– 519
Stand ontwerpbegroting 2006	216 567	184 310

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		30 660
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		402
Nieuwe mutaties 1 Overig		900
Stand ontwerpbegroting 2006	96 102	31 962

Beleidsartikel 6 Voedselveiligheid, voedselkwaliteit en diergezondheid

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		90 647
Nota van wijziging		– 245
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		11 814
Nieuwe mutaties		
1 Loonbijstelling		346
2 Prijsbijstelling		900
Stand ontwerpbegroting 2006	149 811	103 462

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		93 108
Nota van wijziging		– 245
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		11 814
Nieuwe mutaties		
1 Loonbijstelling		346
2 Prijsbijstelling		900
Stand ontwerpbegroting 2006	147 834	105 923

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		
Mutatie 1e suppletore begroting 2005 Nieuwe mutaties		12 450
Stand ontwerpbegroting 2006	55 147	12 450

Beleidsartikel 7 Kennisontwikkeling en innovatie

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		201 931
Mutatie Nota van Wijziging		– 441
Mutatie 1e suppletore begroting 2005 Nieuwe mutaties:		19
1 Diverse projecten		2 433
2 Loonbijstelling		2 306
Stand ontwerpbegroting 2006	261 583	206 248

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		205 997
Mutatie Nota van Wijziging		– 441
Mutatie 1e suppletore begroting 2005 Nieuwe mutaties:		4 692
1 Diverse projecten		2 183
2 Loonbijstelling		1 934
3 Transitie Duurzame Landbouw		– 2 410
Stand ontwerpbegroting 2006	309 301	211 955

1. Diverse projecten

Voor de uitvoering van diverse projecten door DLO, o.a. op het gebied van het nieuwe mestbeleid en energiebesparende maatregelen wordt budget overgeheveld vanuit de beleidsartikelen 4 en 5.

3. Transitie Duurzame Landbouw

Vanwege wijzigingen in de realisatie van het project Transitie Duurzame Landbouw worden de daarmee samenhangende uitgaven en ontvangsten in de tijd verschoven.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		15 158
Mutatie Nota van Wijziging		
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		4 144
Nieuwe mutaties:		
1 Transitie Duurzame Landbouw		– 2 410
Stand ontwerpbegroting 2006	17 440	16 892

1. Transitie Duurzame Landbouw

Deze mutatie is toegelicht bij onderdeel B (opbouw uitgaven) van dit artikel.

Beleidsartikel 8 Kennisvoorziening

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		573 758
Mutatie Nota van Wijziging		470
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		5 885
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		6 340
2 ICT/veiligheid		3 341
3 Prijsbijstelling		1 931
Stand ontwerpbegroting 2006	584 933	591 725

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		561 501
Mutatie Nota van Wijziging		470
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		5 819
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		5 640
2 ICT/veiligheid		1 504
3 Prijsbijstelling		967
Stand ontwerpbegroting 2006	463 315	575 901

2. ICT/veiligheid

Vanuit artikel 9 (onderdeel algemeen onderwijsbeleid) worden middelen toegevoegd aan de normatieve rijksbijdrage AOC's voor ICT en veiligheid.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005/2006	555	30

Beleidsartikel 9 Kennisverspreiding

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		62 246
Mutatie Nota van Wijziging		– 265
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		– 3 829
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		766
2 Lectoren en kenniskringen		– 1 706
3 ICT/veiligheid		– 1 504
4 Overig		– 113
Stand ontwerpbegroting 2006	54 630	55 595

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		63 506
Mutatie Nota van Wijziging		– 265
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		– 3 929
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		766
2 ICT/veiligheid		– 1 504
3 Lectoren en kenniskringen		– 813
4 Overig		– 113
Stand ontwerpbegroting 2006	57 391	57 648

2. ICT/veiligheid

Deze mutatie is toegelicht onder artikel 8..

3. Lectoren en kenniskringen

Middelen voor lectoren en kenniskringen worden overgeheveld naar OCW. Lectoren en kenniskringen zijn bedoeld als een meerjarige impuls

voor het (hoger) beroepsonderwijs om de kenniscirculatie te verbeteren met onderzoek en praktijk.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005/2006	1 757	45

Beleidsartikel 10 Nominaal en onvoorzien

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		– 2 262
Mutatie Nota van Wijziging		2 331
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		17 256
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		– 14 605
2 Prijsbijstelling		– 7 117
Stand ontwerpbegroting 2006		– 4 397

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		– 2 262
Mutatie Nota van Wijziging		2 331
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		17 256
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		– 14 605
2 Prijsbijstelling		– 7 117
Stand ontwerpbegroting 2006		– 4 397

1. Loonbijstelling/2. Prijsbijstelling

De loonbijstellings- en prijsbijstellingstranche 2005 worden verdeeld over de diverse artikelen van de LNV-begroting.

Beleidsartikel 11 Algemeen

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		202 851
Mutaties Nota van Wijziging		– 2 082
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		378
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		5 647
2 Prijsbijstelling		2 257
3 Afrekeningen ABP/UWV		1 280
4 Overig		– 76
Stand ontwerpbegroting 2006	247 143	210 255

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		202 847
Mutaties Nota van Wijziging		– 2 082
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		378
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		5 647
2 Prijsbijstelling		2 257
3 Afrekeningen ABP/UWV		1 280
4 Overig		– 76
Stand ontwerpbegroting 2006	247 145	210 251

3. Afrekeningen ABP/UWV

Door gewijzigde ontvangen afrekeningen ABP/UWV betreffende het LNV-concern zullen zowel de ontvangsten als de uitgaven 2005 hoger uitkomen.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)		
	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2005		259 534
Mutaties Nota van Wijziging		
Mutatie 1e suppletore begroting 2005		30 000
Nieuwe mutaties:		
1 Afrekeningen ABP/UWV		1 280
Stand ontwerpbegroting 2006	474 161	290 814

Beleidsartikel 21 Duurzaam ondernemen

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	271 178	247 351	218 475	209 439	209 439
Nieuwe mutaties					
1 Desaldering co-fin. jonge agrariers	6 050	2 100	1 250		
2 Mauretanië project uit O&S fonds	2 100				
3 AID budget Cross compliance	2 100	2 100	2 100	2 100	
4 Opsporingsactiviteiten AID	- 6 409	- 6 435	- 6 333	- 6 333	
5 Overheveling Koopmansgelden	- 8 000	- 10 500	- 10 000		
6 Koopmansgelden kavelruil		- 3 000	- 4 000	- 13 000	
7 Loonbijstelling	- 2	- 18	- 40	- 42	
8 Prijsbijstelling	1 300	1 100	1 100		
9 Overig	1 639	1 898	2 395	2 035	
Stand ontwerpbegroting 2006	269 956	234 596	204 947	194 199	189 022

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	292 979	259 221	228 344	217 383	217 383
Nieuwe mutaties					
1 Desaldering co-fin. jonge agrariers	6 050	2 100	1 250		
2 Mauretanië project uit O&S fonds	2 100				
3 AID budget Cross compliance	2 100	2 100	2 100	2 100	
4 Opsporingsactiviteiten AID	- 6 409	- 6 435	- 6 333	- 6 333	
5 Overheveling Koopmansgelden	- 8 000	- 10 500	- 10 000		
6 Koopmansgelden kavelruil		- 3 000	- 4 000	- 13 000	
7 Loonbijstelling	- 2	- 18	- 40	- 42	
8 Prijsbijstelling	1 300	1 100	1 100		
9 Overig	2 089	1 623	1 920	1 560	
Stand ontwerpbegroting 2006	292 207	246 191	214 341	201 668	196 199

1 Desaldering co-financiering jonge agrariers

Voor de subsidieregeling jonge agrariërs wordt de komende jaren € 10 mln. bijgedragen door de EU (50% cofinanciering). Dit leidt tot bovenstaande desaldering op de LNV-begroting.

2 Mauretanië project uit O&S fonds

Met de visserij-sector is de afspraak gemaakt om in 2006 nog éénmaal € 2,1 mln. beschikbaar te stellen voor het zgn. Mauretanië-project: onderzoek naar de toestand van de belangrijkste bestanden en de bevordering van de selectiviteit van de visserij, m.n. ter voorkoming van

ongewenste bijvangsten van zeezoogdieren. De benodigde middelen worden vanuit het O&S-fonds voor de Visserij overgeheveld naar de LNV-begroting.

3 AID budget Cross compliance

Middels deze mutatie wordt voor de uitvoering van cross-compliance werkzaamheden het budget voor de AID in de periode 2006–2009 jaarlijks € 2,1 mln verhoogd.

4 Opsporingsactiviteiten AID

Deze mutatie is toegelicht bij de uitgaven onder artikel 29.

5 Overheveling Koopmansgelden en 6 Koopmansgelden kavelruil

Deze mutaties zijn toegelicht bij de uitgaven onder artikel 22.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	27 420	13 904	11 485	11 485	11 485
Nieuwe mutaties					
1 Desaldering co-fin. jonge agrariers	6 050	2 100	1 250		
2 Mauretanië project uit O&S fonds	2 100				
3 overig	1 025	1 023	1 473	1 113	
Stand ontwerpbegroting 2006	36 595	17 027	14 208	12 598	12 163

Beleidsartikel 22 Agrarische ruimte

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	16 035	13 174	14 810	22 860	23 860
Nieuwe mutaties					
1 Overheveling Koopmansgelden	8 000	10 500	10 000		
2 Koopmansgelden kavelruil		3 000	4 000	13 000	
3 Intensiv.infrastruct.glas (BVM VJN04)		3 840	7 000	5 000	
4 Loonbijstelling	– 54	– 54	– 54	– 54	
Stand ontwerpbegroting 2006	23 981	30 460	35 756	40 806	28 806

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	43 729	40 848	42 544	50 594	51 594
Nieuwe mutaties					
1 Overheveling Koopmansgelden	8 000	10 500	10 000		
2 Koopmansgelden kavelruil		3 000	4 000	13 000	
3 Intensiv.infrastruct.glas (BVM VJN04)		3 840	7 000	5 000	
4 Loonbijstelling	- 54	- 54	- 54	- 54	
5 Overig		- 447	- 447	- 447	
Stand ontwerpbegroting 2006	51 675	57 687	63 043	68 093	56 093

1 Overheveling Koopmansgelden en 2 Koopmansgelden kavelruil
In de brief aan de Kamer (d.d. 13-12-2004, TK 2004-2005, 29 939, nr. 1) is uiteengezet op welke wijze de zgn. Koopmansgelden worden ingezet: versnelde afronding van klassieke landinrichtingsprojecten, kavelruil, landschapsversterking in (milieu)probleemgebieden, projecten ten behoeve van melkveehouderij en milieu en kennisontwikkeling en -verspreiding in de melkveehouderij. De middelen voor landinrichting en kavelruil, respectievelijk € 30 mln en € 20 mln, worden overgeheveld van artikel 21 naar artikel 22.

3 Intensivering infrastructuur Regeling Glastuinbouw (IRG)
M.b.t. de intensivering infrastructuur glastuinbouw wordt de LNV-begroting verhoogd met € 20,8 mln.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie/Stand ontwerpbegroting 2006	67 545	62 715	62 715	62 715	62 715

Beleidsartikel 23 Natuur

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	427 474	413 993	433 874	443 966	
Nieuwe mutaties					
1 Loonbijstelling	310	287	307	312	
2 Prijsbijstelling	290	292	296	296	
3 Natte natuur Westerschelde	3 000	5 000	7 000	7 000	
4 Overige	- 190	- 184	- 208	- 208	
Stand ontwerpbegroting 2006	430 884	419 388	441 269	451 366	494 916

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	430 317	420 784	448 381	457 280	
Nieuwe mutaties					
1 Loonbijstelling	310	287	307	312	
2 Prijsbijstelling	290	292	296	296	
3 Natte natuur Westerschelde	3 000	5 000	7 000	7 000	
4 Overige	– 190	– 184	– 208	– 208	
Stand ontwerpbegroting 2006	433 727	426 179	455 776	464 680	473 227

3 Natte natuur Westerschelde

Tussen Nederland en Vlaanderen is afgesproken om de Westerschelde veiliger, natuurlijker en toegankelijker te maken. In Nederland zal daartoe minimaal 600 ha natuur worden ontwikkeld. Van de gereserveerde € 110 mln. uit de FES-gelden voor de periode 2006 t/m 2014 wordt thans een bedrag van € 30 mln. aan de LNV-begroting toegevoegd voor de periode 2006 t/m 2010. De resterende middelen worden in een latere fase aan de begroting van LNV toegevoegd.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie/Stand ontwerpbegroting 2006	34 644	6 964	6 064	6 064	6 064
1 Westerschelde	3 000	5 000	7 000	7 000	
Stand ontwerpbegroting 2006	37 644	11 064	13 064	13 064	14 064

1 Natte natuur Westerschelde

Dit betreft de ontvangsten uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) t.b.v. de ontwikkeling van natuur in de Westerschelde.

Beleidsartikel 24 Landschap en recreatie

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	124 113	129 124	130 178	130 279	
Nieuwe mutaties					
1 Loonbijstelling	114	116	116	116	
2 Prijsbijstelling	104	103	103	103	
3 Overige	- 18	- 18	- 19	- 19	
Stand ontwerpbegroting 2006	124 313	129 325	130 378	130 479	129 479

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie					
Nieuwe mutaties	141 435	146 189	147 243	147 344	
1 Loonbijstelling	114	116	116	116	
2 Prijsbijstelling	104	103	103	103	
3 Overige	- 18	- 18	- 19	- 19	
Stand ontwerpbegroting 2006	141 635	146 390	147 443	147 544	146 544

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie/ Stand ontwerpbegroting 2006	800	750	750	750	750

Beleidsartikel 25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	109 415	89 940	81 331	82 030	82 030
Nieuwe mutaties					
1 Opsporingsactiviteiten AID	- 1 367	- 1 348	- 1 422	- 1 422	
2 Cross-compliance budget bij de AID	- 2 100	- 2 100	- 2 100	- 2 100	
3 Loonbijstelling	- 77	- 82	- 82	- 82	
Stand ontwerpbegroting 2006	105 871	86 410	77 727	78 426	78 426

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	109 415	89 940	81 331	82 030	82 030
Nieuwe mutaties					
1 Opsporingsactiviteiten AID	- 1 367	- 1 348	- 1 422	- 1 422	
2 Cross-compliance budget bij de AID	- 2 100	- 2 100	- 2 100	- 2 100	
3 Loonbijstelling	- 77	- 82	- 82	- 82	
Stand ontwerpbegroting 2006	105 871	86 410	77 727	78 426	78 426

1 Opsporingsactiviteiten AID

Deze mutatie is toegelicht bij de uitgaven onder artikel 29.

2 Cross-compliance budget bij de AID

Deze mutatie is toegelicht bij de uitgaven onder artikel 21.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie/Stand ontwerpbegroting 2006	32 940	13 040	5 040	5 040	5 040

Beleidsartikel 26 Kennis en Innovatie

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	850 118	853 427	848 316	851 526	
Mutatie Nota van Wijziging	1 048	1 359	1 358	1 358	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005	4 848	6 577	6 577	6 577	
Nieuwe mutaties:					
1 Apparaat Expertisecentrum LNV	9 167	9 113	9 113	9 113	
2 Loonbijstelling	1 197	1 211	1 208	1 207	
3 Prijsbijstelling	982	994	994	991	
Stand ontwerpbegroting 2006	867 360	872 681	867 566	870 772	863 072

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	844 161	854 977	852 745	854 810	
Mutatie Nota van Wijziging	1 048	1 359	1 358	1 358	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005	4 456	6 577	6 577	6 577	
Nieuwe mutaties:					
1 Apparaat Expertisecentrum LNV	9 167	9 113	9 113	9 113	
2 Loonbijstelling	1 197	1 211	1 208	1 207	
3 Prijsbijstelling	982	994	994	991	
4 Transitie Duurzame Landbouw	325	410	485	- 3 150	
5 Overig	- 743	100			
Stand ontwerpbegroting 2006	860 593	874 741	872 480	870 906	870 696

Apparaat Expertisecentrum LNV

In verband met de samenvoeging van het Expertisecentrum LNV en de directie Wetenschap en Kennis in de (nieuwe) Directie Kennis worden de apparaatsuitgaven van het Expertisecentrum met ingang van 2006 overgeboekt vanuit artikel 29 naar dit artikel.

4. Transitie Duurzame Landbouw

Vanwege wijzigingen in de realisatie van het project Transitie Duurzame Landbouw worden de daarmee samenhangende uitgaven en ontvangsten in de tijd verschoven.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	14 050	13 950	12 950	16 650	
Mutatie Nota van Wijziging					
Mutatie 1e suppletore begroting 2005	- 56	- 56	- 56	- 56	
Nieuwe mutaties:					
1 Transitie Duurzame Landbouw	325	410	485	- 3 150	
Stand ontwerpbegroting 2006	14 319	14 304	13 379	13 444	13 234

Transitie Duurzame Landbouw

Deze mutatie is toegelicht bij onderdeel B (uitgaven) van dit artikel.

Beleidsartikel 27 Reconstructie

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	45 478	130 363	117 224	111 074	
Nieuwe mutaties 1 Overige	- 300				
Stand ontwerpbegroting 2006	45 178	130 363	117 224	111 074	102 074

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie	51 541	135 208	117 224	111 074	
Nieuwe mutaties 1 Overige	- 300				
Stand ontwerpbegroting 2006	51 241	135 208	117 224	111 074	102 074

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Basisstand na conversie/Stand ontwerpbegroting 2006	3 650				

Beleidsartikel 28 Nominaal en onvoorzien

A. Opbouw uitgaven en verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	- 4 224	- 6 187	- 6 187	- 6 187	
Mutatie Nota van Wijziging	4 293	6 256	6 256	6 256	
Mutatie 1e suppletore begroting 2005	579	- 3 194	- 3 208	- 3 162	
Nieuwe mutaties: 1 Prijsbijstelling 2 Loonbijstelling	- 7 509 - 2 254	- 7 719 - 2 229	- 7 778 - 2 226	- 7 884 - 2 226	
Stand ontwerpbegroting 2006	- 9 115	- 13 073	- 13 143	- 13 203	- 13 233

1. Prijsbijstelling/2. Loonbijstelling

De loonbijstellings- en prijsbijstellingstranche 2005 worden verdeeld over de diverse artikelen van de LNV-begroting.

Beleidsartikel 29 Algemeen

A. Opbouw verplichtingen beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	207 403	204 683	204 453	206 234	
Mutatie Nota van Wijziging	- 2 537	- 2 993	- 2 994	- 2 995	
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 2005	- 776	- 776	- 776	- 776	
Nieuwe mutaties:					
1 Opsporingsactiviteiten AID	8 247	8 248	8 245	8 245	
2 Prijsbijstelling	4 833	5 230	5 285	6 494	
3 Loonbijstelling	793	807	663	493	
4 Apparaat Expertisecentrum LNV	- 9 167	- 9 113	- 9 113	- 9 113	
5 Overig	- 1 372	- 253			
Stand ontwerpbegroting 2006	207 424	205 833	205 763	208 582	208 333

B. Opbouw uitgaven beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	207 399	204 679	204 449	206 230	
Mutatie Nota van Wijziging	- 2 537	- 2 993	- 2 994	- 2 995	
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 2005	- 776	- 776	- 776	- 776	
Nieuwe mutaties:					
1 Opsporingsactiviteiten AID	8 247	8 248	8 245	8 245	
2 Prijsbijstelling	4 833	5 230	5 285	6 494	
3 Loonbijstelling	793	807	663	493	
4 Apparaat Expertisecentrum LNV	- 9 167	- 9 113	- 9 113	- 9 113	
5 Overig	- 1 372	- 253			
Stand ontwerpbegroting 2006	207 420	205 829	205 759	208 578	208 329

Opsporingsactiviteiten AID

Dit betreft de bijdrage voor de opsporingsactiviteiten van de AID. Voor deze activiteiten is vooraf niet aan te geven ten laste van welk begrotingsartikel een opsporingsonderzoek plaatsvindt. Gekozen is daarom om het budget niet langer meer te spreiden over de verschillende artikelen, maar dit te bundelen op het artikel algemeen. In het jaarverslag zal deze toedeling naar beleidsartikelen voor de opsporingsactiviteiten wel plaatsvinden.

4. *Apparaat Expertisecentrum LNV*
Deze mutatie wordt toegelicht onder artikel 26.

C. Opbouw ontvangsten beleidsartikel x (€ 1 000)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stand ontwerpbegroting 2005	254 534	254 334	254 334	254 334	
Mutatie Nota van Wijziging					
Mutatie 1e suppletore begroting 2005	30 000	30 000	30 000	30 000	
Stand ontwerpbegroting 2006	284 534	284 334	284 334	284 334	284 334

Conversietabel (uitgaven, verplichtingen en ontvangsten)

(Bedragen x € 1 000)

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
U21.11 Verbeteren van ondernemers- schap en ondernemersklimaat	5 455	3 356	256	256	U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen U11.11 Emancipatie
	206	209	209	209	
	5 661	3 565	465	465	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Jonge agrariërs en Ondernemersschap en was bij de oude doelstellingen onder gebracht bij de instrumenten Vestigings- en investeringssteun jonge agrariërs en Emancipatie					
U21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierwelzijn	6 700	0	0	0	U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen U05.13 Een duurzamer gewas- beschermingspraktijk U05.14 Verbetering dierenwelzijn
	4 036	4 202	4 389	4 389	
	842	842	842	842	
	11 578	5 044	5 231	5 231	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Verbetering dierenwelzijn, Nieuw mestbeleid, Fytosanitair beleid en Gewasbeschermingsbeleid en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Duurzame landbouw, Bevorderen innovatie en verbeteren management, Bevorderen effectief en duurzaam middelenpakket, Bijdrage aan KCB en CTB, Intensivering handhaving, Monitoring en verantwoording, Stimuleringsprojecten, LID, IBG en Overig.					
U21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw	10 429	20 673	24 673	19 673	U04.12 Herstructurering veehouderij
	26 623	15 843	15 813	15 888	U04.13 Herstructurering van de glastuinbouw en duurzaam gebruik kernenergie U05.11 Bevorderen biologische landbouw U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen
	12 060	14 127	6 627	4 627	
	7 699	6 697	6 907	6 907	
	56 811	57 340	54 020	47 095	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Glastuinbouw, Biologische landbouw, Melkveehouderij, Akkerbouw en overige sectoren, en Innovatie en samenwerking duurzame landbouw en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Stimulering van de biologische primaire productie, Duurzame landbouw, Herstructurering veehouderij, RSG, Stidug, Energie en demoregeling, Inrichting en Overig.					
U21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	5 624	0	0	0	U04.14 Herstructurering visserij
	4 305	4 363	2 098	2 098	U05.15 Ecologisch duurzame visserij
	9 929	4 363	2 098	2 098	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Sanering, Onderzoek, Innovatie en Binnenvisserij en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Vlootstructuurbeleid, Samenwerkingsovereenkomst, Verbetering van de binnenvisserij, Technische maatregelen en onderzoek, Innovatie visserij en overig					

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
U21.15 Bevorderen van duurzame ketens	8 042	6 154	6 154	5 911	U04.11 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Bilaterale Economische Samenwerking, Agrologistiek, Transparantie en ICT en Energie en overig en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Bilaterale economische samenwerking, Energie, Agrologistiek, Client en Overig					
U21.21 Apparaat	5 107	5 070	5 070	5 070	U04.21 Apparaat
	11 274	11 217	11 217	11 217	U05.21 Apparaat
	16 381	16 287	16 287	16 287	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Landbouw, directie Industrie en Handel en de directie Visserij					
U21.22 Baten-lastendienst	18 068	17 542	17 522	17 520	U04.22 Baten-lastendienst
	166 509	148 926	126 567	122 776	U05.22 Baten-lastendienst
	184 577	166 468	144 089	140 296	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de bijdragen aan baten-lastendiensten Algemene Inspectiedienst, de Dienst Landelijk Gebied, de Dienst Regelingen als de Plantenziektenkundige Dienst					
21 Duurzaam ondernemen	292 979	259 221	228 344	217 383	
U22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw	34 725	31 433	33 083	41 133	U01.11 Gebiedenbeleid
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Landinrichtingsprojecten Landbouw, Versnelde afronding landinrichtingsprojecten en Kavelruil en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Landinrichting en Kavelruil.					
U22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw	438	447	447	447	U04.13 Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder Infrastructuurregeling Glastuinbouw en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij het instrument Inrichting.					
U22.21 Apparaat	179	178	178	178	U01.21 Apparaat
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Platteland.					
U22.22 Baten-lastendienst	8 387	8 790	8 836	8 836	U01.22 Baten-lastendienst
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen valt hieronder de bijdrage aan de Dienst Landelijk Gebied.					
22 Agrarische ruimte	43 729	40 848	42 544	50 594	
U23.11 Verwerven Ecologische Hoofdstructuur	79 807	82 926	77 304	82004	U02.11 Verwerving droge EHS
	11 563	11 563	11 563	11 563	U02.12 Verwerving natte EHS
	91 370	94 489	88 867	93 567	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Verwerven droge EHS, Rente en aflossing, Grondwaardebepaling en Natte natuur en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Verwerving droge EHS en Verwerving natte EHS					
U23.12 Inrichten Ecologische Hoofdstructuur	46 184	44 168	69 565	67 065	U02.13 Inrichting droge EHS
	10 832	18 582	23 582	23 582	U02.14 Inrichting natte EHS
	57 016	62 750	93 147	90 647	

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Inrichten EHS en Natte natuur en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Landinrichting droge EHS en Landinrichting natte EHS					
U23.13 Beheren Ecologische Hoofdstructuur	150 644	134 962	142 422	148 593	U03.11 Beheer van de EHS
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Beheer door SBB, Beheer door particuliere natuurbeschermingsorganisaties (SN), Particulier natuurbeheer (SN-functiewijziging), Agrarisch natuurbeheer (SAN) en Behoud en herstel historische buitenplaatsen en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Rijksbijdrage SBB, Programma Beheer en Overige beheersregelingen					
U23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	36 335	34 774	33 943	37 358	U01.13 Landelijk Natuurlijk
	2 209	2 209	2 209	2 209	U01.16 Internationaal Natuurlijk
	1 169	1 413	1 413	1 413	U02.13 Inrichting droge EHS
	42 056	42 016	37 616	35 516	U03.11 Beheer van de EHS
	81 769	80 412	75 181	76 496	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Beheer bestaande natuur, Agrarisch natuurbeheer (SAN), Bijdrage nationale parken, Faunafonds, Overige nationale bijdragen, Overige nationale subsidies en Internationale subsidies en contributies en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Rijksbijdrage SBB, Programma Beheer, Overig Beheer, Overige regelingen, Internationale natuurprojecten en contributies, Landinrichting (onderdeel bijdragen MER en RMNO), Beheer nationale parken en Overlevingsplan Bos en Natuur					
U23.21 Apparaat	1 255	1 247	1 247	1 247	U01.21 Apparaat
	2 588	2 572	2 572	2 572	U02.21 Apparaat
	1 893	1 882	1 882	1 882	U03.21 Apparaat
	5 736	5 701	5 701	5 701	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Natuur.					
U23.22 Baten-lastendienst	11 500	11 353	11 353	11 353	U01.22 Baten-lastendienst
	15 456	14 370	14 861	14 861	U02.22 Baten-lastendienst
	16 826	16 747	16 849	16 862	U03.22 Baten-lastendienst
	43 782	42 470	43 063	43 076	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de bijdragen aan baten-lastendiensten Algemene Inspectiedienst, de Dienst Landelijk Gebied en de directie Regelingen					
23 Natuur	430 317	420 784	448 381	458 080	
U24.11 Nationale landschappen	18 845	21 778	21 878	21 878	U01.13 Landelijk Natuurlijk
	0	500	2 500	6 563	U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	0	547	547	547	U03.11 Beheer van de EHS
	18 845	22 825	24 925	28 988	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Toegankelijkheid nationale landschappen, Versterking, beheer en behoud landschapskwaliteiten, Cultuurhistorie/Belvedere, Monitoring en onderzoek en Landinrichting en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Verwerving, Landinrichting en Overig beheer					
U24.12 Landschap algemeen	6 061	5 656	5 556	3 656	U01.11 Gebiedenbeleid
	600	0	0	0	U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	6 661	5 656	5 556	3 656	

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Projectfinanciering en Landinrichting, verbeteren ruimtelijke structuur en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Landinrichting en Specifieke projecten					
U24.13 Recreatie in en om de stad	52 658	53 998	53 998	53 998	U01.14 Groen in en om de stad
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Verwerving recreatie in en om de stad, Inrichting recreatie in en om de stad, Kaderwet LNV projectbijdrage en ISV2 en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Recreatie-groen in de stad (ISV), Grootchalig groen; verwerving, Grootchalig groen; inrichting en Regionaal groen					
U24.14 Recreatie algemeen	3 401 32 235	3 449 31 619	3 449 30 526	3 449 28 463	U01.14 Groen in en om de stad U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	35 636	35 068	33 975	31 912	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Verwerving voor toegankelijkheid buiten nationale landschap-pen, Inrichting voor toegankelijkheid buiten nationale landschappen, Routenetwerken, Groene Hart impuls, Staatsbosbeheer voor recreatieve voorzieningen, Midden-Delfland & Grevelingen voor recreatie, Kennis en deskundigheid voor recreatie en Publiek private samenwerking en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Groene Hart Impuls, Bosaanleg buiten de randstad (PPS), Verwerving, Inrichting, Landelijke routenetwerken, Beheer recreatieschappen en Versterking sector.					
U24.21 Apparaat	3 933 136 100	3 907 135 99	3 907 135 99	3 907 135 99	U01.21 Apparaat U02.21 Apparaat U03.21 Apparaat
	4 169	4 141	4 141	4 141	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Natuur en de directie Platteland, inclusief de Raad voor het Landelijk Gebied					
U24.22 Baten-lastendienst	21 767 813 886	22 862 757 882	22 979 782 887	22 979 782 888	U01.22 Baten-lastendienst U02.22 Baten-lastendienst U03.22 Baten-lastendienst
	23 466	24 501	24 648	24 649	
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de bijdrage aan baten-lastendiensten Algemene Inspectie-dienst, de Dienst Landelijk Gebied en de directie Regelingen					
24 Landschap en Recreatie	141 435	146 189	147 243	147 344	
U25.11 Waarborgen niveau van voedsel-veiligheid	29 399	13 178	13 178	12 878	U06.12 Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Risicomanagement, Voedselveiligheid, Consument transparantie en ketenomkering, Destructie en Biotechnologie en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Ketengarantie-systemen, Risicomanagement, Destructie, Handhaving niveau van voedselveiligheid en Overig.					
U25.12 Handhaven diergezondheids-niveau	17 654	17 079	17 079	18 079	U06.11 Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Preventie diergezondheid, I&R, Monitoring early warning en bewaking, Handhaving veterinaire veiligheid en Crisisorganisatie en -management en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten Preventie diergezondheid, Identificatie & Registratiesystemen, Monitoringsprogramma's, Handhaving EU dierziekte-vrije status, Crisisorganisatie dierziekte bestrijding, Vogelpest (Aviaire Influenza) en Overig.					
U25.21 Apparaat	12 102	12 560	12 560	12 560	U06.21 Apparaat

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid.					
U25.22 Baten-lastendienst	50 260	47 123	38 514	38 513	U06.22 Baten-lastendienst
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de bijdragen aan baten-lastendiensten Voedsel Waren Autoriteit, de Algemene Inspectiedienst en de directie Regelingen.					
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid	109 415	89 940	81 331	82 030	
U26.11 Waarborgen van het kennisstelsel	36 492	41 094	41 088	41 088	U07.13 Kennisbasis
	562 964	571 361	571 986	570 426	U08.11 Voorzieningen groen onderwijs
	599 456	612 455	613 074	611 514	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten bekostiging DLO, bekostiging WU, bekostiging groen onderwijs Hoger Beroeps Onderwijs (HBO)/Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO)/Voortgezet Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO) en subsidies en was bij de oude doelstelling ondergebracht bij de instrumenten DLO strategisch onderzoek, bekostiging WU, bekostiging HBO-groen, bekostiging VMBO/MBO groen en ASC-subsidie.					
U26.12 Benutten van de samenhang tussen instellingen	2 220	2 264	2 264	2 264	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
	14 516	14 516	14 516	14 516	U08.11 Voorzieningen groen onderwijs
	6 774	8 195	8 197	8 197	U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbeleid
	8 410	8 779	8 780	8 780	U09.17 Algemeen onderwijsbeleid
	31 920	33 754	33 757	33 757	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten bijdrage INGRA, bijdrage IPC's, AEQUOR, Coöperatie en overige subsidies ondersteuningsstructuur en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten bijdrage Innovatienetwerk, IPC's, Bekostiging VMBO-groen, regeling praktijkleren, overig vakdepartementaal, regelingen ICT en overige regelingen Voortgezet Middelbaar Beroeps Onderwijs/Middelbaar Beroeps Onderwijs-groen algemeen.					
U26.13 Vernieuwen van kennisstelsel	5 100	5 000	4 000	7 700	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
	17 481	17 500	17 642	17 642	U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbeleid
	20 435	24 205	24 309	24 309	U09.17 Algemeen onderwijsbeleid
	43 016	46 705	45 951	49 651	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten onderzoeksvernieuwing, praktijkleren, onderwijskundige innovatieprojecten en subsidies onderwijsvernieuwing en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten stimuleringsprogramma's, regeling praktijkleren, innovatie groen onderwijs, overig vakdepartementaal, overige regel. WU alg., overige regel. HBO-groen alg. en overige regel. VMBO/MBO-groen alg.					
U26.14 Ondersteunen LNV-beleid met kennis	103 224	98 334	96 193	96 193	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
	52 424	52 486	52 486	52 486	U07.15 Wettelijke onderzoekstaken
	4 670	4 000	4 000	4 000	U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbeleid
	10 099	10 353	10 383	10 308	U09.18 Voorlichting
	170 417	165 173	163 062	162 987	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten DLO onderzoeksprogramma's, open programmering onderzoek, stimuleringsprogramma's, DLO wettelijke onderzoekstaken, regionale innovatieprojecten en voorlichtingsprojecten en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten bijdrage DLO, open programmering onderzoek, stimuleringsprogramma's, wettelijke onderzoekstaken, VIA-regeling, regeling cursusonderwijs, innovatie groen onderwijs en voorlichting.					
U26.21 Apparaat	4 222	4 195	4 195	4 195	U07.21 Apparaat

Was/wordt tabel uitgaven					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Kennis.					
U26.22 Baten-lastendienst	634	631	641	641	U09.22 Baten-lastendienst
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling valt hieronder de bijdrage aan de baten-lastendienst Dienst Regelingen.					
26 Kennis en Innovatie	849 665	862 913	860 680	862 745	
U27.11 Uitvoeren reconstructie	19 413	15 445	6 150	– 2000	U01.11 Gebiedenbeleid
	19 269	106 401	97 643	99 643	U01.12 Reconstructie
	38 682	121 846	103 793	97 643	
Het budget is bij de nieuwe doelstelling gebracht onder de instrumenten Flankerende maatregelen EHS, Duurzame landbouw, Duurzaam waterbeheer, Overige maatregelen, AVP, Reconstructie algemeen, SGB Uitvoeringscontract 2001–2004 en SGB Uitvoeringscontract 2005–2006 en was bij de oude doelstellingen ondergebracht bij de instrumenten SGB, Reconstructie pilots, Reconstructie voorbereiding/uitvoering, Experiment intensieve veehouderij en Uitfinanciering NUBL					
U27.21 Apparaat	179	178	178	178	U01.21 Apparaat
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstellingen vallen hieronder de apparaatskosten van de directie Natuur en de directie Platteland					
U27.22 Baten-lastendienst	12 680	13 184	13 253	13 253	U01.22 Baten-lastendienst
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling valt hieronder de bijdrage aan baten-lastendienst Dienst Landelijk Gebied					
27 Reconstructie	51 541	135 208	117 224	111 074	
U28.21 Prijsbijstelling	7 509	7 719	7 778	7 884	U10.21 Prijsbijstelling
U28.22 Loonbijstelling	2 254	2 229	2 226	2 226	U10.22 Loonbijstelling
U28.23 Onvoorzien	– 9 115	– 13 073	– 13 143	– 13 203	U10.23 Onvoorzien
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling vallen hieronder de posten prijsbijstelling, loonbijstelling en onvoorzien.					
28 Nominaal en onvoorzien	648	– 3 125	– 3 139	– 3 093	
U29.11 Internationale contributies	7 420	7 421	7 421	7 421	U11.13 Internationale contributies
U29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	33 608	33 208	33 208	33 208	U11.14 Uitvoering van EU-maatregelen
U29.21 Apparaat	163 058	160 281	160 050	161 830	U11.21 Apparaat
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling vallen hieronder de posten internationale contributies, uitvoering van EU-maatregelen en apparaat.					
29 Algemeen	204 086	200 910	200 679	202 459	

Was/wordt tabel verplichtingen					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
U21.11 Verbeteren van ondernemers- schap en ondernemersklimaat	17 750	17 768	17 668	17 668	U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen U11.11 Emancipatie
	206	209	209	209	
	17 956	17 977	17 877	17 877	
U21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn	2 140	– 4 560	– 4 560	– 4 560	U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen U05.13 Een duurzamer gewas- beschermingspraktijk U05.14 Verbetering dierenwelzijn
	4 036	4 202	4 389	4 389	
	998	998	998	998	
	7 174	640	827	827	
U21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw	8 498	18 742	22 742	17 742	U04.12 Herstructurering veehouderij
	2 775	2 726	2 726	2 726	U04.13 Herstructurering van de glastuinbouw en duurzaam gebruik kernenergie U05.11 Bevorderen biologische landbouw U05.12 Duurzame landbouw/ vermindering mileubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen
	7 550	7 500	0	0	
	8 296	6 494	5 675	5 675	
	27 119	35 462	31 143	26 143	
U21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	5 624	0	0	0	U04.14 Herstructurering visserij
	4 305	4 363	2 098	2 098	U05.15 Ecologisch duurzame visserij
	9 929	4 363	2 098	2 098	
U21.15 Bevorderen van duurzame ketens	8 042	6 154	6 154	5 911	U04.11 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex
U21.21 Apparaat	5 107	5 070	5 070	5 070	U04.21 Apparaat U05.21 Apparaat
	11 274	11 217	11 217	11 217	
	16 381	16 287	16 287	16 287	
U21.22 Baten-lastendienst	18 068	17 542	17 522	17 520	U04.22 Baten-lastendienst U05.22 Baten-lastendienst
	166 509	148 926	126 567	122 776	
	184 577	166 468	144 089	140 296	
21 Duurzaam ondernemen					
U22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw	7 031	3 759	5 349	13 399	U01.11 Gebiedenbeleid
U22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw	438	447	447	447	U04.13 Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie U01.21 Apparaat U01.22 Baten-lastendienst
U22.21 Apparaat	179	178	178	178	
U22.22 Baten-lastendienst	8 387	8 790	8 836	8 836	

Was/wordt tabel verplichtingen					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
22 Agrarische ruimte	16 035	13 174	14 810	22 860	
U23.11 Verwerven Ecologische Hoofd-structuur	132 341	127 140	113 394	119 173	U02.11 Verwerving droge EHS
	11 563	11 563	11 563	11 563	U02.12 Verwerving natte EHS
	143 904	138 703	124 957	130 736	
U23.12 Inrichten Ecologische Hoofd-structuur	39 060	37 044	62 441	59 941	U02.13 Inrichting droge EHS
	1 032	12 682	17 682	17 682	U02.14 Inrichting natte EHS
	40 092	49 726	80 123	77 623	
U23.13 Beheren Ecologische Hoofd-structuur	111 491	96 093	103 124	108 495	U03.11 Beheer van de EHS
U23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	36 963	35 590	35 596	39 125	U01.13 Landelijk Natuurlijk
	2 209	2 209	2 209	2 209	U01.16 Internationaal Natuurlijk
	1 169	1 413	1 413	1 413	U02.13 Inrichting droge EHS
	42 128	42 088	37 688	35 588	U03.11 Beheer van de EHS
	82 469	81 300	76 906	78 335	
U23.21 Apparaat	1 255	1 247	1 247	1 247	U01.21 Apparaat
	2 588	2 572	2 572	2 572	U02.21 Apparaat
	1 893	1 882	1 882	1 882	U03.21 Apparaat
	5 736	5 701	5 701	5 701	
U23.22 Baten-lastendienst	11 500	11 353	11 353	11 353	U01.22 Baten-lastendienst
	15 456	14 370	14 861	14 861	U02.22 Baten-lastendienst
	16 826	16 747	16 849	16 862	U03.22 Baten-lastendienst
	43 782	42 470	43 063	43 076	
23 Natuur					
U24.11 Nationale landschappen	13 943	16 876	16 976	16 976	U01.13 Landelijk Natuurlijk
	0	500	2 500	6 563	U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	0	547	547	547	U03.11 Beheer van de EHS
	13 943	17 923	20 023	24 086	
U24.12 Landschap algemeen	5 954	5 549	5 449	3 549	U01.11 Gebiedenbeleid
	600	0	0	0	U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	6 554	5 549	5 449	3 549	
U24.13 Recreatie in en om de stad	45 124	46 464	46 464	46 464	U01.14 Groen in en om de stad
U24.14 Recreatie algemeen	3 346	3 394	3 394	3 394	U01.14 Groen in en om de stad
	27 511	27 152	26 059	23 996	U01.15 Realisering gevarieerde mogelijkheden in het landelijk gebied
	30 857	30 546	29 453	27 390	

Was/wordt tabel verplichtingen					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
U24.21 Apparaat	3 933 136 100	3 907 135 99	3 907 135 99	3 907 135 99	U01.21 Apparaat U02.21 Apparaat U03.21 Apparaat
	4 169	4 141	4 141	4 141	
U24.22 Baten-lastendienst	21 767 813 886	22 862 757 882	22 979 782 887	22 979 782 888	U01.22 Baten-lastendienst U02.22 Baten-lastendienst U03.22 Baten-lastendienst
	23 466	24 501	24 648	24 649	
24 Landschap en Recreatie	124 113	129 124	130 178	130 279	
U25.11 Waarborgen niveau van voedsel- veiligheid	29 399	13 178	13 178	12 878	U06.12 Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumen- tenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit
U25.12 Handhaven diergezondheids- niveau	17 654	17 079	17 079	18 079	U06.11 Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten
U25.21 Apparaat	12 102	12 560	12 560	12 560	U06.21 Apparaat
U25.22 Agentschappen	50 260	47 123	38 514	38 513	U06.22 Agentschappen
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid	109 415	89 940	81 331	82 030	
U26.11 Waarborgen van het kennisstelsel	41 200 572 297	41 094 572 650	41 088 570 426	41 088 569 936	U07.13 Kennisbasis U08.11 Voorzieningen groen onderwijs
	613 497	613 744	611 514	611 024	
U26.12 Benutten van de samenhang tussen instellingen	2 220	2 264	2 264	2 264	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
	14 516 7 240	14 516 8 210	14 516 8 212	14 516 8 212	U08.11 Voorzieningen groen onderwijs U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbe- leid
	8 610	8 779	8 780	8 780	U09.17 Algemeen onderwijsbeleid
	32 586	33 769	33 772	33 772	
U26.13 Vernieuwen van kennisstelsel	5 100 17 500	5 000 17 500	4 000 17 642	7 700 17 642	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbe- leid
	20 425	24 195	24 299	24 299	U09.17 Algemeen onderwijsbeleid
	43 025	46 695	45 941	49 641	
U26.14 Ondersteunen LNV-beleid met kennis	97 016	96 897	94 756	94 756	U07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
	52 486 4 000	52 486 4 000	52 486 4 000	52 486 4 000	U07.15 Wettelijke onderzoekstaken U09.16 Vakdepartementaal onderwijsbe- leid
	8 548	8 946	8 946	8 946	U09.18 Voorlichting
	162 050	162 329	160 188	160 188	
U26.21 Apparaat	4 222	4 195	4 195	4 195	U07.21 Apparaat
U26.22 Baten-lastendienst	634	631	641	641	U09.22 Baten-lastendienst

Was/wordt tabel verplichtingen					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
26 Kennis en Innovatie	856 014	861 363	856 251	859 461	
U27.11 Uitvoeren reconstructie	10 350	8 800	6 150	– 2000	U01.11 Gebiedenbeleid
	22 269	108 201	97 643	99 643	U01.12 Reconstructie
	32 619	117 001	103 793	97 643	
U27.21 Apparaat	179	178	178	178	U01.21 Apparaat
U27.22 Baten-lastendienst	12 680	13 184	13 253	13 253	U01.22 Baten-lastendienst
27 Reconstructie	45 478	130 363	117 224	111 074	
U28.21 Prijsbijstelling	7 509	7 719	7 778	7 884	U10.21 Prijsbijstelling
U28.22 Loonbijstelling	2 254	2 229	2 226	2 226	U10.22 Loonbijstelling
U28.23 Onvoorzien	– 9 115	– 13 073	– 13 143	– 13 203	U10.23 Onvoorzien
28 Nominaal en onvoorzien	648	– 3 125	– 3 139	– 3 093	
U29.11 Internationale contributies	7 420	7 421	7 421	7 421	U11.13 Internationale contributies
U29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	33 612	33 212	33 212	33 212	U11.14 Uitvoering van EU-maatregelen
U29.21 Apparaat	163 058	160 281	160 050	161 830	U11.21 Apparaat
29 Algemeen	204 090	200 914	200 683	202 463	

Was/wordt tabel ontvangsten					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
M21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn	200	200	200	200	M05.14 Verbetering dierenwelzijn
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe als oude doelstelling uit diergezondheid.					
M21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw	2 852	922	922	922	M04.13 Herstructurering van de glastuinbouw en duzaam gebruik kernenergie
	1 932	1 882	1 882	1 882	M05.11 Bevorderen biologische landbouw
	6 828	538	367	367	M05.12 Duurzame landbouw/ vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen
	11 612	3 342	3 171	3 171	
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe als oude doelstellingen uit EU-bijdragen in het kader van RSG-investeringen (Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw), biologische landbouw en uit ontvangsten O&S-fonds (Ontwikkeling en Saneringsfonds).					
M21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	1 700	1 400	0	0	M04.14 Herstructurering visserij
	10 787	5 841	4 993	4 993	M05.15 Ecologisch duurzame visserij
	12 487	7 241	4 993	4 993	
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe als oude doelstellingen uit EU ontvangsten in het kader van het Financiering Instrument Oriëntatie Visserij (FIOV).					
M21.15 Bevorderen van duurzame ketens	45	45	45	45	M04.11 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex
M21.21 Apparaat	140	140	140	140	M04.21 Apparaat
	2 936	2 936	2 936	2 936	M05.21 Apparaat
	3 076	3 076	3 076	3 076	
21 Duurzaam ondernemen	27 420	13 904	11 485	11 485	
M22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw	67 545	62 715	62 715	62 715	M01.11 Gebiedenbeleid
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe als oude doelstelling uit landinrichtingsrente, bijdragen van derden en EU-bijdragen in het kader van het Plattelands Ontwikkelings Plan (POP) voor inrichting					
22 Agrarische ruimte	67 545	62 715	62 715	62 715	
M23.11 Verwerven Ecologische Hoofd-structuur	1 296	1 296	1 296	1 296	M01.11 Gebiedenbeleid
	9 320	0	0	0	M02.11 Verwerving droge EHS
	10 616	1 296	1 296	1 296	
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe als oude doelstellingen uit EU-bijdragen voor verwerving in het kader van het POP					
M23.12 Inrichten Ecologische Hoofd-structuur	3 305	3 175	3 175	3 175	M02.13 Inrichting droge EHS
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit bijdragen van derden en EU-bijdragen in het kader van het POP voor inrichting					

Was/wordt tabel ontvangsten					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
M23.13 Beheren Ecologische Hoofd-structuur	18 330	0	0	0	M03.11 Beheer van de EHS
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit EU-bijdragen voor het subsidieregelingenstelsel Programma Beheer					
M23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	2 085	1 285	1 285	1 285	M01.13 Landelijk Natuurlijk
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit ontvangsten voor jachtakten, EU-ontvangsten t.b.v. de regeling Stimulering Bos op Landbouwgronden (SBL) en overige ontvangsten					
M23.21 Apparaat	42 163 103	42 163 103	42 163 103	42 163 103	M01.21 Apparaat M02.21 Apparaat M03.21 Apparaat
	308	308	308	308	
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit apparaatsontvangsten voor de directie Natuur					
23 Natuur	34 644	6 064	6 064	6 064	
M24.13 Recreatie in en om de stad	50	0	0	0	M01.14 Groen in en om de stad
M24.14 Recreatie algemeen	740	740	740	740	M01.11 Gebiedenbeleid
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstellingen uit diverse ontvangsten op het gebied van recreatie					
M24.21 Apparaat	10	10	10	10	M01.21 Apparaat
24 Landschap en Recreatie	800	750	750	750	
M25.12 Handhaven diergezondheids-niveau	17 900	0	0	0	M06.11 Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit EU-ontvangsten in het kader van de AI-vogelpest.					
M25.21 Apparaat	2 040	2 040	2 040	2 040	M06.21 Apparaat
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit ontvangsten van het bedrijfsleven in het kader van de I&R Varkens en de Bureau Registratie Diergeneesmiddelen (BRD)					
M25.22 Agentschappen	13 000	11 000	3 000	3 000	M06.22 Agentschappen
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit ontvangsten in het kader van de ontvangstentaakstelling uitvoering EU-regeling Voedselkwaliteit en Diergezondheid en de ontvangsten van het bedrijfsleven in het kader van de Rood-vleeskeuring.					
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid	32 940	13 040	5 040	5 040	
M26.11 Waarborgen van het kennisstelsel	8 802 30	8 802 30	8 802 30	8 802 30	M07.13 Kennisbasis M08.11 Voorzieningen groen onderwijs
	8 832	8 832	8 832	8 832	
Zowel bij de nieuwe als de oude doelstellingen bestaan de ontvangsten uit rente en aflossing DLO en ontvangsten onderwijs					
M26.12 Benutten van de samenhang tussen instellingen	45	45	45	45	M09.16 Vakdepartementaal onderwijsbeleid
De ontvangsten zijn bij de nieuwe doelstelling gebracht onder ontvangsten onderwijs en waren bij de oude doelstelling ondergebracht bij vakdepartementaal onderwijsbeleid.					

Was/wordt tabel ontvangsten					
Operationele doelstelling nieuw	2006	2007	2008	2009	Operationele doelstelling oud
M26.14 Ondersteunen LNV-beleid met kennis	5 100	5 000	4 000	7 700	M07.14 Beleidsondersteunend onderzoek
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit FES-ontvangsten.					
M26.21 Apparaat	17	17	17	17	M07.21 Apparaat
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling vallen hieronder de apparaatsontvangsten van de directie Kennis.					
26 Kennis en Innovatie	13 994	13 894	12 894	16 594	
M27.11 Uitvoeren reconstructie	3 650	0	0	0	M01.11 Gebiedenbeleid
De ontvangsten bestaan zowel bij de oude als nieuwe doelstelling uit EU-ontvangsten in het kader van het POP voor reconstructie					
27 Reconstructie	3 650	0	0	0	
M29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	275 684	275 684	275 684	275 684	M11.14 Uitvoering van EU-maatregelen
De ontvangsten bestaan zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling uit landbouwheffingen en EU-bijdragen voor het uitvoeren van maatregelen					
M29.21 Apparaat	8 850	8 650	8 650	8 650	M11.21 Apparaat
Zowel bij de nieuwe doelstelling als de oude doelstelling vallen hieronder diverse algemene apparaatsontvangsten van LNV.					
29 Algemeen	284 534	284 334	284 334	284 334	

BIJLAGE MOTIES EN TOEZEGGINGEN

Door de Staten-Generaal aanvaarde moties

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Verzoekt de regering al het haar mogelijke te doen, respectievelijk zich er krachtig voor in te spannen, dat vanaf 1 juli 2005 de rentesubsidie van kracht kan worden en de daaraan verbonden regeling kan worden opengesteld, vooralsnog steunende op nationale middelen, zo spoedig mogelijk daarna vermeerderd door cofinanciering in het kader van de plattelandsontwikkelingsgelden vanuit de Europese Unie.	28 385 nr. 42, Motie van der Vlies c.s.	Zie brief aan de TK d.d. 18-04-2005
Roept de regering op het «nee-tenzij»-regime in de nabijheid van natuurgebieden niet van toepassing te verklaren en formeel geen «beïnvloedingsgebieden» aan te wijzen.	29 576 nr. 4, Motie Schreijer-Pierik, Van den Brink, Snijder-Hazelhoff en Van der Vlies	Zie brief aan TK d.d. 03-12-2004
Roept de regering op het «ja-mits»-regime formeel van kracht te verklaren voor agrarische bedrijven in bedoelde gebieden, en formeel vast te leggen dat functie- en bestemmingswijziging van bedoelde gebieden alleen op basis van vrijwilligheid zal plaatsvinden.	29 576 nr. 5, Motie Schreijer-Pierik, Van den Brink, Snijder-Hazelhoff en Van der Vlies	Zie brief aan TK d.d. 03-12-2004
Roept de regering op, afgezien van de reeds aangewezen «Greenports», af te zien van rijksbeleid voor verdere clustering van niet-grondgebonden en kapitaalintensieve bedrijven in landbouw-ontwikkelingsgebieden, en af te zien van verdere aanwijzing van landbouwonwikkelingsgebieden.	29 576 nr. 6 Motie Schreijer-Pierik, Van den Brink, Snijder-Hazelhoff en Van der Vlies	Wordt uitgevoerd.
Roept de regering op te bepalen dat in de integrale uitvoeringsprogramma's van de nationale landschappen niet alleen specifiek aandacht en ruimte nodig is voor de grondgebonden landbouw, natuur, toerisme en recreatie, en de veenweideproblematiek, maar óók voor de aanwezige gemengde bedrijven, niet-grondgebonden landbouwbedrijven, en intensieve veehouderij.	29 576 nr. 7. Motie Schreijer-Pierik, Van den Brink, Snijder-Hazelhoff en Van der Vlies	Motie is verwerkt in deel 3A van de PKB Nota Ruimte zoals deze naar de Eerste Kamer is verzonden.
Verzoekt de regering om voor de gebieden waar grootschalige landbouw plaatsvindt, kavelruil en landinrichting in te zetten als mogelijk structuurverbeterend instrument.	29 576 nr. 9, Motie Snijder-Hazelhoff en Schreijer-Pierik	Wordt uitgevoerd.
Verzoekt de regering om de provincies aan te spreken om in hun ruimtelijke ordening rekening te houden met toekomstige GIOS-projecten indien hier weer financiële middelen voor zijn.	29 576 nr. 10, Motie Van der Ham	Wordt uitgevoerd.
Roept de regering op geen vergaande afspraken vast te leggen in het kader van het ILG met derden zonder daarbij de Tweede Kamer uitdrukkelijk om goedkeuring te vragen.	29 800 XIV nr. 35, Motie Kruijsen	Wordt uitgevoerd.
Verzoekt de regering aan te geven voor welke doelen van de EHS wie resultaat- en wie uitvoerings-verantwoordelijk is.	29 800 XIV nr. 36, Motie Kruijsen	Zal bij natuurdoelenkaart (najaar 2005) worden betrokken.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Verzoekt samen met betrokkenen vier pilots uit te werken teneinde de weidegang te stimuleren.	29 800 XIV nr. 37, Motie Atsma	Zie brief aan TK d.d. 27-05-2005
Verzoekt de regering te onderzoeken wat de belangrijkste effecten zijn (geweest) van bovengenoemde wetgeving [die in algemene zin verkoop onder de inkoopprijs tegengaat – red.] in de verschillende EU-lidstaten. Verzoekt voorts de haalbaarheid en introductie van vergelijkbare wetgeving in Nederland te onderzoeken en te betrekken bij de wijziging van de Mededingingswet 2005.	29 800 XIV nr. 38, Motie Atsma	Zie brief aan de TK d.d. 01-07-2005
Verzoekt de regering te zorgen voor afstemming van en duidelijkheid over de interpretatie van ARBO-wetgeving om het mogelijk te maken dat 14- en 15-jarigen, op een veilige en verantwoorde manier, ruimer kunnen worden ingezet en de Kamer hierover uiterlijk 31 maart 2005 te rapporteren.	29 800 XIV nr. 39, Motie Mastwijk c.s.	Motie wordt uitgevoerd door minister van SZW, zie brief aan de TK d.d. 21-03-2005.
Roept de regering op met de grootst mogelijke spoed op alle relevante beleidsterreinen een level-playing-field te bereiken.	29 800 XIV nr. 40, Motie Van den Brink	Wordt uitgevoerd.
Verzoekt de regering om de netto-begrenzing van de EHS zo snel mogelijk te realiseren.	29 800 XIV nr. 43, Motie Snijder	Zal bij natuurdoelenkaart (najaar 2005) worden betrokken.
Verzoekt de regering niet in te stemmen met heropening van de walvisvangst.	29 800 XIV nr. 49, Motie van der Ham	Zie brief aan TK d.d. 26-11-2004 en brief aan TK d.d. 08-07-2005
Roept de regering op alleen de reeds gemaakte concrete bestuurlijke afspraken en aangevane verplichtingen voor wat betreft de ecologische verbindingzones na te komen en vervolgens in samenspraak met medeoverheden en belangenorganisaties te komen tot een herprioritering van de robuuste verbindingen, waarbij deze verbindingen bij voorkeur gerealiseerd worden door versterking van bestaande ecologische verbindingzones en waarbij binnen de budgettaire mogelijkheden en binnen de omvang van de EHS ha. (728 500 ha.) dient te worden gebleven; roept de regering op deze herprioritering ter stond ter hand te nemen en af te ronden in 2005.	29 800 XIV nr. 57 Motie Snijder	Eerste deel motie is uitgevoerd, zie brief aan TK d.d. 22 juni 2005. Tweede deel motie is in uitvoering (najaar 2005).
Roept de regering op meer tijd te nemen voor de aanwijzing van ganzenfourageergebieden en het daartoe te leiden dat de aanwijzing van de ganzenfourageergebieden in het gehele land op vrijwillige basis plaatsvindt in nauw overleg met de belangstellenden.	29 446 nr. 9, Motie Schreijer-Pierik en Snijder-Hazelhoff	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005
Provincies zodanige ontheffingsvoorwaarden laten stellen aan de jacht dat een adequate en effectieve uitvoering van het beleidskader geborgd wordt.	29 446 nr. 10, Motie Schreijer-Pierik	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005
Verzoekt de regering tot een jaarlijkse bundeling van de schadeverzoeken mbt ganzenfourageergebieden per grondgebruiker uitgaande van een drempelbedrag van 250 euro per jaar.	29 446 nr. 11, Motie Snijder-Hazelhoff c.s.	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Verzoekt de regering een aanvullende strategie uit te werken voor mogelijke nalevings- en draagvlakproblemen bij de FF-wet, en hierbij te overwegen om een zelfcontrolesysteem in de gedragscodes verplicht te stellen.	29 446, nr. 18, Motie Van Velzen en Kruijsen	Zie brief aan TK d.d. 31-01-2005
Verzoekt de regering de FF-wet te wijzigen zodat deze strikt in overeenstemming wordt gebracht met de VHR gebezigde terminologie, met dien verstande dat deze wet alsdan slechts van toepassing is op de thans aangemelde VHR gebieden.	29 446, nr. 20, Motie Schreijer-Pierik	Zie brief aan TK d.d. 31-01-2005
Verzoekt de term wezenlijke invloed in de amvb te verduidelijken.	29 446 nr. 21, Motie Kruijsen	Zie brief aan TK d.d. 31-01-2005
Verzoekt de regering om bij de Canadese overheid aan te dringen op het stimuleren van alternatieven voor de wijze van doden van zeehonden.	29 800 XIV nr. 74, Motie Van den Brink	Motie is uitgevoerd.
Verzoekt de regering te streven naar een hervorming van het suikermarktbeleid die aansluit bij de breed gedragen plannen van het Platform Toekomst Suikermarkt.	21 501-32 nr. 125, Motie Atsma	Wordt uitgevoerd.
Verzoekt de regering bij de Europese Commissie aan te dringen op een hervorming van de Europese suikermarkt, waarbij ontmoediging van de productie van C-suiker onderdeel van het beleid uitmaakt.	21 501-32 nr. 127, Motie van den Brink	Wordt uitgevoerd conform reactie minister LNV.
Verzoekt de regering om de beschikbare middelen voor bevordering van de productie van biobrandstoffen ook in te zetten voor de productie van bio-ethanol uit suiker; Verzoekt de regering zich in te zetten dat de middelen die in de Europese Unie gereserveerd zijn voor exportsubsidies worden aangewend voor onder andere het stimuleren van de verwerking van suiker tot bio-ethanol.	21 501-32 nr. 130, Motie Waalkens en Van Velzen	Wordt uitgevoerd conform reactie minister LNV.
Verzoekt de regering alles in het werk te stellen om de normstelling van 0,1% bij zaaizaad en pootgoed op Europees niveau wettelijk vast te leggen.	29 404 nr. 17, Motie Waalkens	Wordt uitgevoerd conform reactie minister LNV.
Verzoekt de regering initiatieven die door de regering worden goedgekeurd per 1 januari 2006 een ontheffing te verlenen van spoor 1.	29 930 / 30 004 nr. 16, Motie Koopmans en Oplaat	Zie brief aan TK d.d. 27-06-2005
Verzoekt de regering in Brussel bij te dragen aan het opnemen van monitoring en toetsing van nitraat in de grondwaterrichtlijn, met daarin de mogelijkheid om diep te meten (minimaal 5 meter beneden grondwaterspiegel), en om de mogelijkheden uit de nieuwe grondwaterrichtlijn in Nederland maximaal in te zetten bij de onderbouwing van het volgende Derogatieverzoek.	29 930 / 30 004 nr. 35, Motie Koopmans en Oplaat	Zie brief aan de TK (staatssecretaris van VROM) d.d. 21-06-2005
Roept de regering op in overleg met de sector te zoeken naar werkbare alternatieven (in het kader van de beperking dat scheuren op grasland alleen is toegestaan in de periode van 1 februari-10 mei en scheuren van grasland op klei van 1 februari-16 september)	29 930 / 30 004 nr. 36, Motie Van den Brink	Zie brief aan TK d.d. 27-06-2005

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Roept de regering op om in het uitvoeringsbesluit vast te leggen dat schapen die buiten het groeiseizoen worden uitgeweid en die niet worden bijgevoederd, vrijgesteld worden van administratieve verplichtingen.	29 930 / 30 004 nr. 37, Motie Van den Brink	Zie brief aan TK d.d. 27-06-2005
Verzoekt de regering een taskforce mestbewerking en mestverwerking in te stellen die kansrijke initiatieven stimuleert en beoordeelt en de vergunningverlening faciliteert.	29 930/30 004 nr. 25, Motie Van der Vlies	Zie brief aan TK d.d. 27-06-2005
Verzoekt de regering de bereidheid te tonen tot verdere hervorming van het EU-landbouwbeleid, indien dit nodig is voor het welslagen van de komende ministeriële WTO-conferentie in Hong Kong.	25 074 nr. 90, Motie Douma/Dézentjé Hamming	Zie brief aan de TK d.d. 01-07-2005
Verzoekt de regering bij voorstellen voor het wederom instellen of verhogen van exportrestituties door de Europese Unie tegen deze voorstellen te stemmen.	25 074 nr. 91 HERDRUK, Motie Douma en Vendrik	Zie brief aan de TK d.d. 01-07-2005
Verzoekt de regering om de Kamer aan het begin van het Brits voorzitterschap een notitie over een herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de periode tot 2013 te doen toekomen.	21 501–20, nr. 285, Motie van der Laan c.s.	Zie brief aan de TK d.d. 08-07-2005
Verzoekt de regering bij vervolgbesprekingen over de financiële perspectieven 2007–2013 een inzet te hanteren die gebaseerd is op de volgende doelstellingen: – een hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, gericht op liberalisering van de handel, duurzaamheid en volledige afbouw van productsteun en het beperken van de uitgaven.	21 501–20, nr. 283, Motie Timmermans/Van Baalen	Zie brief aan de TK d.d. 08-07-2005

Door de bewindslieden gedane toezeggingen aan de Tweede Kamer

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Algemeen		
Minister zegt toe de Kamer over een half jaar te informeren over de voortgang van de in gang gezette verbeteracties bij Laser / Dienst Regelingen.	AO Werkzaamheden Laser d.d. 17-06-2004	Zie brieven aan TK d.d. 28-01-2005, 29-03-2005 en 07-07-2005.
Minister zal na het mestdebat een voortgangsnotitie naar de TK zenden over vermindering van administratieve lasten.	AO Dienst Regelingen, Toezicht op Controle, Administratieve lasten d.d. 14-04-2005	Brief volgt in het najaar van 2005.
Modulair subsidiestelsel zal in 2006 ingaan.	Brief aan TK d.d. 11-03-2005	Wordt aan gewerkt. Zie beleidsagenda 2006.

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Vitaal platteland, natuur en recreatie		
Samen met de Staatssecretaris van VROM zal de minister van LNV de verbrede doelstelling van de Koopmansgelden nader uitwerken en de kamer van de uitkomsten op de hoogte stellen. De Koopmansgelden zullen vooral worden ingezet voor landschap, kavelruil, landinrichting en kennis.	Begrotingsbehandeling 2005 d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 13-12-2004. Nadere brief hierover volgt in september 2005.
Minister zal de TK over de inhoud van de Commissievoorstellen voor de nieuwe Kaderverordening Plattelandsontwikkeling (2007-2013) en de Nederlandse standpuntbepaling berichten.	Brief aan TK d.d. 16-08-2004	Zie brief aan TK d.d. 16-11-2004
Tussenrapportage stand van zaken FF-wet naar de TK zenden.	AO FF-wet d.d. 08-12-2004 en brief aan TK d.d. 31-01-2005	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005
Minister zegt toe de vos op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen.	AO FF-wet d.d. 22 juni 2005	Wordt aan gewerkt.
Minister zegt toe de circulaire Faunabeheer en Schadebestrijding naar de TK te zenden.	AO FF-wet d.d. 14-10-2004	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005
Minister zal bij de nadere uitwerking van het ILG laten nagaan op welke manier in de ILG-contracten afspraken kunnen worden gemaakt over de kwaliteitsborging van de EHS.	Brief aan TK d.d. 03-12-2004	Wordt uitgevoerd.
Met natuurbeherende organisaties zal de minister in contact treden over de bijdrage van de terreinbeherende organisaties aan de opvang van ganzen.	AO FF-wet d.d. 14-10-2004	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005 en AO FF-wet d.d. 22 juni 2005
Calamiteitenplan waarbij de adviezen van de Wetenschappelijke adviescommissie Oostvaardersplassen en de ervaring van de winter 2004-2005 betrokken worden, zal binnen enkele maanden naar TK worden gezonden.	AO Oostvaardersplassen d.d. 11-03-2005	Wordt aan gewerkt.
TK informeren over het oordeel van de Europese Commissie over de wijziging van de NB-wet 1998 zoals door het parlement is aangenomen en is gepubliceerd in Staatsblad.	Brief aan TK d.d. 29-03-2005	Brief aan Europese Commissie is verzonden. Reactie EC is nog niet binnen.
Minister probeert zo snel mogelijk een verbod op import van zeehondenproducten te realiseren, onder de voorwaarde van WTO-conformiteit.	AO Cites d.d. 15 juni 2005	Wordt aan gewerkt.
Eerste aanzet van beleidskader duurzaam toerisme en recreatie na de zomer gereed.	AO toerisme en recreatie d.d. 29-03-2005	Wordt aan gewerkt
Momenteel wordt samen met de provincies een beleidskader omslag van verwerving naar beheer opgesteld. Hierin zal worden vastgelegd in welke gebieden de omslag zal plaatsvinden. Minister streeft er naar het beleidskader dit najaar af te ronden.	Brief aan TK d.d. 13-10-2004	Zie brief aan TK d.d. 14-06-2005

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Duurzaam ondernemen		
Minister zegt toe dat hij in 2005 een visie zal uitbrengen over de toekomstige ontwikkelingen in de landbouw, mede gezien in het licht van de Europa en in internationaal perspectief.	NO AVP d.d. 04-10-2004	Toekomstvisie Landbouw is begin september gepresenteerd.
Minister is bereid in een perspectiefbrief zijn visie te geven op de toekomst van het agrocluster en zal de TK een dergelijke brief doen toekomen, vooruitlopend op de landbouwvisie die eerder in het vooruitzicht is gesteld. De perspectiefbrief zal zich vooral richten op de versterking van concurrentiekracht, ondernemerschap en innovatie.	Begrotingsbehandeling 2005 d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 13-12-2004
Minister zal een brief over het debat intensieve veehouderij & de slotconclusies van de Baarn-bijeenkomst (januari 2005) naar TK zenden.	AO Landbouw en Visserijraad d.d. 20-01-2005	Zie brief aan TK d.d. 02-05-2005
Minister wil maximaal gebruik maken van de informatie die al in de bedrijfsmanagementsystemen in de bedrijfsketen aanwezig is en heeft dienaangaande het bedrijfsleven uitgenodigd om met voorstellen te komen. Minister zal het «plan Oplaat» koppelen aan de initiatieven die gaande zijn en bezien hoe daarbij kan worden aangesloten.	Begrotingsbehandeling 2005 d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 11-03-2005
De minister zal de TK informeren over de voortgang van de nieuwe gewasbeschermingswet.	Brief aan TK d.d. 30-09-2004	Zie brief aan TK d.d. 29-04-2005
Over de exacte invulling van de pilots inzake weidegang (motie Atsma 29 800 XIV, nr. 37), het aantal en de inhoud ervan, zal de Kamer nader worden geïnformeerd.	Begrotingsbehandeling 2005 d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 27-05-2005
Minister streeft ernaar om de tegemoetkomings-regeling oogstschade 2002 door zware regenval nog dit jaar te goedkeuring voor te leggen aan de Europese Commissie. TK wordt hierover op de hoogte houden.	Brief aan TK d.d. 04-11-2004	Zie brieven aan TK d.d. 16-12-2004 en 04-02-2005
Minister zal nagaan welke mogelijkheden er zijn om te stimuleren dat vorstschade een verzekeraar risico wordt. Hierbij zal overlegd met het ministerie van Financiën over het mogelijk onderbrengen van vorstschade onder de huidige waterschade-verzekering.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 26-05-2005	Overleg met Financiën loopt.
Het is aan de betrokken partijen om verder invulling te geven aan hun afspraken over coëxistentie. Begin 2005 zal minister de TK berichten over de wijze waarop de overheid zal bijdragen aan de invulling van de afspraken.	Brief aan TK d.d. 05-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 07-04-2005 en AO Coëxistentie d.d. 16 juni 2005
De ministers van Justitie en LNV werken momenteel aan een conceptwetsvoorstel Pacht langs de lijnen van voorstel van zes organisaties van belanghebbenden.	Brief aan TK d.d. 29-04-2005	Conceptwetsvoorstel is gereed en zal aan Ministerraad worden aangeboden.
De Kamer ontvangt een brief met een doorrekening van de voorstellen van het Suikerplatform.	AO WTO Mercosur d.d. 03-02-2005	Zie brief aan TK d.d. 11-02-2005

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Minister verwacht in de loop van 2005 meer duidelijkheid te kunnen geven over het tijdstip en de vorm van het experiment met een prijssubsidie op biologische producten (t.b.v. verkleining prijsverschil biologisch – gangbaar).	Brief aan TK d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 22-03-2005
Minister deelt TK mee dat hij samen met V&W en VROM onderzoekt welke concrete kansen er liggen op het dossier biobrandstoffen /biodiesel, mede i.r.t. de luchtkwaliteitsproblematiek. Binnen ongeveer een half jaar zullen verschillende initiatieven tot redelijke duidelijkheid moeten leiden.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 26-05-2005	Onderzoek loopt.
Minister bekijkt of het LEI de verschillende informatie voor de berekening van de internalisering van maatschappelijke kosten (o.a. dierziektenbestrijding, reiniging grond- en drinkwater) in de kostprijzen in de varkenssector (voor zowel biologisch als regulier) kan samenvoegen en aan de Kamer kan doen toekomen.	Nota-overleg Duurzame Daadkracht TK d.d. 19-04-04	Zie brief aan TK d.d. 7-03-05
De minister zal de Kamer met een brief informeren over de onderhandelingen in WTO-verband inzake non-trade concerns & (het onderzoek naar) de heffing op onduurzaam geproduceerde producten van buiten de EU.	AO Biologische landbouw d.d. 04-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 24-06-2005
Minister is voornemens met ingang van 2005 een investeringssteunregeling voor jonge boeren in te voeren.	Brief aan TK d.d. 08-06-2004	Zie brief aan TK d.d. 27-05-2005
Minister zal de TK in 2005 berichten over de herijking van het ruimtelijk beleid voor de glastuinbouw.	Begrotingsbehandeling 2005 d.d. 17-11-2004	Herijking van beleid is in september 2005 naar TK verzonden.
Visserij		
Zodra het overleg met betrokken partijen tot resultaat heeft geleid, zal de Kamer een nader uitgewerkte notitie met betrekking tot het IJsselmeerbeleid worden toegezonden.	Brief d.d. 15-04-2004	Zie brief aan TK d.d. 02-03-2005
Minister zal overleg voeren met sector en gemeentes over financiële deelname bij de sanering van de IJsselmeervisserij.	AO Duurzame Visserij d.d. 30-06-2004	Zie brief aan TK d.d. 02-03-2005
Minister zal de Kamer informeren over de voortgang van de uitkoop van de kokkelvisserij.	AO Waddenbeleid d.d. 10-02-2005	Zie brief aan de TK d.d. 8-07-2005.
Minister zal in overleg met het OM nagaan op welke wijze het overheidsinstrumentarium versterkt kan worden ter stimulering van de naleving van de visserijregelgeving (met name toegelaten motorvermogens).	Brief d.d. 17-06-2004	Zie brief aan de TK d.d. 25-05-2005
Minister zendt een brief aan de TK over de definitie van mosselbanken.	AO Visserijbeleid d.d. 16-12-2004	Zie brief aan TK d.d. 29-03-2005
Medio 2004 zal de Stuurgroep Nijpels in haar eindrapportage verslag uitbrengen van de voorde- ringen.	Brief d.d. 18-12-2003	Zie brief aan TK d.d. 24-02-2005

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Voedselveiligheid, voedselkwaliteit en diergezondheid		
Minister zal tijdens het Europees voorzitterschap streven naar een besluit op een verplicht GPS-systeem in het kader van diertransporten.	Nota-Overleg over de toekomst van de intensieve veehouderij d.d. 7 juni 2004	Zie brief aan TK d.d. 25-11-2004
De Kamer ontvangt een brief over het chippen van paarden en de alternatieve mogelijkheid van het DNA-profiel.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 21-04-2005	Zie brief aan TK d.d. 25-04-2005
De Kamer ontvangt een brief over de roll-on & roll-off-problematiek.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 21-04-2005	Zie brief aan TK d.d. 25-05-2005
De verkorte positieflijst zal op korte termijn naar de Tweede Kamer gezonden worden.	AO& VAO Cites d.d. 16 en 24 maart 2005	Zie brief aan TK d.d. 11-05-2005
Met betrekking tot ketengarantiesystemen zal de minister in het eerste kwartaal van 2004 duidelijk maken onder welke voorwaarden de overheid over wil gaan van directe controle en toezicht naar «toezicht op toezicht».	Brief d.d. 10-10-2003 & brief d.d. 19-12-2003	Zie brief aan TK d.d. 22-03-2005
Minister zal de TK informeren over uitkomsten Conferentie dierziektenbestrijding met (hopelijk) alternatieven voor de ruimingen van hobbydieren.	AO Evaluatie AI d.d. 29-06-2004	Zie brief aan TK d.d. 25-01-2005
Minister zegt de Kamer toe dat bij een dierziekte-uitbraak de ruimte in het beleid zal worden benutten voor een genuanceerd beleid ten aanzien van de hobbydieren.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 16-06-2005	Wordt uitgevoerd.
Er wordt een passage opgenomen in nota Consumentenbescherming en Voedselveiligheid over verdeling verantwoordelijkheden ministers LNV/VWS in de voedselproductieketen.	AO VWA d.d. 13-11-2003, brief aan TK d.d. 23-04-2004 en Vragenuurtje d.d. 08-06-2004	Zie brief aan TK d.d. 03-02-2005
Minister zegt toe een brief naar de TK te zenden over de precieze verantwoordelijkheidsverdeling tussen VWS en LNV inzake de VWA.	Vragenuurtje TK d.d. 08-06-2004	Zie brief aan TK d.d. 20-05-2005
Minister gaat door met zijn nadere onderzoek naar de herziening van het destructiebestel, de volgende elementen worden daarbij betrokken: calamiteitenplan noodcapaciteit bereidheid gemeenten het private deel van het door Waalkens voorgestelde systeem bezien op verschuivingen in de sector, administratieve aspecten en de houding van de boer t.o.v. omgang met dieren.	AO destructie d.d. 10-02-2005	Onderzoek loopt.
Kamer wordt geïnformeerd over de minimumnormen voor het welzijn van vleeskuikens.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 16-06-2005	Brief volgt in najaar 2005.
Kamer zal voor 1 november 2005 worden geïnformeerd over de Europese hygiëneverordeningen.	AO Landbouw- en Visserijraad d.d. 16-06-2005	Brief volgt in oktober 2005.
TK wordt in het voorjaar van 2005 nader geïnformeerd over het openbaar maken van controlegegevens (inspectierapporten) van de VWA.	Brief aan TK d.d. 17-11-2004	Zie brief aan TK d.d. 23-06-2005

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Kennisontwikkeling en innovatie		
Het rapport over de toekomstige positionering van de Stichting STOAS zal in het najaar aan de Kamer worden verzonden, nadat overleg met de betrokken onderwijsinstellingen heeft plaatsgevonden.	Brief aan TK d.d. 20-09-2004	Zie brief aan TK d.d. 07-04-2005
De stichting STOAS zal de betrokkenen aansprakelijk stellen voor de onrechtmatig bestede publieke middelen. De minister zal de TK informeren over de resultaten van deze terugvordering.	Brief aan TK d.d. 07-04-2005	In uitvoering.
De uitwerking van het plan van aanpak Harmonisatie Groen Onderwijs ligt op schema, zodat de Kamer in juni de notitie daarover zal ontvangen. In de notitie zal ook worden ingegaan op de beperkte fusiemogelijkheden voor AOC's door de WEB en op het punt van de integrale bekostiging (inzake domeinverkenning).	AO Harmonisatie Groen Onderwijs d.d. 24-02-2005	In uitvoering.

Door de bewindslieden gedane toezeggingen aan de Eerste Kamer

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zal de Eerste Kamer informeren over de verkoop van gronden tussen overheden en de vorming van een Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf.	Beleidsdebat ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland d.d. 21-03-2005	Informatie volgt in het najaar van 2005.
De minister zal een notitie sturen over de samenhang tussen de EHS, de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water en de beleidsconsequenties daarvan, in samenhang met een toezegging van de Staatssecretaris van VROM over ditzelfde onderwerp. Daarbij wordt een koppeling gelegd met een toezegging aan de heer Jager (Tweede Kamerlid) m.b.t. uitleg van de gehanteerde begrippen in de Vogel- en Habitatrichtlijn.	Beleidsdebat ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland d.d. 21-03-2005	In uitvoering.
De minister zegt toe de Eerste Kamer schriftelijk te informeren over de verkoop van domeingronden in de omgeving van Almere (in overleg met de Staatssecretaris van Financiën).	Beleidsdebat ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland d.d. 21-03-2005	Informatie volgt in het najaar van 2005.

BIJLAGE ZBO'S EN RWT'S

Instelling	RWT	ZBO	Bijdrage LNV 2006 (x € 1 000)	(Beleids-) artikel(en)
1. Hogere Agrarische Onderwijsinstellingen(HAS) (6)	j	n	55 826	26
2. Wageningen Universiteit	j	n	136 954	26
3. Agrarische Opleidingscentra (AOC's) (13)	j	n	372 421	26
4. Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst Tuinbouw	j	j	–	
5. Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdiensten (Zaaizaad en Pootgoed Landbouwgewassen) (NAK)	j	j	–	
6. Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD)	j	j	–	
7. Stichting Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ)	j	j	–	25
8. Stichting Controlebureau voor Pluimvee, Eieren en eiprodukten- (CPE)	j	j	–	
9. Stichting Kwaliteitscontrolebureau voor Groente en Fruit (KCB)	j	j	248	21
10. Stichting Kwaliteitscontrole Alternatieve Landbouwproductiemethoden (SKAL)	j	j	–	
11. Staatsbosbeheer	j	j	77 695	23 en 24
12. Faunafonds	j	j	5 700	23
13. Bureau Beheer landbouwgronden	j	j	55 004	23 en 24
14. Commissie Beheer Landbouwgronden	n	j	PM	
15. Centrale Grondkamer	n	j	160	29
16. Regionale Grondkamers Z, ZW, NW, N, O	n	j	–	
17. Reconstructiecommissie Grevelingen-Midden Delfland	n	j	–	
18. Commissies voor de samenstelling van de Rassenlijst voor Landbouw-, Groente-, Fruit-, Sier- en Bosbouwgewassen	n	j	i	
19. College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB)	j	j	261	21
20. Stichting Landelijke Inspectie Dienst voor Dieren (LID)	n	j	182	21
21. Inspectiedienst Gezelschapsdieren	n	j	–	
22. Raad voor het Kwekersrecht	n	j	435	29
23. Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau	n	j	–	
24. Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw (BF)	j	j	–	
25. Stichting Ontwikkelings- en saneringsfonds voor de Landbouw	j	j	–	
26. Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Visserij	j	j	–	
27. Kamer voor de Binnenvisserij	n	j	–	
28. Stichting examens vakbekwaamheid honden en kattenbesluit (SEV)	j	j	–	
29. Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij (OVb)	n	j	–	
30. Erkende stamboekverenigingen (28x)	n	j	–	
31. Stichting DLO	j	n	173 968	26
32. Rendac	j	n	16 100	25

BIJLAGE EUROPESE GELDSTROMEN

1. Inleiding

Deze bijlage biedt inzicht in de Europese geldstromen die relevant zijn voor de beleidsterreinen van het Ministerie van LNV. Zij bevat een samenhangend overzicht van deze geldstromen en de co-financiering met LNV-middelen en middelen van andere overheden en private partijen. De betreffende EU-middelen zijn gestoeld op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en het Structuurbeleid.

Binnen het GLB zijn twee pijlers te onderscheiden. De eerste pijler bestaat uit het markt- en prijsbeleid, de tweede pijler uit het plattelandsbeleid. Het markt- en prijsbeleid richt zich op het stabiliseren van de landbouwprijzen en -inkomens. Hiervoor worden instrumenten ingezet als exportrestituties, interventie maatregelen en inkomenssteun. Het plattelandsbeleid richt zich op de kwaliteit van alle plattelandsgebieden in de Unie.

Het GVB is in de eerste plaats gericht op de ontwikkeling van een verantwoorde visserijketen waarmee een evenwichtige en duurzame exploitatie van de visstand wordt bevorderd. Hiertoe zijn in EU-verband regels opgesteld onder andere ten aanzien van minimummaaswijdten, minimum maten, gesloten tijden en gebieden en beperkingen voor bepaalde visserijmethoden. Tevens zijn afspraken gemaakt ter bevordering van stabiliteit van de vismarkt.

Het structuurbeleid is tot slot gericht op versterking van de sociale en economische cohesie tussen de regio's in de EU. Naast het plattelandsbeleid uit de 2e pijler, zijn ook vanuit dit beleid maatregelen gericht op de ontwikkeling van het platteland aan de orde.

2. Geldstromen

Aan de genoemde elementen van het Europese beleid op het terrein van LNV zijn geldstromen naar de lidstaten verbonden. De subsidies uit hoofde van de eerste en tweede pijler van het GLB komen uit dezelfde Europese financieringsbron, te weten het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL, afdeling Garantie). De geldstromen uit de eerste pijler hebben voornamelijk betrekking op prijs- en inkomensondersteunende instrumenten en worden volledig Europees gefinancierd. Bij de plattelandsmaatregelen uit de 2^e pijler dient er sprake te zijn van nationale co-financiering door het rijk, andere overheden of private partijen.

Het GVB bestaat voornamelijk uit gezamenlijke afspraken en regelgeving op communautair niveau, die nationaal wordt gecontroleerd. Er zijn geen geldstromen uit het EOGFL, afdeling garantie aan verbonden. Wel worden de afspraken en regelgeving uit het GVB ondersteund door subsidies verbonden aan de structuurfondsen.

De geldstromen verbonden aan het structuurbeleid komen uit andere Europese financieringsbronnen dan het EOGFL, afdeling Garantie. Echter, net als bij de tweede pijler van het GLB dient ook hier sprake te zijn van co-financiering. Vanuit de structuurfondsen zijn voor LNV de geldstromen verbonden met Doelstelling 2, Leader+ en het Financieringsinstrument voor Oriëntatie van de Visserij (FIOV) relevant.

In tabel 1 is een overzicht van de ontvangen programma-gelden vanuit de EU opgenomen. De uitgaven uit hoofde van het markt -en prijsbeleid zijn niet zichtbaar op de begroting van LNV maar komen via betaalorganen in Nederland rechtstreeks vanuit de EU bij de belanghebbende terecht. Deze uitgaven worden door de betaalorganen (buiten de LNV-begroting) verantwoord richting de Europese Commissie. Uitgaven en ontvangsten voor plattelandsbeleid die behoren tot het Plattelandsontwikkelingsplan (POP) worden voor wat betreft de uitgaven door LNV en de bijbehorende financiering door de EU uit EOGFL-Garantie (ontvangsten) wél op de LNV-begroting verantwoord.

Tabel 1. Geraamde programma-uitgaven voor het jaar 2006 (bedragen x € 1 mln.)				
Financieringsbron Beleid	EU	LNV	Overig*	Totaal
GLB/Markt en prijsbeleid				
Inkomens/productiesteun	754	n.v.t.	n.v.t.	754
Interventies en restituties	346	n.v.t.	n.v.t.	346
Totaal	1 100			1 100
GLB/Plattelandsbeleid				
Duurzame landbouw	19	20	81	120
Natuur en landschap	23	21	16	60
Waterbeheer	10	2	20	32
Diversificatie	2	2	7	11
Recreatie en toerisme	5	0	9	14
Leefbaarheid	6	0	11	17
Totaal	65	45	144	254
Structuurbeleid				
D2 Oost -en Zuid-Nederland	20	5	20	45
FIOV (inclusief FIOV-Flevoland)	4	5	–	9
Leader+	23	–	16	39
Totaal	48	9	36	93

* overig, zijnde provincies, gemeenten, waterschappen en private partijen

Tegenover de Europese subsidie-uitgaven staan ook afdrachten aan de EU. De voor LNV relevante afdrachten zijn de zogenaamde douanerechten op landbouwproducten en productieheffingen, die onderdeel uitmaken van de Eigen Middelen van de Europese Unie. Deze ontvangsten worden verantwoord op artikel 29 van de LNV-begroting. Tabel 2 bevat de ramingen van deze ontvangsten in 2006. Deze ontvangsten worden onder aftrek van een perceptiekostenvergoeding (25%) afgedragen aan de EU.

Tabel 2. Geraamde ontvangsten aan landbouwheffingen (bedragen x € 1 mln.)	
	2006
1. Douanerechten op landbouwproducten	245
2. Productieheffingen	25
Totaal douanerechten en productieheffingen	270

3. Markt- en prijsbeleid: de eerste pijler van het GLB

Het markt- en prijsbeleid richt zich op de stabilisatie van landbouwmarkten en – inkomens. Sinds 1992 is er sprake van continue hervormingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. In hoofdlijnen kan worden gesteld dat de klassieke instrumenten als exportrestituties, productiesteun en interventie getransformeerd worden naar vormen van inkomenscompensatie.

In juni 2003 is een nieuwe fase ingegaan in het proces van de hervorming van het GLB. Het Belangrijkste kenmerk van deze hervorming is dat de inkomenssteun ontkoppeld wordt van de productie en omgezet wordt in de bedrijfstoeslagregeling. Andere kenmerken zijn:

- Om in aanmerking te (blijven) komen voor de inkomenssteun moet de agrarische producent voldoen aan maatschappelijke randvoorwaarden (ten aanzien van dierenwelzijn, voedselveiligheid, milieu, etc.), de zogeheten cross-compliance. Bij onvoldoende naleving wordt de producent gekort op zijn inkomenssteun.
- Verplichte afroaming (modulatie) van middelen van de eerste pijler (markt- en prijsbeleid) ten behoeve van de tweede pijler (plattelandsbeleid) van het GLB.

De controle op cross-compliance is per 2005 gestart. Per 2006 vindt de ont koppeling van de productie plaats. Hierdoor «verdwijnt» een groot aantal steunregelingen (zoals akkerbouw, dierlijke regelingen met uitzondering van slachtpremies). Deze zijn opgenomen in de bedrijfstoeslagregeling.

Ten aanzien van het markt- en prijsbeleid is LNV verantwoordelijk voor een recht- en doelmatige uitvoering. De nationale uitvoering van het markt- en prijsbeleid is aan stringente Europese voorwaarden gebonden die met name de rechtmatigheid van de uitvoering moeten waarborgen. Het aantal en de omvang van financiële correcties (apurement) geven een indicatie van de mate van rechtmatigheid van de uitvoering.

Ontwikkelingen

Zoals gesteld betreft de hervorming van het GLB een continu proces. Zo zal in het najaar van 2005 wellicht besluitvorming plaatsvinden over de hervorming van de marktordening suiker. De verwachting is tevens dat op de WTO-top van eind 2005 in Hongkong afspraken worden gemaakt over de uitfasering van exportrestituties.

Tot slot is op de Landbouwwraad van 30 mei 2005 een politiek akkoord bereikt over de nieuwe financieringsverordening van het GLB. Vanaf 1 januari 2007 is er een nieuw financieel regime op het GLB van toepassing. Het GLB zal dan niet meer vanuit één fonds (EOGFL, Garantie) worden gefinancierd. De eerste pijler en de tweede pijler zullen dan vanuit twee aparte fondsen (het Landbouwfonds en het Plattelandsfonds) worden gefinancierd. Door de vorming van twee aparte fondsen kan vanuit het plattelandsfonds meer rekening worden gehouden met het projectmatige karakter van de uitgaven. In de volgende paragraaf wordt de vorming van dit Plattelandsfonds verder toegelicht.

4. Het plattelandsbeleid: de tweede pijler van het GLB

In 2000 heeft de EU naast de eerste pijler van het GLB de zogenaamde tweede pijler geïntroduceerd: het plattelandsbeleid. Dit beleid krijgt vorm via de Europese Kaderverordening Plattelandsontwikkeling, die voor Nederland is uitgewerkt in een nationaal Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP). Dit nationale POP is een gezamenlijke verantwoordelijk-

heid van rijk en provincies. De afspraken ter zake zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst op hoofdlijnen en provinciale uitvoeringsprogramma's. Het rijk is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het POP.

Het financiële belang van het POP zal in de toekomst steeds meer toenemen, mede op grond van de in juni 2003 afspraken gemaakt over verplichte afroaming (modulatie) van gelden uit de eerste pijler van het GLB ten behoeve van het Europese plattelandsbeleid. Deze gelden komen met ingang van 2006 beschikbaar. In het eerste jaar (2006) is sprake van een bedrag van naar verwachting circa 14 mln euro voor Nederland dat op deze manier extra wordt ontvangen ter cofinanciering van het POP.

In 2006 wordt met het POP naar verwachting Europese financiering verkregen van ca € 65 mln. Nationale overheidsinstellingen en particulieren zullen naar verwachting samen bijna € 189 mln. bijdragen (zie tabel 1). Jaarlijks wordt voor 30 juni gerapporteerd aan de Europese Commissie over de voortgang van de uitvoering. Dit gebeurt op basis van communautair voorgeschreven criteria.

Tabel 3: verdeling van de POP-uitgaven en de EU-bijdrage POP over de beleidsartikelen (x € 1 mln.) in 2006

	POP- uitgaven	waarvan gedekt door EU-bijdrage
Beleidsartikel 21 Duurzaam Ondernemen	19,96	7,94
Beleidsartikel 22 Agrarische Ruimte	2,23	0,56
Beleidsartikel 23 Natuur	47,14	19,02
Beleidsartikel 24 Landschap en recreatie	0,65	0,16
Beleidsartikel 27 Reconstructie	3,97	0,99
Totaal	73,95	28,67

Ontwikkelingen

Op 20 juni 2005 is tijdens de Landbouwwraad een politiek akkoord bereikt over een nieuwe plattelandsverordening voor de periode 2007 tot en met 2013. Het nieuwe Europese plattelandsbeleid richt zich in die periode op drie doelstellingen, te weten verbetering van de concurrentiekracht van de landbouw, verbetering van de kwaliteit van milieu, natuur en landschap op het platteland en een verbrede plattelandsontwikkeling. Deze doelstellingen sluiten op hoofdlijnen goed aan bij de prioriteiten van Nederland. Tevens wordt er een belangrijke slag gemaakt in de vereenvoudiging van de uitvoering door de vorming van een Europees Plattelandsfonds. In dit fonds worden de geldstromen voor het huidige plattelandsbeleid uit het GLB (POP) en de geldstromen voor twee onderdelen van de structuurfondsen die gericht zijn op het platteland (Doelstelling 1 en Leader +) samengebracht. Voor deze geldstromen zal dan één beheers- en controlemechanisme van toepassing zijn. Hiermee wordt het plattelandsbeleid voor deze onderdelen vereenvoudigd en worden de administratieve lasten voor bedrijfsleven en overheid verminderd.

Er wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw plattelandsprogramma voor Nederland voor de periode 2007 – 2013. Dit ontwerp-POP 2007–2013 zal een uitwerking bevatten van de Europese steunmogelijkheden in relatie tot nationale beleidsprioriteiten. Een belangrijke basis hiervoor vormen de Agenda Vitaal Platteland en bijbehorend Meerjaren-

programma, de provinciale Meerjarenprogramma's en de Landbouwvisie. Ook de beleidsnota over de biologische landbouw, de verdere ontwikkeling van het concept «groene diensten» en vereenvoudiging in de uitvoering door middel van het inrichten van een ondernemersprogramma spelen hierbij een rol.

5. De structuurfondsen: Doelstelling 2, LEADER + en FIOV

Vanuit de structuurfondsen zijn voor LNV Doelstelling 2, Leader+ en het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) van belang. Doelstelling 2 levert een bijdrage aan de ondersteuning van de economische en sociale omschakeling van in structurele moeilijkheden verkerende zones. Leader+ levert een bijdrage aan het stimuleren en integreren van innovatieve bottom-up initiatieven gericht op het ontwikkelen van een duurzaam en multifunctioneel platteland waar sociale en economische ontwikkeling samengaan met een behoud en versterking van natuurlijke, landschappelijke en milieuwaarden. Het FIOV is gericht op het ondersteunen van de herstructurering van de visserijsector.

Voor de bovengenoemde verschillende instrumenten uit de structuurfondsen worden binnen de lidstaten meerjarige uitvoeringsprogramma's opgesteld. Deze programma's, op basis waarvan de subsidies uit de structuurfondsen worden toegekend, worden veelal opgesteld en uitgevoerd door andere overheden in samenwerking met private partijen op regionaal of lokaal niveau. De coördinerende verantwoordelijkheid voor de besteding van de middelen, zowel richting de Europese Commissie als richting de Tweede Kamer, ligt echter bij de rijksoverheid.

De structuurprogramma's binnen D2 en Leader+ ontvangen vanuit de EU bijdragen uit respectievelijk het Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO) en EOGFL-Oriëntatie. Rijk, provinciale en lokale overheden en private partijen nemen de co-financiering vanuit Nederland voor hun rekening. De ramingen voor 2006 (zie tabel 1) zijn gebaseerd op prognoses uit de regio.

Ontwikkelingen

De Commissie heeft op 14 juli 2004 voorstellen gedaan voor nieuwe kaderverordeningen structuurfondsen. Hierover is nog geen politiek akkoord bereikt. Naar verwachting zal dit eind 2005 gebeuren. In het voorjaar van 2005 is er al wel een start gemaakt met de nationale strategie; hiertoe is een interdepartementale werkgroep opgericht. Nadere uitwerking zal met decentrale overheden en andere partijen na de zomer verder worden opgepakt. De voor LNV relevante onderwerpen zijn:

- Agrofoodcomplex (kennis en innnovatie agri-business; greenports; foodvalley);
- Groen in en om de Stad (GIOS);
- Natura 2000 (natte natuur; robuuste verbindingen);
- Reconstructie (recreatie; natuurontwikkeling).

Doelstelling 2

Het kabinet beoogt onder meer via Doelstelling 2 een impuls te geven aan de noodzakelijke reconstructie van delen van Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg. Dit gebeurt door ruimtelijke, economische en sociale ontwikkelingen te stimuleren.

De Enkelvoudige Programmerings Documenten (EPD's) voor Oost- en Zuid Nederland die onder doelstelling 2 vallen betreffen zowel een industriële als plattelandscomponent. Inhoudelijk zijn respectievelijk EZ en

LNV hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk. LNV heeft echter alleen coördinerende verantwoordelijkheid ten aanzien van het EPD Oost-Nederland. EZ heeft dit ten aanzien van het EPD Zuid-Nederland. De nationale uitgaven die in het kader van Doelstelling 2 als co-financiering onder het EDP Oost- of Zuid-Nederland vallen komen ten laste van artikel 27 Reconstructie.

Voor LNV zijn met name de 2 maatregelen onder prioriteit 1, «ruimtelijke ontwikkeling» van belang:

- Maatregel 1.1erschikking functies buitengebied: duurzaam herschikken van de functies middels een ruimtelijke zonering, zodat de ruimtelijke structuur geen barrière vormt voor en perspectief biedt aan verdere duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied.
- Maatregel 1.2 natuur-, water- en milieuontwikkeling: het vergroten van de attractiviteit van het landelijk gebied, het behouden en versterken van de kwaliteit van de natuurlijke omgeving, het verbeteren van de ecologische basis ten behoeve van de landbouw en andere (economische) activiteiten en het realiseren van duurzaam waterbeheer.

LEADER+

Het communautair initiatief LEADER+ richt zich op plattelandsontwikkeling en heeft als belangrijkste doel «het stimuleren en integreren van innovatieve bottom-up initiatieven gericht op het ontwikkelen van een duurzaam en multifunctioneel platteland waar sociale en economische ontwikkeling samengaan met een behoud en versterking van natuurlijke, landschappelijke en milieuwaarden». Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen steun voor gebiedsgebonden, geïntegreerde en experimentele strategieën voor plattelandsontwikkeling, steun voor samenwerkingsverbanden tussen gebieden en op transnationaal niveau en de vorming van een netwerk voor plattelandsgebieden binnen de Gemeenschap. In totaal is in de periode 2000–2006 82,9 mln. beschikbaar aan Europese middelen. Per landsdeel (Noord, West, Oost en Zuid) is een programmeringsdocument opgesteld. De provincies hebben hierbij het initiatief en zijn beheers- en betaalautoriteit. Het nationale deel van de financiering (€ 121,6 mln. voor de periode 2000–2006) is vooral afkomstig van provincies, gemeenten en private partijen.

LNV heeft de uitvoering en de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de Leader+ programma's gedecentraliseerd naar de provincies. LNV houdt vanuit een coördinerende verantwoordelijkheid wel toezicht op de uitvoering en op de financiële en inhoudelijke voortgang van de Leader+ programma's. In 2003 is er een mid term evaluatie geweest, die vooral betrekking had op de kwaliteit van implementatie. Op dit moment wordt er een update van deze mid term evaluatie uitgevoerd, en deze heeft vooral betrekking op de mate waarin de programma's hebben bijgedragen aan de voorgenomen doelstellingen.

Vanaf 2007 zal er geen apart Leaderprogramma meer bestaan. De leaderbenadering zal onderdeel gaan uitmaken van het plattelandsontwikkelingsprogramma 2007–2013 (POP2) met als doel de leaderwerkwijze te mainstreamen.

Financieringsinstrument voor Oriëntatie van de Visserij (FIOV)

In het kader van de Europese Structuurfondsen zijn bijstandsprogramma's voorzien ten behoeve van de visserijsector. Het doel hiervan is richting te geven aan de herstructurering van de visserijsector en deze herstructurering te vergemakkelijken. Deze bijstandsprogramma's worden bekostigd vanuit het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij

(FIOV). Doelstellingen van het FIOV zijn 1) de ontwikkeling van de visserij-inspanning die aansluit bij de duurzame exploitatie van de visbestanden en 2) het stimuleren van modern ondernemerschap.

Het Financieringsplan FIOV 2000 – 2006 is onderverdeeld in 5 zwaartepunten, te weten:

- Aanpassing visserij-inspanning;
- Vernieuwing/modernisering visserijvloot;
- Aquacultuur en binnenvisserij;
- Overige maatregelen en
- Technische bijstand.

Ten behoeve van de bijstandsprogramma's voor de visserijsector stelt elke lidstaat een Enkelvoudig Programmerings Document (EPD) op. De Europese Commissie dient dit goed te keuren. Het huidige EDP heeft een looptijd van 7 jaar (2000 tot en met 2006).

De totale maximale bijstand voor de bijstandsprogramma's vanuit het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) voor de genoemde periode bedraagt voor Nederland € 32,1 mln. Er is goede kans dat dit bedrag volledig benut wordt. De nationale uitgaven voor de structuurmaatregelen in de visserijsector die als co-financiering onder het EPD vallen, komen ten laste van het beleidsartikel «Duurzaam ondernemen» (beleidsartikel 21).

Naast de bovengenoemde bijstandsprogramma's profiteert de visserijsector ook via het EPD Flevoland van gelden uit het FIOV. Het EPD Flevoland vloeit voort uit de benoeming van Flevoland als ontwikkelingsgebied onder doelstelling 1 van de structuurfondsen en valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken. Op basis van dit EPD ontvangt de provincie zelfstandig een bijdrage uit het FIOV voor de visserijsector op haar grondgebied.

Momenteel wordt onderhandeld over het Europees Visserijfonds (EVF) als opvolger van de FIOV-regeling vanaf 2007. Ook dit EVF blijft gericht op de ondersteuning van de herstructurering van de sector.

BIJLAGE INVESTERINGSBUDGET LANDELIJK GEBIED (ILG)

Samenhang tussen rijksdoelen in Uitvoeringscontract 2005–2006 en operationele doelen uit LNV begroting 2006

Deze ILG bijlage geeft de samenstelling en reikwijdte van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) weer. Het is een indicatie van hetgeen vanaf 2007 in het ILG terecht komt alsmede van de operationele doelstellingen zoals deze in de rijksbegroting zijn opgenomen. *Het is expliciet niet het rijksbod van de deelnemende ministeries.* Dit rijksbod wordt in omvang en hoedanigheid geformuleerd in de actualisatie van het Meerjarenprogramma (2007–2013) van de AVP. De actualisatie van dit MJP-2 wordt conform de bepalingen in het wetsontwerp WILG opgesteld en zal in februari 2006 gereed zijn. De uitkomsten worden ingebed in de rijksbegroting 2007.

Rijksdoelen Rijksbudgetten	Begrotings- artikel 2006	Begrotings- artikel 2005
1. Natuur: EHS/natuur buiten EHS		
Verwerving droge EHS t.b.v. SBB, behoudens NURG en Maaswerken	LNV/23.11	LNV/2.11
Verwerving droge EHS t.b.v. SBB in bufferzones	LNV/23.11 VROM/5.2.2	VROM/8.2.1.2
Verwerving natte EHS, behoudens IJsselmeer	LNV/23.11	LNV/2.12
Inrichting droge EHS, behoudens NURG en Maaswerken	LNV/23.12	LNV/2.13
Inrichting natte EHS, behoudens IJsselmeer	LNV/23.12	LNV/2.14
Soortenbescherming	LNV/23.12	LNV/1.13
Natuurbeschermingswet	LNV/23.12	LNV/3.11
Beheer EHS, behoudens terreinen van SBB	LNV/23.12	LNV/3.11 en 1.13
OPMERKINGEN		
1) Opname beheer betreft alleen rijksbudget voor Programma beheer.		
2) Het rijksbudget voor verwerving pnb is door leningenconstructie geen onderdeel meer van reikwijdte ILG.		
3) Rijksbudget voor soortenbescherming (exclusief stedelijk gebied en actuele knelpunten).		
2. Recreatie: Landelijke Routenetwerken		
Landelijke Routenetwerken	LNV/24.14	LNV/1.15
3. Recreatie: Recreatie om de Stad		
Verwerving en inrichting RodS, behoudens Regionaal Groen	LNV/24.13	LNV/1.14
4. Nationaal Landschap/landschap		
Uitfinanciering inrichting t.b.v. bos en landschap (incl. Nationaal Landschap)	LNV/24.11 VROM/5.2.2	LNV/1.13 VROM/ 6.2.1.3
Opstellen plannen i.h.k.v. Belvedere	LNV/24.11 VROM/5.2.2 VROM/5.2.2 OC&W/14.3.4	LNV/1.13 VROM/6.2.2.1 VROM/8.2.1.1 OC&W/14.3.4
Verwerving en inrichting t.b.v. recreatievoorzieningen (incl. Nationaal Landschap)	LNV/24.11; 24.13; 24.14	LNV/1.15
Provinciale stichtingen landschapsbeheer	LNV 24.11	LNV/1.13
5. Landbouw: duurzame landbouw		
Inrichting t.b.v. grondgebonden landbouw	LNV/22.11 VROM/7.2.5	VROM/8.2.1.3 VROM/10.2.1 VROM/10.2.2 LNV/4.12

Rijksdoelen Rijksbudgetten	Begrotings- artikel 2006	Begrotings- artikel 2005
Opmerking: LNV categorie 4.12 (Koopmansgelden) per 2006 naar Gebonden landbouw (22.11)		
6. Landbouw: grondgebonden landbouw Inrichting t.b.v. grondgebonden landbouw	LNV/22.12 LNV/27.11	LNV/1.11
7. Landbouw: Niet grongebonden landbouw, onderdeel glastuinbouw Herstructurering glastuinbouw	LNV/22.12	LNV/4.13
8. Milieu: Milieucondities voor natuur Milieucondities voor natuur (inclusief verdrogings- bestrijding)	LNV/27.11 VROM/8.2.1 VROM/7.2.4 VROM/7.2.5 V&W/14.01.02	VROM/7.2.1 VROM/10.2.1 LNV/1.11 V&W/14.01.02
9. Milieu: Terugdringen verstoring landelijk gebied Terugdringen verstoring landelijk gebied	VROM/8.2.3 VROM/7.2.4	VROM/7.2.1 VROM/10.2.1
10. Milieu: Bodemkwaliteit landelijk gebied Bodemkwaliteit landelijk gebied Bodemsanering	VROM/7.2.1 VROM/7.2.2 LNV/23.11 V&W/ 14.01.01	VROM/7.2.1 VROM/10.2.1 VROM/7.2.2 LNV/2.11 V&W/ 14.01.01
OPMERKING 1) Het rijksbudget voor saneren waterbodems wordt vanaf 2010 beschikbaar gesteld via ILG.		
11. Reconstructie zandgebieden Reconstructie zandgebieden	LNV/27.11 VROM/5.2.2 VROM/7.2.4 VROM/7.2.1	LNV/1.12 VROM/8.2.1.3 VROM/10.2.1 VROM/10.2.2
OPMERKINGEN ALGEMEEN 1) De regeling voor subsidie plattelandsontwikkelingsprogramma is gekoppeld aan POP-1 en vervalt in 2006.		

BIJLAGE OVERZICHTSCONSTRUCTIE GROENE HART

Projecten	Te nemen besluiten	Verantwoordelijkheids-verdeling	Begroting	Operatio-neel doel	Bedrag
Nationaal landschap Groene Hart	Standpunt over nieuw ontwikkelingsprogramma Besluit over mede-financiering	Vakministerie: LNV/VROM Regie: Provincies	XIV	Diverse	
Nieuwe Hollandse Waterlinie	Vaststellen begrenzing	Vakministerie: LNV Regie: Liniecommissie	XIV		pm
Stelling van Amsterdam	Voordragen werelderfgoed Vaststellen begrenzing	Vakministerie: LNV Regie: Liniecommissie			
Veenweiden		Vakministerie: LNV Regie: convenant: Utrecht, Fesmiddelen: LNV	XIV	Diverse	pm
a: uitwerking veenweide-agenda	toekennen 40 000 ha	Vakministerie: LNV Regie: convenant: Utrecht			
b: PVA FES-gelden Veenweiden	toekennen FES-geld	Vakministerie: LNV Regie: Fesmiddelen: LNV			
Natte As	Vaststellen begrenzing	Vakministerie: LNV Regie: Provincies	XIV		
Transformatiezone Leiden	Toekennen hectares				
Alphen Bodegraven		Vakministerie: VROM/EZ Regie: Zuid-Holland	XI en XIII		pm
Afronden gebiedsuitwerking Oude Rijnzone	Standpunt over gebiedsvisie	Vakministerie: VROM Regie: Zuid-Holland			
Realisatie herstructurering bedrijventerreinen Oude Rijnzone	Standpunt over herstructurering	Vakministerie: EZ Regie: Zuid-Holland			
Infrastructuur (A12 en Rijn Gouwelijn Oost)		Vakministerie: V & W Regie: V & W	XII		
a Voorbereiden uitvoeringsbesluit A12	uitvoeringsbesluit A12	Vakministerie: V & W Regie: V & W			€ 204 mln.
b Voorbereiden uitvoeringsbesluit Rijn-Gouwe-Lijn Oost	uitvoeringsbesluit Rijn-Gouwe-Lijn Oost	Vakministerie: V & W Regie: V & W			€ 140 mln.

* Op dit moment is nog niet exact aan te geven welke bedragen concreet neerslaan in de gebieden.
In de ontwerpbegroting 2007 of zoveel eerder als mogelijk zal de Tweede Kamer hierover geïnformeerd worden.

LIJST MET AFKORTINGEN

AID	Algemene Inspectiedienst
AOC	Agrarisch Opleidingscentrum
AVP	Agenda Vitaal Platteland
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg
BOL	Beroeps Opleidende Leerweg
BSE	Bovine Spongiform Encephalopathy
CITO	Ontwikkeling examens en toetsing
CTB	College Toelating Bestrijdingsmiddelen
DK	Directie Kennis
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DLO	Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek
DR	Dienst Regelingen
EFRO	Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
EIA	Energie-Investeringsaftrek
EOGFL	Europees Oriëntatie en Garantie Fonds voor de Landbouw
EPD	Enkelvoudig Programmerings Document
EU	Europese Unie
EVF	Europese Visserijfonds
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FAO	Food and Agricultural Organisation
FIOV	Financieringsinstrument voor de oriëntatie van de Visserij
Glami	Convenant Glastuinbouw en Milieu
GLB	Gemeenschappelijke Landbouwbeleid
GNO	Gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong
GVB	Gemeenschappelijke Visserijbeleid
GWWD	Gezondheids- en Welzijnswet Dieren
HAO	Hoger Agrarisch Onderwijs
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HGIS	Homogene Groep International Samenwerking
HPA	Hoofdproductschap Akkerbouw
I&R	Identificatie en Registratie
ICT	Informatie Communicatie Technologie
ILG	Inrichting landelijk gebied
INGRA	Innovatienetwerk Groene Ruimte en Agrocluster
IPC	Innovatie praktijkcentra
IPSV	Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVN	Instituut voor Natuurbeschermingeducatie
KCB	Kwaliteits Controlebureau Groenten en Fruit
KCE	Kwaliteitsverbetering examens
KNAW	Koninklijke Nederlandse Agrarische Wetenschappen
KVP	Klassieke varkenspest
LID	Landelijke Inspectiedienst voor Dieren
LNv	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LPC	Landelijk pedagogische centra
Mavo	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MIA	Milieu-Investeringsaftrek
MJA	Meerjaren afspraken
MJP	Meerjarenprogramma Vitaal Platteland
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
NCVS	Nationaal Centrum voor Visstand en Sportvisserij

NMI	Nederlands Mediation Instituut
NURG	Nadere Uitwerking Rivierengebied
NVAO	Nederlandse Vlaamse Accreditatie Organisatie
NvM	Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur
NVVS	Nederlandse Vereniging van Sportvisserijfederaties
OC/EC	Ontwikkel- en Expertisecentrum
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
PD	Plantenziektenkundige Dienst
PEEN	Pan-Europees Ecologische Netwerk
PIA	Professioneel Inkopen en Aanbesteden
PNB	Particulier Natuurbeheer
POP2	Plattelandsontwikkelingsprogramma
PT	Productschap Tuinbouw
PVE	Productschap Vee Vlees en eieren
PZ	Productschap Zuivel
RGD	Rijksgebouwendienst
RSG	Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw
RVR	Regeling versterking recreatie
RWT	Rechtspersoon met een wettelijke taak
SAN	Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
SBB	Staatsbosbeheer
SGB	Subsidie gebiedsgericht beleid
SN	Subsidieregeling Natuurbeheer
Stidug	Stimulering Duurzame Glastuinbouwgebieden
TSE	Transmissible Spongiform Encephalopathies
V&W	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VBO	Voorbereidend Beroepsonderwijs
VD	Voedselkwaliteit en Diergezondheid
VIRIS	Visserij Registratie Informatie Systeem
VMBO	Voortgezet Middelbaar Beroepsonderwijs
VNBBL	Versterking natuur- en bosbeheer bij bos- en landgoed-eigenaren
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WHW	Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
WILG	Wet Inrichting Landelijk Gebied
WO	Wetenschappelijk onderwijs
WOT	Wettelijke onderzoekstaken
WTO	World Trade Organisation
WU	Wageningen Universiteit
WUR	Wageningen Universiteit en Research centrum
WVO	Wet op het voortgezet onderwijs
ZBO	Zelfstandig bestuursorgaan

TREFWOORDENREGISTER

Agrarisch onderwijs 30
Agrarische ruimte 3, 37, 38, 94, 131, 141, 147, 150
Agrobiodiversiteit 29, 52
Agrocluster 4, 74, 158, 173
Agrofoodcomplex 10, 24, 70, 71, 141, 146, 150, 167
Agrologistiek 25, 27, 35, 36, 141
Aviaire Influenza 143
Belvédère 59
Bestrijdingsmiddelenwet 28, 29, 100
Bilaterale economische samenwerking 36, 141
Biodiversiteit 4, 6, 8, 9, 13, 14, 28, 29, 30, 42, 43, 44, 45, 51, 52, 53, 101, 142, 147, 151
Biologische landbouw 8, 16, 25, 30, 31, 33, 140, 146, 150, 159, 167
Biotechnologie 11, 28, 65, 67, 143
BSE 64, 65, 68, 173
Concurrentiekracht 12, 35, 141, 146, 150, 158, 166
Dierenwelzijn 8, 17, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 140, 146, 150, 165
Diergezondheid 3, 18, 63, 64, 65, 66, 68, 79, 112, 124, 134, 143, 144, 148, 150, 151, 160, 174
Diergezondheidsfonds 69
Diergezondheidsniveau 65, 68, 143, 148, 151
Dierziekten 18, 63, 64, 68, 69, 143, 148, 151, 159, 160
Duurzaam ondernemen 3, 5, 6, 10, 22, 23, 25, 71, 79, 94, 100, 130, 141, 146, 150, 158, 169
Duurzame ontwikkeling 8, 9, 10, 15, 34, 41, 51, 52, 83, 168
Energiebesparingsbeleid 32
EOGFL-Garantie 164
FAO 5, 8, 85, 173
FIOV 26, 150, 163, 164, 167, 168, 169, 173
Fytosanitair 10, 25, 28, 29, 30, 36, 101, 103, 104, 140
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 8, 88, 106, 163
Gewasbescherming 16, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 101, 103, 140, 146, 158
Gewasbeschermingsmiddelen 28, 29, 101, 173
Gewijzigde Natuurbeschermingswet 19
Glastuinbouw 19, 20, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 38, 41, 132, 140, 141, 146, 150, 159, 171, 173, 174
Habitatrichtlijn 42, 43, 47, 50, 51, 161
Herstructurering glastuinbouw 141, 146, 171
Herstructurering visserij 140, 146, 150
HGIS 5, 6, 86, 173
Hoofdlijnenakkoord 13
Innovatienetwerk groene ruimte en agrocluster 76
Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing 61, 173
Innovatie 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 17, 24, 25, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 110, 125, 135, 140, 144, 145, 149, 152, 158, 161, 167, 168, 173
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 173
Kennisinfrastructuur 74, 77
Kennisontwikkeling 24, 27, 28, 29, 31, 34, 36, 60, 119, 125, 132, 161
Landinrichting 38, 39, 40, 49, 57, 59, 94, 98, 119, 120, 132, 141, 142, 143, 150, 153, 157
Landschap en recreatie 4, 6, 54, 55, 57, 94, 134, 166
Landschap 3, 9, 10, 14, 16, 31, 35, 37, 42, 47, 49, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 59,

60, 81, 100, 110, 119, 132, 142, 143, 147, 148, 151, 157, 164, 166, 167, 168,
 170, 172
 Meerjarenaafspraken Energie 36
 Melkveehouderij 25, 31, 32, 40, 119, 120, 132, 140
 Mestbeleid 9, 15, 25, 28, 29, 30, 106, 107, 110, 125, 140
 Meststoffenwet 27, 28, 31
 Mineralenheffing 25
 MKZ 20, 68
 Nationale landschappen 12, 18, 55, 56, 57, 60, 142, 143, 147, 153
 Nationale parken 45, 49, 50, 52, 53, 142
 Natte natuur 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 141, 142, 167
 Natuur voor mensen, mensen voor natuur 44, 48, 49, 50
 Natuurbeschermingswet 13, 19, 42, 43, 45, 50, 170
 Nitraatrichtlijn 28
 Non-vaccinatiebeleid 68
 Onderwijsbeleid 74, 76, 127, 144, 148, 151
 Plattelandsbeleid 9, 163, 164, 165, 166
 Plattelandsontwikkeling 12, 106, 153, 157, 164, 165, 166, 168, 171, 174
 POP 12, 23, 94, 150, 152, 164, 165, 166, 168, 171, 174
 Programma Beheer 13, 45, 47, 50, 52, 120, 121, 122, 142, 151
 RBV 25
 Realiseren natuur 43
 Reconstructie 3, 4, 17, 81, 82, 83, 137, 145, 149, 152, 162, 166, 167, 168,
 171
 RSG 31, 32, 33, 140, 150, 174
 Scrapie 64, 68, 69
 Stidug 31, 32, 140, 174
 Transitie 10, 19, 20, 21, 32, 77, 115, 125, 126, 136
 Visserij 7, 12, 13, 22, 23, 24, 25, 26, 33, 34, 79, 91, 130, 131, 140, 141, 146,
 150, 158, 159, 160, 162, 163, 167, 168, 169, 173, 174
 Voedsel en groen 8, 10, 74
 Voedselkwaliteit 1, 2, 3, 4, 17, 63, 66, 67, 69, 124, 134, 143, 148, 151, 160,
 173, 174
 Voedselveiligheid 9, 18, 20, 28, 36, 63, 64, 65, 66, 67, 79, 124, 143, 148,
 160, 165
 Vogelpest 21, 65, 143, 151
 Wageningen UR 10, 11, 74
 WEB 74, 76, 161, 174
 WTO 8, 23, 24, 156, 157, 158, 159, 165, 174